

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

**STRUKOVNI KURIKULUM
ZA STJECANJE KVALIFIKACIJE
Medicinska sestra opće njege /
medicinski tehničar opće njege**

	Sadržaj
--	----------------

1. Opći dio.....	3
1.1. Kurikulum za stjecanje kvalifikacije	3
1.2. Cilj kurikuluma.....	3
1.3. Trajanje obrazovanja.....	3
1.4. Uvjeti upisa, tijeka i završetka obrazovanja	3
2. Nastavni plan i program.....	4
2.1. Nastavni plan.....	4
2.2. Nastavni program	6
2.2.1. Općeobrazovni dio.....	6
2.2.2. Obvezni strukovni moduli	166
2.2.3. Izborni strukovni moduli	302
2.2.4. Završni rad.....	277
3. Okruženje za učenje	303
4. Kadrovski uvjeti.....	304
5. Minimalni materijalni uvjeti.....	307
6. Referencije dokumenta.....	324
6.1. Referentni brojevi.....	324
6.2. Predlagatelji i nadnevak izradbe prijedloga kurikuluma.....	324
6.3. Nadležna institucija za odobrenje kurikuluma i nadnevak prihvatanja prijedloga	324

	1. Opći dio
--	--------------------

1.1. Kurikulum za stjecanje kvalifikacije

Medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege

1.2. Cilj kurikuluma

Osposobiti učenika/cu za samostalno i/ili u stručnom timu (zdravstvenom i multidisciplinarnom) pripremanje i provedbu opće njege - sukladno prihvaćenim standardima, zakonskim obvezama i profesionalnoj etici - uz razvijanje profesionalne savjesnosti i humana odnosa prema korisniku zdravstvene skrbi.

1.3. Trajanje obrazovanja

Pet godine obrazovanja.

1.4. Uvjeti upisa, tijeka i završetka obrazovanja

Uvjet upisa je deset godina općeg obrazovanja i ostali uvjeti prema:

- *Zakonu o strukovnom obrazovanju (NN, 30/09.):*
  - o članku 5. st. 3. - *Iznimno, polaznicima programa za stjecanje zdravstvenih kvalifikacija, nakon završenog dvogodišnjeg općeobrazovnog dijela strukovnog obrazovanja, izdaje se svjedodžba čiji sadržaj i oblik propisuje ministar;*
  - o članku 20. st. 1. - *Uvjeti za upis polaznika u srednje strukovno obrazovanje su: zdravstvena sposobnost, posebne psihofizičke sposobnosti, prethodno stečena razina kvalifikacije te drugi uvjeti propisani kurikulumom.*
- *Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 87/08., 86/09., 92/10., 105/10., 90/11., 16/12.):*
  - o članku 72. st. 4. (NN, 87/08.): - *Učenici koji na kraju školske godine imaju prolazne ocjene iz svakog nastavnog predmeta prelaze u viši razred;*
  - o članku 79. st. 1. (NN, 87/08.): - *Tijekom srednjeg obrazovanja učenik može dva puta ponavljati razred, a isti razred može ponavljati samo jednom;*
  - o članku 82. st. 2. (NN, 87/08.): - *Srednje obrazovanje učenika u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja, koji traju najmanje četiri godine, završava izradbom i obranom završnog rada u organizaciji i provedbi škole,*
  - o i ostalim člancima Zakona.

2. Nastavni plan i program

2.1. Nastavni plan

I. Općeobrazovni dio

R. b.	Nastavni predmeti	I. razred		II. razred	
		P tj./god.	VJ tj./god.	P tj./god.	VJ tj./god.
1.	Hrvatski jezik	5/175		5/175	
2.	Strani jezik	3/105		3/105	
3.	Latinski jezik	2/70		2/70	
4.	Matematika	3/105		3/105	
5.	Kemija	2/70		2/70	
6.	Biologija	3/105		2/70	
7.	Fizika	2/70		2/70	
8.	Povijest	2/70		2/70	
9.	Geografija	2/70		2/70	
10.	Tjelesna i zdravstvena kultura		2/70		2/70
11.	Informatika	1/35			2/70
12.	Vjeronauk/Etika	1/35		1/35	
13.	Izborni predmet	2/70		2/70	
UKUPNO		28/980	2/70	26/910	4/140

II. Strukovni dio

R. b.	Nastavni predmeti	III. razred		IV. razred		V. razred	
		P tj./god.	VJ tj./god.	P tj./god.	VJ tj./god.	P tj./god.	VJ tj./god.
1.	Sociologija			1/37			
2.	Psihologija	2/74					
3.	Načela poučavanja	2/74					
4.	Etika u sestinstvu	2/74	1/37				
5.	Anatomija i fiziologija	4/148					
6.	Patologija			2/74			
7.	Bakteriologija, virologija i parazitologija	2/74	1/37				
8.	Biokemija	2/74					
9.	Biofizika			1/37			
10.	Radiologija			1/37			
11.	Farmakologija			2/74			
12.	Dijetetika					2/68	1/34
13.	Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi			2/74			
14.	Metodika zdravstvenog odgoja					1/34	2/68
15.	Načela administracije			1/37			
16.	Higijena – preventivna medicina			3/111	1/37		
17.	Opća načela zdravlja i njega	2/74	1/37				
18.	Zdravstvena njega – opća	2/74	6/222				
19.	Zdravstvena njega - specijalna			2/74	4/148		2/68
20.	Zdravstvena njega kirurških bolesnika – opća			2/74	4/148		
21.	Zdravstvena njega kirurških bolesnika – specijalna					1/34	7/238
22.	Zdravstvena njega majke					1/34	4/136
23.	Zdravstvena njega zdravog djeteta i adolescenta	1/37	4/148				
24.	Zdravstvena njega bolesnog djeteta i adolescenta			1/37	3/111		
25.	Zdravstvena njega – zaštita mentalnog zdravlja			1/37	1/37		
26.	Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika					1/34	3/102
27.	Zdravstvena njega starijih osoba					1/34	3/102
28.	Zdravstvena njega u kući					1/34	3/102

29.	<i>Izborni predmet</i>						
	Profesionalna komunikacija u sestinstvu	1/37	2/74				
	Hrvatski znakovni jezik	1/37	2/74				
	Osnove fizikalne i radne terapije	1/37	2/74				
	Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti			1/37	2/74		
	Hitni medicinski postupci			1/37	2/74		
	Kronične rane			1/37	2/74		
	Instrumentiranje						2/68
	Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici						2/68
	Intenzivna zdravstvena njega						2/68
	Sestrinska skrb u jedinici za dijalizu						2/68
30.	Zdravstvene vježbe		120		120		240
UKUPNO		21/777	17/629 +120	21/777	17/629 +120	8/272	31/105 4+240

2.2. Nastavni program

Strukovni kurikulum provodi se kroz općeobrazovne predmete i strukovne module.

2.2.1. Općeobrazovni dio

Trajanje općeobrazovnoga kurikuluma: dvije godine, I. i II. razred

Opći odgojno-obrazovni ciljevi:

- osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unaprjeđivati njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima
- razvijati svijest učenika o očuvanju materijalne i duhovne povijesno-kulturne baštine Republike Hrvatske i nacionalnog identiteta
- promicati i razvijati svijest o hrvatskomu jeziku kao bitnomu čimbeniku hrvatskoga identiteta, sustavno njegovati hrvatski standardni (književni) jezik u svim područjima, ciklusima i svim razinama odgojno-obrazovnoga sustava
- odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima te pravima i obvezama djece, osposobiti ih za življenje u multikulturnomu svijetu, za poštivanje različitosti i snošljivost te za djelatno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva
- osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i strukovnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivu društveno-kulturnome kontekstu prema zahtjevima tržišnoga gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, znanstvenih spoznaja i postignuća
- poticati i razvijati samostalnost, samopouzdanje, odgovornost i stvaralaštvo u učenika
- osposobiti učenike za cjeloživotno učenje.

Navedeni ciljevi i vrijednosti trebaju biti povezani sa sadržajima temeljnog obrazovanja i svakodnevnoga školskog života. Vrijednosti te opći ciljevi odgoja i obrazovanja koji proizlaze iz vrijednosti, obvezni su za sve učitelje, nastavnike i stručne suradnike, u svim odgojno-obrazovnim ciklusima, područjima i predmetima, školskim i izvanškolskim aktivnostima.

Kako bi škole mogle pridonositi ostvarivanju vrijednosti i ciljeva, trebaju surađivati s obiteljima i lokalnim zajednicama radi postizanja općih ciljeva kurikuluma.

Nacionalni okvirni kurikulum promiče nastavu usmjerenu na učenika. Ona podrazumijeva:

- prilagodbu nastavnih oblika, metoda i sredstava rada pojedinačnim potrebama i sposobnostima učenika kako bi se osigurao odgojno-obrazovni uspjeh svakoga pojedinca
- odabir i primjenu nastavnih oblika, metoda i sredstava koji će poticajno djelovati na razvoj svih područja učenikove osobnosti
- planiranje i pripremu školskoga i nastavnoga rada prema sposobnostima učenika, pripremajući različite sadržaje, različitu organizaciju i tempo nastave
- prihvaćanje različitih stilova učenja učenika, kao i razvojnih razlika između dječaka i djevojčica te između pojedinih učenika općenito
- uvođenje primjerenih oblika i metoda poučavanja i učenja koji će omogućiti aktivno, samostalno učenje i praktičnu primjenu naučenoga
- uporabu glavnih izvora znanja, nastavnih sredstava i drugih izvora koji potiču sudjelovanje, promatranje, samostalno istraživanje, otkrivanje, zaključivanje, znatiželju te učenje *kako učiti*
- stvaranje ugodnoga razrednog i školskog ozračja koje će održavati zanimanje i motivaciju učenika za učenje te će učeniku pružiti osjećaj sigurnosti i međusobnoga poštivanja
- prepoznavanje i praćenje darovitih učenika i učenika s teškoćama u učenju i ponašanju.

Kurikulumski pristup usmjeren na razvoj kompetencija traži promjene metoda i oblika rada. Predlažu se otvoreni didaktičko-metodički sustavi koji učenicima, ali i učiteljima i nastavnicima pružaju mogućnosti izbora sadržaja, metoda, oblika i uvjeta za ostvarivanje programskih ciljeva. Radi se o sustavima koji su otvoreni dijalogu, izboru i odlučivanju te omogućuju samostalno učenje i učenje na temelju suodlučivanja. Svoju punu potvrdu nalaze sljedeće metode, oblici i načini rada: istraživačka nastava, iskustvena nastava, projektna nastava, multimedijaska nastava, individualizirani pristup učeniku, interdisciplinarni pristup, tj. povezivanje programskih sadržaja prema načelima međupredmetne povezanosti, problemsko učenje, učenje u parovima, učenje u skupinama i slično.

U ostvarivanju nastave potrebna je redovita i trajna suradnja i dogovor učitelja i nastavnika u obliku rasprava o povezanosti i postojanosti odgojno-obrazovnih sadržaja s drugim odgojno-obrazovnim područjima i/ili predmetima, razmjene mišljenja o metodama, sredstvima poučavanja i mogućnostima organizacije nastave.

Kvalitetno odgojno-obrazovno djelovanje škole podrazumijeva redovitu i trajnu suradnju s roditeljima u smislu jasno podijeljene odgovornosti glede ostvarivanja ciljeva odgoja i obrazovanja u školi, odnosno u nastavi svakoga pojedinoga predmeta.

Planiranje i ostvarivanje međupredmetnih tema ili interdisciplinarnih sadržaja i/ili modula pridonose međusobnomu povezivanju odgojno-obrazovnih područja i nastavnih predmeta u skladnu cjelinu. Njima se razvijaju različite temeljne i strukovne kompetencije učenika.

Ostvarivanje međupredmetnih tema u nadležstvu je škole. Škole razrađuju međupredmetne teme i određuju na koji će ih način ostvariti. Međupredmetne teme škole mogu ostvariti na više načina. Učinkovitost razvoja međupredmetnih kompetencija učenika veća je kada se, osim ugradbe u pojedine predmete, ostvaruju zajedničkim projektima ili modulima.

Nacionalni okvirni kurikulum predviđa da se u osnovnim i srednjim školama ostvaruju ove međupredmetne teme ili interdisciplinarni sadržaji i/ili moduli:

OSOBNI I SOCIJALNI RAZVOJ

Opis međupredmetne teme

Svrha je poučavanja *Osobnoga i socijalnoga razvoja* osposobiti učenike da prepoznaju i kritički procjenjuju vlastite i društvene vrijednosti kao bitne činitelje koji utječu na njihovo vlastito mišljenje i djelovanje, da razviju odgovornost za vlastito ponašanje i život, pozitivan odnos prema drugima i konstruktivno sudjeluju u društvenom životu. Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj omogućuje učenicima izgrađivanje komunikacijskih, organizacijskih i socijalnih vještina i sposobnosti, jačanje samopoštovanja, stjecanje vještina suradnje u međukulturnim situacijama i izgrađivanje zrelih stajališta o drugima i sebi. Također im omogućava razvoj vještina potrebnih za izražavanje i zadovoljavanje vlastitih potreba i sklonosti, procjenu vlastitih sposobnosti, donošenje odluka i suradnju s drugima.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- razviti samopouzdanje i sigurnost u osobne sposobnosti i identitet
  - razviti organizacijske sposobnosti za donošenje odluka, postavljanje ciljeva, rješavanje problema, planiranje i vođenje
  - steći vještine razvijanja dobrih odnosa prema vršnjacima, razumijevanja položaja i mišljenja drugih učenika radi razvoja prihvaćenosti u društvu
  - razviti suradničko učenje prihvaćajući uzajamnu komunikaciju, rješavanje problema raspravom, razgovorom i dijalogom
  - razviti sposobnost uviđanja posljedica svojih i tuđih stajališta i postupaka
  - prihvaćati pravila suradničkih odnosa u skupini, solidarnosti, uljudnoga ponašanja, uzajamnoga pomaganja i prihvaćanja različitosti
  - odgovorno izvršavati preuzete zadatke
- razviti sposobnost javnoga nastupanja i govorenja pred drugima (u skupini, razredu, skupovima i sl.).

ZDRAVLJE, SIGURNOST I ZAŠTITA OKOLIŠA

Opis međupredmetne teme

Međupredmetnom temom *Zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša* u svim se odgojno-obrazovnim područjima promiče i osigurava razvoj pozitivna i odgovorna odnosa učenika prema svome zdravlju i sigurnosti, zdravlju i sigurnosti drugih te zaštiti okoliša i održivom razvoju. Zdravljem su obuhvaćeni svi njegovi aspekti: tjelesno, mentalno, emocionalno i socijalno zdravlje. Učenike se potiče na trajno usvajanje zdravoga životnog stila – zdrave i uravnotežene prehrane, pravilnih higijenskih navika, stalne i primjerene tjelesne aktivnosti te odgovorna odnosa prema sebi, drugima, izgradnji partnerskih odnosa, spolnosti, prenosivim bolestima i dr.

Odgoj i obrazovanje za sigurnost učenicima pomaže osvijestiti i procijeniti rizike i moguće opasnosti, ali i posljedice rizičnoga ponašanja u različitim područjima njihova života – u prometu, pri rukovanju novcem, različitim alatima, opremom i tvarima, u svakodnevnom radu, u odnosima s drugim ljudima i drugo. Osposobljava ih se za donošenje odgovornih i osviještenih odluka i poduzimanje primjerenih sigurnosnih i zaštitnih radnji u raznolikim poznatim i nepoznatim situacijama.

Odgojem i obrazovanjem za zaštitu okoliša i održivi razvoj učenici otkrivaju i uspostavljaju višestruke i raznolike odnose između prirodnih, društvenih, gospodarskih i kulturnih dimenzija okoliša. Razvijaju razumijevanje za složenost problema što ih u odnosu na okoliš donose promijenjeni uvjeti života te društveni, gospodarski i tehnološki razvoj. Učenici izgrađuju pozitivan sustav vrijednosti u odnosu na potrebu očuvanja kvalitete okoliša te racionalno korištenje prirodnih izvora. Osobito usvajaju vrijednosti kao što su obzirnost, umjerenost, štedljivost, solidarnost i poštovanje prema sebi, drugim ljudima, prirodi, okolišu i njegovim izvorima i zalihama za sadašnje i buduće naraštaje, biološkoj i kulturnoj raznolikosti te planetu Zemlji u cijelosti.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- usvojiti zdrav način života i razumjeti kako prehrana, tjelesna pokretljivost i odluke o vlastitom ponašanju i odnosima s drugim ljudima utječu na tjelesno, mentalno, emocionalno i socijalno zdravlje
- donositi osviještene i odgovorne odluke i razumjeti posljedice svog izbora
- razviti samopoštovanje i samopouzdanje te razviti i održati pozitivne, poštovanjem ispunjene odnose s različitim ljudima u raznolikim situacijama, uključujući posao, dom i širu zajednicu
- steći znanje i razumijevanje sigurnosnih i zaštitnih mjera i radnja u različitim situacijama te razviti vještine sigurnoga ponašanja i postupanja
- biti osposobljeni za prepoznavanje, procjenu i upravljanje rizicima i opasnostima u različitim situacijama
- pravodobno, pribrano i osviješteno postupati u različitim kriznim situacijama, pružajući pomoć sebi i drugima te znajući kome se i kako obratiti za stručnu pomoć
- razviti odgovoran odnos prema očuvanju kvalitete okoliša i njegovih izvora i zaliha, zasnovan na razumijevanju utjecaja različitih čimbenika te na promjene u njemu ili njegovo uništavanje.

UČITI KAKO UČITI

Opis međupredmetne teme

Svrha je razvoja kompetencije *Učiti kako učiti* osposobiti učenike da znaju učinkovito organizirati i upravljati vlastitim učenjem te razviti pozitivno stajalište prema učenju. Kompetencija *Učiti kako učiti* osnova je za cjeloživotno učenje i značajna za daljnji obrazovni i profesionalni razvoj učenika. Ona uključuje ove elemente: osposobljenost za organiziranje i praćenje usvajanja, obradbe i vrjednovanja novoga znanja, vještina, sposobnosti i stajališta te njihove primjene u različitim situacijama. Ona uključuje i znanje o strategijama i metodama učenja, osposobljavanje učenika za procjenjivanje i odabiranje strategija i metoda učenja koje mu najbolje odgovaraju, osposobljavanje učenika za preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje te donošenje odluka o vlastitom obrazovnome putu.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- razlikovati činjenice od mišljenja
- znati postavljati bitna i na problem usmjerena pitanja, tražiti, procijeniti pouzdanost i koristiti se informacijama iz različitih izvora (rječnici, atlas, enciklopedije, internet i ostali mediji)
- steći vještine suradnje s drugima, znati raspravljati o temama i problemima s drugima i doći do zajedničkih rješenja
- steći znanja i vještine planiranja, organiziranja i upravljanja vlastitim učenjem, posebice vremenom posvećenom učenju
- znati odabrati određene tehnike i strategije učenja te procijeniti jesu li one dobre za učenike
- razviti pozitivno stajalište prema stjecanju novoga znanja i prema učenju općenito
- biti osposobljeni za primjenu stečenoga znanja i vještina u različitim situacijama
- preuzeti odgovornost za vlastito učenje i postignut uspjeh učenja.

PODUZETNIŠTVO

Opis međupredmetne teme

Osnovni je cilj razvoja poduzetničke kompetencije u učenika razvoj osobina ličnosti te znanja, vještina, sposobnosti i stajališta potrebnih za djelovanje pojedinca kao uspješne poduzetne osobe. Poduzetnička kompetencija uključuje razvoj učenika kao poticajnih, stvaralačkih i samostalnih osoba spremnih na prihvaćanje promjena i preuzimanje rizika, kao pojedinaca s razvijenim socijalnim i komunikacijskim sposobnostima i temeljnim znanjima iz područja gospodarstva i vođenja poslova. U osnovi razvoja poduzetničke kompetencije kao međupredmetne teme koja se razvija kroz sve predmete je razvoj poduzetne osobe osposobljene za uočavanje prilika u kojima svoje ideje mogu pretvoriti u djelatnost ili pothvat u različitim situacijama: obrazovanju, radu i životu općenito.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- biti osposobljeni za postavljanje, vrjednovanje i ostvarivanje osobnih ciljeva
- znati planirati svoj rad i ostvarivati planove
- razviti inicijativnost, ustrajnost u aktivnostima, posebice u učenju
- biti osposobljeni za prilagodbu novim situacijama, idejama i tehnologijama
- razviti stvaralački pristup prema izazovima i promjenama, stresovima i sukobima te natjecanju
- razviti vještine samovrjednovanja i kritičkog odnosa prema vlastitom uspjehu, odnosno neuspjehu
- razviti samostalnost, samopouzdanje i osobni integritet
- upoznati radni život i zanimanja u neposrednoj okolini i društvu
- steći temeljna znanja u području gospodarstva i vođenja posla
- osvijestiti važnost i mogućnosti samozapošljavanja.

UPORABA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE

Opis međupredmetne teme

Informacijska i komunikacijska tehnologija ima mogućnosti najsuvremenijega dostupnog nastavnog pomagala i sredstva u svim odgojno-obrazovnim područjima. Mogućnostima multimedijских prikaza i pristupa računalnim mrežama, osobito internetu, omogućuje trenutačni pristup golemu i brzo rastućemu broju informacija iz cijeloga svijeta omogućujući ujedno i njihovo pretraživanje. Uz to, pridonosi razvoju učeničkih sposobnosti samostalnog učenja i suradnje s drugima te njihovih komunikacijskih sposobnosti. Pridonosi razvoju pozitivnog odnosa prema učenju, unaprjeđenju načina na koji učenici prikazuju svoj rad te njihovim pristupima rješavanju problema i istraživanju. Učinkovita i racionalna primjena informacijske i komunikacijske tehnologije u različitim situacijama daje bitan doprinos razumijevanju temeljnih koncepata u području tehnike i informatike.

Stoga je odgovarajući pristup informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji nužno omogućiti svim učenicima. Oni se tom tehnologijom trebaju služiti u svim predmetima i tako dobiti mogućnost za istraživanje i komunikaciju u lokalnoj sredini, ali i šire kako bi stekli vještine razmjene ideja i podjele rada sa suradnicima te pristupa stručnim sadržajima različitim tehnikama.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- biti osposobljeni za prepoznavanje i izbor informacija potrebnih za određene situacije te vrjednovati odgovarajuće izvore informacija
- biti osposobljeni prikazati informacije na jasan, logičan, sažet i precizan način
- racionalno i učinkovito rabiti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju za:
  - ✓ traženje i prikupljanje informacija te njihovu pohranu, pretraživanje, obradbu i organizaciju

- ✓ analizu i sintezu strukturiranih informacija
- ✓ istraživanje, modeliranje i simuliranje različitih procesa i pojava u prirodi i društvu
- ✓ rješavanje problema u različitim situacijama
- ✓ stvaranje i prikazivanje vlastitih ideja i materijala
- ✓ učinkovito samostalno učenje služeći se računalom kao medijem
- ✓ komunikaciju i suradnju s drugima
- razviti svijest o primjeni informacijske i komunikacijske tehnologije u društvu i njezinim posljedicama
- razviti kritično i misaono stajalište o pitanjima vezanima za valjanost i pouzdanost dostupnih informacija te o pravnim i etičkim načelima interaktivnoga korištenja tehnologijama informacijskoga društva.

GRAĐANSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Opis međupredmetne teme

Suvremene demokracije trebaju radne, obaviještene i odgovorne građane, odnosno državljane. Svrha je poučavanja međupredmetne teme *Građanski odgoj i obrazovanje* pridonijeti osposobljenosti učenika za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. Među značajnije elemente ove međupredmetne teme ubrajaju se znanja, vještine, sposobnosti i stajališta koji razvijaju demokratsku svijest učenika i potiču ih na aktivno i učinkovito sudjelovanje u razvoju demokratskih odnosa u školi, lokalnoj zajednici i društvu, pridonose razvoju vlastitog identiteta, boljem upoznavanju i poštovanju drugih te senzibiliziraju i osvješćuju učenike za rješavanje globalnih problema na načelima demokracije, posebice pravednosti i mirotvorstva.

Kvalitetnijim upoznavanjem sebe i svoje uloge u razvoju društva te prihvaćanjem različitosti drugih, učenici razvijaju samostalnost, osobni integritet te pozitivan odnos s drugim učenicima i okolinom. Integrirajućim temama građanskog odgoja i obrazovanja unaprijedit će se suradnja škole, obitelji, lokalne zajednice i društva.

Ciljevi međupredmetne teme

Učenici će:

- steći znanja i razviti svijest o važnosti demokratskih načela, institucija i procesa u vlastitome društvu, Europi i na globalnoj razini
- razviti pozitivno gledište i zanimanje za stvaralačko i učinkovito sudjelovanje u životu škole i neposredne zajednice u kojoj žive
- razviti pozitivno stajalište i interes za stvaralačko i učinkovito sudjelovanje u društvenom životu kao odrasli građani
- razviti svijest o pravima, dužnostima i odgovornostima pojedinca, jednakopravnosti u društvu, poštovanju zakona, snošljivosti prema drugim narodima, kulturama i religijama te različitosti mišljenja
- biti osposobljeni za kritičko prosuđivanje društvenih pojava
- biti osposobljeni za korištenje i procjenu različitih izvora informiranja pri donošenju odluka i prihvaćanju obveza.

P R E D M E T I

HRVATSKI JEZIK

Uvod

Nastavni predmet **Hrvatski jezik** obuhvaća tri nastavna područja:

- a) hrvatski jezik
- b) jezično izražavanje
- c) hrvatsku i svjetsku književnost.

Program *Hrvatskoga jezika* za zanimanje *medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege* (nastavni plan: 1. godina 175 sati; 2. godina 175 sati) sadržajno je, metodološki i koncepcijski u skladu s Programom hrvatskoga jezika za osnovnu školu.

Program *Hrvatskoga jezika* za osnovnu školu i program *Hrvatskoga jezika* za zanimanje *medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege* čine zajednički sustav jezičnoga i književnoga odgoja i naobrazbe.

Program predviđa gradivo nužno za stjecanje spoznaja o materinskome jeziku, za praktično služenje jezikom u različitim priopćajnim oblicima i u različitim govornim situacijama na usmenoj i pisanoj razini te upoznavanje temeljnih književnih djela hrvatske i svjetskih književnosti kao duhovnih, estetskih i povijesnih pojava.

Nastavni sadržaji i obrazovna postignuća učenika raspoređeni su sustavno i međuzavisno. Povezana su programska nastavna područja (jezik, jezično izražavanje, književnost), naglašena je integracija teorijskih s praktičnim sadržajima koja učenicima omogućuje samostalno oblikovanje različitih vrsta tekstova u govoru i pismu.

Sadržaji *Hrvatskoga jezika* uključeni su u nastavu književnosti te govornoga i pisanog jezičnog izražavanja kao jezikoslovna uporišta u interpretacijama književnih tekstova.

Program nastave jezičnoga izražavanja pretpostavlja praktični rad, vježbe učenika u govorenju, čitanju, pisanju i slušanju, pri čemu učenici proširuju umijeća, vještine i navike stečene u osnovnoj školi. Nastava pravopisa integrirana je u nastavu jezika i usvaja se po načelu kontinuiteta.

Tijekom školske godine pišu se dvije školske zadaće.

Svrha

Svrha je nastave programa *Hrvatskoga jezika* stjecanje temeljnih znanja, sposobnosti, vještina, navika i vrijednosti potrebnih za primjenu svih oblika jezične komunikacije te upoznavanje s hrvatskom i svjetskom književnom baštinom.

Temeljni ciljevi nastavnoga plana i programa:

- povezati osnovnoškolska jezična znanja s novim jezičnim sadržajima i postignućima;
- istražiti sustav hrvatskoga standardnog jezika na fonološkoj, gramatičkoj, leksičkoj, stilističkoj, pravogovornoj i pravopisnoj razini;
- primijeniti temeljna komunikacijska i jezična znanja i vještine te razviti želju učenika za trajnim usvajanjem novih znanja o hrvatskome standardnom jeziku i njegovom savršenijom uporabom u usmenome i pisanom obliku;
- opisati povijest hrvatskoga jezika radi razumijevanja povijesnih okolnosti u kojima se razvijao hrvatski jezik;
- razlikovati standardni jezik i zavičajni idiom;
- usvojiti temeljna znanja o teoriji i povijesti književnosti te književnoj kritici;
- utvrditi najvažnija reprezentativna djela hrvatske i svjetske književnosti;
- razumjeti tekstove različitih funkcionalnih stilova;
- dragovoljno čitati književna djela s razumijevanjem;
- djelovati u skladu s građanskim i nacionalnim odgojem, uvažavajući načela društvenoga suživota i demokracije.

Programska područja, nastavne cjeline, nastavni sadržaji i obrazovna postignuća

1. razred (175 sati)

Nastavno područje: **Hrvatski jezik**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Jezik i komunikacija	Komunikacija (priopćivanje) Jezik kao sustav znakova Narav jezičnoga znaka Izraz i sadržaj jezičnoga znaka	<ul style="list-style-type: none"> - oblikovati, poslati i razumjeti poruku - utvrditi i ukloniti razloge nerazumijevanja poruke - prepoznati neverbalnu komunikaciju - usvojiti pojmove komunikacija (sporazumijevanje) i poruka - prepoznati posljedice uspješne i neuspješne komunikacije - definirati jezik kao sustav znakova - ostvarivati jezik govorom i pismom - prepoznati razliku između govora i pisma - usvojiti pojmove jezikoslovlje (lingvistika) i jezikoslovac (lingvist)
Standardni jezik i narječja	Osnovne značajke hrvatskoga standardnog jezika Hrvatska narječja Potreba učenja standardnoga jezika	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati i imenovati hrvatska narječja - razlikovati narječja od standardnoga jezika - utvrditi razlike između narječja i standardnoga jezika - govoriti i pisati zavičajnim narječjem - osvijestiti potrebu cjeloživotnog učenja standardnoga jezika
Akustička i artikulacijska svojstva glasova	Nastanak i podjela glasova	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi nastanak glasova standardnoga jezika - prepoznati glasove s obzirom na njihovu zvučnost, mjesto i

	<p>Glasovne promjene</p> <p>Pravogovor</p> <p>Fonemi č, dž, ć, đ</p> <p>Alternacije ije/je/e/i</p>	<p>način tvorbe</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati i definirati glasovne promjene (jednačenja, nepostojano <i>a</i>, palatalizacija, sibilizacija, jotacija, promjena / u o) - primjenjivati govorne vrjednote hrvatskoga standardnog jezika (naglasak, intonacija, intenzitet, tempo, stanka) - pravilno izgovarati glasove i glasovne skupine hrvatskoga standardnoga jezika - razlikovati i pravilno izgovarati foneme č/ć, dž/đ i alternacije ije/je/e/i
Funkcionalna svojstva glasova	<p>Fonem</p> <p>Fonetika i fonologija</p> <p>Razlikovna obilježja fonema</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove: <i>fonem</i> (glas), <i>fonetika</i>, <i>fonologija</i> - prepoznati i definirati fonem - objasniti razlikovna obilježja fonema
Grafijski sustav hrvatskoga standardnoga jezika	<p>Grafem</p> <p>Govorni i pisani jezik</p> <p>Pravopisni znaci: vrste i služba; osnovna pravila primjene</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojam <i>grafem</i> (slovo) - prepoznati i definirati grafem - razlikovati govorni i pisani jezik - usvojiti osnovna pravila primjene pravopisnih znakova - utvrditi vrste i službu pravopisnih znakova - primijeniti osnovna pravopisna pravila - pravilno pisati stručne nazive
Prozodijski sustav hrvatskoga standardnoga jezika	<p>Glavne značajke prozodijskoga sustava hrvatskoga standardnoga jezika</p> <p>Naglašene i nenaglašene riječi</p> <p>Enklitike i proklitike</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati glavne značajke prozodijskoga sustava hrvatskoga standardnoga jezika - prepoznati naglašene i nenaglašene riječi - utvrditi obilježja naglašenih i nenaglašenih riječi - pravilno naglašavati enklitike i proklitike
Fonostilistika i grafostilistika	<p>Stilska obilježenost fonoloških jedinica – impresivna i ekspresivna svojstva</p> <p>Stilski obilježena uporaba</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati stilsku obilježenost fonoloških jedinica - objasniti impresivna i ekspresivna svojstva fonoloških

	pravopisnih i grafijskih znakova	jedinica - prepoznati stilski obilježenu uporabu pravopisnih i grafijskih znakova
Morfologija	Morfem Vrste morfema Morfem, osnova i korijen Morfem i riječ	- usvojiti pojmove: <i>morfem</i> , <i>morfologija</i> - prepoznati i definirati morfem - utvrditi obilježja morfema - prepoznati i imenovati vrste morfema - razlikovati morfem, osnovu i korijen - objasniti odnos morfema i riječi - samostalno oblikovati riječi
Vrste riječi	Kriteriji razdiobe riječi na vrste	- usvojiti kriterije razdiobe riječi na vrste - imenovati promjenjive i nepromjenjive riječi - prepoznati i razlikovati vrste riječi
Promjenjive riječi	Imenice Zamjenice Pridjevi	- definirati imenice kao vrstu riječi - prepoznati rod, broj i padež imenica - usvojiti sklonidbu imenica - razlikovati opće imenice i vlastita imena - pravilno pisati hrvatska i strana imena - definirati zamjenice kao vrstu riječi - utvrditi funkciju zamjenica - razlikovati vrste zamjenica - usvojiti sklonidbu zamjenica - pravilno pisati zamjenice - definirati pridjeve kao vrstu riječi - razlikovati rod, broj i padež pridjeva - razlikovati određene i neodređene pridjeve - usvojiti sklonidbu i

	<p>Brojevi</p> <p>Glagoli</p> <p>Jednostavni i složeni glagolski oblici – glagolska vremena</p>	<p>stupnjevanje pridjeva</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikovati pridjeve po značenju - pravilno pisati pridjeve - definirati brojeve kao vrstu riječi - razlikovati vrste brojeva - usvojiti promjenu brojeva - pravilno pisati brojeve - definirati glagole kao vrstu riječi - prepoznati i objasniti glagolsko vrijeme, način, vid i stanje - razlikovati glagole po objektu - usvojiti sprezanje glagola - prepoznati pomoćne glagole i njihovo značenje - pravilno pisati negaciju uz glagol - razlikovati jednostavne i složene glagolske oblike za sadašnjost, prošlost i budućnost - pravilno rabiti jednostavne i složene glagolske oblike u govorenju i pisanju
Nepromjenjive riječi	<p>Prilozi</p> <p>Prijedlozi</p> <p>Veznici</p> <p>Čestice</p> <p>Usklici</p>	<ul style="list-style-type: none"> - imenovati i definirati nepromjenjive vrste riječ - razlikovati priloge, prijedloge, veznike, čestice i usklike - prepoznati priloge mjesta, vremena i načina, česte prijedloge, prave veznike i česte usklike u rečenici i tekstu (književnome i neknjiževnom) - pravilno rabiti prijedloge s(a) i k(a); gdje, kamo, kuda - pravilno rabiti veznike i usklike u govorenju i pisanju
Morfostilistika	Stilski obilježena poraba oblika	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati stilski obilježenu porabu oblika u književno-umjetničkim tekstovima
Povijest jezika	Počeci hrvatske pismenosti	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi vrijeme i značajke početaka hrvatske pismenosti - imenovati pisma hrvatskoga

	Pisma hrvatskoga jezika	jezika
	Prvi hrvatski rječnik	- prepoznati glagoljicu kao hrvatsko pismo
	Prva hrvatska gramatika	- imenovati prvi hrvatski rječnik
		- usvojiti temeljne podatke o prvoj hrvatskoj gramatici

Nastavno područje: **Jezično izražavanje**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Slušanje i govorenje	Slušanje kao jezična djelatnost Govorenje kao jezična djelatnost Govorenje i pravogovor Neutralno i stilski obilježeno govorenje Vrjednote govorenoga jezika Govorenje, slušanje i šutnja	- slušanjem prepoznati bitna obilježja jezične djelatnosti govorenja - pravilno i razgovijetno izgovarati glasove, riječi, rečenice i tekst - prepoznati potrebu za različitim govornim vrstama - povezati govorenje i pravogovor u različitim govornim situacijama - usporediti pisani i govorni oblik jezika - na primjerima utvrditi ulogu i važnost vrjednota govorenoga jezika - osvijestiti važnost šutnje i slušanja
Pisanje	Pisanje kao jezična djelatnost Glavne značajke pisanja kao jezične djelatnosti Pisanje, pravopis i grafostilistika	- razlikovati govorni i pisani sustav hrvatskoga standardnoga jezika - izdvojiti bitna obilježja jezične djelatnosti pisanja - osvijestiti važnost primjene pravopisnih pravila za učinkovitu pisanu komunikaciju - primjereno rabiti pravopisne i rečenične znakove u različitim pisanim oblicima - prepoznati potrebu za različitim pisanim vrstama - pravilno pisati glasove, riječi, rečenice i tekst - povezati rečenice u smislenu i

		<p>logički oblikovan tekst</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisati prikladnim rječnikom i stilom
Čitanje	<p>Glavne značajke čitanja kao jezične djelatnosti</p> <p>Vrste čitanja</p> <p>Usmjereno čitanje</p> <p>Interpretativno čitanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - slušanjem razlikovati pravilno od nepravilnoga čitanja - izdvojiti obilježja pravilnoga čitanja - objasniti ulogu rečeničnih i interpunkcijskih znakova te njihovu svezu s izgovornim vrjednotama - naglas pravilno pročitati poznati tekst - slušanjem prepoznati razliku između čitanja književnoga i neknjiževnoga teksta - čitati s razumijevanjem različite vrste tekstova u sebi i naglas - interpretativno čitati tekst
Tekst	Vrste teksta	<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati umjetničke i neumjetničke tekstove - prepoznati i objasniti vrste tekstova: opis, pripovijedanje, monolog, dijalog
Opis kao vrsta teksta	<p>Glavne značajke logičke i jezične organizacije opisa</p> <p>Vrste opisa</p> <p>Umjetnički i znanstveni opis</p> <p>Dinamični i statični opis</p> <p>Opis vanjskog i unutarnjega svijeta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati glavne značajke opisa kao vrste teksta - razlikovati vrste opisa na temelju slušnoga primanja (subjektivne i objektivne; umjetničke i znanstvene; dinamične i statične; opise vanjskog i unutarnjega prostora) - čitati s razumijevanjem različite vrste opisa u sebi i naglas - opisati (portretirati) književni lik na temelju plana opisa - izraditi plan opisa pojma, predmeta ili procesa iz struke
Dijalog i monolog	<p>Dijalog</p> <p>Vrste dijaloga</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati dijalog kao način oblikovanja teksta - utvrditi vrste dijaloga - oprimjeriti jezično oblikovanje dijaloga: jezična ekonomija i

	<p>Uspostava dijaloga</p> <p>Vođenje dijaloga</p> <p>Dijalog u razgovoru i u umjetničkome djelu</p> <p>Monolog</p>	<p>vrjednote govornoga jezika</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikovati dijalog u razgovoru i umjetničkome djelu (drami, filmu) - prepoznati monolog kao način oblikovanja teksta - razlikovati monolog u razgovoru i umjetničkomu djelu - prepoznati unutarnji monolog
--	--	--

Nastavno područje: **Književnost**

Nastavne cjeline	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Književnost	<p>Književnost: naziv i pojam, rodovi i vrste</p> <p>Povijest i teorija književnosti</p> <p>Književna kritika</p> <p>Usmena i pisana književnost</p> <p>Odnos književnosti i jezika</p> <p>Književnost i druge umjetnosti</p> <p>Književnost i društvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove <i>umjetnost, književnost, književni rodovi i vrste</i> - objasniti pojmove <i>povijest književnosti i teorija književnosti</i> - utvrditi glavne značajke književne kritike - razlikovati usmenu i pisanu književnost - imenovati vrste umjetnosti - objasniti vezu jezika i književnosti - utvrditi vezu književnosti, drugih umjetnosti i društva
Lirika	<p>Pojam i razvoj lirike</p> <p>Značajke lirike</p> <p>Vrste lirskih pjesama (tematska podjela)</p> <p>Lirski oblici: himna, oda, elegija, ditiramb, balada, sonet, epigram, epitaf</p> <p>Dijalektalno pjesništvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti pojam i razvoj lirike - prepoznati značajke lirike na odabranim tekstovima - razlikovati vrste lirskih pjesama po temi: domoljubne, socijalne, ljubavne, pejzažne, misaone, duhovno-religiozne - razlikovati lirske oblike: himna, oda, elegija, ditiramb, balada, sonet, epigram, epitaf - objasniti pjesmu u prozi - prepoznati dijalektalnu poeziju

		<p>- interpretirati odabrane lirske pjesme</p> <p>Tekstovi:</p> <p>Antun Mihanović, <i>Horvatska domovina</i> (himna)</p> <p>Petar Preradović, <i>Rodu o jeziku</i> (oda, domoljubna)</p> <p>Vladimir Nazor, <i>Cvrčak</i> (ditiramb)</p> <p>Antun Gustav Matoš, <i>Jesenje veče</i> (sonet, pejzažna)</p> <p>Josip Pupačić, <i>Zaljubljen u ljubav</i> (ljubavna)</p> <p>Dobriša Cesarić, <i>Vagonaši</i> (misaona - socijalna)</p> <p>Nikola Šop, <i>Kuda bih vodio Isusa</i> (duhovno-religiozna)</p> <p>Fran Mažuranić, <i>Svemir</i> (pjesma u prozi)</p> <p>Drago Gervais, <i>Tri nonice</i>; Dragutin Domjanić, <i>Ciklame, krvave ciklame</i> (dijalektalno pjesništvo)</p> <p><i>Hasanaginica</i> (narodna balada)</p>
Epika	<p>Pojam i razvoj epike</p> <p>Značajke epike</p> <p>Epske vrste i oblici: ep, pripovijetka, novela, roman</p> <p>Jednostavni epski oblici: bajka, basna, mit, legenda, anegdota, saga, vic</p>	<p>- objasniti pojam i razvoj epike</p> <p>- prepoznati značajke epike na odabranim tekstovima</p> <p>- razlikovati epske vrste (ep, basna, bajka, novela, pripovijetka, roman)</p> <p>- razlikovati jednostavne epske oblike: bajka, basna, mit, legenda, anegdota, saga, vic</p> <p>- identificirati sastavnice strukture proznoga teksta (tema, likovi, vrijeme, prostor, fabula)</p> <p>- prepričati fabulu proznoga teksta (usmeno i pisano)</p> <p>- opisati i karakterizirati likove u proznome tekstu</p> <p>- interpretirati odabrane prozne tekstove</p> <p>Tekstovi:</p> <p>Homer, <i>Ilijada</i> (ulomci)</p> <p>Ezop ili J. de la Fontaine (odabrana basna)</p> <p>Ivana Brlić Mažuranić (odabrana bajka)</p>

		Vjekoslav Kaleb, <i>Gost</i> J. D. Salinger, <i>Lovac u žitu</i>
Drama	Pojam, razvoj i vrste drame Značajke dramske književnosti Komedija Tragedija Drama	- objasniti pojam i razvoj drame - usvojiti glavne značajke dramske književnosti - prepoznati i razlikovati dramske vrste - objasniti obilježja dramskih vrsta: komedije, tragedije i drame (u užemu smislu) - razlikovati dijalog i monolog - utvrditi dramsku radnju i dramske osobe - izdvojiti kompoziciju drame - interpretirati odabrane dramske tekstove Tekstovi: <i>Sofoklo, Antigona</i> <i>Marin Držić, Novela od Stanca</i>
Diskurzivni književni oblici	Pojam, razvoj i vrste diskurzivnih oblika Značajke diskurzivnih književnih oblika Putopis Esej	- prepoznati i definirati diskurzivne oblike (putopis, esej, članak, kritika, feljton) - objasniti značajke putopisa i eseja - nabrojati ostale književno-znanstvene oblike (dnevnik, memoari, autobiografija) - interpretirati odabrane tekstove Tekstovi: <i>Antun Nemčić, Putositnice (ulomak),</i> ili <i>M. Peić, Skitnje (ulomak)</i> <i>M. de Montaigne, O odgoju (ulomak)</i>
Klasična književnost	Temeljna civilizacijska djela Biblija Klasična književnost – grčka i	- opisati književnost pretpovijesnoga doba - izdvojiti temeljna civilizacijska djela: <i>Biblija, Talmud, Kur'an, Gilgameš, Mahabharata</i> - proučiti odabrane tekstove iz Biblije - prepoznati važnost Biblije kao jednog od temeljnih civilizacijskih djela - pojmovno utvrditi klasičnu književnost (starogrčka i starorimska)

	rimska	<p>književnost)</p> <ul style="list-style-type: none"> - imenovati glavne predstavnike i djela (Homer, Eshil, Sofoklo, Plaut) - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p><i>Biblija</i> (odabrani tekstovi iz <i>Starog i Novoga zavjeta</i>)</p> <p>Eshil, <i>Okovani Prometej</i> (ulomci)</p> <p>Plaut, <i>Škrtac</i> (ulomci)</p>
Srednjovjekovna književnost	<p>Trubadurska lirika</p> <p>Biblijski i liturgijski tekstovi</p> <p>Najstariji hrvatski pisani spomenici</p> <p>Ćirilometodska tradicija</p> <p>Povijesni i pravni tekstovi</p> <p>Crkvena i svjetovna proza, drama i prikazanja</p> <p>Bašćanska ploča</p>	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi trajanje i glavna obilježja srednjovjekovne književnosti - imenovati najpoznatija djela i književne vrste - uočiti važnost srednjega vijeka kao početka hrvatske pismenosti i hrvatske pripadnosti kršćanskoj europskoj civilizaciji - nabrojiti najvažnija ostvarenja hrvatske književnosti i pismenosti - usvojiti pojam tropismenosti i trojezičnosti hrvatske pismenosti - prepoznati najvažnije spomenike pismenosti na glagoljici, ćirilici i latinici - objasniti važnost Bašćanske ploče - interpretirati odabrane tekstove hrvatske srednjovjekovne književnosti <p>Tekstovi:</p> <p><i>Bašćanska ploča</i></p> <p><i>Ljetopis popa Dukljanina</i> (ulomak o smrti kralja Zvonimira)</p> <p><i>Šibenska molitva</i> (ulomak)</p> <p><i>Svit se konča</i> (ulomak)</p>
Humanizam, predrenesansna i renesansna književnost	<p>Humanizam i predrenesansa</p> <p>Renesansa kao kulturni i književni pokret</p> <p>Europska renesansa</p> <p>Književni oblici i značajke renesansne književnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti pojmove <i>humanizam</i>, <i>predrenesansa</i> i <i>renesansa</i> - utvrditi trajanje predrenesanse i renesanse u europskoj i hrvatskoj književnosti - prepoznati oblike i glavna obilježja renesansne književnosti - imenovati glavne predstavnike europske renesansne književnosti i njihova temeljna djela - imenovati humanistička središta u

	<p>Hrvatski latinizam</p> <p>Renesansa u hrvatskoj književnosti</p> <p>Književno stvaralaštvo Marka Marulića</p>	<p>Europi i Hrvatskoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - imenovati glavne pisce i djela hrvatskoga latinizma - utvrditi najvažnije vrste i oblike hrvatske književnosti humanizma i renesanse - imenovati hrvatske renesansne pisce i njihova najpoznatija djela - usvojiti glavne značajke književnoga stvaralaštva Marka Marulića - obrazložiti važnost Marka Marulića za hrvatsku književnost - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Dante Alighieri, <i>Božanstvena komedija</i> (odabrano pjevanje iz <i>Pakla</i>)</p> <p>Francesco Petrarca, <i>Kanconijer</i> (odabrani sonet)</p> <p>Giovanni Boccaccio, <i>Dekameron</i> (odabrana novela)</p> <p>William Shakespeare, <i>Hamlet</i></p> <p>Marko Marulić, <i>Judita</i> (ulomci)</p> <p>Hanibal Lucić, <i>Jur nijedna na svit vila</i></p> <p>Šiško Menčetić, <i>Prvi pogled</i></p> <p>Marin Držić, <i>Dundo Maroje</i> (ulomci)</p>
<p>Barok</p>	<p>Katolička obnova, protureformacija</p> <p>Barok - pojam, trajanje, značajke</p> <p>Europski barok</p> <p>Hrvatski barok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti katoličku obnovu i protureformaciju - usvojiti pojam <i>baroka</i> - utvrditi trajanje razdoblja baroka u europskoj i hrvatskoj književnosti - izdvojiti najvažnija obilježja i književne oblike barokne književnosti - imenovati najvažnije europske i hrvatske barokne pisce i njihova najpoznatija djela - izdvojiti značajke hrvatske književnosti baroka: dubrovačko-dalmatinski, kajkavski, slavonski barok, barok ozaljskoga kruga, bosanski franjevci - usvojiti glavne značajke književnoga stvaralaštva Ivana Gundulića - obrazložiti značaj književnoga

	Književno stvaralaštvo Ivana Gundulića	<p>stvaralaštva Ivana Gundulića za hrvatsku kulturu i književnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Ivan Gundulić, <i>Suze sina razmetnoga</i> (ulomci); <i>Dubravka</i> (ulomci); <i>Osman</i> (ulomci)</p> <p>Ana Katarina Zrinska, <i>Putni tovaruš</i> (ulomak)</p>
Klasicizam i prosvjetiteljstvo	<p>Klasicizam kao europski pokret</p> <p>Prosvjetiteljstvo</p> <p>Klasicizam i prosvjetiteljstvo u hrvatskoj književnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove <i>klasicizam</i> i <i>prosvjetiteljstvo</i> - objasniti najvažnija obilježja književnosti klasicizma i književne oblike - imenovati najznačajnije europske pisce i njihova najpoznatija djela - imenovati najvažnije hrvatske pisce i njihova najpoznatija djela u razdoblju klasicizma i prosvjetiteljstva - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Molière, <i>Umišljeni bolesnik</i></p> <p>Matija Antun Relković, <i>Satir iliti divji čovik</i> (ulomak)</p> <p>Andrija Kačić Miošić, <i>Razgovor ugodni naroda slovinskoga</i> (ulomak)</p>
Predromantizam i romantizam	<p>Europski predromantizam</p> <p>Europski romantizam – pojam, trajanje, značajke</p> <p>Europski romantizam – pisci i djela</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove <i>predromantizam</i> i <i>romantizam</i> - utvrditi vremenski okvir romantizma u europskim književnostima - izdvojiti glavne značajke europskih književnosti romantizma (pojam: <i>svjetska bol</i>, pokreti: <i>Sturm und Drang</i>, jezerski pjesnici) - imenovati glavne predstavnike francuskoga, njemačkog, talijanskog, ruskog i poljskoga romantizma, romantizma u nordijskim zemljama, engleske jezerske pjesnike i njihova najpoznatija djela - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Edgar Allan Poe, <i>Gavran</i></p>

		Alphonse de Lamartine, <i>Jezero</i> William Wordsworth, <i>Sunovrati</i> Johann W. Goethe, <i>Patnje mladog Werthera</i>
--	--	---

2. razred (175 sati)

Nastavno područje: **Hrvatski jezik**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Povezivanje riječi	Vrste spojeva riječi: rečenica i sintagma Sintaksa	- raščlaniti rečenicu kao strukturnu jedinicu kojom se izriče obavijest - povezivati riječi u rečenicu primjenjujući pravila sastavljenoga i rastavljenoga pisanja riječi i pravila pisanja pravopisnih znakova
Rečenica	Jednostavna i složena rečenica Izjavne, upitne i usklične rečenice Članovi rečeničnoga ustrojstva: predikat, subjekt, objekt, priložna oznaka, atribut i apozicija Rečenični znakovi Red riječi u rečenici Nezavisnosložene rečenice	- prepoznati vrste riječi u rečenici i odrediti njihovu službu u rečenici - prepoznati i usvojiti priopćajnu svrhu rečenica uporabom točke, upitnika i uskličnika - prepoznati povezanost subjekta i predikata s ostalim članovima rečeničnoga ustrojstva - razlikovati subjekt, predikat, objekt, priložnu oznaku, atribut i apoziciju - primjereno označiti sadržajnu (smislenu) vezu među rečenicama uporabom ostalih znakova (zareza, dvotočje, trotočje, crtica, zagrade) - prepoznati ulogu reda riječi za značenje rečenice (osnovni, aktualizirani) - pisati rečenice prema zadanome modelu sklapanjem svih rečeničnih dijelova - pisati rečenice primjenjujući pravila pravopisne norme o rečeničnim i pravopisnim znakovima - imenovati nezavisnosložene i zavisnosložene rečenice - razlikovati nezavisnosložene i

	Zavisnosložene rečenice	zavisnosložene rečenice
Funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnoga jezika	Stilistika Književno-umjetnički stil Publicistički stil Razgovorni stil Administrativni stil	- usvojiti pojmove <i>stilistika, stil</i> - prepoznati na primjerima glavne leksičke značajke književno-umjetničkoga, publicističkog, razgovornog i administrativnoga stila
Leksikologija	Riječ i leksem Leksikologija i semantika Izraz i sadržaj leksema Jednoznačnost i višeznačnost Sinonimija i sinonimi Antonimija i antonimi Homonimija i homonimi Vremenska raslojenost leksika Područna raslojenost leksika Jezični purizam i jezična kultura Frazeologija i frazem Rječnici Opći i stručni leksik Stručni nazivi i profesionalizmi	- usvojiti pojmove <i>leksem, leksikologija, semantika</i> - razlikovati izraz i sadržaj leksema - utvrditi jednoznačnost i višeznačnost leksema - definirati sinonime, antonime i homonime - objasniti pojmove <i>sinonimija, antonimija, homonimija</i> - na primjerima utvrditi vremensku i područnu raslojenost leksika - izdvojiti primjere međujezičnih dodira i leksičkoga posuđivanja - osvijestiti jezični purizam i važnost jezične kulture - usvojiti pojmove <i>frazem i frazeologija</i> - prepoznati frazem - prepoznati vrste rječnika - usvojiti načine sastavljanja rječnika i njegove sastavnice - razlikovati opći i stručni leksik - usvojiti stručne nazive i profesionalizme - aktivno rabiti opći i stručni leksik
Povijest jezika	Hrvatski jezik u 20. stoljeću	- osvijestiti društveno-političke prilike i razvoj hrvatskoga jezika u 20. stoljeću - objasniti razdoblja razvoja hrvatskoga jezika u 20. stoljeću - izdvojiti najvažnija djela i događaje za razvoj hrvatskoga jezika - procijeniti važnost borbe za hrvatski jezik u odnosu na srpski jezik - usvojiti stajalište o potrebi njegovanja i čuvanja jezika kao izraza identiteta svakog pojedinca i naroda

Nastavno područje: **Jezično izražavanje**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Životopis	<p>Životopis (biografija) kao vrsta teksta</p> <p>Logička i jezična organizacija životopisa</p> <p>Životopis prema stilskim značajkama</p> <p>Vlastiti životopis</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usmjereno čitati tekst životopisa (biografije) usvajajući njegovu logičnu i jezičnu organizaciju - utvrditi ulogu činjenica u oblikovanju životopisa i razlikovanje činjenica po važnosti - razlikovati vrste životopisa prema stilskim značajkama - subjektivni (literarizirani) i objektivni (poslovni, službeni) - napisati radni životopis primjenjujući pravopisnu normu
Prikaz	<p>Prikaz kao vrsta teksta</p> <p>Usmeni prikaz</p> <p>Pisani prikaz</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati obilježja prikaza kao vrste teksta - razlikovati usmeni i pisani prikaz - utvrditi tematsku raznolikost prikaza - pripremiti usmeni prikaz stručnoga članka - napisati stručni prikaz
Raspravljanje	<p>Usmena i pisana ocjena, kritika</p> <p>Stručno nazivlje u raspravi</p> <p>Trodjelnost rasprave</p>	<ul style="list-style-type: none"> - izdvojiti obilježja usmene i pisane ocjene - usmeno iskazati kritiku - primijeniti stručno nazivlje u raspravi - utvrditi trodjelnost rasprave: postavljanje teze, dokazivanje, prihvaćanje ili odbacivanje, preoblika teze
Upućivanje	<p>Upravne, tehničke, poslovne i druge upute</p>	<ul style="list-style-type: none"> - čitati s razumijevanjem različite vrste upućivačkih tekstova (u sebi i naglas) - obrazložiti značajke upućivačkih tekstova - napisati stručni upućivački tekst primjenjujući pravopisnu normu

Tumačenje (objašnjavanje, obrazlaganje)	Analitičko i sintetičko izlaganje Stručni članak	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi logičku i jezičnu te organizaciju tumačenja - objasniti na primjerima usmeno i pisano tumačenje - razlikovati analitičko i sintetičko tumačenje - usmeno tumačiti stručni članak
Govorna i pisana komunikacija	Privatna i službena govorna komunikacija Komunikacijski bonton Pismo (privatno i službeno) Brzjavka Priopćenje Molba, ponuda, žalba, administrativni obrasci Dnevnik Zapisnik, priopćenje, poslovni razgovor Kratki komunikacijski tekstovi	<ul style="list-style-type: none"> - slušanjem prepoznati vrstu komunikacije (privatna, službena) - primijeniti stečeno znanje u samostalnom oblikovanju privatnoga i službenoga razgovora - slušati sugovornika uvažavajući različita mišljenja - tematski i stilski razlikovati privatno i službeno pismo - sastaviti poslovno pismo primjenjujući pravopisnu normu - sastaviti brzjavku primjenjujući pravopisnu normu - napisati priopćenje (vijest, obavijest, oglas) - uočiti mjesto i funkciju životopisa u strukturi molbe (ponude) kao administrativne vrste teksta - čitati s razumijevanjem tekstove pisane administrativnim stilom - napisati molbu (ponudu), ispuniti administrativni obrazac primjenjujući pravila pravopisne norme - razlikovati vrste dnevnika: osobni, stručni, dnevnik čitanja - voditi stručni dnevnik - definirati jezične i stilske značajke usmenoga i pisanoga priopćenja - pripremiti usmeno priopćenje - voditi poslovni razgovor - usvojiti osnovna obilježja i strukturu vijesti, obavijesti, oglasa - napisati reklamni tekst, zahvalnicu, pozivnicu, sažalnicu

Nastavno područje: **Književnost**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaji	Obrazovna postignuća
Ilirizam	<p>Hrvatski romantizam</p> <p>Hrvatski narodni i književni preporod – književni oblici i značajke</p> <p>Ilirizam – uloga književnosti u buđenju nacionalne svijesti</p> <p>Gajeva reforma pravopisa</p> <p>Pjesništvo Petra Preradovića</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojam ilirizma te najvažnija obilježja književnosti - objasniti društveno-političke i kulturne ciljeve hrvatskoga narodnog preporoda - objasniti Gajevu reformu pravopisa i uvođenje jedinstvenoga hrvatskoga književnog jezika - utvrditi glavna stilska obilježja i domoljubni duh preporodne književnosti - imenovati glavne predstavnike i njihova najpoznatija djela - usvojiti osnovna obilježja pjesništva Petra Preradovića - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Stanko Vraz, <i>Otkud modre oči?</i></p> <p>Petar Preradović, izbor iz pjesništva</p> <p>Ivan Mažuranić, <i>Smrt Smail-age Čengića</i> (ulomci)</p>
Protorealizam	<p>Šenoino doba</p> <p>Književno stvaralaštvo Augusta Šenoe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati obilježja književnosti romantizma i realizma - usvojiti pojmove <i>protorealizam</i> i <i>Šenoino doba</i> te obilježja književnosti realizma - izdvojiti važnost djelovanja A. Šenoe za hrvatsku kulturu - usvojiti glavne značajke književnoga stvaralaštva A. Šenoe - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>August Šenoa, <i>Budi svoj, Zlatarovo zlato</i></p>
Realizam	<p>Realizam u europskim književnostima – pojam,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojam realizma - utvrditi trajanje i glavne

	<p>trajanje, značajke</p> <p>Europski realizam – pisci i djela</p> <p>Naturalizam</p> <p>Realizam u hrvatskoj književnosti</p> <p>Regionalizam hrvatske književnosti realizma</p> <p>Pjesništvo S. S. Kranjčevića</p>	<p>značajke razdoblja realizma u europskim književnostima</p> <ul style="list-style-type: none"> - imenovati najpoznatije europske pisce razdoblja realizma i njihova najvažnija djela - prepoznati obilježja književnosti naturalizma - imenovati glavne predstavnike naturalizma i njihova najpoznatija djela - izdvojiti i osuvremeniti uočene teme i probleme u realističnom romanu - istražiti obilježja realizma u tekstovima hrvatske književnosti - objasniti regionalizam kao značajku hrvatske književnosti realizma - imenovati hrvatske pisce razdoblja realizma i njihova najvažnija djela - izdvojiti književne vrste - usvojiti osnovna obilježja pjesništva S. S. Kranjčevića - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Honoré de Balzac, <i>Otac Goriot</i></p> <p>Lav N. Tolstoj, <i>Ana Karenjina</i> (ulomci)</p> <p>Ksaver Šandor Gjalski, <i>Perillustris ac generosus Cintek</i> (ulomci)</p> <p>Ante Kovačić, <i>U registraturi</i> (ulomci)</p> <p>Josip Kozarac, <i>Tena</i> (ulomci)</p> <p>V. Novak, <i>Posljednji Stipančići</i></p> <p>S. S. Kranjčević, izbor iz pjesništva</p>
Modernizam i moderna	<p>Modernistički pokreti u europskim književnostima</p> <p>Parnasovstvo i simbolizam</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati obilježja moderne i modernističkih pokreta u književnome tekstu - objasniti značajke modernističke poezije proze i drame - imenovati europske pisce modernizma i njihova najpoznatija

	<p>Moderna u hrvatskoj književnosti</p> <p>Književno stvaralaštvo A. G. Matoša</p>	<p>djela</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificirati vezu hrvatskoga i europskoga modernizma - usvojiti značajke i književne oblike hrvatske moderne - objasniti razvoj polemike i književne kritike - imenovati hrvatske pisce razdoblja moderne te njihova najvažnija djela - prepoznati glavne značajke književnoga stvaralaštva A. G. Matoša - interpretirati odabrane tekstove <p>Tekstovi:</p> <p>Charles Baudelaire, <i>Albatros i Suglasja</i></p> <p>Henrik Ibsen, <i>Nora (Lutkina kuća)</i></p> <p>Janko Leskovar, <i>Misao na vječnost</i></p> <p>Antun Gustav Matoš, <i>1909. i Utjeha kose, Cvijet sa raskršća</i></p> <p>Vladimir Vidrić, <i>Dva pejsaža</i></p> <p>Ivan Kozarac, <i>Đuka Begović (ulomci)</i></p>
<p>Književnost 20. stoljeća</p>	<p>Avangarda i modernistički pokreti</p> <p>Stilski pluralizam</p> <p>Književnost I. razdoblja (1919. – 1929.)</p> <p>Ekspresionizam u hrvatskoj književnosti</p> <p>Pjesništvo A. B. Šimića</p> <p>Avangardno kazalište</p> <p>Književnost II. razdoblja (1929. – 1952.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove <i>avangarda</i>, <i>nadrealizam</i> i <i>ekspresionizam</i> - potvrditi stilski pluralizam - izdvojiti obilježja i predstavnike književnosti I. razdoblja (1919. – 1929.) - upoznati osnovna obilježja ekspresionizma u književnosti - usporediti obilježja moderne s avangardnim obilježjima na odabranim primjerima pjesništva A. B. Šimića - objasniti glavne značajke egzistencijalizma, teatra apsurda, avangardnoga kazališta i epskoga teatra - izdvojiti obilježja i predstavnike književnosti II. razdoblja (1929. – 1952.)

	<p>Književno stvaralaštvo Miroslava Krleže</p> <p>Pjesništvo Tina Ujevića</p> <p>Pjesništvo Dobriše Cesarića</p> <p>Pjesništvo Dragutina Tadijanovića</p> <p>Druga moderna u hrvatskoj književnosti, 1952. – 1969.</p> <p>Pjesništvo Vesne Parun</p> <p>Moderni hrvatski roman</p> <p>Suvremena hrvatska književnost (1970. – 1990.)</p> <p>Postmoderna književnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - utvrditi značenje književnoga stvaralaštva Miroslava Krleže za hrvatsku književnost - imenovati Krležina najznačajnija djela - objasniti značenje književnoga stvaralaštva Tina Ujevića, Dobriše Cesarića i Dragutina Tadijanovića za hrvatsku književnost - prepoznati univerzalnost Ujevićevih, Cesarićevih i Tadijanovićevih pjesničkih tema - utvrditi promjene u hrvatskoj književnosti, usmjerenost na europske i svjetske uzore te povezanost s domaćom tradicijom - prepoznati primjer „ženske poezije“ i poslijeratne ljubavne lirike - prepoznati glavna obilježja modernoga hrvatskog romana (tehnikе pripovijedanja, stilska sredstva, psihološki tipovi osobnosti na primjerima likova iz romana) - kritički prikazati rat i nasilje - uočiti tematske i jezično-stilske posebnosti postmodernističke književnosti na odabranim pjesničkim i proznim tekstovima (intertekstualnost i intermedijalnost) - imenovati stilove postmodernističkoga razdoblja (fantastičari, proza u trapericama, književnost u dijaspori, žensko pismo, autobiografska proza, postmodernistička poezija) - dragovoljno čitati novostvorena književna djela po osobnome izboru <p>Tekstovi:</p> <p>Sergej A. Jesenjin, izbor iz pjesništva</p> <p>Franz Kafka, <i>Preobrazba</i></p> <p>Marcel Proust, <i>Combray</i> (ulomci)</p>
--	---	--

		<p>Antun Branko Šimić, izbor iz pjesništva</p> <p>Ivo Andrić, <i>Ex Ponto</i> (ulomci)</p> <p>Miroslav Krleža, <i>Snijeg</i></p> <p>Miroslav Krleža, <i>Gospoda Glembajevi</i></p> <p>M. Krleža, <i>Povratak Filipa Latinovicza</i> (ulomci)</p> <p>Tin Ujević, izbor iz pjesništva</p> <p>Dobriša Cesarić, izbor iz pjesništva</p> <p>Dragutin Tadijanović, izbor iz pjesništva</p> <p>E. Ionesco, <i>Ćelava pjevačica ili Stolice</i> (ulomci)</p> <p>Ranko Marinković, <i>Ruke</i> (izbor iz zbirke pripovijedaka)</p> <p>Vesna Parun, izbor iz pjesništva</p> <p>Josip Pupačić, izbor iz pjesništva</p> <p>Jure Kaštelan, izbor iz pjesništva</p> <p>Ivan Slamnig, <i>Barbara</i></p> <p>Slavko Mihalić, <i>Majstore, ugasi svijeću</i></p> <p>Ivo Brešan, <i>Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja</i></p> <p>Pavao Pavličić, <i>Koraljna vrata</i></p> <p>Izborna djela:</p> <p>Goran Tribuson, <i>Ne dao Bog većeg zla</i></p> <p>Miro Gavran, <i>Judita</i></p>
--	--	---

Opis predmeta

U društvu utemeljenom na informacijama i tehnologiji potrebno je svakodnevno kritički misliti o složenim temama, interpretirati dostupne informacije, analizirati i prilagoditi se novim situacijama, donositi utemeljene odluke, rješavati različite probleme, učinkovito primjenjivati tehnologiju te komunicirati ideje i mišljenja. Budući da matematika izučava kvantitativne odnose, strukturu, oblike i prostor, pravilnosti i zakonitosti, analizira slučajne pojave, promatra i opisuje promjene u različitim kontekstima, te daje precizan simbolički jezik i sustav za opisivanje, prikazivanje, analizu, propitivanje, tumačenje i komunikaciju ideja, matematičko obrazovanje učenicima omogućava stjecanje znanja, vještina, sposobnosti, načina mišljenja i stavova nužnih za uspješno i korisno sudjelovanje u takvom društvu.

Tijekom matematičkog obrazovanja učenici spoznaju ulogu i važnost matematike u zdravstvenoj struci i svakodnevnom životu. U nastavnom procesu nove matematičke koncepte, prikaze, vještine i procese trebaju povezivati s već poznatima, s kojima imaju iskustva i koje znaju rabiti. Trebaju se baviti matematičkim problemima koji proizlaze iz svakodnevnih, realnih i smislenih situacija i time uspostaviti poveznice između matematike i svakodnevnog života te drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke. Treba im dati dovoljno prilika za primjenu matematike u proširivanju i primjeni svojih znanja, vještina i sposobnosti. Primjerene matematičke aktivnosti i istraživanja učenici trebaju izvoditi samostalno i timski, što će ih osposobiti za pristup problemima koji uključuju primjenu matematike u raznolikim kontekstima.

Opći ciljevi predmeta

Učenici će:

- usvojiti temeljna matematička znanja, vještine i procese, te uspostaviti i razumjeti matematičke odnose i veze
- biti osposobljeni za samostalno i timsko rješavanje matematičkih problema te primjenu matematike u svakodnevnom životu, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenoj struci
- razviti pozitivan odnos prema matematici, odgovornost za svoj uspjeh i napredak te svijest o svojim matematičkim postignućima
- biti osposobljeni za prostorno mišljenje te logičko zaključivanje
- primjereno prikazati i učinkovito komunicirati matematička znanja, ideje i rezultate
- učinkovito primjenjivati tehnologiju
- steći čvrste temelje za cjeloživotno učenje i nastavak obrazovanja.

Učenička postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (105 sati)

Nastavna cjelina	Učenička postignuća	Nastavni sadržaji
I. MATEMATIČKI PROCESI		
Prikazivanje i komunikacija	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizirano prikazati matematičke objekte, ideje, postupke i rješenja riječima, crtežima, dijagramima, grafovima, listama, tablicama, brojevima, simbolima i misaono – odabrati i primijeniti prikladan prikaz u skladu sa situacijom i namjerom – povezati različite prikaze i prelaziti iz jednih u druge – prikupiti i interpretirati informacije primjerenog matematičkog sadržaja iz raznovrsnih izvora – izraziti ideje, rezultate i znanje jasnim govornim i matematičkim jezikom kroz različite medije (usmeno, pisano, vizualno i dr.) – raditi u skupinama uz razmjenu i sučeljavanje ideja, mišljenja i stavova. 	<p>Matematički proces Prikazivanje i komunikacija ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i učenju svih nastavnih sadržaja organiziranih u matematičke koncepte Brojevi, Algebra i funkcije, Oblik i prostor, Mjerenje i Podatci. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno potiče na kreiranje raznolikih didaktičkih situacija s učeničkim aktivnostima u kojima učenici samostalno i timski prikazuju i komuniciraju matematičke objekte, ideje, postupke i rješenja.</p>
Povezivanje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uspostaviti i razumjeti veze i odnose među matematičkim objektima, idejama, pojmovima, prikazima i postupcima – usporediti, grupirati i klasificirati objekte i pojave prema zadanom ili izabranom kriteriju – povezati matematiku s vlastitim iskustvom, svakodnevnim životom, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenom strukom. 	<p>Matematički proces Povezivanje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje tijekom poučavanja i učenja konkretnih matematičkih sadržaja. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno upućuje na kreiranje didaktičkih situacija s učeničkim aktivnostima u kojima učenici matematiku povezuju unutar sebe ili je prepoznaju i primjenjuju u različitim nematematičkim kontekstima.</p>
Logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postaviti matematički svojstvena pitanja (<i>Postoji li? Ako da, koliko? Kako ćemo ih pronaći? Zbog čega?</i> i dr.), te stvoriti i istražiti na njima zasnovane matematičke pretpostavke – obrazložiti odabir matematičkih postupaka u nekoj situaciji i utvrditi smislenost dobivenoga rezultata – logički zaključiti u matematičkom, svakodnevnom i strukovnom kontekstu. 	<p>Matematički proces Logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje tijekom poučavanja i učenja konkretnih matematičkih sadržaja. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno upućuje na kreiranje matematičkih situacija u kojima učenici samostalno i timski promišljaju i zaključuju.</p>

<p>Rješavanje problema i matematičko modeliranje</p>	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postaviti i analizirati jednostavniji problem, isplanirati njegovo rješavanje odabirom odgovarajućih matematičkih pojmova i postupaka, riješiti ga, te interpretirati i vrednovati rješenje i postupak - primijeniti matematičke pojmove i postupke u svakodnevnom životu, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenoj struci - izgraditi novo matematičko znanje rješavanjem problema i modeliranjem situacija. 	<p>Matematički proces Rješavanje problema i matematičko modeliranje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i učenju konkretnih matematičkih sadržaja. Učenike treba sustavno poticati na samostalno i timsko postavljanje i rješavanje njima primjerenih matematičkih problema te primjenu matematike u nematematičkim situacijama.</p>
<p>Primjena tehnologije</p>	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istražiti i analizirati matematičke ideje, eksperimentirati s njima, te provjeriti pretpostavke pomoću džepnih računala, primjenskog računalnog programa za izradu proračunskih tablica i računalnog programa dinamične geometrije - racionalno i učinkovito rabiti tehnologiju za prikupljanje, organiziranje, prikazivanje, prezentiranje i razmjenu podataka i informacija, za rješavanje problema i modeliranje, te u situacijama kojima su u središtu interesa matematičke ideje (u svrhu rasterećivanja od računanja i grafičkog prikazivanja) - objasniti prednosti i nedostatke primjene tehnologije u konkretnoj matematičkoj situaciji. 	<p>Matematički proces Primjena tehnologije ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i učenju konkretnih nastavnih sadržaja. Nastavnike se izravno upućuje na kreiranje didaktičkih situacija u kojima učenici rabe dostupnu informacijsku i komunikacijsku tehnologiju. Pod nazivom džepno računalo podrazumijeva se tzv. znanstveni kalkulator s mogućnošću računanja s razlomcima te osnovnim statističkim funkcijama.</p>
<p>II. MATEMATIČKI KONCEPTI</p>		
<p>Brojevi</p>	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikovati prirodne, cijele, racionalne i realne brojeve - rabiti raznovrsne zapise brojeva (razlomak, postotak, decimalni zapis, znanstveni zapis) i oznake za intervale realnih brojeva ($[a, b]$, $[a, b)$, $\langle a, b \rangle$ i $\langle a, b \rangle$) - prikazati na brojevnom pravcu i s njega očitati cijele brojeve, racionalne brojeve zapisane kao razlomak ili decimalni broj, te intervale realnih brojeva - usporediti realne brojeve zapisane istovrsnim ili raznovrsnim zapisima - odrediti apsolutnu vrijednost realnih brojeva - napamet zbrojiti, oduzeti, pomnožiti i kvadrirati prirodne brojeve do 10 te prepoznati potpune kvadrate u skupu 	<p>Skupovi N, Z, Q i R</p> <p>Apsolutna vrijednost realnog broja</p> <p>Brojevni pravac</p> <p>Računske operacije u skupu R (zbrajanje, oduzimanje, množenje, dijeljenje, potenciranje i korjenovanje)</p> <p>Procjena i zaokruživanje</p>

	<p>prirodnih brojeva do 100</p> <ul style="list-style-type: none"> - metodama pisanoga računa u računski jednostavnim situacijama zbrojiti, oduzeti, pomnožiti, podijeliti i cjelobrojnim eksponentom potencirati cijele brojeve te racionalne brojeve zapisane u obliku decimalnih brojeva, razlomaka i u znanstvenom zapisu - pomoću džepnog računala zbrojiti, oduzeti, pomnožiti, podijeliti, potencirati i korjenovati cijele brojeve te racionalne brojeve zapisane u obliku decimalnih brojeva, razlomaka i u znanstvenom zapisu - prepoznati i pri računanju rabiti osnovna svojstva i međusobne veze računskih operacija zbrajanja, oduzimanja, množenja, dijeljenja, potenciranja cjelobrojnim eksponentom i korjenovanja (drugi korijen) - procijeniti i zaokružiti rezultat računanja - u konkretnim računskim situacijama promišljeno izabrati između računanja napamet, pisanog računanja ili uporabe džepnog računala - primijeniti brojeve, njihove zapise i računske operacije u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke. 	
Algebra i funkcije	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvrstiti konkretne vrijednosti u formulu i izračunati vrijednost preostale veličine - primijeniti postotke i promile te postotni i promilni račun u jednostavnim konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - prepoznati i primijeniti omjere i razmjere te produženi razmjer u jednostavnim konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - prepoznati i primijeniti račun smjese i račun diobe u jednostavnim konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - prepoznati i primijeniti proporcionalnost i obrnutu 	<p>Postotci i promili</p> <p>Omjeri i razmjeri</p> <p>Račun smjese i račun diobe</p> <p>Proporcionalnost i obrnuta proporcionalnost</p> <p>Linearna funkcija</p> <p>Linearne jednadžbe i nejednadžbe</p> <p>Sustavi dviju linearnih jednadžbi s dvjema nepoznanicama</p> <p>Potencije i korijeni</p> <p>Algebarski izrazi i razlomci</p>

	<p>proporcionalnost u jednostavnim konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke</p> <ul style="list-style-type: none"> – grafički prikazati proporcionalne veličine – prepoznati linearnu funkciju zadanu formulom, tablicom pridruženih vrijednosti i grafom te interpretirati značenje koeficijenata linearne funkcije zadane formulom – odrediti funkcijske vrijednosti linearne funkcije – tablično, formulom i grafički prikazati linearnu funkciju i prijeći iz jednog načina zadavanja u drugi – odrediti nultu točku linearne funkcije i sjecište njenog grafa s y-osi – računski i približno grafički riješiti linearnu jednadžbu, linearnu nejednadžbu i sustav dviju linearnih jednadžbi s dvjema nepoznicama – primijeniti linearne funkcije, linearne jednadžbe i nejednadžbe te sustave dviju linearnih jednadžbi s dvjema nepoznicama u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke – pomnožiti i podijeliti potencije jednakih baza, te potencije jednakih racionalnih eksponenata – potencirati potenciju – rabiti formule za kvadrat binoma i razliku kvadrata – zbrojiti, oduzeti, pomnožiti i podijeliti jednostavne algebarske izraze i razlomke – rastaviti na faktore jednostavne algebarske izraze i skratiti jednostavne algebarske razlomke primjenjujući svojstva računskih operacija u skupu realnih brojeva. 	
Oblik i prostor	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nacrtati u pravokutnom koordinatnom sustavu u ravnini točku zadanu koordinatama i pravac zadan jednadžbom, te očitati koordinate točke – odrediti udaljenost točaka zadanih koordinatama na brojevnom pravcu – odrediti udaljenost točaka u ravnini zadanih koordinatama u pravokutnom koordinatnom sustavu 	<p>Točka i pravac u pravokutnom koordinatnom sustavu u ravnini</p> <p>Osnovni geometrijski oblici u ravnini i njihova svojstva</p> <p>Sukladnost i sličnost trokuta</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – odrediti jednadžbu pravca zadanog točkom i koeficijentom smjera – odrediti jednadžbu pravca zadanog dvjema točkama rabeći sustav dviju linearnih jednadžbi s dvjema nepoznicama – primijeniti uvjet usporednosti dvaju pravaca – prepoznati, imenovati, opisati i klasificirati osnovne geometrijske oblike u ravnini (pravac, dužina, kut, trokut, četverokut, kružnica, krug, kružni isječak) – prepoznati, opisati, usporediti i primijeniti osnovna svojstva trokuta i paralelograma u svrhu crtanja, mjerenja, računanja i zaključivanja – rabiti poučke o sukladnosti trokuta u svrhu crtanja, mjerenja, računanja i zaključivanja – rabiti poučke o sličnosti trokuta u svrhu crtanja, mjerenja, računanja i zaključivanja – rabiti geometrijski pribor i jednostavni računalni program za crtanje, računanje, rješavanje praktičnih zadataka i zaključivanje. 	
Mjerenje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usporediti, procijeniti i izmjeriti duljinu, obujam, masu, vrijeme i temperaturu u standardnim mjernim jedinicama – preračunati standardne mjerne jedinice za duljinu, površinu, obujam (u litrama i kubnim metrima), masu, vrijeme, temperaturu i novac – izračunati opseg trokuta, četverokuta i kruga – izračunati površinu trokuta, paralelograma i kruga – procijeniti i približno odrediti površinu nepravilnog oblika u ravnini – primijeniti proporcionalnost i sličnost u mjerenju – primijeniti Pitagorin poučak i njegov obrat – primijeniti formule za zbroj unutarnjih kutova trokuta i četverokuta – primijeniti poučak o obodnom i središnjem kutu, naročito Talesov poučak o obodnom kutu nad promjerom kruga – odabrati primjerene mjerne jedinice i mjerne uređaje – primijeniti mjerenje i mjerne jedinice, naročito opseg i površinu, pri 	<p>Mjere i mjerne jedinice</p> <p>Opseg i površina trokuta, paralelograma i kruga</p> <p>Približno određivanje površine</p> <p>Pitagorin poučak i njegov obrat</p> <p>Poučak o obodnom i središnjem kutu</p>

	rješavanju jednostavnih problema u svakodnevnim situacijama, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenoj struci (npr. izračunati energetska vrijednost (kJ/kcal) hrane).	
Podatci	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prikupiti podatke iz primarnih izvora (tzv. primarni podatci) pomoću upitnika i eksperimenta, bilježeći opažanja, mjerenja i/ili rezultate, te raspraviti je li metoda prikupljanja podataka valjana - prikupiti podatke iz sekundarnih izvora (tzv. sekundarni podatci) - razvrstati i organizirati diskretne (npr. krvna grupa, spol, boja očiju) i kontinuirane (npr. visina, tjelesna masa, temperatura) primarne i sekundarne podatke - prikazati podatke na primjeren način pomoću tablice i kružnog dijagrama te stupčastog dijagrama i histograma s pravilno označenim osima, nazivima, skalama te razredima jednake širine - pročitati, protumačiti i donijeti zaključke o primarnim i sekundarnim podacima prikazanim tablicom, dijagramom (uključujući stupčasti dijagram, višestruki stupčasti dijagrami, kružni dijagram) i drugim grafičkim prikazima - odrediti i primijeniti srednje vrijednosti (aritmetička sredina, medijan, mod) niza numeričkih podataka - prikupiti, organizirati, prikazati i protumačiti podatke iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - rabiti džepno računalo i primjenski program za izradu proračunskih tablica za organizaciju i prikazivanje podataka. 	<p>Prikupljanje podataka</p> <p>Razvrstavanje i organizacija podataka</p> <p>Prikazivanje podataka</p> <p>Čitanje i tumačenje podataka</p> <p>Srednje vrijednosti</p>

2. razred (105 sati)

Nastavna cjelina	Učenička postignuća	Nastavni sadržaji
I. MATEMATIČKI PROCESI		
Prikazivanje i komunikacija	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizirano prikazati matematičke objekte, ideje, postupke i rješenja riječima, crtežima, dijagramima, 	<p>Matematički proces</p> <p>Prikazivanje i komunikacija ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i</p>

	<p>grafovima, listama, tablicama, brojevima, simbolima i misaono</p> <ul style="list-style-type: none"> – odabrati i primijeniti prikladan prikaz u skladu sa situacijom i namjerom – povezati različite prikaze i prelaziti iz jednih u druge – prikupiti i interpretirati informacije primjerenog matematičkog sadržaja iz raznovrsnih izvora – izraziti ideje, rezultate i znanje jasnim govornim i matematičkim jezikom kroz različite medije (usmeno, pisano, vizualno i dr.) – raditi u skupinama uz razmjenu i sučeljavanje ideja, mišljenja i stavova. 	<p>učenju svih nastavnih sadržaja organiziranih u matematičke koncepte Brojevi, Algebra i funkcije, Oblik i prostor, Mjerenje i Podatci. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno potiče na kreiranje raznolikih didaktičkih situacija s učeničkim aktivnostima u kojima učenici samostalno i timski prikazuju i komuniciraju matematičke objekte, ideje, postupke i rješenja.</p>
Povezivanje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uspostaviti i razumjeti veze i odnose među matematičkim objektima, idejama, pojmovima, prikazima i postupcima – usporediti, grupirati i klasificirati objekte i pojave prema zadanom ili izabranom kriteriju – povezati matematiku s vlastitim iskustvom, svakodnevnim životom, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenom strukom. 	<p>Matematički proces Povezivanje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje tijekom poučavanja i učenja konkretnih matematičkih sadržaja. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno upućuje na kreiranje didaktičkih situacija s učeničkim aktivnostima u kojima učenici matematiku povezuju unutar sebe ili ju prepoznaju i primjenjuju u različitim nematematičkim kontekstima.</p>
Logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postaviti matematički svojstvena pitanja (<i>Postoji li? Ako da, koliko? Kako ćemo ih pronaći? Zbog čega?</i> i dr.), te stvoriti i istražiti na njima zasnovane matematičke pretpostavke – obrazložiti odabir matematičkih postupaka u nekoj situaciji i utvrditi smislenost dobivenoga rezultata – logički zaključiti u matematičkom, svakodnevnom i strukovnom kontekstu. 	<p>Matematički proces Logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje tijekom poučavanja i učenja konkretnih matematičkih sadržaja. Isticanjem ovog procesa nastavnike se izravno upućuje na kreiranje matematičkih situacija u kojima učenici samostalno i timski promišljaju i zaključuju.</p>
Rješavanje problema i matematičko modeliranje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postaviti i analizirati jednostavniji problem, isplanirati njegovo rješavanje odabirom odgovarajućih matematičkih pojmova i postupaka, riješiti ga, te interpretirati i vrednovati 	<p>Matematički proces Rješavanje problema i matematičko modeliranje ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i učenju konkretnih</p>

	<p>rješenje i postupak</p> <ul style="list-style-type: none"> – primijeniti matematičke pojmove i postupke u svakodnevnom životu, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenoj struci – izgraditi novo matematičko znanje rješavanjem problema i modeliranjem situacija. 	<p>matematičkih sadržaja. Učenike treba sustavno poticati na samostalno i timsko postavljanje i rješavanje njima primjerenih matematičkih problema te primjenu matematike u nematematičkim situacijama.</p>
Primjena tehnologije	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – istražiti i analizirati matematičke ideje, eksperimentirati s njima, te provjeriti pretpostavke pomoću džepnih računala, primjenskog računalnog programa za izradu proračunskih tablica i računalnog programa dinamične geometrije – racionalno i učinkovito rabiti tehnologiju za prikupljanje, organiziranje, prikazivanje, prezentiranje i razmjenu podataka i informacija, za rješavanje problema i modeliranje, te u situacijama kojima su u središtu interesa matematičke ideje (u svrhu rasterećivanja od računanja i grafičkog prikazivanja) – objasniti prednosti i nedostatke primjene tehnologije u konkretnoj matematičkoj situaciji. 	<p>Matematički proces Primjena tehnologije ne poučava se kao zasebna nastavna cjelina već se ostvaruje pri poučavanju i učenju konkretnih nastavnih sadržaja. Nastavnike se izravno upućuje na kreiranje didaktičkih situacija u kojima učenici rabe dostupnu informacijsku i komunikacijsku tehnologiju. Pod nazivom džepno računalo podrazumijeva se tzv. znanstveni kalkulator s mogućnošću računanja s razlomcima te osnovnim statističkim funkcijama.</p>
II. MATEMATIČKI KONCEPTI		
Brojevi	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – napamet i metodama pisanoga računa u računski jednostavnim situacijama vješto zbrojiti, oduzeti, pomnožiti, podijeliti i potencirati cijele brojeve te racionalne brojeve u različitim zapisima – pomoću džepnog računala vješto zbrojiti, oduzeti, pomnožiti, podijeliti, potencirati i korjenovati cijele brojeve te racionalne brojeve u različitim zapisima – u računski jednostavnim situacijama odrediti logaritam pozitivnog broja po danoj bazi rabeći definiciju logaritma – pomoću džepnog računala odrediti logaritam pozitivnog broja po danoj bazi 	<p>Računanje u skupu $\mathbb{R}$</p> <p>Logaritam pozitivnog broja</p> <p>Procjena i zaokruživanje</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati i pri računanju vješto rabiti osnovna svojstva i međusobne veze računskih operacija zbrajanja, oduzimanja, množenja, dijeljenja, potenciranja i korjenovanja - procijeniti i zaokružiti rezultat računanja - u konkretnim računskim situacijama promišljeno izabrati između računanja napamet, pisanog računanja ili uporabe džepnog računala - primijeniti brojeve i njihove zapise, uključujući logaritme, te računске operacije u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke. 	
Algebra i funkcije	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izraziti jednu veličinu u formuli pomoću preostalih - primijeniti postotke i promile te postotni i promilni račun u konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - prepoznati i primijeniti omjere i razmjere te produženi razmjer u konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - primijeniti račun smjese i račun diobe u konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - prepoznati i primijeniti proporcionalnost i obrnutu proporcionalnost u konkretnim situacijama iz svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke - vješto rabiti formule za kvadrat binoma i razliku kvadrata - prepoznati kvadratnu funkciju zadanu formulom i grafom te interpretirati značenje vodećega koeficijenta i diskriminante kvadratne funkcije zadane formulom - odrediti funkcijske vrijednosti kvadratne funkcije - tablično, formulom i grafički 	<p>Postotci, promili, omjeri i razmjeri</p> <p>Račun smjese, račun diobe, proporcionalnost i obrnuta proporcionalnost</p> <p>Kvadratna funkcija</p> <p>Kvadratne jednadžbe</p> <p>Eksponencijalna funkcija</p> <p>Eksponencijalne jednadžbe</p> <p>Logaritamska skala</p>

	<p>prikazati kvadratnu funkciju i prijeći iz jednog načina zadavanja u drugi</p> <ul style="list-style-type: none"> – odrediti nulte točke kvadratne funkcije te minimum i maksimum kvadratne funkcije (tjeme parabole) – računski i približno grafički riješiti kvadratnu jednadžbu u skupu realnih brojeva – primijeniti kvadratne funkcije i kvadratne jednadžbe u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke – vješto računati s potencijama i korijenima – prepoznati eksponencijalnu funkciju zadanu formulom i grafom – odrediti funkcijske vrijednosti eksponencijalne funkcije – tablično i grafički prikazati eksponencijalnu funkciju zadanu formulom – računski riješiti jednostavnu eksponencijalnu jednadžbu – primijeniti eksponencijalne funkcije i eksponencijalne jednadžbe u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke – primijeniti logaritme i logaritamsku skalu u modeliranju jednostavnih problema iz matematike, svakodnevnog života, drugih nastavnih predmeta i zdravstvene struke. 	
Oblik i prostor	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rabiti sa sigurnošću pravokutni koordinatni sustav u ravnini i u njemu prikazati točku i pravac u svrhu crtanja, mjerenja, računanja i zaključivanja – prepoznati i sa sigurnošću rabiti osnovna svojstva jednostavnih geometrijskih oblika u ravnini, uključujući sukladnost i sličnost trokuta – prepoznati, imenovati, opisati i klasificirati osnovne geometrijske oblike u prostoru 	<p>Osnovni geometrijski oblici u ravnini i njihova svojstva</p> <p>Osnovni geometrijski oblici u prostoru i njihova svojstva</p>

	<p>(uspravna prizma, pravilna piramida, valjak, stožac, kugla)</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznati osnovne geometrijske oblike u ravnini (dužina, trokut, četverokut, krug i kružni isječak) kao elemente geometrijskih oblika u prostoru (visina, osnovka, strana, pobočka, plašt) – rabiti geometrijski pribor i jednostavni računalni program za crtanje, računanje, rješavanje praktičnih zadataka i zaključivanje. 	
Mjerenje	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – preračunati sa sigurnošću standardne mjerne jedinice za duljinu, površinu, obujam (u litrama i kubnim metrima), masu, vrijeme, temperaturu i novac – primijeniti sa sigurnošću proporcionalnost, sličnost, Pitagorin poučak i njegov obrat te osnovne formule za opseg i površinu u mjerenju – izračunati oplošje i obujam kocke i kvadra – izračunati oplošje i obujam uspravne prizme – izračunati oplošje i obujam pravilne trostrane i četverostrane piramide – izračunati oplošje i obujam valjka, stošca i kugle – odabrati primjerene mjerne jedinice i mjerne uređaje – primijeniti mjerenje i mjerne jedinice, naročito oplošje i obujam, pri rješavanju problema u svakodnevnim situacijama, drugim nastavnim predmetima i zdravstvenoj struci. 	<p>Mjere i mjerne jedinice</p> <p>Opseg i površina osnovnih geometrijskih oblika u ravnini</p> <p>Oplošje i obujam osnovnih geometrijskih oblika u prostoru</p>
Podatci	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – radeći timski, isplanirati, organizirati i provesti statističko istraživanje – prikazati podatke pomoću tablice, kružnog i stupčastog dijagrama, histograma i linijskog dijagrama (razlomljenog – diskretni podatci na x-osi, a kontinuirani na y-osi; kontinuirani podatci na obje osi) – pročitati, protumačiti i donijeti zaključke o primarnim i sekundarnim podacima 	<p>Prikupljanje podataka</p> <p>Razvrstavanje i organizacija podataka</p> <p>Prikazivanje podataka</p> <p>Čitanje, tumačenje i analiza podataka</p> <p>Srednje vrijednosti i mjere raspršenosti niza numeričkih podataka</p>

	<p>prikazanima tablicom, dijagramom (uključujući stupčasti dijagram, dvostruki stupčasti dijagram, kružni dijagram, linijski dijagram, percentilnu krivulju) i drugim grafičkim prikazima</p> <ul style="list-style-type: none"> – odrediti, usporediti i protumačiti srednje vrijednosti (aritmetička sredina, medijan, mod, kvartili, percentili) i mjere raspršenosti (raspon, interkvartilni raspon) niza numeričkih podataka – protumačiti utjecaj dodavanja ili uklanjanja jednog ili više podataka na srednje vrijednosti niza numeričkih podataka – usporediti sličnosti i razlike između dva srodna skupa podataka rabeći razne strategije (npr. prikazivanjem podataka pomoću tablica crtica ili višestrukog stupčastog dijagrama; usporedbom srednjih vrijednosti i mjera raspršenosti; opisujući oblik grafičkog prikaza podataka) – prepoznati grafove u kojima se manipulira podacima (npr. grafove koji prenaglašuju promjenu počinjući na vertikalnoj osi od točke pridružene broju većem od nule) – razlikovati reprezentativni uzorak, slučajni uzorak i populaciju – protumačiti trendove u podacima – rabiti džepno računalo i primjenski program za izradu proračunskih tablica za organizaciju i prikazivanje podataka. 	
--	--	--

Didaktičke upute

Ovaj nastavni program matematike prepoznaje različitosti učenika i temelji se na uvjerenju da svi učenici mogu naučiti matematiku te da zaslužuju kvalitetno matematičko obrazovanje. Program prepoznaje da učenici usvajaju matematička znanja i razvijaju matematičke vještine na različite načine i različitom brzinom te da su im za to potrebni raznovrsni nastavni materijali i izvori znanja. On podržava pravednost promovirajući aktivno uključivanje svih učenika u nastavni proces te jasno definirajući znanja i vještine koje učenici trebaju pokazati na kraju svake nastavne godine. Prepoznaje različite stilove učenja i od nastavnika očekuje primjenjivanje različitih nastavnih pristupa, metoda i načina vrednovanja. Podrazumijeva se da će nastavnici prilagoditi nastavne pristupe potrebama učenika i ciljevima učenja.

Program je dizajniran da pomogne učenicima izgraditi čvrsto konceptualno razumijevanje matematike koje će im omogućiti primjenu znanja i vještina u svakodnevnom životu, zdravstvenoj struci i drugim nastavnim predmetima, te daljnje obrazovanje. Temelji se na uvjerenju da učenici najbolje uče matematiku kada imaju mogućnost sami istraživati ideje i koncepte rješavajući probleme uz pomoć nastavnika koji ih pažljivo vodi do razumijevanja matematičkih principa na kojima se temelje.

Nastavni program matematike sustavno je organiziran u dvije dimenzije – matematičke procese i matematičke koncepte. Pritom, matematički procesi opisuju tzv. opće matematičke kompetencije, tj. učeničke više kognitivne sposobnosti i vještine čiji razvoj nastava matematike mora omogućiti. To su:

- prikazivanje i komunikacija
- povezivanje
- logičko mišljenje, argumentiranje i zaključivanje
- rješavanje problema i matematičko modeliranje
- primjena tehnologije.

Ove su matematičke kompetencije zapravo procesi putem kojih učenici usvajaju i primjenjuju matematičko znanje i vještine. Važno je naglasiti da su svi procesi međusobno povezani. Primjerice, pri rješavanju problemskih zadataka učenici bi morali objasniti svoje načine rješavanja i smislenost metoda koje su pritom primijenili. Nastavnik ih tada treba navoditi na stvaranje pretpostavki te objašnjavanje smislenosti njihovih rezultata u usmenom ili pisanom obliku. Komunikacija i osvrt na riješene probleme potiču učenike na dodatno artikuliranje svojih razmišljanja, sagledavanje problema iz različitih perspektiva i usporedbu različitih metoda rješavanja. Time se potiče tzv. proces metakognicije koji učenike dalje potiče na prilagodbu svojih metoda te stvaranje poveznica između matematičkih koncepta kako bi što učinkovitije došli do preciznih i točnih rješenja.

Naravno, stjecanje npr. vještina komuniciranja i suradničkog rada bit će moguće jedino ukoliko učenici u nastavnom procesu dobiju dovoljno prilika za njihovo prakticiranje nizom raznih aktivnosti. Ovime je poslana jasna poruka da u nastavi matematike treba preferirati tzv. metode aktivne nastave u kojima dominiraju učeničke timske i samostalne aktivnosti, a ne one, mahom tradicionalne, nastavne metode u kojima je dominantna uloga nastavnika. Bitno je istaći da se matematički procesi ne poučavaju kao zasebne nastavne cjeline već se trebaju uklopiti u sve nastavne sadržaje i obje godine učenja matematike. Učenici moraju rješavati problemske zadatke, stvarati poveznice između matematičkih ideja i konceptata, komunicirati, logički misliti, argumentirati svoje tvrdnje, donositi zaključke i primjenjivati tehnologiju kako bi izgradili svoja matematička znanja, razumijevanje konceptata i vještine koje se od njih zahtijevaju na pojedinoj razini. Nastava matematike stoga se ne smije ograničiti na isključivo nizanje jednostavnih i tehnički zahtjevnijih rutinskih zadataka. Cilj je učenike razviti u kreativne i fleksibilne mislioce s pozitivnim stavom prema matematici, otvorene prema postavljanju i rješavanju matematičkih problema i uporabi matematike u raznovrsnim situacijama iz svakodnevnog života, zdravstvene struke i drugih nastavnih predmeta.

Drugu dimenziju učeničkih postignuća određuju matematički koncepti. Organizirani su u pet domena:

- Brojevi
- Algebra i funkcije
- Oblik i prostor
- Mjerenje
- Podatci

a definiraju nastavne sadržaje koje učenici trebaju savladati tijekom dvije godine učenja matematike. Za obje su godine navedene iste nastavne cjeline, čime se želi naglasiti unutrašnja povezanost matematike i kontinuitet u njezinom učenju. Naravno, konkretni nastavni sadržaji i učenička postignuća razlikuju se od razreda do razreda, a aktivni glagoli upotrijebljeni u iskazima postignuća sugeriraju razinu (dubinu i širinu) do koje u poučavanju i učenju treba ići. Pritom su u drugom razredu na višoj razini ponovljena postignuća iz prvog razreda najvažnija za zdravstvenu struku, kao i ona koja su nužna za savladavanje gradiva drugog razreda. Njihovim isticanjem osigurava se i praćenje učeničkog napredovanja u učenju matematike. U učeničkim postignućima za sve koncepte naglasak je stavljen na temeljna znanja i vještine, ali i na primjene u svakodnevnim situacijama, zdravstvenoj struci i drugim nastavnim predmetima.

Opis predmeta

Današnja primjena znanja u području medicine zasniva se na kvalitetnom korištenju raznih dijagnostičkih instrumenata i uređaja koji su upravljani računalom, štoviše i u sebi imaju već razrađenu obradu ulaznih podataka. Živimo u trenutku digitalnih videokomunikacija koje omogućuju i vizualni pristup medicinskim znanjima u svakoj zdravstvenoj ustanovi. Važnost poznavanja informacijsko-komunikacije tehnologije je tim više nužna za sve sudionike u pružanju usluga u zdravstvu. Isto tako racionalizacija troškova u sustavu zdravstva zasniva na mogućnosti korištenja podataka kako o pacijentima tako i o znanstvenim i stručnim informacijama iz cijeloga svijeta.

Primjena i razvoj znanosti, posebice prirodnih i tehničkih, u velikoj mjeri ovisi o primjeni informacijsko-komunikacijske tehnologije kao i razvijenosti logičkih disciplina i stvaralačkih sposobnosti pri rješavanju različitih problema. U mnogim se predviđanjima razvitka znanosti informatika po svojoj važnosti izjednačuje s matematikom i prirodnim znanostima. Posebice se važna uloga informatici predviđa u biologiji i znanosti o životu (u razvitku je nova disciplina – bioinformatika). U predstojećem razdoblju informatika će, sasvim je izvjesno, biti preduvjet uspješnog rada i cjeloživotnog učenja .

Tijekom svojeg srednjoškolskog informatičkog obrazovanja učenici će steći umijeća uporabe današnjih računala i primjenskih programa, upoznati se s osnovnim načelima i idejama na kojima su sazdana računala odnosno informacijska i komunikacijska tehnologija te razviti sposobnosti za primjene informacijske i komunikacijske tehnologije u različitim područjima, posebice medicinskom. U okviru nastavnog predmeta učenici će naučiti djelotvorno upotrebljavati računala i biti sposobni ugraditi osnovne zamisli algoritamskoga načina razmišljanja u rješavanje svakodnevnih problema. Umijeća, temeljna znanja i rješavanje problema tri su važne sastavnice informatičkog obrazovanja koje se nužno odvija uz samostalno korištenje računala. Rješavanje jednostavnih problema vezanih za struku temelji se na samostalnom i timskom radu koji će se razvijati kroz nastavni predmet informatika.

Opći ciljevi predmeta

Učenik će:

- steći vještine i usvojiti procese i koncepte potrebne za korištenje računala
- prikazivati i obrađivati podatke korištenjem primjenskih programa
- usvojiti temeljna informatička znanja važna za razumijevanje rada računala
- upotrebljavati komunikaciju posredstvom različitih medija
- usvojiti postupke prikupljanja, organiziranja i analize podataka
- analizirati i kritički ocijeniti prikupljene informacije
- razviti logičke misaone procese
- razviti algoritamski način razmišljanja
- biti osposobljen za samostalno i timsko rješavanje jednostavnijih problema iz vlastitog života i zdravstvene struke primjenom informacijske i komunikacijske tehnologije
- biti pripremljen da može usvojiti korištenje specifičnih računalnih programa iz područja zdravstva
- steći čvrste temelje za cjeloživotno učenje i nastavak obrazovanja.

Učenička postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (35 sati)

Nastavna cjelina	Učenička postignuća	Nastavni sadržaji
Poznavanje i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> – imenovati i grupirati prema namjeni osnovne dijelove računala – steći vještinu korištenja vanjskih dijelova računala (<i>ulazno izlazne jedinice, vanjske memorije i sl.</i>) – nabrojati funkcionalne dijelove računala i opisati osnovni princip rada računala – razlikovati pojmove <i>sklopovlje i programi</i> (hardver i softver) – objasniti zadaću operacijskog sustava kao osnovnog programa koji osigurava skladno djelovanje svih dijelova računala – steći vještinu rada u grafičkom okruženju (<i>GUI sučelje</i>) – razlikovati pojam datoteke i mape te znati osnovne postupke vezane za rad s mapama i datotekama (<i>uključujući i prepoznavanje vrste datoteke</i>).	Građa računala: Korištenje osnovnih U/I jedinica i vanjskih memorija Von Neumannov model računala Programska oprema računala: Operacijski sustav, pojam osnovne operacije Rad s datotekama i mapama
Prikupljanje podataka i računalne mreže	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> – identificirati razliku između pojmova podatak, informacija, znanje – upotrebljavati osnovne usluge interneta (elektroničku poštu, pregledavanje mrežnih stranica, društvene mreže), – opisati osnovne pojmove vezane za mreže (<i>davatelj usluge, preglednik, tražilica, klijent program, server</i>) – uvažavati etička načela pri korištenju mrežnih usluga – otkriti da informacijski i komunikacijski sustavi omogućuju razmjenu informacija između ljudi, strojeva i ljudi, te između strojeva,	Mreže računala: Vrste mreža, pojam interneta, osnovne usluge interneta, način spajanja na internet Etička načela: Zaštita identiteta, pristojnost, autorska prava, valjanost i kvaliteta informacija i podataka
Obrada i prikaz podataka	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> – koristiti napredni program za obradu teksta te koristiti različite raspoložive postupke za uređivanje teksta – ovladati osnovnim oblikovanjem stranice i cijelog dokumenta – ispisivati pripremljeni tekst na pisaču – osmisliti kako prezentirati zadanu	Obrada teksta: Pisanje, označavanje, brisanje, umetanje, ispravljavanje, korištenje programa za jezičnu provjeru, umetanje simbola, oblikovanje stranice i cijelog dokumenta, pohranjivanje. Izrada prezentacija:

	<p>temu (odabir podataka, slika i sl.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – programskim pomagalom za pripremanje prezentacije izrađivati slajdove s tekstom, vlastitim crtežima i crtežima i slikama iz galerija te audio i video zapisima – dodavati animacijske efekte na slajdove – pripremiti prezentaciju za izvođenje i obaviti njezino izvođenje. 	<p>Oblikovanje slajda, dodavanje novog slajda, umetanje slika i crteža, korištenje animacijskih efekata, izvođenje prezentacije, korištenje uputa (programi za pomoć).</p>
--	---	--

2. razred (70 sati)

Nastavna cjelina	Učenička postignuća	Nastavni sadržaji
Poznavanje i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznati da su komponente računala sastavljene od digitalnih mikroelektroničkih sklopova – vrednovati svojstva računala i međusobno uspoređivati računala (brzina rada procesora, broj i duljina registara, veličina spremnika, kapacitet diskova, brzina prijenosa između pojedinih dijelova računala – ocijeniti veličinu diskovnog prostora potrebnog za smještanje multimedijских sadržaja te potrebne brzine za njihov prijenos u stvarnom vremenu. 	<p>Građa računala:</p> <p>Prikaz podatak u računalu, veličine i mjerne jedinice koje se koriste kod opisivanja računala, osnovni logički sklopovi.</p>
Prikupljanje podataka i računalne mreže	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – protumačiti da se komunikacijski sustav sastoji od izvorišta, prijenosnog puta i odredišta – prepoznati da se informacije moraju prikladno kodirati i prenositi po dogovorenim pravilima – protokolima – prepoznati strukturu i načine te brzine komuniciranja u internetu – vrednovati kvalitetu sadržaja te obrađivati sadržaje dobavljene posredstvom interneta – objasniti usluge kupovanja roba i usluga putem interneta 	<p>Mreže računala:</p> <p>Način spajanja na internet (potrebno sklopovlje i programi), brzine prijenosa podataka, ostale usluge na internetu.</p> <p>Etička načela:</p> <p>Zaštita identiteta, pristojnost, autorska prava, valjanost i kvaliteta informacija i podataka.</p>
Obrada i prikaz podataka	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ovladati oblikovanjem stranice i cijelog dokumenta – pripremati tekst s više stupaca s umetanjem crteža i tablica – prepoznati osnovne elemente prozora koji se koristi kao radna površina programskog pomagala za 	<p>Obrada teksta:</p> <p>Oblikovanje stranice i cijelog dokumenta, porubnica, broj stranica, zaglavlja i podnožja, tablice, slike, pretraživanje, ispisivanje na pisač.</p> <p>Oblikovanje slika:</p>

	<p>tablično računanje</p> <ul style="list-style-type: none"> – programskim pomagalom uređivati slike (vlastite ili dobavljene iz drugih izvora) – oblikovati tablice (mijenjati dimenzije redaka i stupaca, mijenjati veličine i oblike znakova, obrubljivati tablice) – upotrebljavati prikladne formate brojeva – obavljati tablična izračunavanja uporabom formula – znati prikazati podatke prikladnim grafikonom – upotrebljavati tablice za različite primjene. 	<p>Povećavanje, umanjivanje, podešavanje kontrasta, izrezivanje.</p> <p>Tablični proračuni:</p> <p>Oblikovanje tablica, oblikovanje ćelija, jednostavna obrada podataka, izrada grafikona.</p>
<p>Algoritamsko rješavanje problema</p>	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stvarati jednostavne programe koji će se sastojati od instrukcija ulaznog dijela preko kojeg se unose podatci, instrukcija središnjeg dijela u kojem se obavlja računanje i instrukcija izlaznog dijelu u kojem se rezultat izračunavanja predočuje čovjeku, – spoznati da se svaki program mora ispitati kako bi se utvrdila njegova ispravnost – upotrebljavati programske strukture za donošenje odluka i ostvarenje grananja u programima – upotrebljavati programske petlje kod kojih se isti niz instrukcija ponavlja do ispunjenja nekog zadanog uvjeta, – upotrebljavati programske strukture za donošenje odluka i ostvarenje grananja u području tabličnih proračuna 	<p>Tablični proračuni:</p> <p>Primjena naredbe grananja u tabličnom proračunu, filtriranje podataka.</p> <p>Algoritmi i njihov prikaz:</p> <p>Slijedna struktura, naredba grananja, naredba ponavljanja.</p> <p>Jednostavni algoritmi s brojevima i slovima.</p> <p>Grafički prikaz algoritama</p> <p>Implementacija u primjerenom programskom jeziku</p>

Didaktičke upute

Program je sačinjen tako da pomogne učenicima izgraditi čvrsto konceptualno razumijevanje informatike koje će im omogućiti primjenu znanja i vještina te stvoriti dobar temelj za daljnje obrazovanje. Temelji se na uvjerenju da učenici najbolje uče kada imaju mogućnost sami istraživati ideje, procese i koncepte rješavajući probleme uz pomoć nastavnika koji ih pažljivo vodi do razumijevanja principa informacijske i komunikacijske tehnologije. U tom smislu kod realizacije programa informatike treba postojati prilagodljivost novim tehnološkim rješenjima i novim primjenskim programima. Jedna od temeljnih zadaća je razvoj vještina i misli koji će omogućiti korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije u budućnosti. Kako bi se ostvarila navedena zadaća nužno je da je za svakog pojedinačnog učenika predviđeno zasebno radno mjesto s računalom. Također je važno da broj učenika u informatičkoj učionici ne bude veći od 16, radi učinkovitog praćenja rada učenika. Za realizaciju programa potrebno je osigurati primjerena računala, mrežne resurse i licencirane programe. Preporuča se dio programa realizirati i kroz e-učenje, kako bi učenici upoznali i taj vid savladavanja novih znanja i

vještina, isto tako preporuča se korištenje „pomoćnih programa“ i pisanih materijala (udžbenici, upute).

Ovaj nastavni program informatike podrazumijeva da učenici usvajaju i razvijaju informatička znanja i vještine na različite načine i različitom brzinom te da su im za to potrebni raznovrsni nastavni materijali i izvori znanja. On podržava pravednost promovirajući aktivno uključivanje svih učenika u nastavni proces te jasno definirajući znanja i vještine koje učenici trebaju pokazati na kraju svake nastavne godine. Prepoznaje različite stilove učenja i od nastavnika očekuje da primjenjuju različite nastavne pristupe, metode i načine vrednovanja. Podrazumijeva se da će nastavnici prilagoditi nastavne pristupe potrebama učenika i ciljevima učenja.

Program se treba realizirati primjenom različitih metoda rada: usmeno izlaganje, razgovor, čitanje i rad s pisanim materijalom, objašnjavanje, demonstracija, rasprava, kao i primjenom različitih oblika rada od frontalnog, samostalnog, rada u paru, rada u skupini do timskog rada.

Cilj je potaknuti učenike da postanu kreativni i fleksibilni mislioci s pozitivnim stavom prema informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji, otvoreni prema postavljanju i rješavanju raznih problema i uporabi računala u raznovrsnim situacijama iz svakodnevnog života, zdravstvene struke i drugih nastavnih predmeta.

Nastavni program informatike sustavno je organiziran u četiri domene. To su:

- Poznavanje i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije
- Obrada i prikaz podataka
- Prikupljanje podataka i računalne mreže
- Algoritamsko rješavanje problema,

a definiraju nastavne sadržaje koje učenici trebaju svladati tijekom dvije godine učenja informatike. Neke nastavne cjeline navedene su u obje godine učenja, čime se želi naglasiti unutrašnja povezanost informatike i kontinuitet u njezinom učenju. Naravno, konkretni nastavni sadržaji i učenička postignuća razlikuju se od razreda do razreda i pretpostavljaju razvoj viših kognitivnih procesa.

U učeničkim postignućima za sve koncepte naglasak je stavljen na temeljna znanja i vještine, ali i na primjene u svakodnevnim situacijama, zdravstvenoj struci i drugim nastavnim predmetima. Navedeni ishodi pratit će se primjenom različitih oblika provjeravanja i praćenja učenikova napretka: usmena provjera, pisana provjera, provjera rada na računalu, seminarski rad, domaće zadaće, a samo vrjednovanje kroz elemente usvojenosti sadržaja i primjene sadržaja.

Uvod

Kurikulum povijesti za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre/tehničar opće zdravstvene njege ima cilj dopuniti znanja, vještine i kompetencija u području povijesti. Nastava povijesti u srednjoj školi je drugi ciklus učenja u kojem učenici na temelju osnovnoškolskog obrazovanja trebaju produbiti historijske spoznaje. Nastava povijesti učenicima treba olakšati razumijevanje suvremenog svijeta i snalaženje u njegovim mnogobrojnim identitetima (kulturnih, nacionalnih, regionalnih, socijalnih, spolnih, rodnih) na temelju znanstvene interpretacije prošlosti.

Temeljni ciljevi nastavnog plana i programa:

- razvijanje radnih navika, tolerancije i pozitivnog stava prema različitim kulturnim i civilizacijskim dostignućima, kritičkog odnosa prema povijesnim osobama, pozitivnog stava prema mirnom rješavanju sukoba, uočavanje važnosti očuvanja kulturne baštine svojega zavičaja, domovine, europske i svjetske kulturne baštine te pripremanje za život u kojem će biti spremni doprinositi razvoju ljudskih i građanski sloboda, prava i obveza kao temelja solidarnosti u suvremenom demokratskom društvu
- razlikovati različite pristupe u tumačenju istih događaja i pojava te objasniti razloge zbog kojih nastaju različite interpretacije
- razumijevati i vrednovati nacionalni povijesni i kulturni identitet u odnosu prema povijesnim i kulturnim identitetima Europe i ostatka svijeta
- razumijevati glavne pojmove i usvojiti rječnik koji omogućava samostalno traženje, razvijanje i korištenje znanja o povijesnim pitanjima
- razvijati sposobnost kritičkog korištenja različitih povijesnih izvora informacija i djelatno ih upotrebljavati (sažimati, razjašnjavati, usustaviti) te tako pripremati učenike za cjeloživotno učenje
- istražiti i objasniti demografske i ekonomske procese te utjecaj jednih na druge
- koristiti suvremenu informacijsku i komunikacijsku tehnologiju kao dodatne izvore informacija
- razvijati sposobnost interpretiranja društveno-povijesnih pojava i procesa
- razvijati sposobnost uviđanja posljedica svojih i tuđih stavova i postupaka
- usvajanje ponašanja koja razvijaju samopoštovanje kod učenika
- istražiti i raspraviti ekološka pitanja te prikazati posljedice različitih postupaka s obzirom na očuvanje okoliša, života i društva.

1. razred

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj
Uvod u učenje povijesti	<ul style="list-style-type: none"> - pravilno koristiti i razumjeti povijesnu terminologiju - razlikovati povijesne izvore i uočiti njihovu važnost - snalaziti se u vremenu i prostoru 	Povijest i njezino značenje

<p>Život i kultura ljudi u prapovijesno doba</p>	<ul style="list-style-type: none"> - protumačiti nastanak i razvojem čovječanstva kroz prapovijesna razdoblja, povezati obilježja prostora s načinom života, - uočiti sličnosti i razlike s načinom života u prapovijesno doba na našem prostoru - interpretirati povezanost značajki kulture s obilježjima prostora - primijeniti pojam kultura u interpretaciji 	<p>Opća obilježja života i kulture ljudi u prapovijesno doba</p> <p>Današnji hrvatski prostor u prapovijesno doba</p>
<p>Stari vijek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - primijeniti pojam civilizacije na tumačenje povijesnog razvoja - odrediti vremenski i prostorni razvoj različitih društveno-pravnih sustava i institucija vlasti - usporediti i sučeliti sveukupne dosege tih civilizacija - objasniti egejski svijet (raznolikosti i poveznice u svim segmentima) - utvrditi korijene demokracije i temelje europske kulturne baštine - imenovati najznačajnije antičke historiografe i protumačiti njihov pristup povijesti - navesti najvažnije antičke liječnike i protumačiti njihov pogled na zdravlje i liječenje - navesti i primjenjivati Hipokratove poglede na rad zdravstvenih radnika - identificirati razvoj sljedeće civilizacije na temeljima osvojene u svim elementima organiziranja društva i države - uočiti povezanost mijenjanja oblika vlasti obzirom na prostorno i demografsko širenje - objasniti razloge prihvaćanja kršćanstva - prepoznati grčki i rimski doprinos u stvaranju europske antičke baštine - razvijanje pozitivnog stava prema različitim kulturnim i civilizacijskim dostignućima - interpretirati vlastito kulturno naslijeđe toga doba (potkrijepiti primjerom iz zavičajnog područja) 	<p>Civilizacije starog istoka</p> <p>(Mezopotamija, Egipat, sredozemna prednja Azija - Židovi, Feničani)</p> <p>Antička grčka</p> <p>Antički Rim</p> <p>Hrvatski prostor u antičko doba</p>
<p>Europa i svijet u ranom srednjem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - protumačiti kasnoantičko utemeljenje ranosrednjovjekovnog društva - protumačiti uzroke, tijek i posljedice seobe 	<p>Seobe naroda</p> <p>Europa nakon seobe naroda</p>

<p>vijeku (V do XI st)</p>	<p>naroda</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijati pozitivan stav o preslojavanju civilizacija - vrednovati prožimanju kulturnih utjecaja u srednjem vijeku - analizirati ustroj srednjovjekovnih država u Europi i Sredozemlju - prikazati gospodarske odnose u ranom srednjem vijeku - opisati razvoj slavenskih država te kulturne i vjerske utjecaje na njih - pokazati kako se kršćanstvom koriste jedni da bi pokorili druge - opisati razvoj feudalizma - opisati razvoj odnosa u crkvi te odnose države i crkve - opisati promjene u umjetnosti - navesti najznačajnije ranosrednjovjekovne historiografe i protumačiti njihov pristup povijesti - opisati doprinose znanstvenom razvoju čovječanstva 	<p>Bizant</p> <p>Arapski svijet</p> <p>Franačka država</p> <p>Feudalizam</p> <p>Europa od raspada Franačkog carstva do križarskih ratova</p>
<p>Hrvatska u ranom srednjem vijeku (od VI. do kraja XI. st.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati doseljenje i etnogenezu Hrvata - objasniti proces pokrštavanja Hrvata - objasniti razvoj ranosrednjovjekovnih država na području Hrvatske - opisati djelatnost hrvatskih vladara - razvijati stav učenika o važnosti državne samostalnosti i međunarodnog priznanja - usporediti hrvatska i europska kulturna dostignuća toga doba (potkrijepiti primjerima iz zavičajnog područja) 	<p>Doseljenje Hrvata - organizacija države</p> <p>Hrvatska – neovisna i priznata europska država</p> <p>Hrvatsko kraljevstvo u X. stoljeću: kralj Tomislav</p> <p>Procvat Hrvatske u doba Krešimira IV. i Dmitra Zvonimira</p> <p>Razvoj kulture u doba narodnih vladara</p>
<p>Svijet i Europa u razvijenom i kasnom srednjem vijeku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - analizirati društveni razvoj u Europi u razvijenom srednjem vijeku - ukazati na utjecaj klimatskih faktora u sprezi s gospodarskim i društvenim čimbenicima na razvoj ljudskog društva -izdvojiti značaj crkve u tim procesima -prosuditi značaj i posljedice osvajačkih ratova 	<p>Europa u usponu: razvoj gradova, trgovine i obrta</p> <p>Uloga crkve u srednjovjekovnom društvu</p> <p>Srednjovjekovne civilizacije i križarski ratovi</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -opisati razvoj stvaranja srednjovjekovnih država -definirati pojam parlamenta i gradsku komunu -ukazati na pojavu dinastije Habsburg koja preuzima prijestolje njemačkih careva -opisati razvoj širenja osmanlijskog sultanata -razlikovati značajke romanike i gotike -usporediti kulturna dostignuća u Europi i Hrvatskoj (potkrijepiti primjerima iz Europe i zavičajnog područja) -opisati razvoj srednjovjekovne historiografije -opisati razvoj srednjovjekovne medicine-objasniti doprinos crkvenih redova njezi bolesnih 	<p>Zemlje europskog zapada od 12. do 15. st.</p> <p>Uspon osmanlijskog sultanata</p> <p>Kultura srednjovjekovnog društva</p>
Hrvatske zemlje u razvijenom i kasnom srednjem vijeku	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti političke promjene u Hrvatskoj, -protumačiti nastanak staleža -prosuditi ulogu gradova -procijeniti ulogu obitelji Šubić -povezati i usporediti uzroke i posljedice odvojenog razvoja hrvatskih područja i tuđe utjecaje na naša područja -sortirati posljedice turskih osvajanja za hrvatska područja -ocijeniti povijesni položaj bosanske države u srednjem vijeku -povezati i interpretirati stanje u društvenim i gospodarskim odnosima hrvatskog srednjovjekovlja -usporediti povijesni razvoj srednjovjekovlja u Europi i Hrvatskoj -na primjerima iz zavičaja analizirati povijesne izvore 	<p>dinastičke promjene: dolazak Arpadovića</p> <p>hrvatske zemlje za vrijeme Arpadovića</p> <p>hrvatske zemlje za Anžuvina</p> <p>Dalmacija pod mletačkom vlašću</p> <p>turske provale u Hrvatsku</p> <p>društveni i gospodarski odnosi hrvatskog srednjovjekovlja</p> <p>kultura Hrvata u srednjem vijeku</p>
Svijet u novom vijeku (XV do XVIII. st.)	<ul style="list-style-type: none"> -opisati različite srednjovjekovne civilizacije na prostoru Azije i predkolumbovske Amerike -razlikovati uzroke i posljedice zemljopisnih otkrića za domoroce i Europljane, -proučiti utjecaje koji dovode do razvoja humanističkog pogleda na svijet -identificirati povezanost renesanse s 	<p>svijet u osvit novog doba</p> <p>Europa otkriva novi svijet</p> <p>humanizam i renesansa</p> <p>protestantska reforma i katolička</p>

	<p>antikom i srednjovjekovnom kulturom i</p> <ul style="list-style-type: none"> -prosuditi značenje humanizma i renesanse za svjetsku baštinu -navesti središta humanizma i renesanse u Europi i Hrvatskoj -integrirati utjecaj humanizma i renesanse na razvoj hrvatske umjetnosti i znanosti, imenovati istaknute hrvatske humaniste te analizirati i razvrstati njihova djela, opisati gradove i građevine na stali u razdoblju renesanse u hrvatskoj -opisati razvoj apsolutističkih država -povezati uzroke reformacije, prikazati njene ideje i smjerove širenja -objasniti protureformaciju i navesti njene posljedice -opisati razvoj novovjekovne historiografije -opisati razvoj novovjekovne medicine 	<p>obnova apsolutne monarhije na europskom zapadu</p>
<p>Hrvatska u novom vijeku(od početka XVI do početka XVIII stoljeća)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -razlikovati i analizirati višestruke uzroke ulaska Hrvatske među zemlje habsburške krune -opisati ključne bitke s osmanskim carstvom -prikazati uzroke i posljedice zrinsko-frankopanskog otpora, vrjednovati zrinsko-frankopanski otpor -grupirati hrvatsko stanovništvo na raznim područjima pod tuđom vlašću i usporediti posljedice na razne slojeve društva -opisati procese dalmatinske povijesti u ranom srednjem vijeku -prosuditi značenje ratova za oslobođenje od osmanlija -opisati i ilustrirati proces formiranja hrvatski granica, povezati s oslobođanjem od Turaka -definirati karakteristike baroka i interpretirati njegov utjecaj na tlu hrvatske u svim oblicima umjetnosti i znanosti -potkrijepiti zavičajnim primjerima 	<p>Hrvatska među zemljama habsburške krune</p> <p>Hrvatska u doba najveće Turske opasnosti</p> <p>otpor bečkom centralizmu i apsolutizmu</p> <p>hrvatska područja i stanovništvo za vrijeme mletačke i osmanlijske vlasti</p> <p>oslobođanje hrvatskih krajeva od turske vlasti</p> <p>hrvatska kultura od XVI. do početka XVIII. st.</p>

2. razred

<p>Europa i svijet i u XVIII. i na početku XIX. st.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - protumačiti privredne odnose u Europi i svjetsku privredu u XVIII. st. - opisati borbu za prevlast u svjetskoj privredi između europskih zemalja. - opisati tipove političkih uređenja u europskim državama (parlamentarizam, apsolutistička monarhija, prosvijećeni apsolutizam). - obrazložiti prosvjetiteljstvo i njegove ideje o reformi društva i političkog sustava. - opisati američki rat za nezavisnost - usporediti postavke „Deklaracije nezavisnosti“ s onima iz francuske „Deklaracije“ - analizirati uzroke, povod, tijek i posljedice francuske revolucije - sučeliti stanje u Europi s pojavom Napoleona - prosuditi odluke Bečkog kongresa (teritorijalne promjene, uloga sv. Alijanse...) - opisati međunarodni sustav Svete alijanse - opisati ideologije liberalizma, konzervativizma i socijalizma - opisati i analizirati nacionalističke pokrete - objasniti revolucionarne pokrete u Europi - opisati umjetnost klasicizma i romantizma. - objasniti vezu umjetnosti i politike 	<p>Europa potkraj XVIII. st</p> <p>Prosvjetiteljstvo</p> <p>Razvoj Sjedinjenih Američkih Država</p> <p>Francuska revolucija</p> <p>Napoleonovi ratovi</p> <p>Bečki kongres</p> <p>Nacionalni pokreti i revolucije u Europi</p>
<p>Hrvatska od kraja XVIII. do sredine XIX stoljeća</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vrednovati utjecaj prosvijećenih ideja na Hrvatsku - vrednovati utjecaj Francuske revolucije i Napoleonovih osvajanja na Hrvatsku - izdvojiti važnost pojave pokreta za sjedinjenje Dalmacije s ostatkom Hrvatske - grupirati društvene, kulturne, političke i gospodarske prilike u Hrvatskoj uoči preporoda - argumentirati politički program i važnost za razvoj moderne hrvatske jezika, nacije, kulture - prosuditi izvore iz navedenog razdoblja - izdvojiti događaje u Hrvatskoj u proljeće 1848.-1850. - raspraviti hrvatsko-mađarski rat u kontekstu zbivanja u Habsburškoj monarhiji - potvrditi važnost demokratizacije i modernizacije društva 	<p>Prosvijećeni apsolutizam</p> <p>Hrvatska u doba Napoleona</p> <p>Pretpreporodno doba</p> <p>Hrvatski narodni preporod</p> <p>Ban Josip Jelačić</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -usporediti ciljeve 1848. u Hrvatskoj i ostalim dijelovima Austrijskoga Carstva -potvrditi primjerima iz zavičaja 	
Svijet i Europa u drugoj polovici XIX stoljeća	<ul style="list-style-type: none"> - Protumačiti proces industrijalizacije i mehanizme ekonomskih kriza i industrijskih revolucija -obrazložiti posljedice razvoja znanosti i tehnologije na svakodnevni život -ukazati na različite izvore energije te otkriti problem zagađenja okoliša i zaštite javnog zdravlja -suprotstaviti ubrzani razvoj „starih“ nacionalnih država s ustrojavanjem i razvitkom „mladih“ -ilustrirati nastanak novih država na Balkanu kao posljedice razrješenja Istočnog pitanja -objasniti ukidanje starih društvenih odnosa i slojeva i pojavu novih -utvrditi znanja o posljedicama razvoja kapitalističkog društvenog sistema -opisati razvoj medicine i opisati i vrednovati nastanak modernog sestrinstva 	<p>Doba tehničkih otkrića i novi izvori energije</p> <p>Europske države i SAD u drugoj polovici XIX. st.</p> <p>Društvene promjene u 2.polovici XIX st.</p>
Hrvatska u drugoj polovici XIX st.	<ul style="list-style-type: none"> -vrjednovati novi apsolutizam u Bansknoj Hrvatskoj -interpretirati zaključke Sabora 1861.god. -ocijeniti važnost pojave stranaka -prikazati značaj hrvatsko-ugarske nagodbe -potvrditi ulogu bana I. Mažuranića -usporediti nacionalne preporode Hrvata u Dalmaciji, Istri , Gradišćanskih Hrvata i bačkih Hrvata u Ugarskoj(potkrijepiti primjerima iz zavičajne povijesti) -revidirati ulogu Khuena Hedervary-a -analizirati i usporediti buđenje političkog života u različitim dijelovima Hrvatske -navesti glavna obilježja austrougarske vlasti u BiH, ispitati položaj hrvatskog naroda i crkvene prilike; istražiti pojavu politike imperijalizma- navesti gospodarske i političke uzroke iseljavanja Hrvata -potkrijepiti primjerima iz zavičaja 	<p>Neoapsolutizam i Sabor 1861</p> <p>Hrvatsko-ugarska nagodba</p> <p>Ban Ivan Mažuranić</p> <p>Narodni preporod Hrvata u Dalmaciji i Istri.</p> <p>Gradišćanski Hrvati i bački Hrvati u Ugarskoj</p> <p>Banovanje Khuena Hedervarya</p> <p>Hrvatska politika nakon Khuenovog odlaska</p> <p>Austrougarska vlast u BiH</p>
Svijet i Europa u	<ul style="list-style-type: none"> -prosuditi imperijalističke težnje i njihov utjecaj na pojavu svjetskog rata 	Uzroci I. svjetskog rata

<p>prvoj polovici XX. st.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ocijeniti posljedice novih način ratovanja, nova oružja, nove probleme u znanostima, medicini, svakodnevnom života... -klasificirati posljedice I. svj. rata -odabrati primjere europske demokracije -analizirati napredak i krize u gospodarstvu u međuratnom razdoblju -protumačiti i vrednovati različite načine izlaska iz krize. - prikazati uzroke pojave totalitarnih režima, usporediti glavne značajke - prikazati nastanak, razvoj i politiku fašizma - opisati veliku ekonomsku krizu. - opisati nastanak i razvoj nacizma - opisati sustav vlasti nacista - Vrednovati rasističku i „eugeničku“ politiku nacista. -opisati razvoj Sovjetskog Saveza u međuratnom razdoblju. - opisati razvoj međunarodnih odnosa u tridesetim godinama 	<p>Prvi svjetski rat</p> <p>Posljedice I. svjetskoga rata; Versajaska mirovna konferencija i Liga naroda</p> <p>Versajski sustav</p> <p>Fašizam u Italiji</p> <p>Velika gospodarska kriza</p> <p>Nacizam u Njemačkoj</p> <p>Sovjetska Rusija</p>
<p>Hrvatska u prvoj polovici XX st.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -protumačiti položaj Hrvatske unutar Austro-Ugarske za vrijeme rata, vrednovati važnost djelovanja hrvatskih političara u zemlji i inozemstvu -rekonstruirati tijek stvaranja DSHS i KSHS , njihove probleme i različite zamisli o ustroju nove države -ocijeniti položaj Hrvatske u Kraljevini SHS -opisati Radićev nacionalni pokret -prosuditi uzroke i posljedice monarhističke diktature -interpretirati hrvatsko pitanje i uzroke nastanka Banovine Hrvatske - opisati i vrednovati djelatnost sestara pomoćnica i škole narodnog zdravlja 	<p>Hrvatska tijekom I. svjetskoga rata</p> <p>Država Slovenaca, Hrvata i Srba</p> <p>Uključivanje Hrvatske u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca</p> <p>Hrvatska u vrijeme monarhističke diktature</p> <p>Banovina Hrvatska</p>
<p>Svijet i Hrvatska za vrijeme II svjetskog rata</p>	<ul style="list-style-type: none"> -prepoznati uzroke i povod II. svjetskog rata -prepoznati utjecaj totalnog rata na civilno stanovništvo -procijeniti stradanja ljudi, kolaboracionizam i vrednovati razne oblike otpora -zapamtiti Holokaust -razlikovati političke dogovore -opisati nastanak NDH, vrednovati politički sustav NDH 	<p>II. svjetski rat</p> <p>Nezavisna Država Hrvatska</p> <p>Narodno-oslobodilački pokret</p> <p>Četnički pokret</p> <p>Antifašistička Hrvatska</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -opisati program i djelovanje narodnooslobodilačkog pokreta -opisati program i djelovanje četnika - opisati i vrjednovati razvoj organa antifašističke vlasti u Jugoslaviji -vrednovati genocide i ratne zločine 	
<p>Europa i svijet u drugoj polovici XX. st.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -opisati međunarodni sustav nakon II. svjetskoga rata, vrjednovati međunarodnu zaštitu ljudskih prava i ulogu organizacije UN-a -zaključiti o posljedicama za svakodnevni život -usporediti razlike Istoka i Zapada, usporediti svakodnevni život objiju strana -definirati pojam hladni rat, „željezna zavjesa“, blokovska politika... -procijeniti ulogu UN-a -navesti križna žarišta i usporediti s današnjom situacijom - objasniti gospodarske i političke uzroke raspada „realnog socijalizma“ -ocijeniti važnost procesa europskog udruživanja -opisati znanstveni, tehnološki razvoj, promjene u svakodnevnici -opisati razvoj medicinskih znanosti 	<p>Svijet u vrijeme hladnog rata</p> <p>Krizna žarišta u svijetu</p> <p>Raspad komunističkih sustava u Europi</p> <p>Procesi i značenje europskog udruživanja</p> <p>Znanost, kultura i sport XX. st.</p>
<p>Hrvatska u drugoj polovici XX. st.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -prikazati, opisati i vrednovati politička, ekonomska i društvena obilježja socijalizma u II Jugoslaviji -vrednovati međunarodni položaj -sortirati promjene u gospodarstvu i društvu, suprotstaviti proklamirano federativno ustrojstvo države naspram centralističkog -protumačiti krize režima 60-tih i usporediti s uzrocima „Hrvatskog proljeća“ -opisati ekonomsku, političku i društvenu krizu 80-tih -opisati i vrednovati velikosrpsku politiku -interpretirati uzroke, povod, tijek i posljedice Domovinskog rata -prosuditi tko je agresor ,a tko žrtva, opisati ulogu susjednih zemalja (BiH) -grupirati posljedice rata na političke, društvene, gospodarske, demografske i kulturološke 	<p>Hrvatska u sastavu druge Jugoslavije</p> <p>Hrvatsko proljeće</p> <p>Kriza jugoslavenskog socijalizma</p> <p>Nastanak samostalne hrvatske države</p> <p>Domovinski rat 1991.</p> <p>Završne operacije Domovinskog rata</p> <p>Republika Hrvatska u međunarodnim integracijama</p>

	-opisati društveni, ekonomski i politički razvoj samostalne Hrvatske -vrednovati međunarodnu djelatnost RH	
--	---	--

Didaktičke upute

Sažimanje povijesti na dvogodišnje učenje zahtjeva primjenjivanje onih metodičkih postupaka koji kroz egzemplarnu nastavu, upotrebu shema političkog uređenja i povijesnog razvoja usredotočuje učenike na društvena kretanja i povijesne procese. Primjere valja odabirati u lokalnoj, hrvatskoj i europskoj povijesti kako bi se uz rasterećenje učenika postiglo i jasno pozicioniranje Hrvatske u njezino europsko okruženje. Naročitu pažnju treba posvetiti integriranju sadržaja vezanih uz povijest medicine i sestrinstva kako bi povezivanjem razvoja medicinske struke dodatno približili nastavne sadržaje. Isto tako upotrebom shematskog prikazivanja društvenih procesa i povijesnih događaja nastava povijesti približit će se metodama izlaganja u matičnoj struci učenika.

Nastavnici trebaju posvetiti pažnju povezivanju sadržaja koji govore o tehnološkom, znanstvenom i kulturnom razvoju tako da učenici dobiju jasnu sliku povijesnog kontinuiteta na tim područjima. Nastava povijesti treba doprinijeti i razvoju komunikacijskih kompetencija učenika. Na temeljima vještina koje su učenici stekli u osnovnoj školi treba razvijati vještine usmenog i pismenog izražavanja te izrade kronoloških pomagala (lente vremena i kronoloških tablica), korištenja i izrada povijesnih karata i modela. Pri tome treba ravnopravno koristiti informatička sredstva.

Uvod

Nastavni plan i program Geografije za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre ima cilj razviti temeljna znanja, vještine i kompetencije učenika u području Geografije i osposobiti ih prije svega za zanimanja u zdravstvu.

Opći ciljevi

- usvojiti znanja o važnim pojavama i procesima u prirodi,
  - uočiti važnost postignuća prirodnih znanosti u razvoju civilizacije,
  - znati naći pouzdane informacije iz raznih izvora te uočiti njihovu važnost u usvajanju znanja,
  - razviti i primijeniti vještinu orijentacije u prirodi te koristiti mjerne instrumente u proučavanju elemenata prirodne osnove,
  - istražiti međuzavisnost prirodnih i društvenih pojava na Zemlji,
  - analizirati, vrjednovati i interpretirati prikupljene podatke, znati prikazati rezultate opažanja i mjerenja grafikonom, tablicom, tematskom kartom,
  - razviti kartografsku pismenost, koristiti informacijsku tehnologiju u prikupljanju, obradi i prikazivanju podataka,
  - opisati i objasniti prirodne pojave pomoću osnovnih geografskih koncepata, koristiti modele u objašnjenju prirodnih pojava,
  - usvojiti znanja potrebna za očuvanje prirode, odgovorno se odnositi prema uporabi prirodnih bogatstava prema konceptu održivog razvoja, čuvajući prirodnu ravnotežu i biološku raznolikost
- usvojiti znanja o društvenim odnosima i procesima, o društvenim i prostornim strukturama i kontekstu u prošlosti i sadašnjosti, te promišljati o njihovu značenju za budućnost
- razviti sposobnost tumačenja prirodno-geografskih i društveno-geografskih pojava i procesa na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini
  - objasniti odnose ljudi prema svijetu koji ih okružuje, društveni, kulturni, gospodarski razvoj čovjeka i društva
  - razumjeti i poznavati prostorni, nacionalni i kulturni identitet u odnosu prema kulturnim identitetima Europe i ostatka svijeta,
  - usvojiti međukulturne kompetencije koje omogućuju razumijevanje i prihvaćanje drugoga i drukčijega bez obzira na spol, kulturnu, socijalnu, rasnu, religijsku, nacionalnu i etničku pripadnost
  - steći znanja i sposobnost kritičkoga prosuđivanja položaja hrvatskoga društva u kontekstu europskih integracija i globalizacijskih procesa,
  - razumjeti demografske i ekonomske procese, tj. kako ljudi proizvode, razmjenjuju i kako se koriste dobrima,
  - razumjeti koncept održivog razvoja i nužnost pravedne raspodjele prirodnih i stečenih dobara

- razumjeti ekološka pitanja i prikazati posljedice različitih postupaka s obzirom na očuvanje okoliša, života i društva te razviti spremnost za djelovanje na očuvanju okoliša,
- razviti sposobnost prepoznavanja problema i pitanja na koja treba pronaći odgovor, planiranja i provođenja istraživanja, oblikovanja argumentiranih zaključaka te iznošenja ishoda svojega rada na različite načine, u različite svrhe i za različitu publiku
- razviti pozitivan odnos prema radu te usvojiti znanja, vještine, sposobnosti i vrijednosti koje omogućuju preuzimanje uloga i odgovornosti u osobnomu, obiteljskomu i javnomu djelovanju
- razviti pozitivni stav i umijeće učenja iz svih raspoloživih izvora, pripravnost za cjeloživotno učenje te preuzeti odgovornost za vlastito učenje i profesionalni razvoj

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (70 sati) - prirodoslovno područje

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj
Povijest znanosti i razvoj civilizacije	<ul style="list-style-type: none"> - opisati razvoj geografije kao znanosti, nabrojiti grane i discipline geografije i objekt proučavanja pojedinih grana - objasniti doprinos geografije tumačenju prirodno i društveno-geografskih pojava i procesa - objasniti važnost medicinske geografije i geomedicine 	<p>Uvod u geografiju</p> <p>Podjela i razvoj geografije</p> <p>Medicinska geografija i geomedicina</p>
Zemlja u Sunčevu sustavu i Svemiru	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti strukturu svemira, Sunčev sustav i teoriju velikog praska - opisati na temelju promatranja glavne objekte u Svemiru: zvijezde, zvijezda, galaksije i nakupine galaksija - opisati postanak Zemlje - povezati uzroke i posljedice gibanja Zemlje - objasniti utjecaj gibanja Zemlje na ljude (sezonska pojava zdravstvenih problema) - navesti primjere dostignuća svemirske medicine 	<p>Svemir</p> <p>Sunčev sustav</p> <p>Gibanja Zemlje</p>
Orijentacija u prostoru i predočavanje	<ul style="list-style-type: none"> - rabiti planove naselja, topografske karte, kompas i GPS za kretanje u prostoru 	<p>Određivanja položaja na Zemlji</p>

<p>prostornih pojava i procesa</p>	<ul style="list-style-type: none"> -razlikovati suvremena tehnička sredstva za orijentaciju i objasniti njihovu primjenu - rabiti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju u analizi i interpretaciji kartografskih i grafičkih prikaza prostornih struktura i prostornih sustava - objasniti čimbenike lokacije i upravljanje prostorom prema konceptu održivog razvoja - razlikovati osnovne kartografske pojmove - predočiti prostorne pojave i procese (posebno medicinske sadržaje) na temelju zadanih i samostalno prikupljenih podataka koristeći se skicama, grafikonima, tablicama, tematskim kartama i računalnim programima - rabiti jednostavne računalne programe za predočavanje prostornih pojava i procesa 	<p>Orijentacija u prostoru</p> <p>Predočavanje prostornih pojava i procesa</p> <p>Geografska karta</p> <p>Izrada tablica, grafikona i tematskih karata</p> <p>GIS</p>
<p>Prirodna osnova Zemlje</p>	<ul style="list-style-type: none"> -opisati razlike među elementima prirodne osnove na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i kontinentalnoj razini -istražiti i analizirati prirodno-geografske procese na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i kontinentalnoj razini -objasniti prirodne pojave i interakcije pozivajući se na osnovne principe prirodnih znanosti i koristiti znanstveno nazivlje - objasniti povezanost toplinskih pojaseva i širenja zaraznih bolesti - analizirati bioprognozu vremena -navesti primjere dostignuća medicinske geologije - opisati povezanost dezertifikacije i zdravlja - analizirati utjecaj prirodno-geografskih faktora na pojavu i razvoj bolesti - koristiti istraživačke metode u prikupljanju, obradi te prikazivanju rezultata istraživanja (npr. analizirati kakvoću vode obližnjeg vodenog toka) - raspraviti i obrazložiti zaključke istraživanja 	<p>Reljef Zemlje</p> <p>Geološka prošlost Zemlje</p> <p>Minerali i stijene</p> <p>Zonalna građa Zemlje</p> <p>Globalna tektonika ploča</p> <p>Endogeni procesi i oblici reljefa</p> <p>Egzogeni procesi i oblici reljefa</p> <p>Vrijeme i klima</p> <p>Klasifikacija klima</p> <p>Promjena klime</p> <p>Klima i zdravlje</p> <p>Tlo</p> <p>Klimatsko-vegetacijske zone</p> <p>Svjetsko more</p> <p>Svojstva i gibanja mora</p> <p>Vode na kopnu (voda u podzemlju, tekućice, jezera, močvare)</p> <p>Led na Zemlji</p>

<p>Prirodna bogatstva i održivi razvoj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - istražiti odnos čovjeka prema prirodnim bogatstvima u zavičaju, Hrvatskoj i svijetu - procijeniti mogućnosti povećanja zaštićenih područja u Hrvatskoj i svijetu - objasniti važnost racionalnog korištenja tla, pitke vode i drugih prirodnih bogatstava - objasniti koncept održivog razvoja i nužnost pravedne raspodjele prirodnih i stečenih dobara - predstaviti analize razmatranih problema na različite načine (odgovori na pitanja, osmišljeno pisano izražavanje, opisi i objašnjenja, grafičke metode i dr.) - raspravljati problematiku o globalnoj promjeni klime i njezin utjecaj na zdravlje 	<p>Prirodna bogatstva</p> <p>Odnos čovjeka prema prirodnim bogatstvima</p> <p>Onečišćenje zraka, voda i tla</p> <p>Zaštićena područja</p>
--	---	---

2. razred (70 sati) - društveno-humanističko područje

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj
<p>Pojedinac, identitet, kultura i društvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati djelovanje svjetskih organizacija (UN, WHO, Crveni križ) te europskih integracija, posebice strukturu EU, njezine glavne ciljeve i vrijednosti te raznolikosti i kulturne identitete u Europi - objasniti procese europskog integriranja i globalizacijske procese te njihov utjecaj na hrvatsko društvo - obrazložiti važnost poznavanja i pozitivnoga vrjednovanja nasljeđa i vlastitoga identiteta kao hrvatskih, europskih građanina i građanina svijeta - izraziti svijest o osobnoj i zajedničkoj odgovornosti 	<p>Prostor i položaj Republike Hrvatske</p> <p>Položaj Republike Hrvatske u svjetskim organizacijama</p> <p>Položaj Republike Hrvatske u europskim integracijama</p> <p>Europska unija</p> <p>Globalizacija</p> <p>Identitet</p>
<p>Ljudi, prostor i okoliš</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati i objasniti društvene strukture u svijetu - objasniti prirodno i prostorno kretanje stanovništva i povezanost sa zdravljem - objasniti utjecaj svjetskih religija na kulturu, tradiciju, umjetnost, gospodarstvo i način života - analizirati problem zloporabe dječjeg rada - sustavno pratiti i objasniti društvene događaje iz raznih izvora informacija - usporediti prostorne sustave u mjestu, zavičaju, Hrvatskoj, Europi i svijetu - objasniti prostorne sustave primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti - analizirati ovisnost gospodarskog razvoja o izvorima energije - objasniti energetske učinkovitost, usporediti obnovljive s neobnovljivim izvorima energije te raspraviti prednosti i nedostatke pojedinih izvora energije 	<p>Razvoj naseljenosti</p> <p>Razmještaj stanovništva</p> <p>Opće kretanje stanovništva</p> <p>Prirodno kretanje stanovništva</p> <p>Prostorno kretanje stanovništva</p> <p>Populacijska politika</p> <p>Biološki sastav stanovništva</p> <p>Društveno-gospodarski sastav stanovništva</p> <p>Kulturno-antropološki sastav stanovništva</p> <p>Prostorni sustavi primarnih djelatnosti</p> <p>Prostorni sustavi sekundarnih djelatnosti</p> <p>Prostorni sustavi tercijarnih djelatnosti</p> <p>Ljudske djelatnosti, organizacija prostora i okoliš</p> <p>Naseljenost i naselja</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - analizirati probleme vodoopskrbe u svijetu - analizirati razvoj lječilišnog i zdravstvenog turizma - navesti primjere dostignuća iz telemedicine - istražiti i raspraviti ekološka pitanja te prikazati posljedice različitih postupaka s obzirom na očuvanje okoliša i zdravlje - analizirati načine na koje se zbrinjava otpad na lokalnoj i globalnoj razini - opisati promjene ekosustava te analizirati uočljive i predvidjeti moguće posljedice toga djelovanja na lokalnoj i globalnoj razini - izraziti spremnost za djelovanje na očuvanju okoliša - pratiti i obilježavati značajne datume koji su u funkciji održivog razvoja i brige za okoliš 	
Ljudi, društvo i gospodarstvo	<ul style="list-style-type: none"> - opisati temeljne gospodarske pojmove, sustave i razvojne trendove - opisati i objasniti temeljne pojmove vezane za poduzetništvo - istražiti i objasniti demografske i ekonomske procese te utjecaj jednih na druge - analizirati ovisnost gospodarskog razvoja sa stajališta različitih društvenih skupina i prikazati ih na različite načine - objasniti međuovisnost različitih dijelova svijeta i procijeniti utjecaj globalizacije na proizvođače, potrošače, zdravlje i okoliš - opisati elemente, strukturu i načine funkcioniranja gospodarskog sustava u Republici Hrvatskoj, kao i fiskalni, bankarski, monetarni sustav RH i EU te tržište kapitala - istražiti kriterije za mjerenje razvijenosti gospodarstva - usporediti države prema razvijenosti - objasniti dostupnost zdravstvene 	<p>Gospodarski sustavi</p> <p>Fiskalni, bankarski i monetarni sustav</p> <p>Poduzetništvo</p> <p>Povezanost demografskih i ekonomskih procesa</p> <p>Opći pokazatelji gospodarskog razvoja</p> <p>Gospodarska razvijenost i stanovništvo</p> <p>Nejednaki gospodarski i regionalni razvoj</p> <p>Proizvodnja, potrošnja i globalizacija</p>

	<p>djelatnosti u različitim gospodarskim sustavima</p> <ul style="list-style-type: none"> - argumentirano objasniti i na vlastitom primjeru opisati važnost potrošačke etike i otpornosti na reklamne manipulacije - objasniti načine kako zaštititi svoja potrošačka prava, zdravlje, novac i okoliš - obrazložiti zašto i kako treba štedjeti - objasniti zašto je rad temeljna društvena vrijednost - objasniti zašto se plaćanjem proizvoda i usluga dio sredstava izdvaja za zajedničke društvene potrebe, te protumačiti posljedice utaje poreza. 	
<p>Politički sustav, građani i ljudska prava</p>	<ul style="list-style-type: none"> - moći se služiti zakonima i odredbama Ustava Republike Hrvatske u rješavanju društvenih i gospodarskih problema i razvoja demokracije - pojasniti i prosuditi vlastitu ulogu i odgovornost prema obitelji, školi i društvenoj zajednici - surađivati u životu škole, uže zajednice i društva te preuzimati odgovornosti za ostvarivanje zajedničkih ciljeva - pokazati odgovornost i poduzetnost za rješavanje društvenih problema i za sudjelovanje u društvenom životu - kritički procijeniti čimbenike koji prijete pravednim i mirotvornim odnosima u širem životnom okruženju 	<p>Politički sustav</p> <p>Društveni i gospodarski problemi</p> <p>Ljudska prava</p> <p>Građanska odgovornost</p>

Didaktičke upute

- nastavne metode: usmeno izlaganje, demonstracija, rad na tekstu, izravna i neizravna grafička metoda, terenski rad, projektna nastava
- nastavna sredstva i pomagala: geografske karte, atlasi, satelitske snimke, prozirnice, računalna tehnologija i multimedijalne prezentacije, internet, grafički prikazi, tekstualni materijal
- oblici rada: frontalni, samostalni rad i istraživanje, rad u paru, rad u skupinama
- vrjednovanje: navedeni ishodi vrednovat će se kroz sljedeće oblike i elemente:

- oblici: usmena provjera, pisana provjera, samostalni rad (projekt, prezentacija, istraživanje)
- elementi: usvojenost nastavnih sadržaja, uočavanje pojava i procesa, geografske vještine

Uvod

Fizika je u temeljima današnje i sutrašnje civilizacije i osnova je primijenjenih znanosti i tehnologija. Važan i karakterističan u fizici je eksperimentalni pristup koji omogućuje višekratno ponavljanje i istraživanje neke pojave, a time njezino detaljno upoznavanje i opisivanje. Stoga je pokus neizostavan dio fizikalnog odgoja i obrazovanja. Rezultati se pokusa opažaju, opisuju, izmjere i brojčano izraze, a zatim se logičkim zaključivanjem spoznaju zakoni povezanosti između različitih pojava. Fizika ima dva lica empirijsko, koje se služi opažanjem i mjerenjem, te racionalno, koje se služi logičkim razmišljanjem i matematičkim zaključivanjem, pa otuda proizlaze dva tijesno povezana pristupa, eksperimentalni i teorijski. Zakonitosti su fizike osnova za primijenjenu znanost kao što je medicina. Teško je zamisliti snalaženje u svakodnevnom i profesionalnom životu bez manjeg ili većeg znanja zakona fizike. Mnoga znanja, vještine i kompetencije kojima se ljudi koriste stječu se učenjem fizike: kreativno rješavanje problema, suradnički rad u timu, učinkovita uporaba tehnologije i vrjednovanje cjeloživotnog učenja. Fizikalna pismenost uključuje kompetencije koje osobi omogućuju promatranje pojava, razmišljanje o njima i razumijevanje objašnjenja pojava te kreativno odlučivanje i poduzimanje akcija.

Nastavni plan i program fizike za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre ima glavni cilj dopuniti znanja, vještine i kompetencije učenika u području fizike i osposobiti ga prije svega za zanimanje u zdravstvu.

Opći ciljevi nastavnog plana i programa

Učenici će:

- proširiti i formalizirati znanja stečena u osnovnoj školi
- primijeniti fizikalne koncepte, zakonitosti, teorije i modele u zanimanju medicinske sestre
- ovladati fizikalnim postupcima i metodama mjerenja koje se primjenjuju u medicini
- rješavati kvalitativne i kvantitativne zadatke iz fizike u području važnom za zanimanje medicinske sestre
- objasniti razvitak i primjenu moderne tehnologije te koristiti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju
- raspraviti prednosti i nedostatke pojedinih izvora energije i povezati svaki izvor energije s rizikom štetnog utjecaja
- povezati praktično i teorijsko očitovanje fizikalnih zakonitosti pri izvođenju pokusa
- primijeniti znanstveni pristup u rješavanju problema od hipoteze do zaključka te prihvatiti suradnički rad u skupini i različito mišljenje o problemu

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (70 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovna postignuća	Nastavni sadržaji
Gibanja	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> - primijeniti pojmove pomak, put, brzinu i akceleraciju na pravocrtnim gibanjima i na jednolikom kružnom gibanju - iskazati i pretvarati mjerne jedinice fizikalnih veličina u SI-sustavu - prikazati grafički vremenske ovisnosti kinematičkih veličina pri pravocrtnim gibanjima	Put i pomak. Brzina. Akceleracija. Jednoliko i jednoliko ubrzano pravocrtno gibanje. Slobodni pad. Kružno gibanje.
Sile i polja	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> - opisati silu i objasniti vektorska pravila zbrajanja sila i dobivanje rezultantne sile, te rastavljanje sile na komponente - opisati impuls sile i količinu gibanja - primijeniti 1., 2. i 3. Newtonov zakon gibanja - primijeniti silu težu, trenje i elastičnu silu - izmjeriti i primijeniti centripetalnu silu - primijeniti opći zakon gravitacije - objasniti i primijeniti koncept tlaka i djelovanje sila u tekućinama i plinovima - opisati električni naboj te primijeniti Coulombov zakon i osnovne pojmove za električno polje - opisati magnetsko polje stalnog magneta	Sila i masa. Količina gibanja i impuls sile. Newtonovi zakoni gibanja. Sila teža, trenje, elastična sila. Centripetalna sila. Gravitacijska sila i polje. Vanjski tlak na fluide. Hidrostatski i atmosferski tlak. Uzgon. Coulombov zakon. Električno polje. Magneti i magnetsko polje.
Rad i energija	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> - primijeniti koncepte rada, snage, kinetičke i potencijalne energije - objasniti zakon očuvanja mehaničke energije	Mehanički rad. Energija. Snaga i korisnost. Protjecanje fluida. Jednadžba kontinuiteta. Bernoullijeva jednadžba i njezina primjena. Rad i

	<ul style="list-style-type: none"> - primijeniti zakon očuvanja energije na fluide - objasniti unutarnju energiju, temperaturu, toplinu, toplinski kapacitet tijela - opisati zakonitosti toplinskog rastezanja čvrstih tvari, tekućina i plinova - opisati načine prijelaza topline - mjeriti temperaturu (temperatura ljudskog tijela) i raspraviti temperaturne ljestvice - primijeniti zakone koji opisuju idealni plin i zakone termodinamike - objasniti i primijeniti električnu potencijalnu energiju i napon na membrani živčane i mišićne stanice - objasniti kapacitet kondenzatora i primijeniti na staničnu membranu koja zajedno s citoplazmom i izvanstaničnom tekućinom čini „polupropusni,“ kondenzator - primijeniti zakon očuvanja energije u mehaničkim, toplinskim i elektromagnetskim sustavima 	<p>snaga pri protjecanju fluida.</p> <p>Toplinsko rastezanje čvrstih tvari i tekućina. Plinski zakoni. Toplinski kapacitet tijela i načini prijelaza toplina. Mjerenje temperature. Richmannovo pravilo. Zakoni termodinamike.</p> <p>Električni potencijal i napon. Električni kapacitet i kondenzatori.</p> <p>Zakon očuvanja energije.</p>
--	--	---

2. razred (70 sati)

<p>Elektrodinamika</p>	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti pojmove koji opisuju i o kojima ovisi gibanje električnog naboja i primijeniti ih na strujne krugove istosmjerne i izmjenične struje - mjeriti napon, električnu struju i otpor i primijeniti Ohmov zakon na strujne krugove istosmjerne i izmjenične struje - primijeniti magnetski učinak električne struje te djelovanje sile na naboj u gibanju i na vodič kojim teče struja u magnetskom polju - izvesti pokusom i primijeniti Faradejev zakon indukcije 	<p>Električna struja. Električni otpor. Ohmov zakon. Izvori napona. Spajanje otpornika. Rad i snaga električne struje. Magnetska sila na vodič kojim teče struja u magnetskom polju. Magnetska sila na naboj u gibanju u magnetskom polju. Magnetsko polje električne struje. Elektromagnetska indukcija. Načelo generatora i izmjenična struja. Električni transformator. Teslin transformator.</p>
------------------------	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti djelovanje struje na živi organizam, ljudsko tijelo kao električni vodič - opisati i primijeniti rad i snagu električne struje - objasniti primjenu visokofrekventnih izmjeničnih struja u medicini 	
Titranje, valovi, zvuk	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti i primijeniti harmonijsko titranje i pojavu rezonancije - opisati učinke titranja na ljudsko tijelo - primijeniti opis valnoga gibanja i zvučnih valova - objasniti primjenu ultrazvuka u medicini - pokazati i opisati Dopplerov učinak kao karakterističnu valnu pojavu te opisati njegovu primjenu u medicinskoj dijagnostici (color-dopler krvnih žila) 	<p>Harmonijsko titranje. Matematičko njihalo</p> <p>Prigušeno i prisilno titranje. Rezonancija.</p> <p>Nastanak valova i karakteristične valne veličine. Odbijanje i lom valova. Ogib valova. Interferencija valova i stojni val. Valovi zvuka. Dopplerov učinak.</p>
Elektromagnetski valovi i svjetlost	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati elektromagnetsko titranje i spektar elektromagnetskih valova - objasniti primjenu elektromagnetskih valova u prijenosu informacija na daljinu - objasniti primjenu elektromagnetskih valova u medicinskoj dijagnostici i utjecaj na ljudsko zdravlje - raspraviti podjelu elektromagnetskog zračenja na neionizirajuće i ionizirajuće - primijeniti zakone geometrijske i valne optike na svjetlost 	<p>Elektromagnetski titraji. Nastajanje i rasprostiranje elektromagnetskih valova. Spektar elektromagnetskih valova.</p> <p>Zakoni geometrijske optike. Zrcala. Lom i disperzija svjetlosti. Optičke leće i ljudsko oko. Laser i primjena. Interferencija i difrakcija svjetlosti. Polarizacija svjetlosti.</p>
Atomi, atomska jezgra	<p>Učenici će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti pojmove, ideje i teorije koje opisuju atom, atomsku jezgru, pojavu radioaktivnosti i kvantiziranost - opisati i objasniti valno čestičnu prirodu materije na primjeru fotoelektričnog učinka i ogiba 	<p>Fotoelektrični učinak. Valno-čestična obilježja pri opisu prirode. Razvoj modela atoma. Primjena spoznaja o atomu (CT, NMR). Struktura atomske jezgre. Radioaktivnost. Zakon radioaktivnog raspada. Nuklearne sile i energija</p>

	elektrona - opisati zakon radioaktivnog raspada - objasniti primjenu nuklearne energije - opisati evoluciju Sunca i njegova zračenja - opisati starost Zemlje u odnosu na Svemir te ustvrditi vremensko razdoblje postojanja <i>Homo sapiensa</i> na Zemlji - objasniti djelovanje ionizirajućeg zračenja na ljudski organizam	vezanja. Nuklearna energija. Evolucija Sunca. Detekcija ionizirajućeg zračenja i djelovanje na čovjeka.
--	---	---

Popis preporučenih pokusa

- 1) Određivanje gustoće papira
- 2) Određivanje konstante elastičnosti opruge
- 3) Određivanje centripetalne sile
- 4) Određivanje gustoće čvrstoga tijela pomoću uzgona u tekućini
- 5) Određivanje gustoće tekućine pomoću U-cijevi
- 6) Određivanje prosječne temperature ljudskog tijela u razrednom odjelu
- 7) Određivanje specifičnoga toplinskoga kapaciteta
- 8) Provjeravanje Boyle-Mariotteovog zakona
- 9) Provjeravanje Faradeyevog zakona indukcije
- 10) Provjeravanje zakona odbijanja svjetlosti na ravnome zrcalu
- 11) Određivanje apsolutnoga indeksa loma stakla
- 12) Određivanje žarišne daljine leće
- 13) Demonstriranje hidrostatskog tlaka
- 14) Demonstriranje uzgona
- 15) Demonstriranje Bernoullijeva efekta
- 16) Demonstriranje Oerstedovog pokusa

Didaktičke upute

Detaljno planiranje nastave na pojedinoj temi podrazumijeva razradu očekivanih postignuća na razini mjerljivosti, odnosno tako napisano svako očekivano postignuće od učenika za koje s visokom pouzdanošću možemo oblikovati pitanje ili zadatak za vrjednovanje ostvarenosti postignuća. Razrađena očekivana postignuća te pitanja i zadaci kojima vrednujemo postignuća upućuju na način pripreme tijekom nastave. Primijenjene nastavne strategije, koje uključuju metode, oblike rada i ostale organizacijske sastavnice nastave, trebaju biti usklađene s očekivanim postignućima i kriterijima vrednovanja te s osnovnom idejom programa. Osnovna je ideja nastavnog programa obrada temeljnih fizikalnih koncepata cjelovito na jednom mjestu u svim područjima fizike, a zatim njihova detaljna razradba na primjerima u području djelovanja medicinske sestre.

Nastavni program treba ostvarivati od popularno-fenomenološke razine i rješavanja kvalitativnih problema pomoću pokusa do rješavanja kvantitativnih problema i zadataka. Zajednička zadaća svih sudionika nastavnog procesa treba biti razumijevanje fizikalnog smisla pa je konstrukciju pojmova, teorija i modela potrebno započeti od pokusa ili

pojave i kvalitativnog shvaćanja te postupno uvoditi formalno-matematički opis i to samo onaj koji su učenici svladali u matematici.

Praćenje, vrjednovanje i ocjenjivanje učenika treba maksimalno integrirati u nastavni proces i provoditi najmanje na tri razine: usvojenost temeljnog znanja, konceptualno razumijevanje i primjena.

Temeljni ciljevi

Nastavni plan i program Kemije za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre ima cilj dopuniti znanja, vještine i kompetencije učenika u području Kemije i osposobiti ih prije svega za zanimanja u zdravstvu

Učenici će:

- usvojiti znanja, vještine i sposobnosti koje se odnose na pravilno razumijevanje osnovnih kemijskih zakonitosti temeljena na prirodnim zakonitostima i znanstvenim istraživanjima
- prihvatiti važnost znanja i znanstvenog istraživanja za napredak zdravstvene struke
- pravilno i sigurno rukovati osnovnim laboratorijskim priborom i kemikalijama potrebnim za rad u struci
- pravilno primjenjivati stečena kemijska znanja u zdravstvu i svakodnevnom životu u sklopu održiva razvoja zajednice
- utvrditi važnost cjeloživotnog učenja i nastavka profesionalnog obrazovanja
- osvijestiti socijalnu osjetljivost u smislu iskazane empatije prema svakom pojedincu i njegovim potrebama u budućem zanimanju
-

1. razred (70 sati)

NASTAVNE TEME	OBRAZOVNA POSTIGNUĆA	NASTAVNI SADRŽAJI
Uvod u predmet	<ul style="list-style-type: none"> - osvijestiti kod učenika važnost kemije u svakodnevnom životu - uočiti njenu povezanost s ostalim nastavnim predmetima u strukovnom području - prepoznati važnost kemije za zanimanje - povezati kemiju kao prirodnu znanost sa ostalim prirodnim znanostima 	Kemija - prirodna znanost
Podjela tvari, fizikalne i kemijske promjene	<ul style="list-style-type: none"> - upoznati smjese tvari i vrste smjesa - razlikovati smjese tvari od kemijskih spojeva - uočiti da tvari u prirodi najčešće dolaze kao smjese - opažati i razlikovati fizikalne i kemijske promjene tvari - upoznati postupke odjeljivanja smjese (filtracija, sublimacija, destilacija, kromatografija, dijaliza, elektroforeza) - primijeniti postupke odjeljivanja - samostalno izvoditi jednostavnije pokuse, riječima i crtežom opisati 	Čiste tvari i smjese Svojstva tvari

	rezultate izvedenih pokusa	Postupci odjeljivanja
Struktura atoma	<ul style="list-style-type: none"> - definirati građu atoma - upoznati značajke subatomske čestice - razlikovati protonski i nukleonski broj, te pomoću njih odrediti broj subatomske čestice u atomu - objasniti što su izotopi i izobari - upoznati vrste radioaktivnog zračenja i primjenu radioaktivnih izotopa u medicini - objasniti građu elektronskog omotača - uvježbati prikazivanje elektronske konfiguracije elemenata 	<p>Struktura atoma</p> <p>Izotopi i izobari</p> <p>Radioaktivnost</p> <p>Elektronska konfiguracija atoma</p>
Periodni sustav elemenata	<ul style="list-style-type: none"> - naučiti simbole kemijskih elemenata glavnih grupa PSE i značajnijih prijelaznih elemenata - razumjeti strukturu PSE - uočiti ovisnost položaja elemenata u PSE o građi njihovih atoma - koristiti se PSE 	Periodni sustav elemenata
Veze između atoma i molekula	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti što je kemijska veza - uočiti da pri nastajanju ionske veze elektroni prelaze s jednog atoma na drugi - usvojiti pojam kationa i aniona - prikazati nastajanje ionske veze Lewisovom simbolikom - uočiti svojstva ionskih spojeva - objasniti između kojih atoma dolazi do nastajanja kovalentne veze - prikazati nastajanje zajedničkih elektronskih parova - prikazati nastajanje jednostruke, dvostruke i trostruke veze Lewisovom simbolikom - navesti svojstva kovalentnih spojeva - definirati pojmove elektronegativnosti atoma i polarnosti molekula - povezati elektronegativnost atoma s vrstom kemijske veze - prikazati nastajanje vodikove veze - upoznati važnost vodikove veze za živi svijet 	<p>Kemijske veze</p> <p>Ionska veza</p> <p>Kovalentna veza</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojam Van der Waalsovih sila i metalne veze - opisati ovisnost svojstava tvari o vrsti veze na primjeru ionskih, atomskih, molekulskih kristala i kristala metala 	<p>Vodikova veza</p> <p>Metalna veza</p>
Kemijski račun	<ul style="list-style-type: none"> - ponoviti osnovne fizičke veličine i jedinice međunarodnog sustava mjera - definirati pojam relativne atomske i relativne molekulske mase - izračunati relativnu molekulsku masu, masu atoma i masu spoja - izračunati maseni udio elemenata u spoju - definirati pojam mola - povezati mol s masom i brojnošću čestica - usvojiti pojam molarne mase i molarnog volumena - uvježbati rješavanje zadataka na osnovu molarnih veličina 	<p>Relativna atomska masa</p> <p>Relativna molekulska masa</p> <p>Maseni udio elemenata u spoju</p> <p>Množina tvari i brojnost jedinki</p> <p>Molarna masa i molarni volumen</p>
Kemijske formule i jednačbe	<ul style="list-style-type: none"> - razlikovati kvalitativno i kvantitativno značenje kemijskih simbola, formula i jednačbi - razlikovati pojmove reaktant i produkt - pravilno primijeniti kemijsku simboliku pri pisanju jednačbi kemijskih reakcija - primijeniti usvojeno gradivo kemijskog računa na kemijsku jednačbu - uvježbati rješavanje zadataka 	<p>Kvalitativno i kvantitativno značenje kemijskih formula i jednačbi</p> <p>Stehiometrija kemijskih reakcija</p>
Disperzni sustavi	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pojmove disperzni sustav, disperzna faza i disperzno sredstvo - objasniti podjelu disperznih sustava na osnovi veličine čestica disperzne faze - nabrojiti vrste disperznih sustava - objasniti povezanost koloida i živih bića - opisati sol i gel oblik 	<p>Vrste i podjela disperznih sustava</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti primjenu dijalize u medicini - usvojiti pojam pravih otopina i topljivosti - razlikovati nezasićene, zasićene i prezasićene otopine - povezati entalpiju, energiju hidratacije i energiju rešetke - objasniti egzoterman i endoterman proces otapanja 	<p>Koloidne otopine dijaliza,</p> <p>Prave otopine</p> <p>Energetske promjene pri otapanju</p>
Iskazivanje sastava otopina	<ul style="list-style-type: none"> - definirati maseni i volumni udio otopljene tvari u otopini - uvježbati rješavanje zadataka - opisati pripremu otopine određenog masenog i volumnog udjela - definirati masenu i množinsku koncentraciju otopine - uvježbati rješavanje zadataka - opisati pripremu otopine masene i množinske koncentracije - objasniti postupak razrjeđivanja otopina - uvježbati rješavanje zadataka - pripremiti razrijeđenu otopinu 	<p>Maseni i volumni udio</p> <p>Koncentracije otopina</p> <p>Razrjeđivanje otopina</p>
Kiseline, baze i soli	<ul style="list-style-type: none"> - definirati teorije kiselina i baza - napisati nazive i formule temeljnih kiselina i baza - prikazati kemijskim jednadžbama disocijaciju kiselina i baza, te navesti imena nastalih iona - upoznati pH vrijednost - objasniti primjenu indikatora - opisati dobivanje soli - definirati neutralizaciju - napisati odgovarajuće jednadžbe kemijskih reakcija i nazive nastalih soli - definirati hidrolizu - predvidjeti pH otopine nakon hidrolize - objasniti djelovanje pufera 	<p>Kiseline i baze</p> <p>pH – vrijednost</p> <p>Dobivanje soli</p> <p>Hidroliza</p> <p>Puferi</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti pravila za određivanje oksidacijskog broja 	

Procesi oksidacije i redukcije	<ul style="list-style-type: none"> - uvježbati određivanje oksidacijskog broja na primjerima - razlikovati oksidaciju od redukcije - riješiti jednostavnije redox-procese - ukazati na važnost redox- procesa u svakodnevnom životu 	<p>Oksidacijski broj</p> <p>Oksidacija i redukcija</p> <p>Redox-procesi</p>
Osnove elektrokemije	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti razliku između elektrolita i neelektrolita - prikazati procese na elektrodama pri elektrolizi vode - prikazati procese na elektrodama pri elektrolizi taline i vodene otopine NaCl, te vodenih otopina soli - opisati galvanski članak - uočiti razliku između redox-procesa elektrolize i galvanskih članaka 	<p>Elektroliza vode</p> <p>Elektroliza talina i vodenih otopina soli</p> <p>Galvanski članci</p>

2. razred (70 sati)

NASTAVNE TEME	OBRAZOVNA POSTIGNUĆA	NASTAVNI SADRŽAJI
<p>Važnost proučavanja anorganske kemije</p> <p>Periodni sustav elemenata i svojstva elemenata</p>	<ul style="list-style-type: none"> - definirati bitne ili esencijalne elemente - objasniti pojam homeostaze - uočiti ulogu elemenata u izgradnji organizma i njegovu održavanju - upozoriti učenike na nužnost pravilne prehrane - ukazati na biološko djelovanje tvari - ponoviti povezanost PSE sa strukturom atoma - ukazati na sličnost svojstava elemenata iste skupine - objasniti periodičnost svojstva elemenata: radijus atoma, energija ionizacije, afinitet prema elektronu, elektronegativnost 	<p>Biološki značaj elemenata</p> <p>Raspored elemenata u periodnom sustavu</p> <p>Periodičnost fizikalnih i kemijskih svojstava elemenata</p>

Metali	<ul style="list-style-type: none"> - proučiti i usporediti rasprostranjenost metala u Zemljinoj kori - ponoviti svojstva metala na temelju metalne veze - prikazati jednadžbe nastajanja metalnih oksida, sulfida i klorida 	Pojavni oblici metala u prirodi i opća svojstva metala
Alkalijski metali	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti položaj alkalijskih metala u PSE, te sličnost fizikalnih i kemijskih svojstava - proučiti zastupljenost alkalijskih metala u prirodi - opisati fizikalna i kemijska svojstva natrija - navesti najvažnije spojeve natrija (NaCl, Na₂CO₃, NaHCO₃), njihova svojstva i upotrebu - opisati fizikalna i kemijska svojstva kalija - navesti najvažnije spojeve kalija (KOH, KCl, K₂CO₃, KMnO₄), njihova svojstva i upotrebu 	Alkalijski metali Natrij i spojevi natrija Kalij i spojevi kalija
Zemnoalkalijski metali	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti položaj zemnoalkalijskih metala u PSE, te sličnost fizikalnih i kemijskih - proučiti zastupljenost zemnoalkalijskih metala u prirodi - opisati fizikalna i kemijska svojstva kalcija i magnezija - prepoznati da su kalcij i magnezij bitni makroelementi za živi svijet - prepoznati najvažnije spojeve kalcija (sulfati, karbonati, kloridi), njihova svojstva i upotrebu - prepoznati da najvažnije spojeve magnezija, njihova svojstva i upotrebu 	Zemnoalkalijski metali Kalcij i spojevi kalcija Magnezij i spojevi magnezija
Prijelazni elementi	<ul style="list-style-type: none"> - definirati fizikalna i kemijska svojstva željeza - prepoznati važnost željeza kao biogenog elementa - opisati biološko djelovanje elemenata u tragovima (kadmij, olovo, živa, kobalt, bakar) i ukazati na važnost 	Željezo Biološko djelovanje prijelaznih elemenata u tragovima
	- odrediti položaj nemetala u PSE	

Nemetali	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojiti osnovna svojstva nemetala - uočiti vezu između različitosti agregacijskih stanja i strukture - ukazati na važnost nemetala 	Opća svojstva nemetala
Halogeni elementi	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti položaj halogenih elemenata u PSE - navesti fizikalna i kemijska svojstva - naglasiti biološko djelovanje halogenih elemenata i njihovu ulogu u organizmu - objasniti fizikalna i kemijska svojstva halogenovodika 	Halogeni elementi Halogenovodici
Halkogeni elementi	<ul style="list-style-type: none"> - ukazati na položaj halkogenih elemenata u PSE i njihova fizikalna i kemijska svojstva - definirati fizikalna i kemijska svojstva kisika i ozona. - opisati upotrebu kisika i ozona - navesti laboratorijsko dobivanje kisika - opisati procese onečišćivanja zraka i ukazati na opasnost od kiselih kiša i ozonskih rupa - ponoviti svojstva vode i njezin značaj za živi svijet - primjena vodikova peroksida u medicini - navesti fizikalna i kemijska svojstva sumpora - navesti upotrebu sumpora i spojeva sumpora (sumporovodika, sumporovih oksida i sumporne kiseline) 	Halkogeni elementi Kisik i ozon Voda Sumpor
Dušikova skupina elemenata	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti sličnosti i razlike između elemenata 15. skupine. - navesti fizikalna i kemijska svojstva dušika i zastupljenost dušika u prirodi - navesti fizikalna i kemijska svojstva amonijaka - prikazati jednadžbama kemijskih reakcija dobivanje amonijaka - ukazati na djelovanje dušikovih oksida i dušične kiseline 	Dušik Amonijak, dušikovi oksidi i dušična kiselina
Ugljikova skupina elemenata	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti sličnosti i razlike između elemenata 14. skupine - razlikovati alotropske modifikacije ugljika i njihova svojstva 	Ugljik i spojevi ugljika

	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojati anorganske spojeve ugljika i opisati njihova svojstva i upotrebu 	
Uvod u organsku kemiju	<ul style="list-style-type: none"> - istaknuti razloge postojanja velikog broja ugljikovih spojeva - značaj organskih tvari u suvremenom svijetu - demonstrirati neke razlike u kemijskim svojstvima anorganskih i organskih spojeva - definirati sastav organskih spojeva te zajednička fizikalna i kemijska svojstva - izračunati empirijsku i molekulsku formulu iz masenih udjela elementa u spoju i odrediti molarne mase organskog spoja 	<p>Uvod u organsku kemiju</p> <p>Kvalitativna analiza organskog spoja</p> <p>Određivanje formule organskog spoja</p>
Ugljikovodici	<ul style="list-style-type: none"> - opisati povezivanje ugljikovih atoma - uočiti prostorni raspored kovalentnih veza ugljikova atoma (sp^3 hibridizirani C atom) - razumjeti tetraedrijski raspored - savladati pisanje strukturne, sažete i molekulske formule alkana - objasniti strukturu alkana - usvojiti pravila nomenklature alkana prema IUPAC - u - razlikovati alkane u homolognom nizu - razumjeti što su konstitucijski izomeri - opisati značenje primarnog, sekundarnog, tercijarnog i kvarternog C-atoma - navesti fizikalna i kemijska svojstva alkana - uočiti produkte gorenja alkana - razumjeti supstitucijske reakcije alkana - objasniti strukturu i nomenklaturu cikloalkana - utvrditi konformacijske stereoizimere cikloheksana - opisati kemijska svojstva ciklopropana i ciklobutana - uočiti da je dvostruka veza uzrok reaktivnosti alkena - uvježbavati nomenklaturu alkena na 	<p>Ugljikovodici</p> <p>Alkani</p> <p>Nomenklatura alkana</p> <p>Fizikalna i kemijska svojstva alkana</p> <p>Cikloalkani</p> <p>Alkeni</p>

<p>Ugljikovi spojevi s kisikom</p> <p>Alkoholi, fenoli i eteri</p>	<p>primjerima</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti planarnost dvostruke veze, (sp^2 hibridizirani C-atom) - razlikovati cis-stereoizomere i trans-stereoizomere - navesti i objasniti fizikalna svojstva alkena - prikazati adicijske reakcije na dvostruku vezu (vode, halogenovodika, halogena i vodika) - objasniti nezasićenost alkina - usvojiti nomenklaturu alkina - navesti fizikalna i kemijska svojstva alkina - prikazati reakcije adicije na trostruku vezu - definirati osnovne karakteristike etina (svojstva, upotreba i dobivanje) - utvrditi uzrok aromatičnosti - opisati strukturu benzena kao najjednostavnijeg aromatskog ugljikovodika - usvojiti nomenklaturu arena - shvatiti fizikalna i kemijska svojstva arena - usvojiti supstitucijske i adicijske reakcije arena - razlikovati funkcionalne skupine - objasniti strukturu i nomenklaturu alkohola - razlikovati primarne, sekundarne i tercijarne alkohole, te jednovalentne, dvovalentne i trovalentne alkohole - definirati fizikalna svojstva alkohola - shvatiti utjecaj hidroksilne skupine na topljivost, talište i vrelište alkohola - pokazati da se alkoholi ponašaju kao kiseline i baze - opisati i objasniti supstitucijske reakcije - prepoznati svojstva, dobivanje i uporabu metanola, etanola, glikola, glicerola - upoznati osnovna fizikalna i kemijska svojstva i uporabu - definirati što su eteri - navesti njihova fizikalna i kemijska svojstva 	<p>Fizikalna i kemijska svojstva alkena</p> <p>Alkini</p> <p>Fizikalna i kemijska svojstva alkina</p> <p>Areni</p> <p>Svojstva arena</p> <p>Alkoholi</p> <p>Fizikalna i kemijska svojstva alkohola</p> <p>Važni alkoholi</p> <p>Fenoli</p> <p>Eteri</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - imenovati etere - opisati osnovna svojstva i uporabu etera (dietileter) 	
Aldehidi i ketoni	<ul style="list-style-type: none"> - ukazati na važnost karbonilne skupine - navesti fizikalna svojstva aldehida i ketona - jednadžbama kemijskih reakcija prikazati nastajanja aldehida i ketona - opisati svojstva i uporabu metanala, etanala i acetona 	<p>Aldehidi i ketoni</p> <p>Reakcije aldehida i ketona</p>
Karboksilne kiseline i njihovi derivati	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti strukturu i nomenklaturu karboksilnih kiselina i njihovih derivata - opisati fizikalna svojstva karboksilnih kiselina i njihovih derivata - razlikovati nastajanje karboksilne kiseline i njihovih derivata - objasniti njihova kemijska svojstva - opisati redoslijed porasta kiselosti nekih kemijskih spojeva i reakcije neutralizacije karboksilnih kiselina s lužinama - imenovanje soli - opisati svojstva, dobivanje i uporabu mravlje i octene kiseline - jednadžbama kemijskih reakcija prikazati esterifikaciju i hidrolizu estera - usvojiti nomenklaturu, svojstva i upotreba estera (nitroglicerina, acetilsalicilna kiselina) 	<p>Karboksilne kiseline i njihovi derivati</p> <p>Kemijska svojstva karboksilnih kiselina</p> <p>Esteri</p>
Dušikovi derivati ugljikovodika	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti strukturu i nomenklaturu amina - navesti fizikalna i kemijska svojstva, dobivanje i uporabu amina 	Amini

Metode rada: usmeno izlaganje, razgovor, praktičan rad, rad na tekst, demonstracija

Oblici učenja: frontalni oblik rada, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama

Praćenje i ocjenjivanje ishoda

Navedeni ishodi vrednovat će se kroz sljedeće oblike i elemente:

Oblici: usmena provjera, pisana provjera, praktični rad (rješavanje zadataka, seminarski rad, prezentacija, domaće zadaće, radne bilježnice).

Elementi:

Usvojenost sadržaja (pojmovi, pravila, načela, zakonitosti, formule, izvodi)

Primjena znanja (kemijski račun, nomenklatura anorganskih i organskih spojeva, rješavanje problemskih zadataka) stvaranje sadržaja.

Aktivnost i odnos prema radu (aktivnost na nastavi, referati, domaća zadaća)

Uvod

Dostignuća i spoznaje biološke znanosti imaju neposredan utjecaj na svakodnevni život ljudi, ali se reflektiraju i posredno, utječući na oblikovanje svjetonazora svakog pojedinca. Rezultati bioloških istraživanja utječu na razvoj modernih tehnologija, tehnika i metodologija u području medicine, zdravstva i higijene, farmaceutske i prehrambene industrije, proizvodnje hrane, uzgoju biljaka i životinja te u području zaštite okoliša i očuvanja bioraznolikosti. Školsko učenje Biologije svakako ne može slijediti cjelokupni nagli razvoj matične znanosti, ali treba omogućiti učeniku stvaranje slike svijeta koja će biti utemeljena na suvremenim znanstvenim spoznajama. Učeci Biologiju učenici trebaju steći fundamentalna znanja u području glavnih grana matične znanosti, kako bi stekli *temeljnu biološku pismenost* kao svojinu i alat građanina suvremenog demokratskog društva.

Učenjem Biologije, učenici razvijaju i vještine, počevši od manualne spretnosti i umijeća korištenja pribora za praktičan rad, do promatranja, opisivanja, izdvajanja bitnog, zaključivanja, prezentiranja i rada u timu. Učenje Biologije ciljano utječe i na afektivnu domenu učeničkog razvoja, usvajanjem poštovanja prema životu te razvijanjem empatije prema drugim ljudima i drugim živim bićima, kao i odgovornost za očuvanje prirode, okoliša, vlastitog i tuđeg zdravlja. Učenje Biologije u srednjoj školi omogućuje učenicima nastavak školovanja u području biologije na visokoškolskoj razini te školovanje za struke ili specijalizacije u području primijenjene biologije. Predmet Biologija u obrazovanju budućih medicinskih sestara ima važnu zadaću izgradnje temelja za sve medicinske stručne predmete.

U programu za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre nastavni plan i program Biologije ima cilj stjecanja općih učeničkih znanja i vještina u području bioloških znanosti i primijenjene biologije te specifičnih znanja i vještina koje će pridonijeti stjecanju kompetencija za zanimanja u zdravstvu.

Opći ciljevi nastavnog plana i programa:

Učenici će:

- dopuniti i proširiti znanja o važnim pojavama i procesima u živoj prirodi važnim za zanimanje medicinske sestre
- usvojiti osnovne biološke koncepte i koristiti temeljno stručno biološko nazivlje u objašnjavanju pojava i procesa u živome svijetu
- upoznati životni ciklus živih bića, različitosti građe tijela s obzirom na funkcije, građu žive stanice, važnost gena i ulogu u nasljeđivanju
- usvojiti znanja potrebna za očuvanje bogatstva prirode, održanja prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti

- primijeniti stečena biološka znanja u tumačenju medicinskih načela i postupaka

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (105 sati)

Nastavna cjelina	Učenička postignuća	Obrazovni sadržaji
Istraživanja i komuniciranje u prirodoslovlju	Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> - definirati biologiju kao znanost o životu i odrediti njezino mjesto unutar prirodnih znanosti - navesti grane biologije i opisati njihovo područje istraživanja (citologija, genetika, anatomija, histologija, ekologija, evolucija, fiziologija, botanika, zoologija, mikrobiologija...) - izvesti pokuse i njima objasniti opće osobine (svojstva) živih bića - navesti i definirati organizacijske razine živoga svijeta - navesti primjere primjene biologije u svakodnevnom životu - provesti zadani pokus ili promatranje i koristiti istraživačke metode prikupljanja, obrade i prikazivanja rezultata te raspraviti i obrazložiti zaključke - imenovati osnivača biološke sistematike - objasniti na primjerima načela biološke sistematike - objasniti na primjerima načela binarne nomenklature - razvrstati živa bića u carstva 	<ul style="list-style-type: none"> - definicija biologije kao prirodne znanosti i njezina podjela (grane) - opće osobine (svojstva) živih bića (stanična građa, podražljivost, prilagodljivost, ishrana, kretanje, metabolizam, rast i razvoj, razmnožavanje (spolno, nespolno), nasljeđivanje, individualnost, starenje i smrt) - organizacijske razine živoga svijeta - primjena biologije u svakodnevnom životu - načela istraživanja u biologiji - sistematika živoga svijeta (Linne, biološka nomenklatura, taksonomija, podjela na nadcarstva i carstva)
Materijali i njihova svojstva	<ul style="list-style-type: none"> - navesti da su sva živa bića izgrađena iz kemijskih (biogenih) elemenata i objasniti ulogu ugljika u građi organskih molekula - razlikovati zastupljenost kemijskih elemenata u živoj i neživoj prirodi - objasniti značenje anorganskih soli (minerala) u tjelesnim tekućinama i čvrstim strukturama (zubi, kosti, ljuštire) - razlikovati organske od anorganskih molekula - objasniti značenje ugljikovog(IV) 	<ul style="list-style-type: none"> - biogeni elementi - glavni anorganski spojevi, svojstva i uloge u organizmu (voda, ugljikov(IV) oksid, soli...) - glavni organski spojevi, podjela, osnovna građa, svojstva i uloge (ugljikohidrati, lipidi,

	<p>oksida i vode za održavanje života</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti međusobni odnos monomera i polimera na primjeru ugljikohidrata, lipida, bjelančevina i nukleinskih kiselina - za svaku skupinu biološki važnih molekula (ugljikohidrata, lipida, bjelančevina i nukleinskih kiselina) navesti i opisati osnovnu građevnu jedinicu, ulogu i primjer - navesti osnovnu podjelu ugljikohidrata i opisati svojstva najčešćih mono-, di- i polisaharida - navesti osnovnu podjelu lipida i objasniti zajednička svojstva lipida - analizirati ulogu masti, ulja, fosfolipida i steroida u svakodnevnom životu - navesti uzroke raznolikosti bjelančevina kao preduvjeta biološke raznolikosti - objasniti kako enzimi ubrzavaju kemijske reakcije - objasniti replikaciju DNA i njezino značenje - razlikovati DNA i tri tipa RNA i njihove uloge - opisati kako geni upravljaju životnim procesima (biosinteza proteina) 	<p>bjelančevine, nukleinske kiseline</p> <ul style="list-style-type: none"> - biosinteza proteina
<p>Bioraznolikost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati povijest otkrića i metode istraživanja stanica - objasniti zašto viruse smatramo česticama na granici živoga i neživoga svijeta - razlikovati viruse prema tipu nukleinske kiseline i prema domadaru - opisati osnovnu građu virusa na primjeru TMV i bakteriofaga - opisati umnožavanje virusa na primjeru bakteriofaga i povezati ga s mehanizmom izazivanja bolesti - nabrojati najčešće i najopasnije viroze kod ljudi i životinja (npr. prehlada, gripa, bjesnoća, AIDS...) - objasniti na primjerima preventivno cijepljenje - navesti da virusi mogu izazvati i tumore na primjeru spolno prenosivog HPV - na primjeru opisati kako se virusi uzgajaju u virološkim laboratorijima - razlikovati građu viroida i priona i navesti bolesti koje uzrokuju - navesti organizme koji pripadaju u domene (nadcarstva) Archaea i 	<ul style="list-style-type: none"> - otkriće stanice i stanična teorija - metode istraživanja stanice (mikroskopi, kultura stanica, stanično frakcioniranje, autoradiografija...) - virusi (osnovna građa, podjela, svojstva, umnožavanje, viroze, cijepljenje, uzgoj...); viroidi i prioni - prokariotska stanica: građa i uloga pojedinih dijelova - bakterije – podjela prema obliku, ishrani, bojenju...; razmnožavanje; uzgoj,

	<p>Eubacteria (Monera)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati osnovnu građu prokariotske stanice i navesti ulogu pojedinih dijelova - navesti podjelu bakterija prema obliku - objasniti način diobe bakterija - opisati ulogu endospore - opisati raznolikost bakterija prema tipu ishrane - razlikovati pojmove „simbiont“ i „parazit“ na primjeru E. coli - opisati kako se uzgajaju bakterije - opisati pojam „patogenost“ i navesti putove ulaska bakterija u organizam - navesti neke bakterijske bolesti i opisati preventivne mjere protiv zaraznih bolesti - objasniti što su antibiotici i opisati njihovu ulogu - opisati ulogu bakterija u kruženju dušika u prirodi - navesti primjere korisne uloge i primjene bakterija u biosferi i u životu čovjeka - usporediti građu bakterija i cijanobakterija i objasniti važnost cijanobakterija za život na Zemlji - objasniti organizaciju eukariotske stanice - razlikovati građu i funkcije biljne i životinjske stanice - opisati građu i ulogu staničnih organela - opisati građu i objasniti ulogu stanične membrane - usporediti načine prolaska tvari kroz membranu (pasivno, aktivno - Na/K crpka) - razlikovati endocitozu i egzocitozu 	<p>patogene bakterije i bolesti koje uzrokuju, liječenje (antibiogram), higijena i prevencija, značenje za život na Zemlji</p> <ul style="list-style-type: none"> - eukariotska stanica: vrste; građa i uloga pojedinih dijelova (biomembrane, prijenos tvari, citoplazma, ER i ribosomi, GA i lizosomi, jezgra, mitohondriji)
<p>Životni procesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - odrediti metabolizam kao skup svih biokemijskih procesa u stanici - opisati građu kloroplasta i objasniti proces fotosinteze u biljci - navesti vrste plastida i opisati njihove uloge - opisati građu mitohondrija i objasniti stanično disanje - objasniti energetske uloge ATP-a - objasniti vrenje kao proces kojim anaerobni mikroorganizmi dolaze do energije - povezati građu i ulogu DNA s građom kromosoma - navesti da su broj, građa i oblik kromosoma stalni i karakteristični za vrstu - opisati životni ciklus stanice - opisati tijek mitoze - opisati tijek mejoze i navesti 	<ul style="list-style-type: none"> - metabolizam - plastidi i fotosinteza - mitohondriji i stanično disanje – aerobno i anaerobno (vrenja) - hrana i energija (zdrava prehrana, poremećaju prehrane, dijete...) - jezgra građa i uloge (kromatin, kromosom) - stanični ciklus - mitoz - svrha i rezultat - mejoza - svrha i rezultat

	<p>temeljne značajke mejoze (redukcija broja kromosoma u gametama i rekombinacija roditeljskih kromosoma)</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti sličnosti i razlike između mitoze i mejoze - uočiti značaj diferencijacije stanica u pogledu stvaranja tkiva, organa i višestaničnoga organizma - navesti zametne listiće: ektoderm, mezoderm, endoderm i povezati ih s organima i organskim sustavima koji iz njih nastaju 	<ul style="list-style-type: none"> - biljna tkiva (osnove) - biljni organi (osnove) - životni ciklus biljke cvjetnjače - embriogeneza
Čovjek i zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - navesti vrste životinjska tkiva i usporediti njihovu građu s funkcijom - usporediti povezanost građe i uloge pojedinih organskih sustava: pokrovnog, potpornog i mišićnog, dišnog, optjecajnog, probavnog, ekskretornog, živčanog i osjetilnog sustava - objasniti evolucijski razvoj organskih sustava s obzirom na prilagodbe načinu života - opisati najčešće bolesti pojedinih organskih sustava (uzroke nastanka, glavne simptome i načine prevencije i liječenje) i povezati ih s rizičnim ponašanjem - raspraviti važnost brige o vlastitome zdravlju - navesti metode kontracepcije te objasniti važnost planiranja obitelji - navesti vrste ovisnosti i negativne pojave koje ugrožavaju zdravlje i život - raspraviti različita stajališta vezana uz spolnost, razlike u spolnoj orijentaciji, pobačaju i kontracepciji 	<ul style="list-style-type: none"> - životinjska tkiva - značajke, uloge i usporedba sustava životinja i čovjeka (pokrovni, potporni, mišićni, dišni, optjecajni, probavni, ekskretorni, živčani i osjetilni) na tipičnim predstavnicima - evolucija organskih sustava - bolesti organskih sustava i prevencija - zdravstvena kultura i načela osobne higijene - vrste ovisnosti - metode planiranja obitelji - uvažavanje različitosti životni ciklus čovjeka

2. razred (70 sati)

Nasljeđivanje i evolucija	<ul style="list-style-type: none"> - odrediti područje istraživanja i mjesto genetike među drugim biološkim disciplinama - razlikovati pojmove nasljedne tvari i nasljednih svojstava - objasniti pojmove genotip i fenotip - objasniti pojmove klona i populacije na primjerima iz života 	<ul style="list-style-type: none"> - nasljedna tvar, geni, DNA - Mendel i zakoni nasljeđivanja - vezani geni i kromosomska teorija nasljeđivanja - genetika čovjeka
---------------------------	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti kromosomsku teoriju nasljeđivanja - razlikovati i objasniti temeljnu građu, broj i vrste kromosoma te kromosomske garniture - usporediti genske sustave virusa, bakterija i eukariota - navesti uloge plazmida - poznavati osnovna načela određivanja spola (X, Y kromosomi) - razlikovati uzroke varijabilnosti (mutacije, modifikacije, rekombinacije, križanje) - analizirati značenje nezavisnog razdvajanja homolognih kromosoma i krosingover - razlikovati dominantna i recesivna svojstva - objasniti pojmove: alel, homozigotni i heterozigotni organizmi - objasniti na primjerima monohibridno, dihibridno i intermedijarno križanje - primijeniti Mendelove zakone u rješavanju zadataka različitih tipova križanja - objasniti na primjerima multiple alele - definirati mutacije te navesti primjere - razlikovati vrste mutacija (gena, građe i broja kromosoma) i navesti uzroke mutacija - navesti učestalost štetnih i korisnih mutacija - povezati neke nasljedne bolesti sa položajem gena na spolnim kromosomima - primijeniti spoznaje o mutacijama u čovjeka u rješavanju zadataka - navesti primjere kromosomskih aberacije u čovjeka - objasniti nasljeđivanje hemofilije pomoću rodoslovlja - povezati pojavu mutacija s malignim oboljenjima i raspraviti o rizičnim čimbenicima i rizičnim ponašanjima - opisati osnovne metode proučavanja nasljeđivanja u ljudi - opisati primjenu DNA u tehnologiji 	<ul style="list-style-type: none"> - spolni kromosomi i spolno vezano nasljeđivanje - mutacije - nasljedne bolesti - modifikacije - citoplazmatsko nasljeđivanje - tumori - genetika bakterija i virusa - kloniranje - genetičko inženjerstvo - populacijska genetika - čovjek i genetika
Ekosustavi	<ul style="list-style-type: none"> - definirati ekologiju kao interdisciplinarnu znanost i odrediti njezino područje istraživanja - objasniti na primjerima 	<ul style="list-style-type: none"> - ekologija – predmet istraživanja - ekološki čimbenici, ekološka valencija -abiotički ekološki čimbenici (temperatura, svjetlost, voda i

	<p>temeljne ekološke pojmove (ekološki čimbenici, ekološka valencija, vrsta, populacija, biocenoza, biotop, ekosustav, biom, biosfera, ekološka niša...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati osnovne osobine proizvođača, potrošača i razlagača - objasniti odnose između članova hranidbenog lanca (mreže, piramide) - na primjerima objasniti biogeokemijske cikluse (vode, kisika, ugljika, dušika, fosfora) 	<p>vlažnost)</p> <ul style="list-style-type: none"> - biotički ekološki čimbenici (odnosi među jedinkama iste vrste; odnosi među jedinkama različitih vrsta) - biocenoza, ekosustavi, biomi i biosfera – podjela, svojstva, sastav, raspored i promjene - odnosi prehrane u biocenozi - kruženje tvari i protjecanje energije (voda, kisik, ugljik, dušik, fosfor)
Održivi razvoj	<ul style="list-style-type: none"> - sistematizirati poremećaja ekosustava zbog utjecaja čovjeka te analizirati primjere iz medija i predvidjeti moguće posljedice - razlikovati koncept zaštite prirode i zaštite okoliša - navesti glavne kategorije zaštite prirode (NP, stroge rezervate, parkove prirode, zaštićene vrste) i obrazložiti potrebu njihova osnivanja - analizirati na primjerima važnost ekologije u rješavanjima suvremenih problema čovjeka - analizirati na primjerima povezanost biološke raznolikosti i održivog razvoja - objasniti važnost obilježavanja važnih datuma za zaštitu prirode i okoliša - raspraviti vrijednost i značenje međunarodnih konvencija 	<ul style="list-style-type: none"> - poremećaji ekosustava zbog utjecaja čovjeka (uništavanje šuma, melioracija, uništavanje vrsta, promjena sastava biocenoza, onečišćenje vode, tla, zraka...) i zaštita prirode - uloga ekologije u rješavanju suvremenih problema čovjeka (upravljanje zaštićenim područjima, eko-turizam, NATURA 2000, održivi razvoj, porast ljudske populacije, urbanizacije, proizvodnja hrane, ljekovite biljke...) - važni datumi za ekologiju i zaštitu prirode (22. 04. Dan planete Zemlje, 22. 03. Dan voda; ... 05. Dan bioraznolikosti; 05. 06. Dan zaštite okoliša...) - važni međunarodni sporazumi (konvencije..)

Didaktičke upute

Nastavu Biologije treba temeljiti na iskustvu i neposrednom učeničkom doživljaju. Nova se znanja konstruiraju na temeljima životnog iskustva i predznanja, uz ostvarivanje načela zornosti te izvođenje eksperimenta i istraživanje izvorne stvarnosti kad god je to moguće. Mnoge će biološke teme, posebno one koje su obrađivane i u osnovnoj školi dati mogućnost učeničkog samostalnog rada, poput istraživanja različitih izvora informacija (literatura, internet, eksperiment, terensko istraživanje, ankete i intervju) radi dopunjavanja i proširivanja znanja i spoznaja. Pri tome je uloga nastavnika ponajprije u usmjeravanju učeničke pozornosti i njihovih aktivnosti te pružanju pomoći pri usustavljanju, organiziranju i vrednovanju novih informacija i spoznaja. Mnoge teme programa Biologije daju mogućnost ciljanog rada na oblikovanju stavova i učeničkog sustava vrijednosti pa

njihovu obradu valja organizirati kroz aktivnosti koje uključuju argumentirano iznošenje i sučeljavanje mišljenja i stavova: analize problemskih situacija, simulacije situacija i igranje uloga, rasprava u manjim grupama i slično. Osim što praktičan rad izravno pospješuje razvoj kognitivnih postignuća, on ima značajnu ulogu razvijanja vještina od važnosti za zanimanje medicinske sestre. Stoga je u nastavnom programu Biologije ostvarivanje praktičnih radova nužno. Nastava Biologije treba rezultirati *općom biološkom pismenošću*, odnosno poznavanjem bioloških sadržaja na razini opće kulture i životne primjenjivosti, ali ujedno Biologija u obrazovanju profila medicinske sestre ima iznimno važnu zadaću pripremanja učenika za sadržaje njihove buduće struke.

Pri izradi izvedbenih nastavnih programa valja detaljnije razraditi obrazovna postignuća s obzirom na razine na kojima se očekuje da će različiti učenici ostvariti pojedino postignuće, a s ciljem da što veći broj učenika usvoji više razine biološka znanja (razumijevanje, primjena, analiziranje, vrjednovanje). Takva će razradba omogućiti oblikovanje pitanja za provjeru usvojenosti svakog izdvojenog postignuća, kako bi vrjednovanje doista mjerilo stupanj ostvarenosti postavljenih ciljeva obrazovanja.

Korištenje različitih sastavnica u praćenju i ocjenjivanju učeničkog napretka, reflektira cjelovitost pristupa u vrednovanju različitih komponenata (znanja, sposobnosti i vještina) koje čine potrebne opće i specifične stručne kompetencije budućih medicinskih sestara. Sastavnice koje će nastavnik koristiti, način praćenja i način izvođenja pojedinih ocjena te izvođenja zaključne ocjene moraju biti transparentni i učenicima objašnjeni već na početku nastavne godine.

Uvod

Strani su jezici dio kulturnoga bogatstva našega društva i svijeta u kojem živimo i radimo.

U vremenu uznapredovale medijske i komunikacijske umreženosti i povezanosti globalnih razmjera, poznavanje stranih jezika pridonosi osjećaju osobnog ispunjenja i zajedničkoga razumijevanja, osjećaju da smo pripadnici globalnoga civiliziranog društva u kojem možemo ravnopravno i kritički pribaviti informacije, koristiti razne izvore znanja, tj. poboljšati mobilnost na privatnome i profesionalnom planu u okviru međunarodnih, interkulturalnih kontakata. Sposobnost komuniciranja na stranom jeziku stoga predstavlja jednu od ključnih kompetencija koju pojedinac treba steći kako bi se snašao i poboljšao svoje mogućnosti u sve dinamičnijem svijetu rada.

Svrha i ciljevi suvremene nastave stranih jezika

Obrazovni sustavi dužni su odgovoriti na promjene u suvremenom društvu koje zahtijevaju jezične i komunikacijske vještine u interpersonalnim i interkulturalnim situacijama, vještine rada u timu, osposobljenost za rješavanje problema i sl.

Prioritet razvoja obrazovnog sustava Republike Hrvatske je približavanje europskim standardima a jedan od uvjeta njegovog ostvarivanja je i usklađivanje nastavnih programa za strane jezike s europskim standardima. U promišljanju ciljeva i sadržaja nastave stranih jezika integrirane su i prihvaćene europske razine i standardi jezičnih kompetencija učenja stranih jezika, uz poštivanje nacionalnih posebnosti glede potreba učenja stranih jezika i okvirnih uvjeta školskoga sustava.

Osnovni cilj suvremene nastave stranih jezika jest usmena je i pisana komunikacijska kompetencija. Nastava stranih jezika usmjerena je na učenika kao subjekta nastavnoga procesa i na stjecanje uspješnih strategija učenja kao temelj za razvoj njegove samostalnosti za cjeloživotno učenje.

Kroz učenje stranih jezika razvijaju se ujedno i interkulturalne kompetencije; kako cijeniti različite zemlje, kulture, zajednice i ljude. Uspoređujući različite kulture dobiva se i uvid u vlastitu kulturu i društvo.

Koncepcija plana i programa engleskoga/njemačkoga jezika za zanimanje medicinske sestre temelji se na teorijskim odrednicama i ciljevima suvremene nastave stranih jezika, što znači da će se kod učenika razvijati sposobnost uporabe stranog jezika u spoznajnoj, komunikacijskoj i drugim jezičnim funkcijama.

Razina jezične kompetencije

Kao orijentacija glede razina jezične kompetencije uzete su u obzir smjernice *Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*¹ i *Europskog jezičnog portfolia*². Po završetku 2. razreda strukovne škole za zanimanje medicinske sestre opće njege, učenici bi u osnovnim područjima jezičnih djelatnosti u engleskom/njemačkom jeziku mogli ostvariti razinu A2+.

Temeljni ciljevi nastavnog plana i programa

- osposobiti učenika za usmenu i pisanu komunikaciju na njemačkom/engleskom jeziku o različitim temama iz svakodnevnog života.

- proširiti opću kulturu učenika kroz upoznavanje s načinom života i tradicijom zemalja u kojima se govori engleski/njemački jezik.

Kroz učenje stranog jezika kod učenika razviti svijest: o značenju višejezičnosti, duhu tolerancije, kozmopolitizmu, humanizmu i internacionalizmu.

Zadaci nastave njemačkog/engleskog jezika su:

- razviti sve četiri jezične vještine,

- ovladati osnovnim leksičkim, fonetskim i gramatičkim znanjem,

- upoznati kulturu naroda čiji se jezik uči te razumjeti i poštivati druge kulture,

- razviti motivaciju za učenje jezika i zadovoljstva u učenju,

- razviti samopouzdanje i samopoštovanje,

- razviti samostalnost i kreativnost,

- razviti sposobnost slušanja i međusobnog uvažavanja,

- osposobiti učenika za samostalno korištenje različitih izvora znanja, odnosno ovladavanje strategijama učenja (naučiti kako učiti),

- razviti spoznajne sposobnosti više razine, i to analize, sinteze, primjene i vrednovanja,

- osposobiti učenika za cjeloživotno učenje i obrazovanje

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (105 sati)

--	--	--	--

¹ *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Berlin: Langenscheidt, 2001

Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje, Zagreb: Školska knjiga, 2005

² www.coe.int/T/DG4/Portfolio/documents/assessment_grid_english.doc

Europska jezična mapa, Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj	Korelacije
1. Ja i svijet oko mene	<ul style="list-style-type: none"> - predstaviti sebe i druge (obitelj, prijatelji i slično), - usvojiti i primjenjivati osnovne obrasce uljudnog ophođenja na stranome jeziku - opisati različite osobe (ime, starost, zanimanje, karakter, vanjština, aktivnosti u slobodno vrijeme), postavljati pitanja - opisati put od kuće do škole jednostavnim i složenim rečenicama, - aktivno upotrebljavati vokabular vezan uz obitelj, školu, stanovanje - imenovati školske predmete, razgovarati o školi, rasporedu i školskim predmetima, ocjenama, radnim navikama, interesima, trajanje nastave - prezentirati idealnu nastavu/školu - opisati mjesto stanovanja (lokacija, raspored prostorija, namještaj, predmeti u stanu) - usvojiti i aktivno upotrebljavati vokabular vezan uz opis svakodnevnih obaveza u obitelji i kod kuće 	<p>1.1. Predstavljanje sebe i drugih</p> <p>1.2 Škola</p> <p>1.3 Kuća (obitelj, stanovanje)</p>	<p>Hrvatski jezik</p> <p>Etika</p> <p>Vjeronauk</p>
2. Slobodno vrijeme	<ul style="list-style-type: none"> - opisati hobi, način provođenja slobodnog vremena - razgovarati o prijateljstvu i o druženju u slobodno vrijeme, opisati prijatelje - opisati svog kućnog ljubimca 	<p>2.1. Hobi</p> <p>2.2. Kućni ljubimci</p> <p>2.3. Izlasci</p>	<p>Tjelesna i zdravstvena kultura</p> <p>Biologija</p> <p>Etika</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - dogovoriti izlazak, predložiti, prihvatiti ili odbiti poziv - uočiti važnost pravila ponašanja u javnim prostorima/ institucijama 		
3. Hrana	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti vokabular vezan uz prehrambene navike (namirnice, jela, obroci) - opisati pripremu nekog jednostavnijeg jela (npr. predstaviti neko nacionalno jelo) - razgovarati o zdravoj i nezdravoj prehrani - voditi razgovor u trgovini, u restoranu, na tržnici, u pekarnici, slastičarnici ... 	<p>3.1. Prehrambene navike</p> <p>3.2. Piramida zdrave prehrane (namirnice)</p> <p>3.3. U restoranu – u trgovini</p>	<p>Biologija</p> <p>Kemija</p> <p>Psihologija</p>
4. Moda	<ul style="list-style-type: none"> - imenovati različite odjevne predmete - razgovarati o različitom načinu odijevanja prema različitim prigodama - voditi razgovor u trgovini odjećom (veličina, atraktivnost, cijena odjavnog predmeta) - prepoznati utjecaj reklame na stav i odijevanje mladih 	<p>4.1. Mladi i moda</p> <p>4.2. Modni trendovi</p> <p>4.3. Oglašavanje</p>	<p>Psihologija</p> <p>Etika</p>
5. Priroda	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti vokabular vezan uz biljni i životinjski svijet - razgovarati o očuvanju čovjekove okoline i ponašanju u zaštićenim područjima - upoznati se s klimatskim promjenama, globalnim zatopljenjem, te opasnostima koje prijete našoj planeti 	<p>5.1. Ekologija</p> <p>5.2. Biljni i životinjski svijet</p> <p>5.3. Klimatske promjene</p>	<p>Biologija - ekologija, zoologija, botanika</p> <p>Kemija</p> <p>Geografija</p>
6. Putovanja i praznici, multikulturalnost	<ul style="list-style-type: none"> - opisati svoje rodno mjesto, odnosno glavni grad Hrvatske i njegove znamenitosti - opisati i razgovarati o 	<p>6.1. Znamenitosti Republike Hrvatske</p>	<p>Geografija</p> <p>Povijest</p>

	<p>školskim praznicima u zemljama njemačkog govornog područja i usporediti sa školskim praznicima u Hrvatskoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - uočiti sličnosti i razlike između vlastite i kulture jezika koji se uči u aspektima svakodnevnog života - razgovarati o prošlim/budućim (školskim) praznicima - koristiti poznate informacije o vlastitoj, stranoj i drugim kulturama te ih povezati s novim situacijama i kontekstima i kritički razmišljati - napraviti plan i izvijestiti o budućem putovanju 	<p>6.2. Različite kulture, i važnost učenja stranih jezika: EU, povezanost kultura</p> <p>6.3. Školski praznici i kako ih provesti</p>	<p>Hrvatski jezik</p> <p>Geografija</p> <p>Etika</p> <p>Vjeronauk</p>
<p>7. Zemljopisne teme</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati jednu zemlju njemačkog/engleskog govornog područja (geografski položaj, gradove, prirodne ljepote i znamenitosti), aktivno upotrebljavati vokabular vezan uz način života u toj zemlji, usporediti s Hrvatskom - razgovarati o prednostima i/ili nedostacima života na selu, u gradu - uočiti sličnosti i razlike između različitih kultura i usporediti ih s vlastitim životom i okruženjem 	<p>7.1. Zemlje njemačkog/engleskog govornog područja</p> <p>7.2. Usporedba životnih stilova (grad-selo)</p> <p>7.3. Usporedba života u Hrvatskoj i zemljama njemačkog/engleskog govornog područja</p>	<p>Geografija</p> <p>Povijest</p> <p>Likovna i glazbena umjetnost</p> <p>Hrvatski jezik - književnost</p>

Gramatičke strukture

Gramatičke se strukture nikada ne tumače eksplicitno već ih učenici usvajaju globalno u predloženim jezičnim strukturama. Na kraju 1. razreda učenici bi trebali vladati sljedećim jezičnim strukturama:

Za engleski jezik	Za njemački jezik
<p>Imenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • vrste • rod • broj: jednina/množina (pravilna – nepravilna) • posvojni genitiv, fraze s <i>of</i> <p>Zamjenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • osobne zamjenice • posvojne zamjenice • pokazne zamjenice • upitne zamjenice <p>Pridjevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • posvojni pridjevi • pokazni pridjevi • pridjevi za izražavanje količine • particip pridjeva s nastavcima <i>-ing</i> i <i>-ed</i> • komparacija pridjeva (pravilna – nepravilna) • komparacija za izražavanje jednakosti (<i>as/so ... as</i>) <p>Prilozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrste: mjesta, vremena (određeni – neodređeni) <p>Članovi</p> <ul style="list-style-type: none"> • neodređeni • određeni • nulti <p>Brojevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • glavni • redni <p>Prijedlozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • vremena • mjesta • kretanja • uzroka <p>Veznici</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>and, yet, or, so, when, until, since, if,</i> 	<p>Imenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • rod • broj • padež (deklinacija imenica) • n- deklinacija <p>Zamjenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • osobne • posvojne • povratne • odnosne • neodređene zamjenice: <i>jemand, niemand, man</i> • upitna zamjenica: <i>wer, was, welcher/e/es, was für ein/e</i> • pokazna zamjenica <i>dieser/e/es</i> <p>Pridjevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • atributivna uporaba • predikativna uporaba • tri tipa deklinacije pridjeva • komparacija pridjeva <p>Prilozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • neki prilozi mjesta, vremena, načina i uzroka • stupnjevanje priloga <p>Članovi i njihova uporaba</p> <ul style="list-style-type: none"> • određeni • neodređeni • nulti <p>Brojevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • redni • glavni <p>Prijedlozi uz</p> <ul style="list-style-type: none"> • dativ • akuzativ • dativ i akuzativ <p>Glagoli</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednostavni

<p><i>although, etc.</i></p> <p>Glagoli</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoćni glagoli <i>be, do, have</i> • modalni glagoli - <i>can, may, must, shall, will</i> <p>Glagolska vremena</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezent (<i>Present Simple, Present Continuous</i>) • prošlost (<i>Past Simple, Past Continuous</i>) • perfekt (<i>Present Perfect Simple</i>) • futur (<i>will/shall, be going to</i>) <p>Pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • da/ne pitanja • wh - pitanja <p>Frazalni glagoli</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblici s <i>-ing</i> • gerund <p>Sintaksa</p> <ul style="list-style-type: none"> • proste rečenice • složene rečenice (redosljed riječi) <p>Tvorba riječi</p> <p>prefiksi, sufiksi, složenice, izvedenice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • složeni • pravilni • nepravilni • modalni • pomoćni <p>glagolska vremena i oblici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezent - preterit - perfekt - futur - imperativ - infinitiv - infinitiv + zu <ul style="list-style-type: none"> • rekcija nekih učestalih glagola <p>Sintaksa</p> <ul style="list-style-type: none"> • proste i složene (redosljed riječi) • nezavisno složene rečenice s veznicama: <i>und, aber, oder, denn</i> • zavisno složene rečenice uz veznike: <i>weil, dass, wenn</i> <p>Negacija: <i>nicht, nein, kein/e</i></p>
---	--

Jezične funkcije (obrazovni ishodi)

U okviru obrađenih tema i jezičnih struktura učenik će moći; predstaviti sebe, članove obitelji i prijatelje, izraziti srodnost i pripadnost određenoj sredini, razgovarati o problemima mladih, problemima vezanih uz odnos s roditeljima i vršnjacima, izraziti mišljenje i stavove o očuvanju okoliša, opisivati aktivnosti u slobodno vrijeme, planirati praznike, davati savjete i razlikovati upute kako stići na određeno mjesto, izraziti suglasje i nesuglasje, postaviti i odgovoriti na pitanja, usvojiti vokabular vezan uz prehrambene navike, biljni i životinjski svijet, imenovati različite odjevne predmete, opisati svoje mjesto odnosno glavni grad, te jednu od zemalja engleskog/njemačkog govornog područja i razgovarati o razlikama, prednostima i nedostacima života na selu/gradu.

Vještine i sposobnosti

Slušanje

Učenik će moći: razumjeti upute za rad na satu koje daje nastavnik na njemačkom/engleskom jeziku, razumjeti pitanja koja se odnose na osobno iskustvo, svakodnevne jednostavnog dijaloga koji se odnosi na potvrđne i niječne zapovijedi u okviru pratiti standardni govor, razumjeti fraze i najčešće neposrednu situaciju, te upotrebljavane riječi s područja od neposrednog osobnog interesa (na primjer, u kupovini, obitelji, školi, itd.), globalno, selektivno, a ovisno o sadržaju i vrsti teksta i detaljno razumjeti različite kratke, jasne i jednostavne poruke, obavijesti, razgovore, izvješća na standardnom jeziku o poznatim temama, verbalnim i neverbalnim reakcijama pokazati radoznalost i pozitivan odnos prema slušanju raznovrsnih tekstova.

Čitanje

Učenik će: razumjeti oznake u rječnicima, čitati ispravno i sa razumijevanjem uz ispravnu intonaciju, pročitati kratke tekstove koji sadrže poznate riječi/fraze iz svakodnevnog života ili jednostavne upute, pronaći određenu informaciju u tekstu u kojem se koristi jednostavan jezik (razglednica, pismo, vozni red, jelovnici, vremenska prognoza), globalno, selektivno i detaljno razumjeti različite nešto složenije tekstove na standardnom jeziku kao i jednostavnije primjerene izvorne tekstove s tematikom iz vlastitog područja interesa, kritički procijeniti sadržaj teksta i namjere autora te interpretirati dobivene informacije i na temelju njih samostalno zaključivati, uočiti značajke različitih vrsta tekstova.

Govorenje

Učenik će: odgovarati i postavljati pitanja, opisivati likove i situacije, izvijestiti o nekim događajima, ukratko prepričati pročitani tekst, voditi kraće dijaloge prema zadanome modelu, izraziti svoje mišljenje o nekoj poznatoj temi (*za* i *protiv*), sudjelovati u jednostavnom neformalnom razgovoru i obavljati , koristiti jednostavne (u restoranu) jednostavne transakcije (u kupovini, u naučene izraza, vokabulara i osnovne gramatičke strukture kako bi jednostavnim jezikom opisali svoju obitelj i druge ljude, mjesto gdje žive i sl. , sudjelovati u kratkim dijalozima u društvu, premda obično neće razumjeti dovoljno da bi sam mogao održavati razgovor.

Pisanje

Učenik će: napisati bilješke i sažetak nakon slušanja ili čitanja teksta, napisati osnovne natuknice o razgovoru, tekstu ili vizualnom materijalu i od natuknica sastaviti cjeloviti tekst; napisati poruku i razglednicu prema zadanom uzorku, uspješno savladavati jednostavnije vježbe kreativnog pisanja, primjenjujući pravopisna pravila, ispunjavati jednostavne obrasce, pisati jednostavne poruke, razglednice ili jednostavna pisma, pisati diktat primjerene težine te jednostavne tekstove iz svakodnevnog života.

Prevođenje

Učenik će moći prevesti jednostavne rečenice ili kraće primjerene tekstove na hrvatski i njemački/engleski jezik.

Izgovor i intonacija

- izgovarati specifične glasove engleskoga/ njemačkoga jezika u riječima

- reproducirati rečenice s odgovarajućom rečeničnom intonacijom

Kultura i civilizacija

Kulturološki, odgojni i socijalizirajući sadržaji uvršteni su u predviđena tematska područja i jezične funkcije kao npr. život u europskom okruženju, zaštita okoliša, znanost i umjetnost. Upoznaju se zanimljivosti o zemljama engleskoga/ njemačkoga govornoga područja i EU, o vlastitoj zemlji, primjeri iz likovne, filmske i glazbene umjetnosti, istaknuti ljudi i događaji iz svijeta umjetnosti, znanosti, športa i zabave.

Književnost: narodne i autorske pjesme, od kojih neke mogu biti

tekstovi glazbenih hitova, poneka pripovijetka o životu učenika, ulomak/ulomci iz romana za djecu i mlade s tematikom odrastanja, uz, po mogućnosti, barem jedno filmsko uprizorenje obrađivanih književnih djela, likovi i djela iz engleske/njemačke književnosti poznati iz

nastave hrvatskog jezika ili iz lektire u slobodno vrijeme.

Interkulturalne kompetencije (obrazovni ishodi):

Učenici će: upoznati sličnosti i različitosti između svoje zemlje i zemalja engleskog/njemačkog govornog područja u području kulture, edukacije, slobodnog vremena, načina življenja a u okviru zadanih tema, navikavati se na uljudnu komunikaciju sa pripadnicima kulture o kojoj uče, komunicirat će i ponašati se u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemlje čiji jezik uče, obraćajući posebnu pažnju na odnose među ljudima, poštivat će tradiciju, običaje, navike drugih ljudi i različitost pojedinih vjeroispovijesti.

Strategije učenja i služenja znanjem (obrazovni ishodi):

Tijekom šeste godine učenja učenici bi trebali upoznati, isprobati i ovisno o individualnim odlikama učenja primjenjivati sljedeće strategije učenja i služenja postojećim znanje:

- služiti se znanjem materinskoga jezika i stranih jezika koje učenik uči
- mobilizirati predznanje putem asocijacija
- međusobno uspoređivati strane jezike
- služiti se vizualnim elementima u svrhu memoriranja jezičnih sadržaja i kao pomoći pri razumijevanju
- zaključiti o značenju na osnovi jezičnih poticaja
- tražiti informacije prema nekom načelu
- predviđati i preispitivati pretpostavke
- sastaviti listu prema nekom načelu
- ispuniti ili dopuniti tablicu
- raditi bilješke
- uočiti i označiti pravilnosti i analogije
- razvrstavati prema pravilnostima i analogijama
- primijeniti pravilo
- provjeriti u gramatičkom pregledu
- služiti se rječnikom
- tematski usustavljivati leksik
- promijeniti perspektivu govornika

- sustavno/redovito ponavljati
- koristiti tehnike memoriranja
- uočiti i opisati korake koji vode do određenoga cilja
- odrediti vlastite ciljeve učenja i kontrolirati njihovo ostvarenje
- učiti u suradnji s drugima
- koristiti se medijima (tv, internet, tisak...) i edukacijskim programima
- razviti svijest o vlastitom napretku, primijeniti oblike samoprocjene i međusobne procjene
- prezentirati rezultate individualnoga i skupnoga rada npr. postera o nekoj od obrađenih tema

Didaktičke upute

Nastavne metode i oblici rada

Raznolikost nastavnih sadržaja i aktivnosti, tj. oblika i metoda rada doprinijet će kako motivaciji učenika tako i ugodi pri učenju.

1. Neobično je važno da se sadržaji nastave posreduju, uvježbavaju i utvrđuju kroz *raznolike* nastavne aktivnosti (izlaganje, razgovor, pripovijedanje, prepričavanje, raspravljanje, dramatizaciju, vizualno-slušne metode).
2. Ovisno o vrsti sadržaja i cilju sata treba uspostaviti odgovarajuću ravnotežu između udjela frontalnoga rada i postupnoga povećanja udjela individualnoga rada, rada u skupinama i u paru. Tim se oblicima rada potiče samostalnost učenika i suradničko učenje te se povećava udio vremena u kojem učenik ima prilike govoriti i pisati, po mogućnosti, na stranom jeziku.
3. Preporučljivo je povremeno oprobati i alternativne oblike rada kao npr. slobodni rad na postajama (Freiarbeit an Stationen/learning stations) ili tjedni plan (Wochenplan). Kod rada na stanicama učenici se u skladu sa svojim individualnim sposobnostima i tempom učenja kreću od jedne do druge stanice u učionici i rješavaju zadatke koji se razlikuju od stanice do stanice kako po sadržaju i težini tako i po strategijama čiju uporabu zahtijevaju pri rješavanju. Tjedni plan predstavlja oblik suodlučivanja učitelja/učiteljica i učenika/učenica o sadržajima i načinu njihove obrade (mediji, nastavni postupci i dr.) koji će se obrađivati u predstojećem kratkoročnom razdoblju.
4. Raznolikost medija pored tradicionalnih medija (kasetofon, grafoskop, TV, video i dr.) uključuje i korištenje novih medija (CD-romova i interneta, LCD projektora, Power Point prezentacija, interaktivnih online vježbi i dr.).

Vrjednovanje

Poznato je da svaki pojedinac uči na svoj način pa moramo svakome dati priliku da pokaže što zna i može na različite načine. Učenike moramo poticati da pokažu *što mogu* a ne što ne mogu. Pri ocjenjivanju stranoga jezika osnovni kriterij morao bi biti *stupanj komunikacijske uspješnosti odnosno razumljivost*. To ne znači da treba zanemariti pogreške učenika, ali su svakako veće i značajnije pogreške koje predstavljaju prepreku u komunikaciji (kao na primjer kada učenici rabe neprimjerene izraze ili je njihov izgovor do te mjere iskrivljen da se poruka ne može razumjeti). Važniji je kriterij jesu li učenici uspjeli prenijeti poruku nego koliko su je točno prenijeli.

Osobito je važno da se *izbjegne stvaranje stresne situacije ispitivanja i ocjenjivanja*.

- Aktivnosti provjere ne bi se smjele razlikovati od uobičajenih aktivnosti na satu.
- Učenike se pri individualnom ispitivanju ne bi trebalo izdvajati iz učeničke skupine.
- Naglasak treba biti na pozitivnim postignućima, a ne na pogreškama.

- Svako pozitivno postignuće valja obrazložiti, primjereno pohvaliti i nagraditi.
- Svako negativno postignuće valja obrazložiti, pohvaliti ono što je dobro, ukazati na mogućnosti/strategije uklanjanja pogrešaka.

Obrazovna postignuća se kontinuirano vrednuju pomoću različitih elemenata i oblika praćenja i provjeravanja napretka prema unaprijed utvrđenim elementima ocjenjivanja u skladu s važećim Pravilnikom o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u srednjoj školi, uz jednostavne oblike samoprocjene/samoocjenjivanja te međusobnog ocjenjivanja učenika. To pretpostavlja uključivanje učenika u donošenje odluka i preuzimanju odgovornosti za svoje učenje, svoj napredak kao i svoje znanje. Ti oblici samovrjednovanja pomažu učenicima da bolje razumiju proces učenja, povećava njihovu samostalnost u učenju i odlučivanju i pomaže im da uče i primjenjuju znanja u svakodnevnom životu.

Elementi provjere i vrednovanja:

- razumijevanje obrađenih jezičnih sadržaja slušanjem i čitanjem
- govorna aktivnost na planu reprodukcije u okviru obrađenih sadržaja
- govorna aktivnost na planu produkcije u okviru obrađenih sadržaja
- pismeno izražavanje
- usvojenost rječnika i jezičnih struktura u okviru obrađenih sadržaja
- usvojenost odabranih sadržaja iz kulture i civilizacije
- aktivnost na nastavi

Načini praćenja i vrednovanja:

Usvojenost vještine govora može se provjeriti na osnovi sudjelovanja u dijalozima i dramatizacijama, reprodukciji obrađenih sadržaja, verbalne reakcije na verbalni ili neverbalni poticaj i sl.

Pisanje se provjerava putem diktata, kratkih i više minutnih provjera znanja i vještina, usvojenost jezičnih zakonitosti putem testova objektivnoga tipa, školskih zadaća, kraćih pismenih provjera znanja i ispita znanja.

Školska zadaća je razvijanje vještine pisanja i namijenjena je provjeri razvijenosti te vještine, a ne izdvojenom ispitivanju gramatike, vokabulara ili razumijevanja. Školska se zadaća može pisati u zasebnu bilježnicu ili na zaseban list kako bi se na kraju završenoga razreda mogla uložiti u portfolio učenika. Na osnovi slušanja glazbe, čitanja ili slušanja polaznoga teksta ili slikovnoga odnosno vidnoga poticaja, razvija se vještina pisanja kao proces koji rezultira kreativnim ili vođenim pisanjem. Školska zadaća može biti prepisivanje izmiješanih rečenica, nadopuna teksta, vođeni ili polu vođeni sastavak, a može imati i komunikacijsku vrijednost (pismo, životopis, zamolba...). Broj, oblik i obim školske zadaće zajedno s ostalim pisanim provjerama znanja treba usuglasiti s važećim Pravilnikom o načinu praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učenika. Preporučuju se sljedeća razdoblja kao najpogodnija za pisanje školskih zadaća: 1. zadaća: od 1. do 15. studenoga; 2. zadaća : od 8. do 15. prosinca; 3. zadaća: od 15. do 30. ožujka; 4. zadaća: od 15. do 31. svibnja. Ne bi trebalo pisati 2. školsku zadaću nakon 15. prosinca, a 4. nakon 31. svibnja.

Svaka aktivnost na satu u kojoj učenici iskazuju jezičnu aktivnost bilo na receptivnoj, reproduktivnoj ili produktivnoj razini pruža mogućnost **utvrđivanja napretka i vrednovanja**. Evaluacija se provodi kao integralni dio nastavnoga sata, kao praćenje postignuća učenika, a ne kao izolirani čin. Posebno je važno da se postupci kojima se provjerava znanje ne razlikuju od uobičajenih aktivnosti na satu. Prije pristupanja pisanju pismenih ispita znanja važno je dobro uvježbati i ponoviti gradivo koje će biti evaluirano. Nužno je staviti naglasak na **pozitivne** aspekte napretka učenika i svaki napredak nagraditi na primjeren način, ali učeniku valja na **razumljiv** način ukazati na područja na kojima treba uložiti više truda. Učenicima treba dati neposrednu povratnu informaciju o ostvarenom uspjehu u aktivnostima na satu (usmena pohvala i pozitivna neverbalna).

Preporuča se na početku školske godine inicijalni test. Inicijalni test služi za bolje planiranje nastavne građe, jer iskazuje učenikovo predznanje. Ovaj test ima isključivo dijagnostičku ulogu i ne ocjenjuje se. Učitelj/ica će učenicima predočiti broj bodova, kako bi stekli uvid u svoje znanje.

Učenike valja poticati na razne oblike samoprocjene/samo vrjednovanje (portfolio) i međusobnu procjenu znanja, vještina i sposobnosti. Ne provjerava se usvojenost jezičnih struktura za koje se u Nastavnom planu i programu navodi da ih učenici usvajaju na razini prepoznavanja.

Domaće zadaće: Važna je njihova načelna redovitost kako bi se razvijale radne navike učenika. Vrlo je važno da je zadaća zadana tako da je učenici mogu svladati sami, bez pomoći roditelja i drugih. Zadaće moraju biti jasne, a upute razumljive, primjerice napisati nekoliko rečenica o sebi, prijatelju, poznatoj osobi, svome mjestu/gradu, riješiti radni listić, odgovoriti na pitanja, riješiti neki zadatak u radnoj bilježnici ili udžbeniku, napisati kraći vođeni sastav prema zadanom modelu, pronaći značenje riječi, ispisati iz teksta riječi koje spadaju u određenu kategoriju i sl. Redovitim pregledavanjem domaćih zadaća (npr. dok učenici rade na nekom drugom zadatku na nastavi i povremenim pregledom bilježnica učenika) stiže se uvid u napredak učenika, ali i u pogreške i poteškoće u učenju koje valja uzeti u obzir pri daljnjem planiranju nastave. Domaće zadaće mogu uključivati i rad na projektima, samostalno istraživanje traženjem podataka u enciklopedijama, rječnicima, na internetu, priprema prezentacija i sl.

Vanjsko vrjednovanje

Proces vrednovanja postignuća učenika prethodno navedenim oblicima unutarnjega vrednovanja valjalo bi nadopuniti i oblicima izvanjskoga vrednovanja kao što su nacionalni ispiti nakon pojedinoga razreda ili odsječka školovanja koja priprema i provodi Nacionalni centar za vanjsko vrjednovanje obrazovanja.

2. razred

Uvod

Strani su jezici dio kulturnoga bogatstva našega društva i svijeta u kojem živimo i radimo. U vremenu uznapredovale medijske i komunikacijske umreženosti i povezanosti globalnih razmjera, poznavanje stranih jezika pridonosi osjećaju osobnog ispunjenja i zajedničkoga razumijevanja, osjećaju da smo pripadnici globalnoga civiliziranog društva u kojem možemo ravnopravno i kritički pribaviti informacije, koristiti razne izvore znanja, tj. poboljšati mobilnost na privatnome i profesionalnom planu u okviru međunarodnih, interkulturalnih kontakata.

Sposobnost komuniciranja na stranom jeziku stoga predstavlja jednu od ključnih kompetencija koju pojedinac treba steći kako bi se snašao i poboljšao svoje mogućnosti u sve dinamičnijem svijetu rada.

Svrha i ciljevi suvremene nastave stranih jezika

Obrazovni sustavi dužni su odgovoriti na promjene u suvremenom društvu koje zahtijevaju jezične i komunikacijske vještine u interpersonalnim i interkulturalnim situacijama, vještine rada u timu, osposobljenost za rješavanje problema i sl.

Prioritet razvoja obrazovnog sustava Republike Hrvatske je približavanje europskim standardima a jedan od uvjeta njegovog ostvarivanja je i usklađivanje nastavnih programa za strane jezike s europskim standardima. U promišljanju ciljeva i sadržaja nastave stranih jezika integrirane su i prihvaćene europske razine i standardi jezičnih kompetencija učenja stranih jezika, uz poštivanje nacionalnih posebnosti glede potreba učenja stranih jezika i okvirnih uvjeta školskoga sustava.

Osnovni cilj suvremene nastave stranih jezika jest usmena je i pisana komunikacijska kompetencija. Nastava stranih jezika usmjerena je na učenika kao subjekta nastavnoga procesa i na stjecanje uspješnih strategija učenja kao temelj za razvoj njegove samostalnosti za cjeloživotno učenje.

Kroz učenje stranih jezika razvijaju se ujedno i interkulturalne kompetencije; kako cijeniti različite zemlje, kulture, zajednice i ljude. Uspoređujući različite kulture dobiva se i uvid u vlastitu kulturu i društvo.

Koncepcija plana i programa engleskoga/njemačkoga jezika za zanimanje medicinske sestre temelji se na teorijskim odrednicama i ciljevima suvremene nastave stranih jezika, što znači da će se kod učenika razvijati sposobnost uporabe stranog jezika u spoznajnoj, komunikacijskoj i drugim jezičnim funkcijama.

Razina jezične kompetencije

Kao orijentacija glede razina jezične kompetencije uzete su u obzir smjernice *Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*³ i *Europskog jezičnog portfolia*⁴. Po završetku 2. razreda strukovne škole za zanimanje medicinske sestre opće njege, učenici bi u osnovnim područjima jezičnih djelatnosti u engleskom/njemačkom jeziku mogli ostvariti razinu A2+.

Temeljni ciljevi nastavnog plana i programa:

- osposobiti učenika za usmenu i pisanu komunikaciju na njemačkom/engleskom jeziku o različitim temama iz svakodnevnog života.
- proširiti opću kulturu učenika kroz upoznavanje s načinom života i tradicijom zemalja u kojima se govori engleski/njemački jezik.

---

³ *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Berlin: Langenscheidt, 2001

Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje, Zagreb: Školska knjiga, 2005

⁴ www.coe.int/T/DG4/Portfolio/documents/assessment_grid_english.doc

Europska jezična mapa, Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Kroz učenje stranog jezika kod učenika razviti svijest: o značenju višejezičnosti, duhu tolerancije, kozmopolizmu, humanizmu i internacionalizmu.

Zadaci nastave njemačkog/engleskog jezika su:

- razviti sve četiri jezične vještine,
- ovladati osnovnim leksičkim, fonetskim i gramatičkim znanjem,
- upoznati kulturu naroda čiji se jezik uči te razumjeti i poštivati druge kulture,
- razviti motivaciju za učenje jezika i zadovoljstva u učenju,
- razviti samopouzdanje i samopoštovanje,
- razviti samostalnost i kreativnost,
- razviti sposobnost slušanja i međusobnog uvažavanja,
- osposobiti učenika za samostalno korištenje različitih izvora znanja, odnosno ovladavanje strategijama učenja (naučiti kako učiti),
- razviti spoznajne sposobnosti više razine, i to analize, sinteze, primjene i vrednovanja,
- osposobiti učenika za cjeloživotno učenje i obrazovanje

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

2.razred (105 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj	Korelacije
1. Mediji i suvremena komunikacija	<ul style="list-style-type: none"> - upoznati različite vrste medija i razgovarati o njihovim prednostima i nedostacima - koristiti suvremene medije kao pomoć pri učenju - kritički se odnositi prema različitim vrstama medija i njihovom korištenju - pratiti aktualna zbivanja, interpretirati dobivene informacije i na temelju njih samostalno zaključivati 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Internet 1.2. Društvene mreže i mobitel 1.3. Ostali mediji (TV, radio, novine) 	<ul style="list-style-type: none"> Računalstvo Fizika Hrvatski jezik

<p>2. Šport</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti važnost bavljenja športom - usvojiti nazive pojedinih vrsta športova i športske opreme - razgovarati o pojedinim športašima, športovima i športskim priredbama 	<p>2.1. Važnost bavljenja športom</p> <p>2.2. Istaknuti hrvatski športaši</p> <p>2.3. Međunarodni športski događaji (Olimpijske igre)</p>	<p>Tjelesna i zdravstvena kultura</p> <p>Povijest</p> <p>Geografija</p>
<p>3. Zdravlje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - imenovati dijelove tijela, razgovarati o zdravlju i bolestima -voditi dijalog u liječničkoj ordinaciji; znati opisati tegobe - davati savjete u imperativu o prestanku pušenja, pravilnoj prehrani, zdravom životu i slično - opisati vrste ovisnosti te definirati štetnosti i posljedice ovisnosti na ljudski organizam 	<p>3.1. Dijelovi tijela</p> <p>3.2. Prevencija zdravlja</p> <p>3.3. Ovisnosti</p>	<p>Biologija</p> <p>Psihologija</p> <p>Sociologija</p> <p>Etika</p>
<p>4. Europsko okruženje, multikulturalnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uočiti sličnosti i različitosti u životu mladih, različitim kulturama - primijeniti prikladne obrasce ponašanja u poznatim situacijama te iskušati nove obrasce ponašanja u nepoznatim situacijama – otvoreno, radozno i empatično reagirati na strane i nerazumljive sadržaje, ponašanja i situacije - usvojiti izraze uz temu novac - razgovarati o svakodnevnim potrebama i o trošenju džeparca, kako štedjeti 	<p>4.1 Mladi u europskom okruženju</p> <p>4.2. Euro – zajednička europska valuta</p> <p>4.3. Gospodarenje vlastitim novcem (džeparac)</p> <p>4.4. Novac – mjerilo vrijednosti?</p>	<p>Geografija</p> <p>Politika i gospodarstvo</p> <p>Etika</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - usporediti euro i nacionalnu valutu - voditi razgovor prilikom plaćanja računa u trgovini i restoranu - formirati stav o novcu kao mjerilu vrijednosti 		
5. Obrazovanje za budućnost	<ul style="list-style-type: none"> - opisati zamisao svog života u budućnosti (zanimanje, obitelj...) - govoriti o stvarima koje bismo učinili kad bismo mogli - predvidjeti život u budućnosti i razgovarati o najnovijim tehnološkim dostignućima i njihovoj primjeni 	<p>5.1. Moje buduće zanimanje (CV, job intervju)</p> <p>5.2. Svijet budućnosti</p> <p>5.3. Moja budućnost</p>	<p>Hrvatski jezik</p> <p>Geografija</p> <p>Računalstvo</p> <p>Fizika</p>
6. Međuljudski odnosi	<ul style="list-style-type: none"> - razgovarati o različitim vrstama emocija (ljubav, poštovanje, mržnja, strah, ...) - opisati prvu mladenačku ljubav - uočiti razlike između starijih i mlađih osoba te razlike među spolovima - prihvatiti vrijednosti kao što su prijateljstvo, suradnja, altruizam i tolerancija te htjeti aktivno i odgovorno sudjelovati u pitanjima relevantnima za zajednicu 	<p>6.1. Emocije</p> <p>6.2. Generacijski jaz</p> <p>6.3. Razlike među spolovima</p>	<p>Psihologija</p> <p>Sociologija</p> <p>Vjeronauk</p> <p>Etika</p>
7. Kultura i civilizacija zemalja njemačkog/engleskog govornog područja	<ul style="list-style-type: none"> - definirati geografske osobitosti neke od zemalja njem./eng. govornog područja - opisati povijesne i kulturne znamenitosti - predstaviti jednu stilsku epohu u umjetnosti i navesti najznačajnije predstavnike - razgovarati o jednom 	<p>7.1. Geografske osobitosti</p> <p>7.2. Umjetnost</p> <p>7.3. Povijesne i kulturne znamenitosti</p>	<p>Geografija</p> <p>Povijest</p> <p>Glazbena i likovna umjetnost</p> <p>Hrvatski jezik i</p>

	umjetničkom (likovnom ili književnom) djelu		književnost
--	---	--	-------------

Gramatičke strukture

Gramatičke se strukture nikada ne tumače eksplicitno već ih učenici usvajaju globalno u predloženim jezičnim strukturama. Na kraju 2. razreda učenici bi trebali vladati sljedećim jezičnim strukturama:

Za engleski jezik	Za njemački jezik
<p>Imenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • složene i višestruko složene imenice <p>Zamjenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • odnosne zamjenice • povratne i povratno posvojne zamjenice <p>Pridjevi</p> <ul style="list-style-type: none"> • particip pridjeva s nastavcima <i>-ing</i> i <i>-ed</i> • komparacija pridjeva (pravilna – nepravilna) • komparacija za izražavanje jednakosti (<i>as/so ... as</i>) <p>Prilozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • vrste: mjesta, vremena (određeni – neodređeni)) <p>Prijedlozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzroka <p>Veznici</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>and, yet, or, so, when, until, since, if, although, etc.</i> <p>Glagolska vremena</p> <ul style="list-style-type: none"> • perfekt (<i>Present Perfect Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous</i>) • futuri (<i>Present Continuous for future</i>) <p>Glagolski oblici</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktiv, pasiv (<i>Present Simple, Past Simple, Present Perfect, Future Simple</i>) <p>Nepravni govor (slaganje glagolskih vremena)</p> <p>Sintaksa</p> <ul style="list-style-type: none"> • višestruko složene rečenice • kondicionalne rečenice (prvi i drugi 	<p>Imenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • imenice izvedene od pridjeva i njihova deklinacija • složene imenice <p>Član - uporaba određenog, neodređenog i nultog člana u određenom kontekstu</p> <p>Pridjevi - pridjevi s prijedlozima</p> <ul style="list-style-type: none"> • atributivna i predikativna uporaba pridjeva • sva tri tipa deklinacije pridjeva - ponavljanje • pridjevi izvedeni iz participa glagola • stupnjevanje pridjeva i atributna uporaba <p>Zamjenice - sve vrste zamjenica i njihova deklinacija – ponavljanje</p> <p>Glagoli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponavljanje glagolskih vremena • glagoli s prijedlozima • pasiv prezenta, preterita • pluskvamperfekt • particip prezenta i particip perfekta kao atributi • konjunktiv preterita pomoćnih, modalnih, jakih i slabih glagola • <i>würde</i> + Infinitiv <p>Prijedlozi</p> <ul style="list-style-type: none"> • s dativom • s akuzativom • s dativom i akuzativom • s genitivom

<p>kondicional)</p> <ul style="list-style-type: none"> • vremenske i odnosne rečenice 	<p>Prilozi - sve vrste priloga</p> <p>Sintaksa</p> <ul style="list-style-type: none"> • red riječi u zavisnoj i nezavisnosloženoj rečenici • neupravna pitanja • izražavanje želje <p>Rečenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vremenske s <i>wenn, als</i> • uzročne s <i>weil, da i denn</i> • pogodbene (<i>wenn-, falls-Sätze</i>) • namjerne s <i>damit</i>, te skraćene s <i>um+zu</i> +infinitiv
--	---

Jezične funkcije (obrazovni ishodi)

Učenik će moći razgovarati o problemima vezanim uz odnos među naraštajima, o važnosti znanja stranih jezika radi razvijanja snošljivosti i empatije prema drugim narodima i kulturama, o blagdanskim običajima, o elementima kulture i civilizacije, povijesti, znamenitim osobama i zemljama engleskoga/njemačkog govornog područja te usporediti ih s Hrvatskom, o razlikama, o svojim interesima i ponašanju mladih, o očekivanjima i planovima za budućnost, prepričati osobne doživljaje i iskustva, raspravljati o problemima vezanim uz izbor zanimanja i traženje zaposlenja, izvijestiti o putovanju, snalaziti se u stranoj zemlji kao turist, izražavati stavove o ekološkim problemima i ugroženim vrstama, izražavati molbu, zahtjev, zahvalu, želju, slaganje i neslaganje, obveze i dužnosti, upoznati različite vrste medija i razgovarati o njihovim prednostima i nedostacima, uočiti važnost bavljenja športom, opisati dijelove tijela i govoriti o zdravlju i ovisnostima i usvojiti izraze uz temu novac.

Vještine i sposobnosti (obrazovni ishodi)

Slušanje

Učenik će: samostalno koristiti razne izvore na engleskom/njemačkom jeziku uključujući elektronske medije i edukacijske programe, izraziti zadovoljstvo slušanjem te aktivnim sudjelovanjem i primjerenim reakcijama pokazati razumijevanje slušnih tekstova, reagirati na napatke i naredbe na stranom jeziku, povezati vidne i zvučne sadržaje, globalno, selektivno a ovisno o vrsti teksta i detaljno razumjeti nešto složeniji tekst, uočiti izgovor i intonaciju izvornih govornika, svladati razlike u izgovoru glasova i glasovnih skupina njemačkoga/engleskog jezika u odnosu na materinski jezik, razumjeti glavne poruke nekih radijskih i televizijskih programa o tekućim događajima ili temama od osobnog i profesionalnog interesa,.

Govorenje

Učenik će: verbalno reagirati na verbalne i neverbalne poticaje u okviru jezičnih funkcija, postavljati pitanja u okviru poznatih jezičnih struktura i tematskih sadržaja te odgovarati na takva pitanja, reproducirati i samostalno voditi dijalog u okviru poznate tematike,

imenovati i opisivati predmete, osobe, radnje, situacije i događaje, prepričati slijed događaja, te prezentirati rezultate individualnoga i/ili skupnoga rada.

Čitanje

Učenik će: steći pozitivan odnos prema čitanju na stranome jeziku, samopouzdanje pri čitanju te interes i

motivaciju za usvajanje jezika, globalno, selektivno i detaljno razumjeti različite nešto složenije tekstove poznate tematike uključujući kraće književne forme i uočiti osnovne značajke različitih vrsta tekstova, kritički procijeniti sadržaj teksta i namjere autora te interpretirati dobivene informacije i na temelju njih samostalno zaključivati, povezati tekst s vlastitim iskustvom i znanjem o svijetu te s budućim zanimanjem.

Pisanje

Učenik će moći: ispunjavati obrasce, dopunjavati tekst riječima prema predlošku ili bez predloška, dopunjavati dijelove teksta koji nedostaju, pisati natuknice i bilješke na osnovi zvučnog ili pisanoga teksta, napisati sažetke, napisati kraći sastav prema zadanomu modelu, napisati čestitku, razglednicu, pismo, poruku, SMS poruku i elektroničko pismo.

Prevođenje

Učenik će moći prevesti kraće primjerene tekstove na hrvatski i njemački/engleski jezik.

Izgovor i intonacija

- izgovarati specifične glasove engleskoga/ njemačkoga jezika u riječima
- reproducirati rečenice s odgovarajućom rečeničnom intonacijom

Kultura i civilizacija

Kulturološki, odgojni i socijalizirajući sadržaji uvršteni su u predviđena tematska područja i jezične funkcije kao npr. život u europskom okruženju, povijesne i kulturne znamenitosti, medijska povezanost, znanost i umjetnost. Upoznaju se zanimljivosti o zemljama engleskoga/ njemačkoga govornoga područja i EU, o vlastitoj zemlji, primjeri iz likovne, filmske i glazbene umjetnosti, istaknuti ljudi i događaji iz svijeta umjetnosti, znanosti, športa i zabave.

Književnost: narodne i autorske pjesme, od kojih neke mogu biti

tekstovi glazbenih hitova, poneka pripovijetka o životu učenika, zanimljiv članak iz časopisa za mlade, ulomak/ulomci iz romana za djecu i mlade s tematikom odrastanja, uz, po mogućnosti, barem jedno filmsko uprizorenje obrađivanih književnih djela, likovi i djela iz engleske/njemačke književnosti poznati iz nastave hrvatskog jezika ili iz lektire u slobodno vrijeme.

Interkulturalne kompetencije (obrazovni ishodi):

Učenici će: se upoznavati sa kulturom svoje zemlje i bolje ju cijeniti, prihvatiti potrebu tolerantnog i empatičnog ophođenja u kontaktima s osobama iz drugih kultura kao i

postojanje stereotipa i predrasuda te potrebu njihove razgradnje, upoznavati neke osnovne razlike između svoje kulture i kulture naroda sa njemačkog/engleskog govornog područja (npr. razlike u upotrebi nekih pozdrava u engleskom/njemačkom i u materinskom jeziku učenika, ponašati se u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemlje čiji jezik uče, na primjer govor tijelom, koji se razlikuje od kulture do kulture, fleksibilnije reagirati u komunikaciji te na nešto složeniji način zatražiti, potražiti i/ili istražiti dodatne informacije u svrhu razumijevanja kulturološki uvjetovanih sadržaja uključujući i proširenje stereotipnih predodžbi; otvoreno, radozno i empatično reagirati na strane i nerazumljive sadržaje, ponašanja i situacije; opisati povijesne i kulturne znamenitosti jedne od zemalja engleskog/njemačkog govornog područja, predstaviti jednu stilsku epohu u umjetnosti i navesti najznačajnije predstavnike.

Strategije učenja i služenja znanjem (obrazovni ishodi)

Tijekom sedme godine učenja učenici bi trebali upoznati, isprobati i ovisno o individualnim odlikama učenja primjenjivati sljedeće strategije učenja i služenja postojećim znanjem:

- služiti se znanjem materinskoga jezika i stranih jezika koje učenik uči
- mobilizirati predznanje putem asocijacija
- međusobno uspoređivati strane jezike
- razviti kognitivne i metakognitivne strategije učenja pri rješavanju zadataka:
- predvidjeti sadržaj teksta na osnovu naslova
- koristiti kontekst radi lakšega razumijevanja, analizirati, sažimati
- ovladati tehnikama preglednoga bilježenja
- razvrstavati prema pravilnostima i analogijama
- uočiti korake koji vode do određenoga cilja
- sustavno/redovito ponavljati
- tražiti informacije prema nekom načelu
- predviđati i preispitivati pretpostavke
- pronalaziti ključne riječi u tekstu
- ispuniti ili dopuniti tablicu
- koristiti vizualne elemente radi memoriranja jezičnih sadržaja (podcrtavanje, zaokruživanje i sl.)
- koristiti ilustracije kao pomoćna sredstva za razumijevanje sadržaja teksta
- koristiti strategije, kao npr. oluju ideja (*brainstorming*), misaone mape (*mind maps*)
- dopuniti, otkriti ili primijeniti pravilo
- provjeriti pravilo u gramatičkom pregledu
- promijeniti perspektivu govornika
- promijeniti tekstnu vrstu
- primijeniti tehnike memoriranja (npr. mnemotehnike, rime, anagrami, sinonimi, antonimi i dr.) u svrhu zapamćivanja jezičnih sadržaja
- koristiti popis riječi u udžbeniku
- koristiti jednojezične rječnike kao pomoćna sredstva za traženje značenja riječi i načina pisanja određene riječi
- uviđati mogućnosti masovnih medija u funkciji učenja stranoga jezika
- usustavljivati riječi po tematskim područjima
- zaključiti o značenju na osnovi jezičnih poticaja
- koristiti se medijima (tv, internet, tisak...) i edukacijskim programima
- razviti svijest o vlastitom napretku
- primijeniti oblike samoprocjene i međusobne procjene (*portfolio*, *Europski jezični portfolio*)
- razviti samostalno i suradničko učenje te koristiti ključne metode pri radu u parovima ili malim grupama

- prezentirati rezultate individualnoga i skupnoga rada npr. postera o nekoj od obrađenih tema

Didaktičke upute

Nastavne metode i oblici rada

Raznolikost nastavnih sadržaja i aktivnosti, tj. oblika i metoda rada doprinijet će kako motivaciji učenika tako i ugodi pri učenju.

1. Neobično je važno da se sadržaji nastave posreduju, uvježbavaju i utvrđuju kroz *raznolike* nastavne aktivnosti (izlaganje, razgovor, pripovijedanje, prepričavanje, raspravljanje, dramatizaciju, vizualno-slušne metode).
2. Ovisno o vrsti sadržaja i cilju sata treba uspostaviti odgovarajuću ravnotežu između udjela frontalnoga rada i postupnoga povećanja udjela individualnoga rada, rada u skupinama i u paru. Tim se oblicima rada potiče samostalnost učenika i suradničko učenje te se povećava udio vremena u kojem učenik ima prilike govoriti i pisati, po mogućnosti, na stranom jeziku.
3. Preporučljivo je povremeno oprobati i alternativne oblike rada kao npr. slobodni rad na postajama (Freiarbeit an Stationen/learning stations) ili tjedni plan (Wochenplan). Kod rada na stanicama učenici se u skladu sa svojim individualnim sposobnostima i tempom učenja kreću od jedne do druge stanice u učionici i rješavaju zadatke koji se razlikuju od stanice do stanice kako po sadržaju i težini tako i po strategijama čiju uporabu zahtijevaju pri rješavanju. Tjedni plan predstavlja oblik suodlučivanja učitelja/učiteljica i učenika/učenica o sadržajima i načinu njihove obrade (mediji, nastavni postupci i dr.) koji će se obrađivati u predstojećem kratkoročnom razdoblju.
4. Raznolikost medija pored tradicionalnih medija (kasetofon, grafoskop, TV, video i dr.) uključuje i korištenje novih medija (CD-romova i interneta, LCD projektora, Power Point prezentacija, interaktivnih online vježbi i dr.).

Vrjednovanje

Poznato je da svaki pojedinac uči na svoj način pa moramo svakome dati priliku da pokaže što zna i može na različite načine. Učenike moramo poticati da pokažu *što mogu* a ne što ne mogu. Pri ocjenjivanju stranoga jezika osnovni kriterij morao bi biti **stupanj komunikacijske uspješnosti odnosno razumljivost**. To ne znači da treba zanemariti pogreške učenika, ali su svakako veće i značajnije pogreške koje predstavljaju prepreku u komunikaciji (kao na primjer kada učenici rabe neprimjerene izraze ili je njihov izgovor do te mjere iskrivljen da se poruka ne može razumjeti). Važniji je kriterij jesu li učenici uspjeli prenijeti poruku nego koliko su je točno prenijeli.

Osobito je važno da se **izbjegne stvaranje stresne situacije ispitivanja i ocjenjivanja**.

- Aktivnosti provjere ne bi se smjele razlikovati od uobičajenih aktivnosti na satu.
- Učenike se pri individualnom ispitivanju ne bi trebalo izdvajati iz učeničke skupine.
- Naglasak treba biti na pozitivnim postignućima, a ne na pogreškama.
- Svako pozitivno postignuće valja obrazložiti, primjereno pohvaliti i nagraditi.
- Svako negativno postignuće valja obrazložiti, pohvaliti ono što je dobro, ukazati na mogućnosti/strategije uklanjanja pogrešaka.

Obrazovna postignuća se kontinuirano vrednuju pomoću **različitih elemenata i oblika praćenja i provjeravanja napretka** prema unaprijed utvrđenim elementima ocjenjivanja u skladu s važećim Pravilnikom o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u srednjoj školi, uz jednostavne oblike samoprocjene/samoocjenjivanja te međusobnog

ocjenjivanja učenika. To pretpostavlja uključivanje učenika u donošenje odluka i preuzimanju odgovornosti za svoje učenje, svoj napredak kao i svoje znanje. Ti oblici samovrjednovanja pomažu učenicima da bolje razumiju proces učenja, povećava njihovu samostalnost u učenju i odlučivanju i pomaže im da uče i primjenjuju znanja u svakodnevnom životu.

Elementi provjere i vrednovanja:

- razumijevanje obrađenih jezičnih sadržaja slušanjem i čitanjem
- govorna aktivnost na planu reprodukcije u okviru obrađenih sadržaja
- govorna aktivnost na planu produkcije u okviru obrađenih sadržaja
- pismeno izražavanje
- usvojenost rječnika i jezičnih struktura u okviru obrađenih sadržaja
- usvojenost odabranih sadržaja iz kulture i civilizacije
- aktivnost na nastavi

Načini praćenja i vrednovanja:

Usvojenost vještine govora može se provjeriti na osnovi sudjelovanja u dijalozima i dramatizacijama, reprodukciji obrađenih sadržaja, verbalne reakcije na verbalni ili neverbalni poticaj i sl.

Pisanje se provjerava putem diktata, kratkih i više minutnih provjera znanja i vještina, usvojenost jezičnih zakonitosti putem testova objektivnoga tipa, školskih zadaća, kraćih pismenih provjera znanja i ispita znanja.

Školska zadaća je razvijanje vještine pisanja i namijenjena je provjeri razvijenosti te vještine, a ne izdvojenom ispitivanju gramatike, vokabulara ili razumijevanja. Školska se zadaća može pisati u zasebnu bilježnicu ili na zaseban list kako bi se na kraju završenoga razreda mogla uložiti u portfolio učenika. Na osnovi slušanja glazbe, čitanja ili slušanja polaznoga teksta ili

slikovnoga odnosno vidnoga poticaja, razvija se vještina pisanja kao proces koji rezultira kreativnim ili vođenim pisanjem. Školska zadaća može biti prepisivanje izmiješanih rečenica, nadopuna teksta, vođeni ili polu vođeni sastavak, a može imati i komunikacijsku vrijednost (pismo, životopis, zamolba...). Broj, oblik i obim školske zadaće zajedno s ostalim pisanim provjerama znanja treba usuglasiti s važećim Pravilnikom o načinu praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učenika. Preporučuju se sljedeća razdoblja kao najpogodnija za pisanje školskih zadaća: 1. zadaća: od 1. do 15. studenoga; 2. zadaća : od 8. do 15. prosinca; 3. zadaća: od 15. do 30. ožujka; 4. zadaća: od 15. do 31. svibnja. Ne bi trebalo pisati 2. školsku zadaću nakon 15. prosinca, a 4. nakon 31. svibnja.

Svaka aktivnost na satu u kojoj učenici iskazuju jezičnu aktivnost bilo na receptivnoj, reproduktivnoj ili produktivnoj razini pruža mogućnost **utvrđivanja napretka i vrednovanja**. Evaluacija se provodi kao integralni dio nastavnoga sata, kao praćenje postignuća učenika, a ne kao izolirani čin. Posebno je važno da se postupci kojima se provjerava znanje ne razlikuju od uobičajenih aktivnosti na satu. Prije pristupanja pisanju pismenih ispita znanja važno je dobro uvježbati i ponoviti gradivo koje će biti evaluirano. Nužno je staviti naglasak na **pozitivne** aspekte napretka učenika i svaki napredak nagraditi na primjeren način, ali učeniku valja na **razumljiv** način ukazati na područja na kojima treba uložiti više truda. Učenicima treba dati neposrednu povratnu informaciju o ostvarenom uspjehu u aktivnostima na satu (usmena pohvala i pozitivna neverbalna).

Preporuča se na početku školske godine inicijalni test. Inicijalni test služi za bolje planiranje nastavne građe, jer iskazuje učenikovo predznanje. Ovaj test ima isključivo dijagnostičku ulogu i ne ocjenjuje se. Učitelj/ica će učenicima predočiti broj bodova, kako bi stekli uvid u svoje znanje.

Učenike valja poticati na razne oblike samoprocjene/samo vrjednovanje (portfolio) i međusobnu procjenu znanja, vještina i sposobnosti. Ne provjerava se usvojenost jezičnih struktura za koje se u Nastavnom planu i programu navodi da ih učenici usvajaju na razini prepoznavanja.

Domaće zadaće: Važna je njihova načelna redovitost kako bi se razvijale radne navike učenika. Vrlo je važno da je zadaća zadana tako da je učenici mogu svladati sami, bez pomoći roditelja i drugih. Zadaće moraju biti jasne, a upute razumljive, primjerice napisati nekoliko rečenica o sebi, prijatelju, poznatoj osobi, svome mjestu/gradu, riješiti radni listić, odgovoriti na pitanja, riješiti neki zadatak u radnoj bilježnici ili udžbeniku, napisati kraći vođeni sastav prema zadanom modelu, pronaći značenje riječi, ispisati iz teksta riječi koje spadaju u određenu kategoriju i sl. Redovitim pregledavanjem domaćih zadaća (npr. dok učenici rade na nekom drugom zadatku na nastavi i povremenim pregledom bilježnica učenika) stiže se uvid u napredak učenika, ali i u pogreške i poteškoće u učenju koje valja uzeti u obzir pri daljnjem planiranju nastave. Domaće zadaće mogu uključivati i rad na projektima, samostalno istraživanje traženjem podataka u enciklopedijama, rječnicima, na internetu, priprema prezentacija i sl.

Vanjsko vrjednovanje

Proces vrednovanja postignuća učenika prethodno navedenim oblicima unutarnjega vrednovanja valjalo bi nadopuniti i oblicima izvanjskoga vrednovanja kao što su nacionalni ispiti nakon pojedinoga razreda ili odsječka školovanja koja priprema i provodi Nacionalni centar za vanjsko vrjednovanje obrazovanja.

Uvod

Osnovna je svrha *učenja latinskog jezika* omogućiti učenicima stjecanje znanja, razvoj sposobnosti i vještina te usvajanje vrijednosti i stavova povezanih s jezikom, komunikacijom i kulturom, no učeći latinski jezik u medicinskim programima učenici u konačnici dobivaju i mogućnost puno lakšeg, bržeg i potpunijeg svladavanja programa predmeta struke uz puno razumijevanje profesionalne sestrinske komunikacije.

U predmetima Jezično-komunikacijskoga područja jezik je istovremeno i sadržaj i sredstvo učenja i poučavanja. Ovladanost jezikom (poglavito materinskim, ali i drugim, stranima) temelj je za učenje tijekom cijeloga života općenito, a u ovoj struci naglašeno. Budući je latinski jezik kao sredstvo izražavanja unutar struke podloga svim ostalim područjima i predmetima tijekom kasnijeg strukovnog odgoja i obrazovanja, a često i jedini oblik kojim se učenicima posreduje sadržaj nastavnoga predmeta ovladavanje znanjima u latinskom jeziku izravno utječe na uspjeh u svladavanju znanja u mnogim strukovnim predmetima.

Potrebno je osvijestiti važnost poznavanja latinskog jezika i znanja o njemu kao općega kulturnoga dobra, razvijati poštovanje prema tom jeziku, njegovoj književnosti i kulturi jer se kroz to nasljeđe doprinosi razvoju nacionalnog identiteta. Učenjem latinskog može se kod hrvatskih građana razvijati poštovanje prema jezicima, književnostima i kulturama pripadnika svih naroda koji žive u Republici Hrvatskoj i Europi.

Dodatno valja napomenuti da je grčki jezik i terminologija podloga razvoju latinskog medicinskog izričaja te je potrebno usvojiti i osnove čitanja alfabeta, usvajanje izgovora grčkih termina i njihovo prepoznavanje unutar medicinskog leksika kako latinskog, tako i hrvatskog i ostalih modernih jezika.

Nastavni plan i program latinskog jezika za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre ima cilj dopuniti znanja, vještine i kompetencije učenika u području latinskog jezika i osposobiti ih prije svega za zanimanja u zdravstvu.

Temeljni ciljevi nastavnog plana i programa

Učenici će (tijekom školovanja):

- steći potrebne razine čitanja i pisanja te razumijevanja, prevođenja i interpretacije tekstova na latinskom jeziku ključne za učenje, rad i život;
- naučiti koristiti latinski jezik u raznim situacijama u međudjelovanju sa sugovornicima u privatnoj i profesionalnoj sestrinskoj komunikaciji;

- razumjeti kako jezik djeluje i ovladati potrebnim stručnim jezikoslovnim pojmovima i tekstnim vrstama;
- razumjeti različite medijske jezike te ih uspješno rabiti u učenju i komunikaciji, posebno informacijsko-komunikacijske tehnologiju;
- znati pronalaziti i koristiti različite izvore informacija, procjenjivati njihovu pouzdanost i korisnost za proučavanje određene teme, prepoznavati njihov kontekst i autorovu namjeru;
- razvijati istraživačku radoznalost propitivanjem, razumijevanjem i rješavanjem problema stječući time samopouzdanje te zadovoljstvo radom i postignutim uspjehom;
- naučiti postavljati bitna i na problem usmjerena pitanja, osposobiti se za kritičko prosuđivanje društvenih pojava i cjeloživotno učenje
- razvijati razumijevanje, zanimanje, poštovanje i skrb za vlastiti jezik, kulturu i književnost, kao i za kulture, književnosti i jezike drugih naroda u Hrvatskoj, Europi i svijetu;
- usvojiti humanističke vrijednosti (npr. prijateljstvo, suradnja, altruizam)

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (70 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovna postignuća	Nastavni sadržaj
Morfologija – promjenjive vrste riječi	<ul style="list-style-type: none"> • ovladati specifičnostima izgovora i pravopisa • ovladati osnovnim gramatičkim kategorijama i primjenjivati ih • osvijestiti pozitivan stav prema čitanju i pisanju stranih riječi • steći potrebu za pravilnim čitanjem, pisanjem i razumijevanjem konteksta • uočiti veze s materinjim i stranim jezicima 	<ul style="list-style-type: none"> • pravila čitanja i pisanja (klasični i tradicionalni) • nomina – osnovni rječnički oblik, deklinacije (1. – 5.) • adiectiva – osnovni rječnički oblik, deklinacije, komparacija (pravilna i nepravilna) • verba – osnovni rječnički oblik, oblici akt/pas prez. osnove (određivanje osnove, tvorba indikativa prezenta, imperfekta i futura I)
Morfologija – ostale vrste riječi	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznati i imenovati vrstu riječi, primijeniti i povezati u kontekst • usporediti s materinjim i stranim jezicima 	<ul style="list-style-type: none"> • prijedlozi, prilozi (tvorba i komparacija), brojevi, zamjenice (osnovni oblici u N)
Vokabular	<ul style="list-style-type: none"> • svladati uporabu dvojezičnog rječnika • razumjeti propisani fond riječi • usvojiti osnovne strategije suradničkog i individualnog učenja 	<ul style="list-style-type: none"> • opći i stručni (termini unius verbi, jednostavne sintagme, složenije, composita...) vokabular • dicta et sententiae
Sintaksa	<ul style="list-style-type: none"> • samostalno i uz pomoć rječnika analizirati i prevesti sintagme, strukovne fraze, jednostavne rečenice i kraće prilagođene tekstove • staviti rečenice i tekstove u civilizacijski i književno-povijesni kontekst i objasniti poruku 	<ul style="list-style-type: none"> • sadržajno prikladni tekstovi – originalni ili prilagođeni (iz udžbenika i drugih izvora)
Civilizacijski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • čitati mitološke priče i tekstove civilizacijskog sadržaja • upoznati kulturološko i civilizacijsko ishodište, • uočiti i prepoznati povezanost 	<ul style="list-style-type: none"> • postanak Rima, mitološki i povijesni, razvoj antičke civilizacije uopće • mitološke priče i tekstovi civilizacijskog, književno-

	<p>vlastita nasljeđa s cjelokupnim dostignućima antičke i europske civilizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • odabrati, vrednovati i preporučiti korištenje raznih izvora 	<p>povijesnog i strukovnog sadržaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvoj lat. jezika sve do romanskih jezika, latinizmi u hrvatskom svakodnevnom govoru, latinski u književnom i pravnom biću Hrvatske kroz stoljeća
--	---	--

2. razred (70 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovna postignuća	Nastavni sadržaj
Morfologija	<ul style="list-style-type: none"> • samostalno primijeniti znanja o osnovnim gramatičkim kategorijama; • stvarati i kreirati nove oblike • argumentirati razumijevanje konteksta • staviti u odnose novonastale oblike i njihovo značenje u tekstu te argumentirati širu poruku • primijeniti strategije suradničkog učenja • usporediti s materinskim i stranim jezicima 	<ul style="list-style-type: none"> • nomina – deklinacije, osobitosti • adiectiva – deklinacije, komparacija, osobitosti • verba – oblici prez. osnove (indikativi prezenta, imperfekta i futura I, imperativ, infinitiv) akt. i pas., isto za esse, tvorba oblika perfektne osnove (indikativi) i participske osnove (indikativi); verba anomala, deponentia, semideponentia, impersonalia, defectiva; participi, gerundiv, gerund • ostale vrste riječi
Vokabular	<ul style="list-style-type: none"> • primijeniti znanje uporabe rječnika, • razumjeti propisani fond riječi • raščlaniti nove riječi, uspoređivati s već usvojenim vokabularom • citirati i upotrebljavati izraze i izreke u odgovarajućem kontekstu • koristiti u pripremi prezentacije vlastitih radova • uspoređivati i procjenjivati tuđe radove • usvojiti humanističke vrijednosti 	<ul style="list-style-type: none"> • terminologija grčkog podrijetla • alfabet i pravila čitanja • tvorba riječi pomoću sufiksa ili prefiksa • dicta et sententiae; • composita verborum • grecizmi i latinizmi u suvremenim jezicima (u svakodnevnom govoru kao i u meta-jezicima pojedinih znanstvenih disciplina)
Sintaksa	<ul style="list-style-type: none"> • analizirati i razlikovati osnovne funkcije riječi u rečenicama • samostalno uz pomoć rječnika prevesti rečenice, opće i strukovne fraze ili jednostavnije tekstove (originalne ili prilagođene) • stvoriti radoznalost i pozitivan odnos prema prijevodu i razumijevanju teksta • formulirati poruke te staviti u širi kontekst 	<ul style="list-style-type: none"> • analiza i prijevod sintagmi, jednostavnijih jezičnih konstrukcija (perifrastične konj.) ili rečenica tj. dijelova originalnog teksta • sadržajno prikladni tekstovi – originalni ili prilagođeni (iz udžbenika i drugih izvora)
Civilizacijski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • identificirati kulturološko i civilizacijsko ishodište, utvrditi povezanost vlastita nasljeđa s cjelokupnim dostignućima antičke i europske civilizacije • interpretirati priče i podatke iz povijesti, književnosti i civilizacije • odabrati, vrednovati i koristiti razne izvore 	<ul style="list-style-type: none"> • mitološke priče i tekstovi iz raznih izvora • pisci od početaka razvoja antičkih kultura sve do srednje- i novovjekovnih spisa naših i europskih latinista prema odabranim djelima u udžbeniku

Didaktičke upute

Elementi ocjenjivanja – 1. razred

Naziv elementa	Obrazloženje
vokabular	opća i strukovna terminologija u osnovnom obliku, izvedenim oblicima, složenijim sintagmama
usvojeno znanje	jezične zakonitosti usvojene barem na planu reprodukcije uz pojedine jednostavne primjere; poznavanje nekih osnovnih kulturološko-civilizacijskih pojmova
primjena	vještina prepoznavanja ili tvorbe oblika te njihovo prevođenje odgovarajućim izrazima u hrvatskom jeziku i uporaba u odgovarajućoj situaciji, prepoznavanje sličnosti i poveznica s nekim drugim područjima (jezici, društveni, prirodni predmeti, predmeti struke, opće kulturna znanja, svakodnevni život, okoliš...)
samostalni rad	sve aktivnosti učenika koje radi u školi prema zadanom obrascu, domaće zadaće, referati, plakati, seminarski radovi prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi; svi se radovi vrednuju jednako bilo individualno ili kao dio grupnog uratka

Kriteriji ocjenjivanja

Ocjena	Obrazloženje
dovoljan	prepoznavanje značenja riječi u osnovnom obliku, izvedenim oblicima, složenijim sintagmama, usvojenost osnovnih jez. zakonitosti i civ. pojmova
dobar	primjena usvojenih jezičnih zakonitosti; mogućnost analize ili tvorbe oblika, usvojena osnovna tehnika prevođenja, poznavanje većeg broja kulturološko-civilizacijskih pojmova
vrlo dobar	vještina prepoznavanja ili tvorbe oblika, prevođenja većih cjelina na hrvatski jezik, poznavanje velikog broja stručnih termina i njihove uporabe u odgovarajućoj situaciji, povezivanje sa hrvatskim ili str. jezikom, usvojenost većeg broja pojmova iz književnosti, kulturno-civilizacijskih sadržaja i mitologije
odličan	potpuno vladanje primjenom jezika u usmenom i pismenom izražavanju, odlično poznavanje vokabulara, sposobnost prevođenja i s hrvatskog na latinski, odlično snalaženje u svim elementima ocjenjivanja, potpuna samostalnost u radu

Elementi ocjenjivanja – 2. razred

Naziv elementa	Obrazloženje
vokabular	sve vrste riječi u osnovnom obliku, izvedenim oblicima, složenijim sintagmama
usvojeno znanje	jezične zakonitosti usvojene barem na planu reprodukcije uz pojedine jednostavne primjere; poznavanje nekih osnovnih kulturološko-civilizacijskih pojmova
primjena	vještina prepoznavanja ili tvorbe oblika te njihovo prevođenje odgovarajućim izrazima u hrvatskom jeziku i uporaba u odgovarajućoj situaciji, prepoznavanje sličnosti i poveznica s nekim drugim područjima (jezici, društveni, prirodni predmeti, predmeti struke, opće kulturna znanja, svakodnevni život,

	okoliš...)
samostalni rad	sve aktivnosti učenika koje radi u školi prema zadanom obrascu, domaće zadaće, referati, plakati, seminarski radovi prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi; svi se radovi vrednuju jednako bilo individualno ili kao dio grupnog uratka

Kriteriji ocjenjivanja

Ocjena	Obrazloženje
dovoljan	prepoznavanje značenja riječi u osnovnom obliku, izvedenim oblicima, složenijim sintagmama, usvojenost osnovnih jez. zakonitosti i civ. pojmova
dobar	primjena usvojenih jezičnih zakonitosti; mogućnost analize ili tvorbe oblika, usvojena osnovna tehnika prevođenja, poznavanje većeg broja kulturološko-civilizacijskih pojmova
vrlo dobar	vještina prepoznavanja ili tvorbe oblika, prevođenja većih cjelina na hrvatski jezik, poznavanje velikog broja stručnih termina i njihove uporabe u odgovarajućoj situaciji, povezivanje sa hrvatskim ili str. jezikom, usvojenost većeg broja pojmova iz književnosti, kulturno-civilizacijskih sadržaja i mitologije
odličan	potpuno vladanje primjenom jezika u usmenom i pismenom izražavanju, odlično poznavanje vokabulara, sposobnost prevođenja i s hrvatskog na latinski, odlično snalaženje u svim elementima ocjenjivanja, potpuna samostalnost u radu

- **Metode rada:** usmeno izlaganje, razgovor, čitanje i rad na tekstu, objašnjavanje, pisanje, ERR
- **Vrjednovanje** - navedeni ishodi vrednovat će se putem već navedenih kriterija i elemenata kroz slijedeće oblike -
  - pisana provjera (rješavanje zadataka na satu, provjere znanja te primjene usvojenog, školske zadaće)
  - usmena provjera (čitanje, izgovor, usvojenost pojmova, analiza i prijevod teksta)
  - seminarski radovi, referati, prezentacije, domaće zadaće

Uvod

Dvogodišnji nastavni plan i program tjelesne i zdravstvene kulture sadržajno je, metodološki i koncepcijski u skladu s Programom tjelesne i zdravstvene kulture za osnovnu školu. Program predviđa usvajanje neophodnih znanja za mogućnost cjeloživotnog bavljenja sportskim aktivnostima, kao i stjecanje spoznaja o potrebi cjeloživotnog vježbanja u funkciji očuvanja zdravlja. Program nastave tjelesne i zdravstvene kulture učenica/ka za stjecanje kvalifikacije medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege pretpostavlja teorijsko-praktični rad pri čemu učenici proširuju umijeća, vještine i navike stečene u osnovnoj školi.

Svrha

Svrha je nastave dvogodišnjega programa tjelesne i zdravstvene kulture stjecanje temeljnih znanja, sposobnosti, vještina, navika i vrijednosti potrebnih za primjenu raznih oblika sportskih aktivnosti te upoznavanje s hrvatskom kulturno-športskom baštinom.

- **Cilj** je tjelesne i zdravstvene kulture zadovoljiti biološke, psihološke i socijalne potrebe čovjeka za kretanjem kao izrazom zadovoljavanja određenih potreba kojima se uvećavaju adaptivne i stvaralačke sposobnosti u suvremenim uvjetima života i rada te osposobljavanje učenica/ka za cjeloživotno bavljenje tjelesnim vježbanjem. Uz to, cilj je tjelesne i zdravstvene kulture i razvijanje zdravstvene kulture radi očuvanja i promicanja osobnog zdravlja i zdravlja svoje okoline te radnih i drugih sposobnosti.

Zadace su tjelesne i zdravstvene kulture:

- povezati osnovnoškolska motorička znanja s novim sadržajima i postignućima;
- usvijestiti potrebu za trajnim bavljenjem tjelesnim vježbanjem;
- pospješiti usvajanje novih motoričkih znanja i razvoj određenih osobina i sposobnosti značajnih za trajno bavljenje određenom kineziološkom aktivnošću;
- njegovanje zdravstvene kulture radi povećavanja otpornosti organizma na štetne utjecaje suvremenog načina života i rada;
- upoznati povijest športa radi razumijevanja uloge i značaja športa u razvoju društva;
- stjecanje temeljnih znanja o prehrani i utjecaju na zdravlje;
- stjecanje bitnih informacija za primjenu u urgentnim situacijama;
- teorijsko-praktično osposobljavanje učenika za stalnu primjenu odgovarajućeg tjelesnog vježbanja kao dijela kulture življenja i to:
  - o utjecaju tjelesnog vježbanja na ljudski organizam u cjelini i na pojedine organske sustave, posebice sa stajališta promicanja i očuvanja zdravlja,
  - o načinu prevencije i sanacije poremećaja uslijed nekretanja ili posljedica prouzročenih obavljanjem određenog zanimanja.

Specifičnosti u odnosu na izbor zanimanja

Zdravlje i bio-psiho-socijalni rast i razvoj učenika ove dobi osnovni su preduvjet za sve životne, radne, stvaralačke i kulturne aktivnosti u kasnijem razdoblju života. Svrha je odgojno-obrazovnih postupaka pozitivan utjecaj na mnoga obilježja antropološkog statusa te utjecati na ukupno zdravlje učenika i na djelotvornije funkcioniranje svih organa i organskih sustava kao svojevrsnoj prepreci pojave mnogih neželjenih posljedica, a ako do njih i dođe, lakše se svladavaju. Učenice/ke treba educirati za svakodnevno tjelesno vježbanje i osposobiti ih da vode računa o svome zdravlju i da budu odgovorni za njega. Rješenja treba tražiti u odgoju za zdrav način življenja u kojem važnu ulogu imaju kineziološke aktivnosti u slobodno vrijeme.

U program nastave preporučuju se kineziološke aktivnosti koje će stimulatивно i korektivno utjecati na razvoj kralješnice i koje će poboljšati funkciju krvožilnog i dišnog sustava.

Programske cjeline mogu se sastaviti iz sljedećih skupina kinezioloških aktivnosti:

1)	- atletika,	2)	- košarka,
	- športska gimnastika,		- odbojka,
	- ples,		- rukomet,
	- aerobik		- nogomet,
	- ritmičko-športska gimnastika,		
	- borilački sportovi.		

Odabir sadržaja osnovnoga programa svodi se na produbljivanje i proširivanje motoričkih znanja, razvoj sposobnosti i osobina, s težištem na poboljšanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti učenica i učenika te otklanjanje negativnih utjecaja tijekom ubrzanog rasta u ovoj dobi.

Sadržaji dopunskoga programa nisu strogo određeni. Dopunskim programom mogu se obogatiti životna iskustva učenica/ka uvođenjem u nove aktivnosti, utjecati na smanjivanje razlika koje se odnose na sposobnosti i osobine učenica/ka i pripremiti ih za bavljenje tjelesnim vježbanjem tijekom dužeg radnog i životnog razdoblja.

Težište aktivnosti treba usmjeriti na sportove u kojima dolazi do izražaja samostalno učenje i mogućnost trajnoga samostalnog bavljenja tom aktivnošću, kao što su:

1)	- stolni tenis,	- koturaljkanje
	- klizanje,	- plivanje,
	- skijanje,	- badminton,
	- biciklizam,	- planinarenje
	- tenis,	- orijentacijsko trčanje.

2) - fitness, pilates, jedrenje, kuglanje te sportovi i druge aktivnosti u tradiciji lokalne sredine, kao i one koje će se s vremenom pojaviti i biti omiljene.

Dio navedenih aktivnosti i športova može se implementirati u redoviti nastavni proces ako to uvjeti rada omogućuju, a dijelom učenici imaju mogućnost proširiti znanja i razvijati sposobnosti stečene u osnovnom programu na druge športove i aktivnosti iz dopunskog programa u drugim organizacijskim oblicima rada: izvannastavnim aktivnostima, izvanškolskim aktivnostima, izletima, natjecanjima, športskim kampovima u zimskom ili ljetnom razdoblju.

Program tjelesne i zdravstvene kulture za učenice/ke koji se nalaze u razdoblju zdravstvenoga oporavka

Poslije svake ozljede ili preležane bolesti organizam znatno osjetljivije reagira na različite promjene, na vrstu i intenzitet opterećenja. Zato je prijeko potrebno da se program tjelesne i zdravstvene kulture izrađuje i primjenjuje po načelima, koja vrijede za izradbu i provođenje programa tjelesne i zdravstvene kulture za učenike oštećenoga zdravlja. Prema tomu, za svakoga učenika u razdoblju zdravstvenoga oporavka valja izraditi poseban program, koji ima zadaću što ranijeg i djelotvornijeg zdravstvenog oporavka. Jednako tako potrebno je izraditi poseban program za učenice/ke s kroničnim bolestima (astma, alergije, epilepsija, dijabetes, bronhitis itd.). U remisiji tih bolesti prijeko je potrebno da se i ovim učenicima omogući uključivanje u program nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (ž/m) (70 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovna postignuća	Nastavni sadržaji
Trčanja	<ul style="list-style-type: none"> - usvajanje racionalne tehnike trčanja iz različitih početnih položaja - učenici će steći znanja o individualnom doziranju volumena opterećenja u skladu s osobnim potencijalnim mogućnostima - steći spoznaju o mogućnostima unapređenja vlastitih fizičkih sposobnosti (kao posljedica redovitog, pravilnog vježbanja) 	(ž/m) Ciklično kretanje različitim tempom do 8 minuta. Trčanje kratkih dionica «leteće» 20 do 40 m. Trčanje dužih dionica s visokim startom 60 do 80 m. Štafetno trčanje – tehnika primopredaje palice, odozdo. Individualna dostignuća, 800 m/ž, 1000 m/m. Prijelaz preko različitih prepreka.
Skokovi	<ul style="list-style-type: none"> - povećanje sposobnosti i umijeća svladavanja različitih prepreka po visini ili duljini 	(ž/m) Skok u dalj koračnom tehnikom

		<p>- 1,5 korak.</p> <p>Skok u vis (stradle, „flop“)</p> <p>Individualna motorička dostignuća</p>
Bacanja	- povećanje sposobnosti senzorne i motoričke usklađenosti	<p>(ž/m)</p> <p>Bacanje medicine od 2 kg suvanjem.</p> <p>Bacanje loptica u dalj i u cilj.</p>
Vis, upor, penjanje	- povećanje sposobnosti i umijeća svladavanja različitih vrsta gibanja	<p>(ž)</p> <p>Njihom strance premah odnožno na nižu pritku, (R).</p> <p>Klimom premah zgrčeni, (R).</p> <p>Iz visa ležećeg prednjeg uzmah na višu pritku odzivom jedne noge, (R).</p> <p>(ž/m)</p> <p>Više premeta strance povezano.</p> <p>Kolut naprijed kroz stoj na rukama.</p> <p>Penjanje na mornarskim ljestvama.</p> <p>(m)</p> <p>Njih u potporu i uporu na ručama.</p> <p>Saskok u prednjihu s okretom za 180°- ruče.</p> <p>Naupor zavjesom o potkoljeno – preča.</p> <p>Kovrtljaj nazad iz upora prednjeg – preča.</p> <p>Sklopka s povišenja (s vrata).</p> <p>Sklopka s glave.</p>
Ravnotežni položaji	- povećanje umijeća i sposobnosti izvođenja višestrukih zadaća u uvjetima različitih podloga	<p>(ž)</p> <p>Naskok u upor čučeci, galop naprijed,</p> <p>otvoreno-zatvoreni poskok, «mačji» skok, «leteći» skok, okreti u čučnju i usponu na obje noge za 180° - greda 40, 80 cm.</p> <p>Više elemenata povezano,</p>

		vježba na gredi 40, 80cm.
Preskoci, poskoci	<ul style="list-style-type: none"> - povećanje umijeća i stjecanje sigurnosti za savladavanje različitih prepreka 	<p>(ž/m)</p> <p>Odbočka u lijevu i desnu stranu.</p> <p>Prednoška iz kosog zaleta</p> <p>Skokovi uvito na elastičnom stolu.</p> <p>Pružen skok s okretom za 180° (mini trampolin).</p>
Plesne strukture	<ul style="list-style-type: none"> - usvajanje različitih plesnih struktura radi lakše društvene komunikacije i sadržajnijeg korištenja slobodnog vremena - upoznavanje s hrvatskom kulturnom baštinom - razvijanje samopoštovanja, empatije, tolerancije i kreativnosti u socijalnim kontaktima - učenici će znati djelotvorno koristiti naučeno i bit će osposobljeni za individualno provođenje tjelesne aktivnosti 	<p>(ž)</p> <p>Kruženje rukama u čeonj, bočnoj i vodoravnoj ravnini obručem, loptom, vijačom u mjestu i kretanju</p> <p>Zamasi i kruženja pruženom nogom u čeonj i bočnoj ravnini.</p> <p>Križni okreti «valom» za 180° i 360° u obje strane.</p> <p>Spiralni okret u lijevu i desnu stranu.</p> <p>Poskoci vijačom u kretanju pruženom nogom u prednoženju, zanoženju i odnoženju.</p> <p>Poskoci u mjestu prednoženjem, zanoženjem i odnoženjem uz bacanje i hvatanje lopte.</p> <p>«Jelenji» skok.</p> <p>Korak valcera, poloneze; kretanje u obje strane uz rad nogu i ruku u raznim tlocrtnim oblicima.</p> <p>Realizacija kretnjom 2/4, 3/4 i 4/4 ritmičnog obrasca.</p> <p>Društveni plesovi: valcer, polka, (ž/m).</p> <p>Izbor narodnih tradicijskih plesova iz okruženja, (ž/m).</p> <p>Povezati više elemenata u male sastave – koreografije uz glazbu u trajanju do 45 sec. (ž).</p>

Borilačke vježbe	<ul style="list-style-type: none"> - usvajanje određenog fonda motoričkih informacija prijeko potrebnih za djelotvorno rješavanje potreba razvoja i očuvanja zdravlja, rješavanje svakodnevnih motoričkih zadataka, a posebice zadaća u posebnim situacijama upoznavanje sa tradicijama u športu i životu drugih država 	<p>(ž/m)</p> <p>Padovi: naprijed, nazad i u stranu.</p> <p>Bacanje: preko ramena, nožno i ručno</p> <p>Zahvati držanja</p>
Igre	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje pravilnih stavova prema događanjima u športu, te poduzimanje mjera za čuvanje i promicanje športa - upoznavanje s hrvatskom športskom baštinom - teorijsko-praktično osposobljavanje učenika/ka za stalnu primjenu odgovarajućeg športsko rekreacijskog vježbanja kao dijela kulture življenja i sadržajnijeg korištenja slobodnog vremena - razvijanje tolerancije i nenasilja u športu - učenici će biti osposobljeni odabrati i primijeniti naučeno kako bi riješili problem ili zadatak u konkretnoj novoj situaciji - osvrt na svjetski poznate i proslavljene hrvatske športaše koji su ambasadori i promotori naše domovine - učenici će spoznati osobne mogućnosti i vlastite vrijednosti, a time ojačati samopouzdanje - učenici će usvojiti socijalne vještine za djelotvorno rješavanje sukoba 	<p>(ž/m)</p> <p>Elementarne i štafetne igre</p> <p>Vođenje lopte lijevom i desnom rukom s promjenom brzine i smjera kretanja (R i K).</p> <p>Hvatanje i dodavanje lopte jednom i objema rukama u mjestu i kretanju s promjenom brzine i smjera kretanja (R i K).</p> <p>Pobiranje lopte jednom rukom uz pomoć druge i objema rukama odozdo (R i K).</p> <p>Ubacivanje lopte u koš iz kretanja, nakon vođene ili dodane lopte polaganjem i skok šutom (K).</p> <p>Udarci na vrata s mjesta i iz kretanja (R).</p> <p>Sustavi igre u napadu (R).</p> <p>Sustav obrane 6:0, 5:1 (R)</p> <p>Odbijanje lopte donje i vršno, srednje i visoko iz osnovnog odbojkaškog stava i kretanja (O).</p> <p>Gornji (tenis) servis (O).</p> <p>Smeč iz zaleta sunožnim odrazom (O).</p> <p>Blok: pojedinačni (O).</p> <p>Igra – taktika igre u obrani i napadu (K,R,O,N)</p> <p>(m)</p> <p>Vođenje lopte unutarnjim i vanjskim dijelom hrpta stopala s promjenom brzine i pravca kretanja (N).</p>

		<p>Udarci sredinom hrpta stopala i unutarnjom stranom stopala (N).</p> <p>Primanje lopte unutarnjom stranom stopala (N).</p> <p>Dodavanje lopte nogom (N).</p> <p>Oduzimanje lopte: prednje (N).</p> <p>Igra "mali nogomet".</p>
Dinamičke vježbe snage	<ul style="list-style-type: none"> - steći obavijesti o stvaranju, upotrebi i prijenosu energetskih tvari te čuvanju i promicanju zdravlja - viši nivo motoričkih i funkcionalnih sposobnosti - povećanje mišićne mase i redukcija potkožnog masnog tkiva - učenici će znati dozirati opterećenje prema osobnim mogućnostima - usvajanje znanja o važnosti održavanja redovitih higijenskih navika 	<p>(ž/m)</p> <p>Primjenom submaksimalnih dinamičkih podražaja i eksplozivnih dinamičkih podražaja, utjecati na povećanje mišićne mase, posebno mišića trupa.</p>
Opće pripreme vježbe sa i bez pomagala	<ul style="list-style-type: none"> - poznavanje dijelova tijela (anatomski i fiziološki) - poznavanje položaja tijela u prostoru (terminologija opće pripremnih vježbi) - poznavanje sprava i pomagala te mogućnosti njihova korištenja u radu - poznavanje kompleksa vježbi i njihov utjecaj - pravilno izvođenje vježbi - napredak u razvoju motoričkih dimenzija - napredak u prostornoj orijentaciji - učenici će spoznati važnost OPV u pripremi za sudjelovanje u športskoj aktivnosti 	<p>(ž/m)</p> <p>Vježbe za jačanje, istezanje, opuštanje i labavljenje mišića</p> <p>Vježbe disanja/ tehnike disanja</p> <p>Vježbe za razvoj prostorne orijentacije u zatvorenom i otvorenom prostoru</p> <p>Kompleksi vježbi</p>

2. razred (ž/m) (70 sati)

Nastavna cjelina	Obrazovna postignuća	Nastavni sadržaji
Trčanja	<ul style="list-style-type: none"> - učenici će steći znanja o individualnom doziranju volumena opterećenja u skladu s osobnim potencijalnim mogućnostima - učenici će upoznati olimpijske športove i discipline - usvajanje racionalne tehnike 	<p>(ž/m)</p> <p>Ciklično kretanje različitim tempom do 10 minuta.</p> <p>Brzo trčanje dionica 20 do 60m iz visokog i niskog</p>

	<p>trčanja iz različitih početnih položaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećanje funkcionalne sposobnosti kao preduvjet dobre radne učinkovitosti 	<p>starta.</p> <p>Trčanje dužih dionica do 120m.</p> <p>Individualna dostignuća, 100, 800, 1000 m.</p> <p>Štafetno trčanje 4 x 60m prema pravilu IAAF-a.</p> <p>Orijentacijsko trčanje.</p> <p>Savladavanje prepreka u prirodnim uvjetima.</p>
Skokovi	<ul style="list-style-type: none"> - osposobljavanje povećanjem sposobnosti i umijeća svladavanja različitih prepreka u visinu ili daljinu - usvajanje tehnike skoka udalj i skoka uvis 	<p>(ž/m)</p> <p>Skok u dalj – individualna motorička dostignuća.</p> <p>Skok u vis – individualna motorička dostignuća</p>
Bacanja	<ul style="list-style-type: none"> - povećanje preciznosti i koordinacije senzornih i motoričkih sposobnosti 	<p>(ž/m)</p> <p>Bacanje loptica različite težine u cilj i daljinu zaletom.</p> <p>Bacanje medicine od 3 kg suvanjem</p>
Vis, upori	<ul style="list-style-type: none"> - povećanje sposobnosti i umijeća svladavanja različitih prepreka 	<p>(ž)</p> <p>Klimom premah raznožni (dvR).</p> <p>Upor prednji na višoj pritci, spust naprijed</p> <p>u vis ležeći prednji (dvR).</p> <p>Premet strance iz zaleta i poskoka.</p> <p>Stoj na rukama, kolut naprijed.</p> <p>(m)</p> <p>Kolut nazad kroz stoj na rukama.</p> <p>Njihom kroz vis strmoglav do upora stražnjeg – karike.</p> <p>Vis prednji – klimom ili zgibom uzmah prednji – preča.</p> <p>Sklopka s glave.</p> <p>Premet naprijed.</p>

<p>Ravnotežni položaji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - utjecaj na razvoj prostorne orijentacije - razvoj osjećaja za ritam 	<p>(ž)</p> <p>Naskok premahom jedne noge odnožno</p> <p>do upora jašućeg; polkin korak, tupfer,</p> <p>škare naprijed, vaga iz skoka, saskok «jelenji», saskok uvito – greda 40 – 80 cm.</p> <p>(m)</p> <p>Vaga bočno otklonom i odnoženjem.</p>
<p>Preskoci</p>	<ul style="list-style-type: none"> - učenici će biti osposobljeni za prelazak različitih prepreka - učenici će usvojiti znanja o sprečavanju povreda pri tjelesnom vježbanju i savladavanju prepreka - primjena i usavršavanje usvojenih vještina u problemskim situacijama 	<p>(ž/m)</p> <p>Prednoška.</p> <p>Skokovi na elastičnom stolu prednožno,</p> <p>raznožno, pruženo i s okretom do 360°.</p> <p>Raznoška i zgrčka sa zanoženjem.</p>
<p>Borilačke vježbe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usvajanje određenog fonda motoričkih informacija prijeko potrebnih za djelotvorno rješavanje potreba razvoja i očuvanja zdravlja, rješavanje svakodnevnih motoričkih zadataka, a posebice zadaća u posebnim i hitnim situacijama 	<p>(ž/m)</p> <p>Bacanje: bočno i nožno.</p> <p>Obrana od udaraca, zahvata držanja i gušenja</p> <p>Udarci rukama i nogama</p>

<p>Plesne strukture</p>	<ul style="list-style-type: none"> - učenice/ci će usvojiti različite plesne strukture radi lakše društvene komunikacije i sadržajnijeg korištenja slobodnog vremena - razvijanje motoričkih sposobnosti (koordinacije pokreta, fleksibilnosti, ravnoteže) - razvoj osjećaja za ritam – senzornih i motoričkih sposobnosti - razvijanje kulturnih oblika zabave, poštovanja hrvatske tradicije i kulture - razvoj emocionalne stabilnosti - iskazivanje kreativnosti, vlastite osobnosti, samopoštovanja te poštovanja i tolerancije prema tuđim tradicijama i izričajima 	<p>(ž)</p> <p>Zamasi i kruženja impulsom s trakom u mjestu i kretanju.</p> <p>Zamasi i kruženja pruženom nogom u kretanju plesnim koracima (valcer, polka, galop).</p> <p>Spiralni okret s loptom u obje strane.</p> <p>Okret iz poskoka za 180° i 360° u obje strane.</p> <p>Otvoreni – zatvoreni poskok na mjestu i u kretanju.</p> <p>Skok "škare" povezano naprijed – nazad.</p> <p>Preskakivanje vijače naprijed i nazad križanjem ruku.</p> <p>«Leteći» skok vijačom.</p> <p>«Vaga» zanoženjem iz okreta za 360°.</p> <p>«Vaga» iz skoka «kadet».</p> <p>«Vaga» iz «letećeg» skoka.</p> <p>Sinusoida trčanjem, niskim «letećim» skokovima uz vođenje lijeve i desne ruke.</p> <p>Realizacija ritmova slobodnim izborom sprave i glazbene pratnje – koreografije do 60 sekundi.</p> <p>(ž/m)</p> <p>Društveni plesovi: tango i rock plesovi.</p> <p>Izbor narodnih tradicijskih plesova iz okruženja.</p>
<p>Igre</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje pravilnih stavova prema događanjima u športu, te poduzimanje mjera za čuvanje i promicanje športa - razvoj tolerancije i nenasilnog rješavanje mogućih konflikata u športskim događanjima - teorijsko-praktično osposobljavanje za stalnu primjenu odgovarajućeg športsko 	<p>(ž/m)</p> <p>Elementarne i štafetne igre.</p> <p>Vođenje lopte lijevom i desnom rukom naizmjenice, nisko, visoko i dokorakom (K).</p> <p>Dodavanje lopte objema rukama od tla, s grudi iznad ramena i glave te jednom</p>

	<p>rekreacijskog vježbanja kao dijela kulture življenja i sadržajnijeg korištenja slobodnog vremena</p> <ul style="list-style-type: none"> - utjecati na razvoj kulture športskog ponašanja i praćenja športskih događanja - učenice će steći znanja i naviku za unapređivanje i očuvanje zdravlja i zdrave okoline - usvajanje sustava vrijednosti koji pomaže jačanju samokontrole u iskazivanju osobnosti 	<p>rukom sa strane i od tla iz kretanja (K).</p> <p>Pivotiranje (K).</p> <p>Slobodno bacanje (K).</p> <p>Fintiranje s promjenom smjera i načina dodavanja lopte (K).</p> <p>Oduzimanje lopte pri vođenju i ubacivanju u koš (K).</p> <p>Osobna obrana preuzimanjem igrača (K).</p> <p>Blokade, kombinacije napada i obrane s dva igrača, s tri igrača, s jednim centrom (K).</p> <p>Igra na dva koša s primjenom pravila (K).</p> <p>Donje odbijanje lopte jednom rukom srednjih i niskih povaljkom (O).</p> <p>Dizanje lopte na smeč (O).</p> <p>Individualni napad servisom i smečom (O).</p> <p>Obrana u stražnjoj liniji (O).</p> <p>Blok pojedinačni i grupni (O).</p> <p>Taktika napada putem treće lopte(O).</p> <p>Igra preko mreže s primjenom pravila (O).</p> <p>Udarci lopte na vrata s otklonom u suprotnu stranu (R).</p> <p>Obrana udarca sa strane - tehnika vratara (R).</p> <p>Blokiranje jednom i objema rukama (R).</p> <p>Primanje lopte preuzimanjem (R).</p> <p>Napad s 9m (R).</p> <p>Individualni i skupni protunapad (R).</p> <p>Sustav kombinirane obrane 5:1, 4:2 (R).</p> <p>Napad na kombiniranu obranu</p>
--	---	---

		<p>(R).</p> <p>Igra u napadu i obrani u specifičnim uvjetima (R).</p> <p>(m)</p> <p>Izvođenje poluvolej i volej udaraca (N).</p> <p>Oduzimanje lopte izbijanjem (N).</p> <p>Dribling (prelaženje protivničkog igrača) unutarnjom i vanjskom stranom stopala (N).</p> <p>Igra na dvojna vrata uz primjenu pravila (N).</p>
Dinamičke vježbe snage	<ul style="list-style-type: none"> - steći obavijesti o stvaranju, upotrebi i prijenosu energetske tvari te čuvanju i promicanju zdravlja pojedinca - viši nivo motoričkih i funkcionalnih sposobnosti - povećanje mišićne mase i redukcija potkožnog masnog tkiva 	<p>(ž/m)</p> <p>Pripremne vježbe za održavanje ravnoteže između mišićne mase tijela i potkožnog masnog tkiva, posebice vježbe fleksibilnosti primjenom dinamičkih vježbi u serijama.</p>
opće pripremne vježbe - sa i bez pomagala	<ul style="list-style-type: none"> - poznavanje dijelova tijela (anatomski i fiziološki) - poznavanje položaja tijela u prostoru (terminologija opće pripremnih vježbi) - poznavanje sprava i pomagala te mogućnosti njihova korištenja u radu - poznavanje kompleksa vježbi i njihov utjecaj na organizam - učenici će znati sastaviti kompleks vježbi prema osobnim zdravstvenim potrebama - pravilno izvođenje vježbi - napredak u razvoju motoričkih dimenzija - napredak u prostornoj orijentaciji 	<p>(ž/m)</p> <p>Kompleksi vježbi za jačanje, istezanje, opuštanje i labavljenje mišića</p> <p>Vježbe disanja / tehnike disanja</p> <p>Vježbe za razvoj prostorne orijentacije u zatvorenom i otvorenom prostoru</p>

Didaktičke upute

Metode rada

- a) nastavne metode - metoda usmenog izlaganja,
- metoda demonstracije,
  - metoda postavljanja i rješavanja motoričkih zadataka,

- b) metode vježbanja - metode standardno ponavljajućeg vježbanja,
- metode promjenljivog vježbanja,
  - situacijska metoda vježbanja
- c) metode učenja - sintetička metoda,
- analitička metoda,
  - kombinirana metoda

Metodički organizacijski oblici rada

Frontalni oblik rada, individualni oblik rada, grupni oblik rada, složeni metodički oblici rada

Vrjednovanje ishoda

Provjera MZ, MS, MD, FS i odgojnih zadaća.

Praćenje i vrjednovanje rada učenika provoditi uvažavajući aktualno stanje njihova antropološkog statusa, realne mogućnosti svakog pojedinog učenika i njegov cjelokupni napredak tijekom školske godine.

Oblici: inicijalno, tranzitivno i finalno provjeravanje.

Minimalni materijalni uvjeti za izvođenje programa

PROSTOR	OPREMA
Otvoreni i zatvoreni sportski prostori s pratećim higijenskim prostorijama, Sportska dvorana, teretana, igrališta... - prema pedagoškom standardu	Stol za stolni tenis, gimnastičke sprave i pomagala prema standardu za opremanje sportskih igrališta i dvorana (švedske ljestve, švedske klupice, niska i visoka greda, trambulin, švedski sanduk, koševi za košarku, odbojkaška mreža i stalci, stalci za skok u vis, strunjače raznih debljina i veličine, razni sportski rekviziti za izvođenje nastave, lopte, čunjevi, vijače, palice, medicinke, bučice, utezi, AV sredstva...), prema pedagoškom standardu

Uvod

Nastavni plan i program ETIKE u programu za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre je općeobrazovni nastavni sadržaj, koji upoznaje i osposobljava učenike za suočavanje s temeljnim moralnim izazovima današnjice. Nastavni plan i program razmatra moralna pitanja na tri temeljne razine: a) osobni moralni razvoj; b) moralne vrijednosti i norme u društvu i zajednici; c) profesionalni izazovi: bioetika i etika i d) Etika ili o razboritom životu

Temeljni ciljevi

Usvojiti etička znanja, razvijati sposobnosti moralnog prosuđivanja, etičkog argumentiranja i orijentiranja učenika u životu čime se pridonosi stjecanju ljudskih, građanskih i profesionalnih moralnih kompetencija.

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

- 1. razred (35 sati)
- 2. razred (35 sati)

I. GODIŠTE

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj
U potrazi za identitetom	<ul style="list-style-type: none"> - osvijestiti i objasniti temeljne moralne probleme i izazove modernog svijeta . - analizirati vrijednosne orijentacije i moralne zahtjeve - usvojiti ideju građenja osobnog identiteta kroz vrijednosna 	<ul style="list-style-type: none"> a) Jedan svijet – mnoštvo problema: moralni problemi i izazovi našeg doba (nasilje i rat, siromaštvo i glad u svijetu, tehničke prijetnje prirodi, ravnodušnost i otuđenost ljudi, sukobi vrijednosti i autoriteta, generacijski jazovi) b) Ljudska egzistencija i etičko motrište (čuđenje i sumnja, prekoračivanje pojavnog i danog, suosjećanje s drugima, potraga za uporištima, što trebam činiti?, kako trebam živjeti?) c) U potrazi za identitetom

	prosudiivanja	(vrijednosne orijentacije i moralni zahtjevi, svijest o drugima i samosvijest, razotkrivanje u djelovanju, identitet se gradi u komunikaciji)
Izazovi odrastanja i sazrijevanja: integracija	psihička - objasniti različite motivacijske čimbenike ljudskog psihičkog života: nagone, osjećaje, um i važnost njihove razborite usklađenosti - objasniti važnost emocija i samokontrole - usvojite ideju odgovornosti kao druge strane slobodnog djelovanja - usvojiti važnost moralnih vrednota, normi i savjesti	a) Nagoni, osjećaji i um (od nagonskog reagiranja do umne samokontrole, značaj i vrijednost emocija u ljudskome životu, važnost razborite uravnoteženosti i usklađenosti ljudskog psihičkog života) b) Sloboda djelovanja i odgovornost (ograničenja slobode, sloboda nasuprot samovolji, odgovornost u djelovanju) c) Moralne vrednote i norme. Savjest (osobni ciljevi i pravila zajedničkog života, potreba za vrjednovanjem vlastitih i tuđih djela, grižnja savjesti, vrste savjesti)
Socijalna integracija: od prihvaćanja socijalnih uloga do racionalnog prihvaćanja principa	- usvojiti pojmove i moralne zahtjeve uzajamnosti, obzirnosti, suosjećanja, poštovanja drugih, odgovornosti i pravednosti - razlikovati privatne i javne odnose i tome odgovarajuće socijalne uloge - objasniti i usvojiti pojmove moralnih prava i dužnosti, te etičko opravdanje moralnog djelovanja	a) Ljudska egzistencija u privatnim i javnim odnosima (intimnost i povjerenje, naklonost i ljubav, uzajamnost, odgovornost i pravednost u odnosima) b) Moralne navike, običaji i socijalne uloge ((složenost društvenog života: razumijevanje, komunikacija i koordinacija, konzervativni i kritički aspekti morala) c) Moralna prava i moralne dužnosti. Etičko opravdanje djelovanja (zaštićena sloboda osobe i odgovornost prema drugome čovjeku i zajednici, racionalno opravdanje djelovanja)
Orijentacije i zamke na životnom putu	- objasniti i usvojiti pojam nametnutih potreba, predrasuda, indoktrinacija i manipulacija, - kritički obrazložiti svijet spektakla i prividne svemoći novca - obrazložiti pojmove	a) Nametnute potrebe i masovna kultura (indoktrinacije, manipulacije, gušenje kritičke svijesti i prava na pitanje i posebnost, predrasude i nasilje, svemoć novca i tržišta) b) Zadovoljstvo i dobrobit (ciljevi, vrijednosti i smisao ljudskog djelovanja, prepuštanje vanjskim stvarima ili vođenje vlastita života, imati ili biti) c) Poroci i vrline (zavodljivost poroka ili izgubljena svijest o cjelini života, vrijednost vrlina ili smislene ravnoteže)

	vrline i poroka	između neograničenih želja i potreba za dobrim životom, obzirnost i poštovanje, istinoljubivost i pravičnost)
Moralna dimenzija života		<p>a) Smisao i normativna snaga moralnih zahtjeva (usklađivanje zajedničkog života i postignuće uzajamnih prednosti)</p> <p>b) Moralna prava osobe (zaštićena sloboda djelovanja pojedinca, između prava na posebnost osobe i sudjelovanja u zajedničkim vrednotama)</p> <p>c) Dostojanstvo osobe i razborito opravdanje individualnih putova i ciljeva (samopoštovanje, uvažavanje i poštovanje drugih, sukob osobnih zahtjeva i opravdanost etičkih principa koji utvrđuju prava prvenstva)</p>

II. GODIŠTE

Čovjek u krugovima zajedništva

Čovjek u odnosima	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti značaj i smislenost moralnih zahtjeva za osobni i društveni život -razumjeti univerzalna moralna prava osobe - usvojiti pojam dostojanstva osobe -objasniti i usvojiti važnost komunikacije s drugima kao uvjet vlastitog identiteta - važnost ljubavi i autoriteta u socijalnim odnosima 	<p>a) Susret s drugim. Roditeljstvo, život u obitelji, prijateljstvo, otvaranje za dijalog.</p> <p>b) Ljubav. Odnosi među spolovima, odgovornost.</p> <p>c) Autoritet (autoritativnost i autoritarnost poštovanje osobe, moć i uporaba moći)</p>
Sukobi u odnosima	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti i usvojiti pojmove egoizma i altruizma -opravdanosti vlastitog interesa i potreba društvene suradnje -usvojiti miroljubive i 	<p>a) Egoizam i njegove granice. Izvori egoizma, forme i stupnjevi egoizma.</p> <p>Razlike i legitimnost interesa. Imati biti, biti i trebati, moralno obzirna i</p> <p>pragmatična odluka,</p>

	civilizirane načine rješavanja sukoba	pravednost u odluci. b) Sukob i suradnja Zadovoljenje osobnog interesa, egoizam i altruizam, rat i mir, terorizam
Sloboda i moral: reguliranje odnosa	-usvojiti pojam odgovorne slobode - usvojiti zahtjev obzirnosti i zlatnog pravila -obrazložiti važnost institucija i normi u zajedničkom životu	a) Sloboda i granice slobode. Odgovorna sloboda, sloboda drugoga, samovolja. b) Zlatno pravilo. Vrline, sreća, dijalog uzajamnost, suosjećanje. c) Osoba i institucija. Osobnost i život u zajednici, poštivanje društvenih pravila i zakona.
Društveni odnosi i država	-obrazložiti razliku između civilnog društva i države - objasniti vrijednost demokracije - usvojiti važnost moralne ideje ljudskih prava na različitim razinama života	a) Građansko društvo i država Heterogenost građanskog društva, suživot i tolerancija, pravna država. b) Vrijednost demokracije i njezini dometi. Demokracija u izvornom i suvremenom obliku, opasnosti za demokraciju, etičke vrijednosti demokracije. c) Ljudska prava. Građanska i politička prava, ekonomska i socijalna prava, kulturna prava, ekološka prava, pravo na posebnost, pravo na razliku i pravo na privatnost.
Čovječanstvo i globalizacija	-objasniti pozitivne i negativne vidove globalizacije - obrazložiti potrebu za pravednosti i mirom u međunarodnim odnosima	a) Globalno društvo i međunarodna zajednica. Regulacija međunarodnih odnosa, konvencije, deklaracije, institucije. b) Pravednost u međunarodnim odnosima. Etičke vrijednosti i opće dobro u međunarodnim odnosima, pravedna raspodjela dobara, mirotvorstvo i vječni mir. c) Pozitivni i negativni oblici globalizacije. Interkulturalnost multikulturalnost, eksploatacija i poticanje razvoja, neokolonijalizam i ravnopravnost, problemi trećeg svijeta, međunarodni terorizam humanitarna solidarnost.

Program za obrazovanje – stjecanje kvalifikacije medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege, sastavljen je u okviru predviđenog četverogodišnjeg nastavnog plana s jednim satom tjedne nastave. Kako se za opće obrazovne predmete predviđa ostvarenje nakon dvije godine, završetak etičkog obrazovanja može se organizirati i nakon dvije godine, ali se četverogodišnji program u povećanoj satnici mora ostvariti nastavnim sadržajima koje rezultiraju obrazovnim postignućima predviđenim u III. i IV. godištima

III. GODIŠTE

Čovjek u svijetu prirode

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaj
Čovjek u cjelini života	<p>-usvojiti razliku između antropocentričkog i biocentričkog stajališta</p> <p>- objasniti međuovisnost ljudskog, životinjskog i biljnog svijeta</p> <p>-čovjek kao osoba, društveno biće, biće vrste, planetarno biće</p>	<p>a)Antropocentrizam i biocentrizam (čovjek kao gospodar prirode. Čovjek kao prvi među jednakima. Biodiverzitet.)</p> <p>b) Čovjek i životinjski svijet (Prava životinja. Iskorištavanje životinja. Zaštita ugroženih vrsta)</p> <p>c) Čovjek i svijet biljaka. (Fotosinteza kao uvjet opstanka života. Manipulacije vegetacijom. Agrokultura i hortikultura)</p>
Bioetika kao odgovor	<p>-usvojiti stajalište odgovornosti pred problemima i izazovima današnjice</p> <p>-usvojiti ideju održivog razvoja i odgovornost prema budućim naraštajima</p> <p>-usvojiti potrebu za etičkim prosuđivanjem tehničkog napretka</p>	<p>a)Opstanak i preživljavanje (Prijetnje od samouništenja. Tko je odgovoran. Kako preživjeti u budućnosti)</p> <p>b) Kvaliteta života. (Poboljšanje kvalitete života kao izazov. Kako bolje živjeti. Kakav život želimo. Održivi razvoj. Glad i demografska eksplozija)</p> <p>c) Odgovornost u tehnološkoj civilizaciji. (Tehnološka izvedivost i etička dopustivost. Etika i tehnologija)</p>

Ekologija i zaštita okoliša	<p>-usvojiti odgovornost i etički stav prema okolišu i uvjetima života</p> <p>-razviti i njegovati ekološku svijest</p>	<p>a)Ekološki pokret i ekološka etika. Briga za zaštitu okoliša. Ekološka odgovornost. Etika i ekologija.</p> <p>b)Okoliš kao zajednička kuća. Ekosustavi. Onečišćenje i globalno zatopljenje. Dogovor s prirodom.</p> <p>c)Ekološka svijest. Osobna angažiranost. Parkovi prirode. Pošumljavanje. Odlagalište otpada.</p>
Bioetika i biologijske znanosti	<p>-objasniti i opasnosti eugenike</p> <p>-usvojiti odgovorno stajalište i razmotriti razloge za i protiv široke primjene biotehnologija</p> <p>-usvojiti etički imperativ odgovornosti znanstvenika i etičke zahtjeve koji se postavljaju pred svaku profesiju</p>	<p>a) Biologija, evolucija i eugenika. Podrijetlo života. Evolucionizam. Eugenička pomoć prirodnoj selekciji.</p> <p>b)Genetika i biotehnologije. 'Grašak i Dolly'. Projekt 'genom'. Genetičko inženjerstvo. Genska terapija. Kloniranje.</p> <p>c)Sloboda istraživanja i odgovornost znanstvenika. Znanje je moć. Ograničenost slobode. Opstanak i znanosti.</p>
Medicinska bioetika	<p>-objasniti etičke probleme genetskog inženjeringa</p> <p>-objasniti etičke aspekte pobačaja</p>	<p>a)Etika humanih reproduktivnih tehnologija. Status ljudskog embrija. Manipulacije ljudskim životom. Pobačaj.</p> <p>b)Etika transplantacije</p>

	<p>-objasniti etičke aspekte transplantacije</p> <p>-njevovati kulturu doniranja organa</p> <p>-objasniti prijepore u poimanju početka i kraja života</p>	<p>organa. – Doniranje organa. Trgovina organima. Tko ima prednost.</p> <p>c)Etika umiranja i smrti. Problem smrti. Mozak i smrt. Patnja i palijativna medicina. Eutanazija.</p>
--	---	--

IV. GODIŠTE

Etika ili o razboritom življenju

Nastavna cjelina	Obrazovno postignuće	Nastavni sadržaji
Moral, moralna učenja i etika	<p>- usvojiti osnovne spoznaje o klasičnim načinima utemeljenja etike (Aristotel i Kant), ali i o suvremenim načinima utemeljenja (feministička etika skrbi)</p> <p>- usvojiti načine etičkog argumentiranja i komuniciranja</p> <p>- osvijestiti razdiobu etičkih teorija shodno tome pridaju li najveći značaj motivima djelovanje, posljedicama djelovanja, ili karakternom oblikovanju djelatnice/ka</p>	<p>a) Aristotelovo i Kantovo utemeljenje etike. Feministička etika skrbi. (Aristotelovo utemeljenje etike: razboriti i krepostan život vodi ljudskoj dobrobiti; Kantovo utemeljenje etike: u moralnom djelovanju čovjek se potvrđuje kao racionalno biće; feministička etika skrbi: primarna važnost osobnog odnosa, suosjećanja i brige za potrebitu osobu)</p> <p>b) Argumentacija u etici (etički test poopćivosti zahtjeva, uvjerljivost i prihvatljivost razloga u opravdanju djelovanja)</p> <p>c) Izgradnja i razdioba etičkih teorija (etike vrlina, etike posljedica, etike dužnosti)</p>

<p>Ljudsko iskustvo i etička perspektiva</p>	<p>-osvijestiti pojam stupnjevitosti moralnog razvoja</p> <p>-upoznati i usvojiti značenja pojmova: amoralizam, skepticizam i egoizam</p> <p>- usvojiti načela kontinuiteta etike od utemeljenja do opravdanosti trajne egzistencije</p>	<p>a) Ljudsko iskustvo (svjesnost djelovanja prema osobnim moralnim načelima i u kontekstu djelovanja drugih)</p> <p>b)Konfrontacija u djelovanju (prepoznatljivost osobnih interesa i etičkog djelovanja)</p> <p>c) Utemeljenje etike (ovladavanje pojmom općeg dobra kao trajnim načelom u djelovanju)</p>
<p>Područja etičkog prosuđivanja</p>	<p>- spoznati složenost moralnog života i podijeljenost na područja privatnih odnosa, područje društvenih i političkih odnosa i područje profesionalnih etika i posebnih situacija</p> <p>- uočiti da moralni život zahtijeva složenu ravnotežu između posebnih privrženosti i univerzalnih dužnosti</p>	<p>a) Etika osobnih odnosa (komunikacija i povjerenje, uzajamnost i prijateljstvo, ljubav, etika spolnosti)</p> <p>b) Etika društvenih i političkih odnosa (odgovornost, pravednost, solidarnost; odgovornost nositelja javnih službi, odgovornost i aktivnost građanina, kritička i razborita javnost, gospodarska etika)</p> <p>c) Posebna područja etičkog prosuđivanja (tzv. primijenjene etike, profesionalne etike, etike posebnih situacija). Izbor jedne od tema: etika i tehnologija: između tehničke izvedivosti i moralne dopustivosti. Etika masovnih medija: između svijeta spektakla, manipulacija, raspirivanja destruktivnih strasti i nezajažljivosti profita, s jedne strane, i odgovornosti prema istini, javnoj riječi i publici, s druge strane. Etika i odgoj: između indoktrinacije i poticanja refleksivne autonomije učenika)</p>

Etičko opravdanje moralnog djelovanja	-ovladati sviješću razlike moralne osobe i moralnog djelovanja -razlikovati područje moralnih prava i moralne dužnosti -osvijestiti pojmove: pravednost, paternalizam, tolerancija i mir	a)Racionalnost i razboritost, dobro i ispravno (propitivanje odnosa u djelovanju) b)Savjest, odgovornost i samopoštovanje (propitivanje odnosa moralnog stava) c)Složenost moralne i opće pravednosti (struktura i značaj tolerancije, etička vrednota mira)
Etička argumentacija i etičke teorije	-upoznati strategije poopćivosti u etičkim prosuđivanjima -upoznati načine izgradnje i razdiobe etičkih teorija -ovladati etičkim pristupom moralnim problemima svakodnevnoga života	a)Zlatno pravilo" i „Veo neznanja“(Kant i Rawles) b) Etika vrlina, konzekvencionalističke i deontološke etike c) Suočavanje s moralnim problemom i koraci k etičkoj refleksiji

Didaktičke upute

Nastavnici će u operativnim programima predložiti nastavne metode primjerene određenoj temi i učenicima s kojima se radi. Pomoć u odabiru primjerenih nastavnih metoda i metodičkih scenarija mogu im pružiti postojeći metodički priručnici uz udžbenik etike za I. i III. razred gimnazija

Vrjednovanje

Elementi za vrjednovanje učeničkih postignuća utvrđeni na stručnom skupu nastavnika 2009. (mrežna stranica: www.azoo.hr)

Uvod

Nastavni plan i program Vjeronauka za stjecanje kvalifikacije medicinske sestre ima **cilj** dopuniti znanja, vještine i kompetencije učenika u području Vjeronauka i osposobiti ih prije svega za zanimanja u zdravstvu te omogućuje učenicima stjecanje religioznih kompetencija.

Temeljni ciljevi nastavnog plana i programa:

Katolički vjeronauk u školi, po svom temeljnom sadržaju, odgojnoj i obrazovnoj zadaći, najprije se usredotočuje na osobu Isusa Krista u otajstvu Presvetoga Trojstva. Jednako tako usredotočuje se na povijest spasenja, osobito na Kristovo otkupiteljsko djelo, nauk i tradiciju Katoličke crkve, na njezine povijesne kulturalne i umjetničke izričaje, kao i na ukupan prinos kršćanske vjere koji učenike vodi prema njihovoj punoj ljudskoj i kršćanskoj zrelosti. Cilj mu je omogućiti cjelovit i skladan odgoj ljudske osobe koja je sposobna kritički promišljati duhovnu, kršćansku, kulturnu, tradicijsku i ukupnu stvarnost koja ju okružuje. Taj cilj omogućuje učeniku da slobodno, svjesno i odgovorno donosi osobnu odluku, oblikuje osobne stavove vjere, da postigne važna životna uvjerenja i moralne vrjednote po kojima može ostvariti miran, radostan i plodan život u ljudskoj i crkvenoj zajednici.

Treba imati u vidu da se vjeronauk, u skladu s postojećim dokumentima, načelno izvodi po dva školska sata tjedno od prvog do četvrtog razreda. Kako preduvjeti provedbe dva sata vjeronauka tjedno nisu ostvareni, Program je nužno prilagoditi postojećoj satnici, a vjeroučitelji će satnicu prilagoditi godišnjem programu svoje škole.

Obrazovna postignuća i nastavni sadržaji

1. razred (35 sati)

Nastavna cjelina	Odgojno-obrazovna postignuća	Nastavni sadržaj
1. U potrazi za smislom života	1. Poznavati neka bitna životna pitanja i njihovu životnu važnost; razumjeti temeljne odgovore na pitanja: odakle smo, kamo idemo i koja je budućnost svemira, svijeta i čovjeka?; spremnost prihvatanja vlastitog mjesta u svijetu i otvorenost trajnom traženju odgovora i uporišta na temeljna pitanja smisla	1. U vrtlogu svijeta i života

	<p>života</p> <p>2. Navesti bitna obilježja ljudske osobnosti; otkriti jedinstvenost i originalnost svake ljudske osobe; razumjeti vlastite sposobnosti razmišljanja, doživljavanja i odlučivanja; prihvatiti sebe kao jedinstvenu osobu pozvanu na zajedništvo i suradnju s drugim osobama.</p> <p>3. Razumjeti povezanost svagdanjeg života s pitanjem smisla života; prepoznati kriterije na temelju kojih život izgleda smislenim ili besmislenim; opisati tumačenja različitih znanosti (filozofije, psihologije, medicine) i svjetonazora o patnji i smislu života; otkriti važnost osobnog napora u traženju životnog smisla, nade i optimizma.</p> <p>4. Razlikovati trenutačni, partikularni i univerzalni smisao; prepoznati povezanost između pitanja o smislu i pitanja o Bogu; poznavati različite poglede i odgovore na pitanje smrti radi ispravne spoznaje o čovjekovoj besmrtnosti.</p> <p>5. Razumjeti važnost kritičke prosudbe različitih ponuda koje donosi život i zauzimanja vlastitog stava i izbora; poznavati vlastite talente i sposobnosti; spremnost na izgradnju osobnog života, vlastitog životnog projekta i boljeg svijeta.</p>	<p>2. Upoznaj samoga sebe – Vlastitosti ljudske osobe</p> <p>3. Smisao i besmisao života</p> <p>4. Kršćanska vjera kao odgovor Smisla</p> <p>5. Živjeti kao protagonist – Životna uporišta</p>
<p>2. Čovjek - religiozno biće</p>	<p>1. Uočiti da se sav ljudski život temelji na vjerovanju i povjerenju; poznavati glavna obilježja vjere u Boga; otvorenost izgradnji vlastitog odnosa prema Bogu, prema vjeri, prema religioznom fenomenu uopće.</p> <p>2. Objasniti pojam religije; navesti ključne odrednice religije; navesti osnovne pojavne oblike religioznosti; otkriti religiozno obilježje ljudske naravi; zaključiti koja su temeljna pitanja na koja religija nastoji dati odgovor; spremnost na izgradnju zrele religioznosti otvorene Božjim poticajima</p>	<p>1. Vjera - iskonska ljudska potreba</p> <p>2. Čovjek je po naravi religiozan</p>

	<p>i pozivu na život pun smisla.</p> <p>3. Zaključiti koja su temeljna pitanja na koja religija nastoji dati odgovor; uočiti razvojni put religije kroz povijest; protumačiti razliku između naravne i nadnaravne Objave; odrediti koje su to Objavljene religije; nabrojiti velike svjetske religije; otkriti važnost i smisao religijskih obreda, molitve, žrtve...</p> <p>4. Objasniti razliku između monoteističkih i politeističkih religija; navesti vjerovanja i svjetonazore dalekog Istoka koji ne poznaju pojam osobnoga Boga ili božanstva; poznavati neke temeljne značajke istočnjačkih religija; razumjeti odnos pojedinih velikih religija prema socijalnoj, kulturnoj i političkoj stvarnosti.</p> <p>5. Imenovati tko je zajednički praotac triju velikih monoteističkih religija; nabrojiti i objasniti temeljne odrednice Židovstva: sv. spisi, vjerovanje, kult i moral; navesti sličnosti i razlike između Pashe i Uskrsa; navesti temeljna razdoblja židovske povijesti; nabrojiti i objasniti temeljne odrednice Islama: utemeljitelj, sv. spisi, vjerovanje, kult i moral; navesti i objasniti pet stupova islama; poznavati bitna obilježja Kršćanstva, od Krista objavitelja i njegova nauka, do drugih monoteističkih obilježja kršćanske religije; izgrađivati stav poštovanja duhovnih vrijednosti različitih religija, kultura i civilizacija.</p> <p>6. Izdvojiti temeljne činjenice kršćanske vjere objavljene u Isus Kristu i razumjeti koja je posebnost kršćanstva u odnosu na druge monoteističke religije; nabrojiti četiri osnovna oblika dijaloga s nekršćanskim religijama; usvojiti stav poštovanja prema drugim religijama; razvijati sposobnosti međureligijskoga dijaloga te uvažavanja tuđih stajališta i mišljenja na području vjere i života.</p>	<p>3. Razvoj religije</p> <p>4. Politeističke religije i religije bez božanstva i osobnoga Boga</p> <p>5. Monoteističke religije</p> <p>6. Posebnost kršćanstva u odnosu na druge religije</p>
--	--	--

<p>3. Kršćanska objava i sveto pismo</p>	<p>1. razumjeti pojam Objave; navesti primjere nadnaravne Objave iz Staroga i Novoga zavjeta; prepoznati načine prenošenja Objave; uočiti i objasniti različite vrste i obilježja Objave; razumjeti Božju Objavu kao zahtjev koji traži čovjekov slobodni odgovor; shvatiti ulogu crkvenog Učiteljstva u tumačenju Objave i s povjerenjem oslušivati njegove poticaje.</p> <p>2. Protumačiti tvrdnju <i>Biblija je riječ Božja</i>; prepoznati Bibliju kao temelj kršćanske vjere; objasniti pojam, nastanak, strukturu, povijesni i zemljopisni okvir Biblije; navesti autora Biblije, jezike kojima su pisane biblijske knjige (u izvorniku) i neke najvažnije prijevode (LXX, Vg.); navesti podjelu biblijskih knjiga prema nekim glavnim književnim vrstama; prepoznati i primijeniti način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka.</p> <p>3. Razumjeti i naznačiti biblijsku poruku kroz odnos čovjeka i Boga te međuljudske odnose u nekoliko tema: istina, pravednost, milosrđe, ljubav i vjernost.</p> <p>4. Prepoznati Bibliju kao istinu vjere u kojoj čovjek traži i pronalazi odgovore na najvažnija egzistencijalna pitanja; poznavati vrijednost čitanja Svetog Pisma u liturgiji i svakodnevicu; razumjeti prožetost suvremene kulture biblijskim motivima i navesti primjere iz književnosti, umjetnosti, arhitekture; otvoriti se poticajima Duha koji dolaze čitanjem i razmatranjem Božje riječi sadržane u Bibliji.</p>	<p>1. Kršćanska objava i njezino prenošenje</p> <p>2. Biblija kao pisana Božja riječ i pristup Bibliji</p> <p>3. Biblijski govor o Bogu</p> <p>4. Biblija u životu kršćana</p>
<p>4. Isus Krist - vrhunac objave</p>	<p>1. Razlikovati nekršćanske i kršćanske izvore koji govore o Isusu kao povijesnoj osobi; uočiti važnost i podudarnost nekršćanskih i kršćanskih izvora o Isusu; prepoznati koji izvori prikazuju Isusa Krista kao pravog Boga i pravog čovjeka; navesti osnovne povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta.</p> <p>2. Objasniti značenje Isusova imena (najčešće nazive) i prepoznati Isusov stil i program djelovanja; uočiti ljudske crte Isusove osobe, način pristupa i</p>	<p>1. Isus - povijesna osoba</p>

	<p>postupanja prema ljudima čime je neodoljivo privlačio; otkriti posebnost Isusova lika koji ostaje trajni izazov i nadahnuće za vlastiti život.</p> <p>3. Protumačiti pojam <i>Kraljevstva Božjeg</i>; uočiti Kristovu poruku (Kraljevstvo Božje) kao ispunjenje temeljnih čovjekovih težnji; povezati Isusov govor o Kraljevstvu s njegovim čudesima (djelovanjem u korist čovjeka), poznavati temeljne poruke Isusova Govora na Gori; pobuditi stav otvorenosti i prihvaćanja Isusove poruke s Gore u osobnom i društvenom životu.</p> <p>4. Razumjeti razlog i smisao Isusove smrti; objasniti Isusov stav bezuvjetnog prihvaćanja svakog čovjeka; razumjeti što znači <i>živjeti u skladu s vjerom u Isusa Krista</i>; razumjeti Kristovo uskrsnuće kao početak i zalag sveopćeg uskrsnuća; osjetiti radost Uskrsa i graditi vlastiti život u vjeri i nadi Kristova uskrsnuća.</p> <p>5. Spoznati najdublju istinu o Isusu Kristu: on je pravi Bog i pravi čovjek; razumjeti da je Isus Krist jedini posrednik između Boga i ljudi - jedini Spasitelj i otkupitelj; razumjeti vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta, ostvarenog u Isusu Kristu.</p> <p>6. Poznavati načine Kristove otajstvene prisutnosti u sakramentima, Crkvi i svijetu, osobno se suočiti s Isusom Kristom i njegovom porukom; graditi put, stavove i krjeposti vlastitog nasljedovanja Krista.</p>	<p>2. Isusov lik i tajna njegove osobe</p> <p>3. Navještaj kraljevstva Božjega</p> <p>4. Isusovo otkupiteljsko djelo</p> <p>5. Isus Krist - pravi Bog i pravi Čovjek</p> <p>6. Zajedništvo s Kristom</p>
<p>5. Tajna stvaranja - govor znanosti i govor vjere</p>	<p>1. Razlikovati prirodoznanstveni i biblijski pristup stvarnosti i stvaranju svijeta i čovjeka; poznavati znanstvene teorije o postanku svemira; uočiti i razumjeti različite pristupe o nastanku čovjeka; otkriti kozmičku i duhovnu jedinstvenost i neponovljivost svakog pojedinog čovjeka kao ljudske osobe.</p>	<p>1. Prirodoznanstvena tumačenja nastanka svijeta</p>

	<p>2. Razumjeti i objasniti biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1,1-2,4 b; protumačiti značenje pojma <i>čovjek – slika Božja</i>; razumjeti trajnost procesa stvaranja i ulogu čovjeka kao sustvaratelja; razumjeti Božju nakanu da je svijet povjeren čovjeku na odgovorno upravljanje; navesti primjer poznatih znanstvenika koji su bili osvjedočeni vjernici.</p> <p>3. Uočiti područje prirodnih znanosti i područje vjere; poznavati pojam, načine i metode znanstvenih spoznaja i njihove granice; otkriti dodirne točke znanosti i vjere; razumjeti nepostojeću dvojbu "vjera ili znanost" i uočiti važnost njihova uzajamnog prihvaćanja i nadopune u otkrivanju cjelovite slike svijeta i čovjeka.</p>	<p>2. Biblijsko-vjernički pristup stvaranju</p> <p>3. Odnos vjere i prirodnih znanosti</p>
--	---	--

2. razred (35 sati)

Nastavna cjelina	Odgojno-obrazovna postignuća	Nastavni sadržaj
<p>1. Sloboda – izbor i odgovornost</p>	<p>1. Navesti čimbenike koji utječu na razvoj osobnosti; objasniti razliku između zrele i nezrele osobnosti; navesti najčešće poteškoće adolescentne dobi (u odnosu prema prijateljima, vršnjacima, odraslima, školskim obvezama, suprotnom spolu...);</p> <p>razumjeti obitelj kao temelj za razvoj osobnosti; razlikovati načine shvaćanja slobode; otkriti biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode; razlikovati slobodu "od" i slobodu "za"; razumjeti povezanost slobode i tolerancije; objasniti razliku između vanjske i unutarnje slobode; shvatiti slobodu kao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje; otkriti i prihvatiti Isusa kao istinskog osloboditelja.</p> <p>2. Otkriti važnost prijateljstva za osobno dozrijevanje; objasniti ulogu</p>	<p>1. Mladi čovjek u hodu prema slobodi i zrelosti</p>

	<p>prijateljstva u procesu razvoja osobnosti; razumjeti što pomaže ostvarenju prijateljstva, a što ga onemogućuje; navesti obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi;</p> <p>protumačiti važnost zrele ljubavi kao norme ljudske spolnosti i odnosa među spolovima; otkriti duboku povezanost ljudske spolnosti, zrele ljubavi i odgovornosti u intimnom zajedništvu i stvaranju novog života.</p> <p>3. Usporediti i kritički prosuđivati vladajuće vrjednote u obitelji i izvan nje; razumjeti povezanosti između adolescentne krize i različitih oblika bijega od stvarnosti (droga, alkohol...); prepoznati trajne životne vrjednote i znati napraviti izbor i ljestvicu vrjednota, ljudskih i kršćanskih.</p>	<p>2. Ususret drugome</p> <p>3. U potrazi za vrjednotama</p>
<p>2. Život s crkvom i u crkvi</p>	<p>1. Razumjeti kako Crkva shvaća samu sebe; navesti čine kojima je Isus ustanovio Crkvu; prepoznati značenje susreta s Uskrslim i događaja Pedesetnice za nastajanje prve Crkve; razumjeti bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska; razlikovati 4 bitne oznake Crkve: služenje, zajedništvo, slavljenje i naviještanje (svjedočenje) vjere.</p> <p>2. Poznavati biblijske temelje sakramenata inicijacije; shvatiti otajstveno milosno obilježje sakramenata inicijacije i njihovih obrednih znakova u liturgiji Crkve; razumjeti doktrinarni izričaj otajstvenog značenja pojedinih sakramenata kršćanske inicijacije (krštenje, potvrda, euharistija) za život kršćana u osobnom, crkvenom i društvenom životu; uočiti unutrašnju povezanost sakramenata, sakramenta krštenja, potvrde i euharistije u izgradnji kršćanskoga života i svjedočenja; razumjeti važnost euharistije za život Crkve i svoj vlastiti život; otkriti i prihvatiti svoje mjesto u Crkvi i svoju odgovornost za Crkvu.</p>	<p>1. Ustanovljenje Crkve i pripadnost Crkvi</p> <p>2. Sakramenti kršćanske inicijacije – darovi milosnoga života i zajedništva</p>

	<p>3. Objasniti univerzalnost Crkve i razlikovati veze jedinstva Crkve; razlikovati službe i karizme u Crkvi i navesti primjere jednog i drugog; uočiti krsno i služiteljsko dostojanstvo, mjesto i zadaću muškarca i žene u životu Crkve; poznavati mjesto i ulogu laika u životu Crkve; nabrojiti i poznavati osnovna obilježja 3 stupnja svetoga reda; uočiti važnost i potrebu vjerničke molitve i zalaganja za duhovna zvanja.</p> <p>4. Uočiti prisutnost Crkve u svim kulturama i narodima i shvatiti njezinu univerzalnost s obzirom na njezino spasenjsko poslanje; uočiti znakove i poznavati područja misijskog i evangelizacijskog djelovanja Crkve; objasniti pojam <i>Crkve kao zajedništva</i> prema Drugom vaticanskom saboru; objasniti pojam, važnost i ciljeve ekumenizma; osjetiti potrebu vlastitog angažiranja na polju ekumenizma i moliti za jedinstvo svih kršćana.</p> <p>5. Otkriti Marijinu ulogu i mjesto u povijesti spasenja; poznavati odlike Marijine vjere po kojima je uzor vjeri Crkvi i svim vjernicima; razumjeti Marijinu ulogu u Kristovu životu i djelu Kristova otkupljenja; navesti neke oblike štovanja</p> <p>Marije u liturgiji i u Crkvi, osobito u hrvatskome narodu; otkriti Marijino mjesto u svom vlastitom životu i slijediti primjer njezine vjere i povjerenja u Boga.</p>	<p>3. Službe i karizme u Crkvi – slobodno i radosno življenje evanđelja</p> <p>4. Jedna Crkva u mnoštvu Crkava – prema punom zajedništvu</p> <p>5. Marija – uzor vjere i majka Crkve</p>
<p>3. Zajednica koja oslobađa i služi – povijest crkve</p>	<p>1. Prepoznati obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice; prepoznati ulogu i značenje života i djelovanja sv. Pavla; prepoznati poteškoće s kojima se susretala prva Crkva u svom okruženju (među Židovima, u susretu s antičkim svijetom i u Rimskom carstvu); razumjeti uzroke, posljedice i značenje progona Crkve u Rimskom carstvu; objasniti pojam mučeništva i nabrojiti najpoznatije ranokršćanske mučenike na našim prostorima; objasniti značenje cara</p>	<p>1. Susret s antičkim svijetom – evanđeoska sloboda i mučeništvo</p>

	<p>Konstantina i cara Teodozija za povijest Crkve.</p> <p>2. Navesti glavna vjerovanja starih Hrvata prije pokrštenja (staroslavenska vjerovanja); objasniti proces pokrštavanja Hrvata i razvoj kršćanstva na našem prostoru; razumjeti značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države; prepoznati povezanost početaka pismenosti u Hrvata s Crkvom (glagoljica).</p> <p>3. Prepoznati pojavu i razvoj redovništva, osnivanje škola i sveučilišta, promicanje pismenosti i kulture, ukidanje ropstva, laičku investituru i Grgurovsku obnovu kao najvažnije doprinose Crkve u srednjem vijeku; upoznati vjerodostojne činjenice i razumjeti problematiku križarskih ratova i inkvizicije kao tamne strane Crkve srednjega vijeka; kritički i objektivno protumačiti pozitivne i negativne strane Crkve u srednjem vijeku; navesti uzroke i razumjeti posljedice Istočnog raskola 1054. godine; navesti temeljna obilježja Pravoslavlja i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu; razvijati sposobnost uvažavanja tuđih stajališta i mišljenja; uočiti odgovornost svijeta za zajednički život u društvu i Crkvi.</p> <p>4. Poznavati neke načine i oblike organiziranja po kojima se Katolička Crkva brinula za siromašne, bolesne, odbačene; otkriti ulogu prosjačkih redova u navještenju i svjedočenju evanđelja u doba krize Crkve; poznavati ulogu dominikanaca i franjevaca u životu Crkve u hrvatskome narodu; poznavati ulogu Crkve u organiziranju visokog školstva u Hrvatskoj, osobito biskupa Kažotića.</p> <p>5. Otkriti važnost opismenjavanja i knjige za duhovni i kulturni život naroda, upoznati ulogu Marka Marulića u stvaranju hrvatskoga i europskoga humanizma; poznavati osnovne činjenice iz razdoblja islamizacije hrvatskih i katoličkih prostora, navesti</p>	<p>2. Kršćanstvo na hrvatskom jezičnom području u srednjem vijeku</p> <p>3. Crkva u srednjem vijeku – od duhovnog i kulturnog procvata do ratova i raskola</p> <p>4. Crkva kršćanskoga služenja siromašnima - dominikanci i franjevci (13.-14. st.)</p>
--	--	---

	<p>neke podatke o ulozi Crkve, svećenika i redovnika u očuvanju vjere i kulture hrvatskoga naroda u doba Otomanske okupacije; uočiti važnost poznavanja vlastitih korijena (obiteljskih, nacionalnih, vjerskih, povijesno kulturoloških) te poznavanja i poštovanja drugih vjera i kultura.</p> <p>6. Navesti uzroke te objasniti tijek i ishode Zapadnog raskola; nabrojiti reformatore i objasniti glavne crte njihova nauka (Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli); opisati nastanak i specifičnosti anglikanske Crkve; razumjeti značenje Tridentskog sabora u obnovi Crkve nakon reformacije; upoznati značajnu ulogu isusovaca u sveopćoj obnovi Crkve i opisati misijski pokret u obnovi Crkve.</p> <p>7. Razumjeti situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije; poznavati djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse (Deizam, racionalizam, sekularizacija, liberalizam, ateizam); prepoznati neke zasluge pojedinaca iz redova Crkve u našem narodu na različitim područjima društvenog života (Augustin Kažotić, Andrija Kačić-Miošić, Josip Juraj Strossmayer, Bartol Kašić, Ruđer Bošković, Stjepan Glavač, Juraj Haulik).</p> <p>8. Prepoznati doprinos Crkve u razvoju znanosti i demokracije te njezino zalaganje za socijalnu pravdu; nabrojiti novine koje u Crkvu donosi II. Vatikanski sabor; razumjeti razloge stradanja Crkve u vrijeme totalitarnih sustava (nacizam, komunizam) i tijekom Domovinskog rata; nabrojiti hrvatske svece i blaženike.</p>	<p>5. Crkva u doba humanizma – promicanje vjere, tradicije i kulture</p> <p>6. Vrijeme dubokih podjela – reformacijska kriza i obnova Crkve</p> <p>7. Crkva i moderno doba – duhovni, prosvjetni i kulturni preporod</p> <p>8. Crkva u suvremenom svijetu – služiteljica čovjeka i čovječanstva</p>
<p>4. S crkvom na putu vjere i slobode – molitva, slavlje, svjedočenje</p>	<p>1. Navesti definiciju molitve i razumjeti molitvu kao temeljni ljudski stav pred Bogom; na primjerima psalama raspoznati vrste molitve; otkriti važnost molitve u Isusovu životu; razlikovati liturgijsku i privatnu molitvu; navesti osnovne kršćanske molitve; razumjeti povezanost molitve i života; razumjeti i</p>	<p>1. Molitva Crkve, osobna i zajednička molitva</p>

	<p>doživjeti kršćansku meditaciju kao dublji oblik molitve; obrazložiti važnost osobne molitve tijekom dana, tjedna i u kršćanskoj zajednici; opisati neke molitvene izričaje i geste; razvijati osjećaj za duhovnu dimenziju postojanja i razvijati sposobnosti gledanja, doživljavanja i kontemplacije (naglasiti važnost mira i samoće u ljudskom životu).</p> <p>2. Uvidjeti i objasniti zašto je čovjeku za život i vjeru potrebna zajednica; otkriti povezanost slavlja i druženja; poznavati načine crkvenog organiziranja, druženja i slavlja mladih vjernika; otkriti crkveno zajedništvo kao put mladenačkog vjerničkog života; prepoznati važnost doprinosa mladih u crkvenim i liturgijskim slavljinama Crkve.</p> <p>3. Prepoznati biblijsko utemeljenje i mogućnosti dobrovoljnog kršćanskog služenja; razumjeti i opisati Isusov primjer služenja i radikalnost toga služenja;</p> <p>otkriti i poznavati različite oblike kršćanskog služenja kroz povijest, osobito brigu Crkve za mlade, napuštene, siromašne i potrebite; poznavati oblike dobrovoljnog služenja mladih u različitim socijalnim ustanovama; prihvatiti dobrovoljnost i dobrovoljno služenje drugima kao izraz vlastitog životnog i vjerničkog opredjeljenja; razvijati sposobnost za društveni angažman, tj. za aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu društva (osuda nepravde, borba za pravdu) te spremnost izgradnje čovječnijeg društva.</p>	<p>2. Slaviti život u crkvenom zajedništvu i slavljinama</p> <p>3. Dobrovoljstvo kao oblik općeljudskog i kršćanskog služenja</p>
--	---	---

Didaktičke upute

1. razred

Prijedlozi za metodičku obradu:

- 1.1. Tko smo, odakle dolazimo, kamo idemo? (usp. U. De Vanna, *S adolescentima*, str. 128-129.);

kritički analizirati i interpretirati književne tekstove životno-problemske tematike i voditi razgovor o dobivenim rezultatima; odgovoriti na pitanje: imam li ja budućnost? pismeno izreći iskustva vezana uz pitanje smisla, odnosno uz granične situacije ljudskog života.

1.2. Glazbeno-egzistencijalna igra upoznavanja; intervju partnera; napisati vlastiti portret na temu: Čovjek je jedino biće koje može reći "ja"; fotogovorom pospješiti upoznavanje sebe i drugih (simbolička fotografija) te voditi razgovor na temu prepoznavanja različitih karakternih osobina; pisanje kratkih razmišljanja na temelju aforizama ili nekih epiteta koja mi se najčešće pridijevaju; izrada kataloga poželjnih karakternih i ljudskih osobina i opredjeljenja koji mi mogu pomoći u prihvaćanja sebe sama kao i uzajamnog poštovanja, zahvalnosti i priznanja drugih ljudi.

1.3. Prikazati kratki filmski isječak ili dijapozitive (npr. "Zašto umrijeti u dvadesetj?" ili "Smisao

postojanja - odnos s drugima") s vođenim razgovorom i prosudbom uočenih mogućnosti primjene na život; stvaranje problemske situacije i rasprava na temu smisla i besmisla života s pitanjima bolesti i trpljenja, zdravlja i sreće; kritičko čitanje tekstova, razmišljanja i poruka o smislu života; oblikovati ljestvicu vrjednota.

1.4. Pribiranje životnih iskustava i vođeni razgovor na temelju konkretnih životnih primjera o razlici između trenutačnog i općeg smisla; pripremljena rasprava na temu: Što znači umrijeti? (usp. U. De Vanna, *S adolescentima*, str. 88.), str. 69-72.; analiza i interpretacija biblijskih, kršćanskih i nekršćanskih pristupa problemu smrti i života nakon smrti; pismeno izraziti iskustva vezana uz pitanje smisla, odnosno uz granične situacije ljudskoga života; voditi razgovor o suprotnostima između kršćanskog shvaćanja života nakon smrti, vjeri u uskrsnuće mrtvih i kršćanskoj nadi u odnosu na govor o reinkarnaciji; napraviti plakat na temu uskrsnuća i vječnog života (Kristova obećanja i vjera kršćana u uskrsnuće i vječni život).

1.5. Analizirati, interpretirati i dramatizirati prispodobu o talentima; napraviti kratki sastav na misao I. Andrića, "Ja moram noću da se dižem..." (usp. T. Ivančić, *Susret sa živim Bogom*, str. 37); vođenim razgovorom tražiti uporišne točke u stvaranju nacrtu vlastitog životnog puta i ostvarenja; oblikovati hijerarhiju životnih izbora i ciljeva i odrediti zadatke za njihovo postignuće; opisati obilježja mlade osobe kao protagonista u izvršenju vlastitog dara i zadatka.

2.1. Pronaći što više riječi koje u sebi imaju korijen "vjera"; problemsko sučeljavanje i rasprava na temu: je li moguće živjeti bez povjerenja u ljude, od roditelja i prijatelja do nepoznatih ljudi?; kritičko prosuđivanje pripadnih tekstova i vođeni razgovor s temom: mladima se ponekad čini da su slobodniji bez "tereta" vjere. Je li doista tako?

2.2. Pronaći primjere religioznosti suvremenog čovjeka. Uočiti razliku između prave i krive religioznosti; analizirati čovjekovu religioznu žeđ u Iv 4, 1-42 (Isus i Samarijanka); analizirati i kritički prosuđivati mogućnost spoznaje Boga posredstvom vidljiva svijeta prema Rim 1, 18-32; rad u grupi ili u paru na temu "Moj odnos prema Bogu"; napisati pojedinačni odgovor na navedenu temu: Bog ili svjetlo idola?

2.3. Asocijacijska vježba, proučavanje povijesnih zemljovida s podacima o razvoju ljudske povijesti, religioznosti i civilizacije; navođenje i tumačenje riječi vezanih uz svijet religije (npr. obred, molitva, žrtva, vjerovanja...); čitanje i interpretacija tekstova; izrada plakata; fotogovor.

2.4. Napraviti usporednu liniju razvoja svjetskih religija i civilizacija; izraditi tabelu sličnosti i razlika politeističkih religija; vođeni razgovor o povezanosti religijskih tradicija s kulturom velikih naroda koje su kolijevka velikim religijama; istraživanje nekih bitnih obilježja tih religija; pripovijedanje i izlaganje; izrada plakata ili mentalne mape.

2.5. Pronaći primjere i mjesta susreta s vjernicima Židovima i muslimanima; izraditi tabelu sličnosti i razlika monoteističkih religija; pripremiti i organizirati posjet zajednici neke od objavljenih religija. Istraživanje; izlaganje; razgovor; proučavanje zemljovida; čitanje i interpretacija tekstova; izrada plakata; upoznavanje i interpretacija molitava i pjesama iz židovstva i islama; dijamontaže; fotogovor.

2.6. Analizirati i kritički prosuđivati pojedine ulomke dokumenta "Nostra aetate" odgovarajući na pitanje: Što Crkva kaže o drugim religijama?; shematski prikazati temeljne spoznaje o religioznosti i obrađenim religijama; vođeni razgovor o stožernim činjenicama kršćanstva i njihovu značenju za konkretan život kršćana; usporedno čitanje i vrjednovanje biblijskih i drugih književno-umjetničkih tekstova; filmovi; fotogovor.

3.1. Izraditi povijesnu liniju najvažnijih događaja biblijske objave; u skupnom radu analizirati tekst *Dei Verbum* 7 i izdvojiti bitne oznake kršćanske objave; biblijskim primjerima pokazati da je usmena predaja živa stvarnost koja prethodi Svetom pismu i potom pisanoj predaji; radom u skupinama analizirati i prosuditi razlike između javne i privatne objave, prosvjetljenja i mističnih viđenja stavljajući ih u kontekst današnjih fenomena ukazanja i mističnih iskustava.

3.2. Asocijacije, vođeni razgovor i tumačenje pojma nadahnuća Svetoga Pisma; pronalaženje tipičnih oznaka hebrejskog jezika i stila u knjizi Postanka; analiza i interpretacija različitih biblijskih književnih vrsta i oblika; suoblikovanje biblijskog teksta i višedimenzionalno tumačenje Biblije; analiza i kritička prosudba biblijskih mjesta koja neke sekte krivo tumače; izraditi zemljopisnu kartu nekih važnijih biblijskih mjesta i krajeva; skupna analiza nekih poznatijih umjetničkih djela nadahnutih Biblijom (u književnosti, likovnoj i glazbenoj umjetnosti, arhitekturi).

3.3. Analiza, interpretacija i aktualizacija izabranih biblijskih tema i tekstova te oblikovati pitanja za biblijski kviz; pronaći biblijske tekstove koji govore o Božjim vlastitostima i Božjem pozivu čovjeku na istinu, pravednost, milosrđe, ljubav i vjernost te analizirati njihove poruke s primjenom na život prikladnim biblijskim metodama.

3.4. Praktični rad s Biblijom: kako pronalaziti biblijska mjesta i kako čitati Bibliju, osobno i u zajednici; radom u skupinama prikazati konkretnu mogućnost organiziranja i rada biblijskih skupina i kružoka; meditacija odabranog biblijskog teksta uz prikladnu glazbu; usporedna analiza i interpretacija tematski bliskih biblijskih i književno-umjetničkih tekstova.

4.1. Radom u skupinama analizirati i izdvojiti poruku teksta Lk 2,1 i Lk 3, 1-3. (što doznajemo o Isusovoj povijesnosti?); usporedno analizirati neke važnije nekršćanske i kršćanske izvore o Isusu i izdvojiti bitne povijesne činjenice; potražiti u dodatku Novog zavjeta kronološku tablicu i pronaći osobe koje su navedene u Lukinu tekstu, kritički ih smještajući u povijesni okvir; napraviti povijesnu kronologiju događaja Isusova života; pogledati i razgovarati o kratkoj video-projkciji o Isusovu životu; napraviti otuđivanje motiva iz Isusova života, odnosno uklapanje tradicionalnog likovnog prikaza Isusova života u suvremeni likovni ambijent ili obrnuto.

4.2. Vođeni razgovor na temu: kako u mojoj okolini ljudi gledaju na Isusa i je li on možda posljednji "tabu" o kojem se ne govori?; napraviti vlastitu "sliku o Isusu"?; ostvariti perspektivno biblijsko pripovijedanje o Isusu s aspekta nekog lika koji je Isusa dobro poznao (npr. apostoli Petar i Ivan); u skupnom radu interpretirati riječi poznatog književnika: "Zapad je izgubio Krista i zbog toga umire, jedino zbog toga". (Dostojevski); pogledati kod kuće film o Isusu i nakon toga o njemu razgovarati (npr. F. Zeffirelli, *Isus iz Nazareta*).

4.3. U skupnom radu analizirati neke suvremene poruke i glasove na različitim područjima života koji čovjeku nude uspjeh, sreću i blagostanje te načiniti kriterije pristupa tim glasnicima i porukama i s obzirom na njihovu vjerodostojnost, snagu i ostvarenje; kritički prosuditi kriterije razlikovanja i prihvaćanja Božje riječi i Božje poruke među tolikim riječima i ponudama; pisanje vlastite prisprodoobe o Kraljevstvu Božjem ili eseja na temu: Kako zamišljam Božje kraljevstvo istine, pravde, ljubavi i mira?; kreativni rad: mladi u ostvarenju Kraljevstva Božjeg u obitelji, školi i gradu; analiza i prosudba

izabраниh poruka na Gori i njihova aktualnost za naše vrijeme; grafičko oblikovanje poziva Govora na gori; pisanje kratkog sastava na neku od poruka Govora na Gori.

4.4. Usporedba biblijskih tekstova o Kristovoj smrti i uskrsnuću i izdvajanje razloga njegove smrti; prosuditi okolnosti i smisao Kristove muke i smrti u svjetlu tadašnjih društvenih, političkih i vjerskih okolnosti; problemski diskutirati na temu: što bi bilo da nije Kristova uskrsnuća?; usporediti neke spoznaje o Torinskom platnu i evanđeoske izvještaje o Isusovoj smrti.

4.5. Izdvojiti i analizirati biblijske mesijanske tekstove i pronaći mesijanska obećanja; izdvajanje, analiza i tumačenje temeljnih istina vjere u Kristovo čovječstvo i božanstvo prema Nicejsko-carigradskom vjerovanju; problemski analizirati i kritički prosuditi vjeru Crkve: Krist je jedini Spasitelj svih ljudi; napisati pismo Kristu kojim se izriče vlastito povjerenje u Njega te vjera u Njegovo božanstvo i čovječstvo.

4.6. Razgovor o mogućnostima svakodnevnog susreta s Kristom i analizirati mogućnosti susreta s njim u sakramentalnoj stvarnosti, u molitvi, u obitelji i školi, u susretima s ljudima, osobito potrebnima; analizom dokumentarnih i simboličkih fotografija prosuđivati razne životne situacije i oblike ovisnosti, ropstva i idola; navesti mogućnosti i putove izlaska iz krize i ropstva ovisnosti; oblikovati nacrt vrjednota koje oslobađaju, vode istinskom životu, pripadnosti Kristu i nasljedovanju njegova puta; prikladnom pjesmom izraziti spremnost hoda Kristovim putem.

5.1. Analizirati i kritički prosuditi različite pristupe i teorije o nastanku svijeta i čovjeka; skicirati teorijsku liniju evolucije i točno u njoj odrediti čovjekovo mjesto; proučiti otkrića fizičara S. W. Hawkinga i izdvojiti bitne spoznaje; skicirati na plakatu razne teorije o nastanku svijeta i svemira.

5.2. Iznositi asocijacije na pojam "stvaranje"; odgovoriti na pitanje: stvara li čovjek?; "Vruća stolica" - interioriziranje i produbljivanje teme (usp. F. W. Niehl 212 metoda, 185); pronaći određene "nelogičnosti" i nejasnoće u biblijskim tekstovima o stvaranju (npr. redosljed stvaranja i sl.) i kritički odgovoriti mogu li se najnovija znanstvena dostignuća o postanku i razvoju svemira pomiriti s Biblijom; vođeni razgovor o čovjeku - slici Božjoj, njegovoj vrijednosti i pronaći primjere nijekanja i ugrožavanja slike Božje u čovjeku; u pismenom radu razmišljati o sebi kao tražitelju na temelju teksta: "Eh, da mi je razumjeti svijet oko nas, kako i zašto postoji, valjda bih tada dokučio i smisao vlastita postojanja, odnosno pronašao čvrstu točku svoje egzistencije"? (Arhimed).

5.3. Stvaranje problemske situacije i rasprava na temu: mogu li prirodne znanosti odgovoriti na pitanja iz duhovnog područja; vođeni razgovor na temu odnosa prirodnih i humanističkih znanosti – dosezi i granice; analizirati i protumačiti odnos vjere i razuma, vere i znanosti; napraviti plakat s katalogom velikih prirodoznanstvenika i teologa i njihovim mislima o odnosu vjere i prirodnih znanosti.

2. razred

Prijedlozi za metodičku obradu:

1.1. Vezani učenički razgovor i prosudba različitih modela zrelosti i uspjeha u životu s pitanjima: Tko je, kada i kako odrastao?; analizirati nekoliko medijskih promidžbenih poruka s prosudbom o tome li moguće ostati slobodan i biti vezan za osobe i stvari; napraviti program sretne i uspješne obitelji; vođeni razgovor o mogućnostima i granicama naše slobode; analizirati slobodu "od" i slobodu "za" prema Gal 5, 13-26; analizirati tekstove o ponudi Isusove slobode (rad u grupama): Mt 4, 1-11; Mt 12, 9-14;

Iv 10,14-18; Mk 7, 1-22.; napraviti pisani tekst ili likovnu ilustraciju o tome što mi omogućuje, a što onemogućuje punu slobodu.

1.2. Programirano konfliktno igranje uloga među prijateljima; napraviti test prijateljstva i igru povjerenja; vođeni razgovor o potrebi pravog prijatelja i zaprekama prijateljstvu; provesti asocijaciju na riječ ljubav i problemski voditi diskusiju o razlici između ljubavi, flerta i zaljubljenosti; prikupiti materijale iz novina i časopisa za mlade i izraditi plakat s porukama koje im oni nude na području ljubavi, spolnosti i osjetilnosti; prosuditi tekstove nekih zabavnih pjesama s porukom ljubavi; analizirati shvaćanje spolnosti i ljubavi u Bibliji prema Post 1, 27 i Post 2, 21-25; analizirati i kritički produbiti oznake ljubavi prema 1 Kor 13, 4-8.; izraditi skicu stupnjeva u sazrijevanja u ljubavi, od privlačnosti i flerta do prave ljubavi koja je u službi radosti i života.

1.3. Asocijacija na pojmove „tradicionalno“ i „moderno“ i rasprava na temu: može li mladi čovjek čuvati i održavati tradicionalne vrijednosti i biti moderan; prikupljanje i analiza tekstova iz časopisa i novina s nakanom prosudbe o tome jesmo li ovisni o medijima, manipuliraju li nama i kakav utjecaj na nas imaju različite poruke, idoli i modni trendovi; vođeni razgovor o tradicionalnim vrijednostima koje se gaje u obiteljima i u našem narodu; otkriti dobre i loše strane medija i suvremenih ponuda, osobito onih koje vode različitim ovisnostima (droga, alkohol...); istražiti najteže vrste ovisnosti u svome gradu (statistički podaci, analiza, uzroci); napraviti ljestvicu vrijednosti koje vode ljudskoj i kršćanskoj zrelosti. 2.1. Asocijacije i vođeni razgovor o pojmu „Crkva“; analizirati ponuđene tekstove Evanđelja i iz Djela apostolskih te pronaći mjesta ustanovljenja Crkve i rekonstruirati život prve Crkve; u pripremljenoj diskusiji otkriti sličnosti, razlike i poteškoće života prve Crkve i Crkve u današnjem vremenu; asocijacije na novozavjetne slike Crkve i pojašnjenje nekih važnih obilježja (kuća Božja, zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo...); protumačiti kršćanske istine o Crkvi da je jedna, sveta, katolička i apostolska.

2.2. Obraditi biblijsku podlogu sakramenata kršćanske inicijacije krštenje, potvrdu i euharistiju, te na produbljen način otkriti sakramentalne znakove i potrebu sakramentalnog života vjernika; podijeliti učenicima zadatak (rad u grupama) da pronađu tekstove iz "obrednika" sakramenata inicijacije: analiza i razgovor; istraživati doktrinarne sadržaje pojedinih sakramenata i otkrivati otajstva vjere koja oni u sebi sadrže; projicirati dijafilm i potom razgovarati o značenju i upotrebi vode, ulja, kruha i vina u ljudskom životu te ih povezati sa simbolikom tih stvari u sakramentima; u tablicu s tri stupca ispuniti rubrike za svaki od sakramenata inicijacije: predvoditelj slavlja, načini slavlja, mjesta slavlja te rješenja

uspoređivati, nadopunjavati i ispravljati; pronaći tekstove iz "obrednika" sakramenata inicijacije: analiza na satu; izrada osobne "mape" primanja sakramenata inicijacije (fotografije, i dr.); razgovor o važnosti kumstva kod sakramenta krštenja i potvrde; anketa, iznošenje vlastitih mišljenja i vođeni razgovor o pohađanju svete mise i primanju svete pričesti: učestalost, glavna motivacija (ne) pričješćivanja.

2.3. Prikazivanje filma i razgovor o važnim događajima nastanka Crkve (video-projeksija iz serije "Anno Domini"); analiza i interpretacija biblijskih tekstova o ulozi apostola Petra i drugih apostola u prvoj Crkvi; prikupljanje materijala i izrada plakata s prikazom evangelizacijskog ustroja i poslanja Crkve, od Pape i crkvenog Učiteljstva do svećenika i laika u župnim zajednicama; prikazati strukture župnih vijeća i bazičnih zajednica; protumačiti značenje pojmova karizmatičnost i institucionalnost Crkve i prikazati crkveni ustroj i strukture; izlaganje s tumačenjem službe, jedinstva i razlika između pape, biskupa, svećenika i vjernika laika u Crkvi; pobliže upoznati i objasniti narav i značenje sakramenta svetog reda i hijerarhijski ustroj Crkve; - podijeliti referate (anketa: razgovor sa svećenikom; izlaganje prema Dekretu o odgoju i obrazovanju svećenika, ...); voditi

diskusiju o mjestu i ulozi vjernika laika u životu Crkve i društva i odrediti područja laičkoga djelovanja.

2.4. Analizirati biblijske tekstove i crkvene dokumente o poslanju i zadaći Crkve u svijetu, među različitim kulturama i narodima; upoznati različite kršćanske Crkve koje su prisutne u našem mjestu i/ili bližoj okolini; odrediti bitna obilježja i veze jedinstva Kristove Crkve; analizirati dekret o ekumenizmu "Unitatis redintegratio" Drugoga vatikanskog sabora; naznačiti bitne korake u ekumenskom nastojanju oko jedinstva Kristove Crkve.

2.5. Navesti i interpretirati neke biblijske i otačke tekstove te tekstove crkvenih dokumenata o Marijinoj ulozi u povijesti spasenja; pravljenje plakata s važnijim imenima koje Crkva pridaje Mariji; promatranje i interpretacija slika s marijanskom i mariološkom tematikom, uz katalog pitanja i vođeni razgovor o prikupljenim podacima; pisanje kratkog eseja o Mariji; izrada zemljovidne karte Crkve u Hrvata s nekim važnijim marijanskim svetištima i titulama koje joj se u njima pridaju.

3.1. Analizirati biblijske tekstove o širenju prve Crkve i Pavlovu misionarenju; vođeni razgovor o prilikama u kojima se događalo širenje kršćanstva; promatranje zemljovida i skiciranje mentalne mape Pavlovih putovanja u nastojanju oko širenja kršćanstva; pripovijedanje i izlaganje o ranokršćanskim mučenicima na hrvatskom prostoru; film o povijesnim događanjima iz ranokršćanskih vremena na hrvatskim prostorima; izrada plakata; izrada umne mape.

3.2. Proučiti sudski zapisnik o Kvirinu Sisačkom koji je pogubljen za vrijeme cara Dioklecijana (usp. Ž. Kustić, *Mali ključ povijesti Crkve u Hrvata*, str. 235-236); pronaći i analizirati narodne pripovijetke koje govore o vjerovanju starih Hrvata; posjetiti po mogućnosti neke ranokršćanske spomenike na našim prostorima; napraviti pano sa fotografijama i crtežima starohrvatskih crkvice; gledanje isječka povijesno-dokumentarnog filma HTV-a, *Kršćanstvo i Hrvati*.

3.3. Istraživanje tekstova i dokumenata; vođeni razgovor o razlozima udaljavanja Istoka i Zapada te raskola među kršćanima; pripovijedanje i izlaganje; rasprava (parlaonica); film; izrada plakata; izrada umne mape.

3.4. Vođeni razgovor o ulozi Crkve u pomaganju ljudima, osobito siromašnima i brigu Crkve i države za njih; na temelju dokumenata analizirati razloge krize Crkve i života kršćana navedenog razdoblja, pripovijedanje i izlaganje povijesnih događaja i činjenica o djelovanju dominikanaca i franjevacu u našim krajevima; rasprava (parlaonica); izrada plakata; izrada umne mape; gledanje isječka povijesno-dokumentarnog filma HTV-a, *Kršćanstvo i Hrvati*.

3.5. Istraživanje povijesnih dokumenata i činjenica; upoznavanje s djelom Marka Marulića za vjerski i kulturni život naroda; analiza nekih dokumenata, pripovijedanje i izlaganje povijesnih događaja i činjenica oko islamizacije naših prostora; analiza i interpretacija povijesnih i književno-umjetničkih tekstova; rasprava (parlaonica); film; izrada plakata; izrada umne mape; osobna istraživanja učenika i pisanje kratkih referata o pojedinim temama.

3.6. Predstavljanje i istraživanje važnijih činjenica i dokumenata; vođeni razgovor o uzrocima i posljedicama protestantske reformacije; pripovijedanje i izlaganje; analiza i interpretacija tekstova; rasprava (parlaonica); izrada plakata; izrada umne mape; gledanje isječka povijesno-dokumentarnog filma HTV-a, *Kršćanstvo i Hrvati*.

3.7. Istraživanje, analiza i interpretacija izabranih povijesnih tekstova i dokumenata; izrada plakata i mentalne mape o važnijim povijesnim događajima i činjenicama; proučiti statut katedralne škole u Zagrebu čiji je utemeljitelj bio bl. Augustin Kažotić (usp. F. Šanjek, *Kršćanstvo na hrvatskom prostoru*, str. 174-177.); pripremiti referate o

doprinosu dominikanaca, isusovaca i pavlina u razvoju visokog školstva u Hrvatskoj; gledanje isječka povijesno-dokumentarnog filma HTV-a, *Kršćanstvo i Hrvati*.

3.8. Analiza videoprojekcije: "Katolička crkva u Hrvata", Kršćanska sadašnjost, Zagreb; upoznavanje bitnih činjenica Hrvatskog katoličkog pokreta i vođeni razgovor o ulozi Crkve u duhovnom, kulturno i moralnom životu naroda; analizirati neke govore kardinala Stepinca u vrijeme Drugoga svjetskog rata; proučiti propovijed pape Ivana Pavla II. prigodom proglašenja blaženim kardinala Alojzija Stepinca u Mariji Bistrici 3.10. 1998.; izrada mape s prikazom Katoličke Crkve u hrvatskom narodu i Katoličke Crkve u Hrvatskoj; analiza uloge Svete Stolice u priznanju hrvatske neovisnosti; gledanje isječka povijesno-dokumentarnog filma HTV-a, *Kršćanstvo i Hrvati*.

4.1. Na primjerima otkrivati zajedničke i razlikovne elemente molitve u religijama; pronalaženje i analiza psalama; pronalaženje tekstova o Isusu kao molitelju; čitanje i analiza molitava i molitvenih obrazaca; vođeni razgovor o potrebi, važnosti i praksi molitve u kršćanskom životu; analiza i interpretacija tekstova o molitvi i molitvenih tekstova; pantomima i scensko prikazivanje molitvenih gesta; pisanje i izgovaranje molitve; meditacija uz promatranje reprodukcija i glazbenu pratnju; izrada mentalne mape; slušanje meditativne crkvene glazbe.

4.2. Izmjena iskustava, analiza novinskih tekstova i poruka mladima te vođeni razgovor o potrebi druženja među mladima; čitanje s analizom i interpretacijom odabranih tekstova; promatranje i interpretacija fotografija; likovno i pismeno izražavanje; izrada plakata, razgovor o preprekama i poteškoćama u međusobnim susretima; scensko izražavanje; rješavanje problemskih situacija; istraživanje mogućnosti druženja među mladim kršćanima i izrada zidnih novina.

4.3. Problemsko pitanje i rasprava o spremnosti današnjih ljudi na služenje drugima: služenje ili briga samo za sebe (sebičnost); analiza i tumačenje biblijskih tekstova koji govore o Kristovu i kršćanskom primjeru služenja potrebnima; promatranje i analiza sadržaja dokumentarnih i simboličkih fotografija o problemima socijalnog siromaštva i mogućnostima pomaganja; igra uloga, promjena perspektive u interpretaciji sadržaja dokumentarne i simboličke fotografije; napraviti skicu o tome kako postati član dobrovoljnih udruga mladih i što se može činiti; izrada plakata na temu dobrovoljstva.

Vrjednovanje

Budući da su nastavni ciljevi formulirani u obliku postignuća koja se očekuju od učenika na kraju odgojno-obrazovnog procesa, oni ujedno služe kao *smjernice za vrjednovanje*. Zato ih se ne donosi kao zasebni element programa. Treba imati na umu da se vrjednovanje učenja i nastave te praćenje i ocjenjivanje učenika događa kroz čitav nastavni proces te se ne smije svesti na tradicionalno zaključno ispitivanje i ocjenjivanje. Praćenje, vrjednovanje i ocjenjivanje obuhvaća sva područja ciljeva odnosno odgojno-obrazovnih postignuća: kognitivno, afektivno i operativno.

2.2.2. Obvezni strukovni moduli

Naziv modula	Temeljne društvene znanosti u sestrinstvu
Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Načela sestriinske etike 2. Psihološke zakonitosti 3. Sociološki aspekti sestrinstva 4. Pedagogija.
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	<p>Učenik/ca će prepoznati obitelj kao osnovnu jedinicu društva i temelj svakoga pojedinca. Objasniti će važnost odgoja u stjecanju cjelokupnih čovjekovih mogućnosti. Protumačiti će osobine i čimbenike koji utječu na razvoj ličnosti. Povezat će djelovanje psihičkih čimbenika na nastanak i tijek bolesti. Opisat će pojmove <i>etika, moral, moralno načelo, moralna obilježja, moralne vrijednosti, moralna svijest, moralna savjest, objektivne moralne norme, bioetika, deontologija i medicinska deontologija</i>. Znat će čuvati profesionalnu tajnu. Primjenjivat će načela sestriinske etike i poštovati čovjekovo pravo na izbor. Prepoznat će i primijeniti primjerene oblike komunikacije. Opisat će utjecaj društva, zdravstvene i socijalne politike na razvoj sestriinske profesije i sveukupnoga zdravlja pojedinca.</p>
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Etika u sestrinstvu</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja i 37 sati vježbe; 4 kreditna boda) 2. <i>Psihologija</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja; 4 kreditna boda) 3. <i>Načela poučavanja</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja; 4 kreditna boda) 4. <i>Sociologija</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja; 2 kreditna boda). <p>Da bi učenik/ca ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.</p> <p>Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.</p>

Razradba modula - Nastavni predmet(i) po godinama i ishodima učenja

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Etika u sestrinstvu
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati osnovne pojmove: <i>etika, moral, moralno načelo, moralna obilježja, moralne vrijednosti, moralna svijest, moralna savjest, objektivne moralne norme, bioetika, deontologija, medicinska deontologija</i> 2. Opisati početke medicinske etike i deontologije 3. Objasniti moralne osobine ličnosti 4. Primijeniti načela sestriinske etike - etički kodeks medicinskih sestara 5. Objasniti poštovanje čovjekova prava na izbor 6. Objasniti i čuvati profesionalnu tajnu 7. Objasniti poštovanje bolesnikove obitelji 8. Objasniti odnos medicinske sestre prema drugim zdravstvenim djelatnicima 9. Nabrojiti etičke dvojbe suvremene medicine 10. Objasniti poštovanje ljudskoga života od rođenja do smrti
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod – osnovni pojmovi etike	<p>Etika Moral Bioetika Deontologija Medicinska deontologija</p>
Početci medicinske etike i deontologije	<p>Hipokratova prisega Antička Grčka Rimski zakoni Srednji vijek Devetnaesto stoljeće; dvadeseto stoljeće Opća deklaracija o ljudskim pravima Ženevska deklaracija, deklaracije – rezolucije – preporuke na etičkoj razini</p>
Pregled povijesti etičkih učenja	<p>Podjela etičkih učenja Etika vrline Kršćanska etika vrline Teleološka etika Deontološka etika</p>

	Etika skrbi
Moralne osobine ličnosti	Vladanje sobom Odnos prema bolesniku, njegovoj obitelji, suradnicima Etika u sestričkim komunikacijama
Etički kodeks medicinskih sestara	Etički kodeks medicinskih sestara Poštovanje čovjekova prava na izbor Prava bolesnika Profesionalna tajna Poštovanje i zaštita čovjeka Komunikacija s bolesnikom /štićenikom Medicinska sestra – bolesnikova obitelj Medicinska sestra i bolesnik /štićenik Odnosi prema drugim zdravstvenim djelatnicima
Etičke dvojbe suvremene medicine	Poštovanje ljudskoga života od rođenja do smrti Eutanazija Pobačaj Presađivanje organa Dostojanstvo umiranja – načela skrbi za neizlječive i umiruće pacijente Hospicij Medicinska sestra zagovornik života
Napomena	Nastavni se proces 50% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 50% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom. Vježbe se izvode u školskom kabinetu i bolničkom odjelu u skupinama od 8 do 10 učenika.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, čitanje, objašnjavanje, problemska nastava, rasprava, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Prlić, N.: <i>Etika zdravstvenih djelatnika</i>, u: <i>Zdravstvena njega</i>, VII. izd., <i>Školska knjiga</i>, Zagreb, 2003. • Zurak, N., i suradnici: <i>Medicinska etika</i>, Zagreb, 2007.

	<ul style="list-style-type: none"> • Švajger, A., ur.: <i>Medicinska etika</i>, priručno štivo, II. izdanje, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Zagreb, 1995. • Znidarčić, Ž.: <i>Medicinska etika I</i>, Centar za bioetiku FTIDI Zagreb, Zagreb, 2004. • <i>Etički kodeks</i>, HKMS, Zagreb, 2005. • <i>Etički kodeks</i>, ICN, 2005.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Psihologija
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati povijesni razvoj psihologije i metode suvremene psihologije 2. Povezati funkcioniranje ljudskoga tijela (osobito živčanoga sustava) s psihičkim procesima 3. Opisati pojedine psihičke procese i njihove zakonitosti (percepcija, mišljenje, učenje, pamćenje...) 4. Primijeniti zakonitosti psihičkih procesa u vlastitome radu - učenju 5. Razlikovati osnovne emocije 6. Objasniti osnovne ljudske potrebe i pojave kad te potrebe nisu zadovoljene 7. Objasniti osobine ličnosti kao i čimbenike koji utječu na razvoj ličnosti 8. Povezati utjecaj psihičkih čimbenika (npr. stres) na nastanak i tijek bolesti 9. Opisati psihičke reakcije hospitaliziranih bolesnika, kroničnih bolesnika te osoba s invaliditetom
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Psihologija kao znanost	<p>Predmet izučavanja psihologije</p> <p>Povijesni razvoj psihologije</p> <p>Metode psihologije</p> <p>Tehnike prikupljanja podataka u psihologiji</p>
Biološke osnove ponašanja	<p>Utjecaj živčanog i endokrinoga sustava na psihičke procese i ponašanje</p> <p>Građa i funkcija živčane stanice</p> <p>Živčani sustav</p> <p>Endokrini sustav</p>
Osjet i percepcija	<p>Osjet</p> <p>Osjetilni sustavi</p> <p>Poremećaji u radu osjetilnih sustava</p> <p>Percepcija</p> <p>Zakonitosti percepcije</p> <p>Poremećaji percepcije</p> <p>Bol</p> <p>Psihološke odrednice bola</p>

	Suzbijanje bola
Učenje i pamćenje	Učenje Metode učenja Pamćenje Metode ispitivanja pamćenja Zaboravljanje Čimbenici uspješnog učenja i pamćenja
Inteligencija	Određenje inteligencije Mentalna retardacija Mjerenje inteligencije
Emocije	Emocije Vrste emocija Izražavanje emocija Tjelesne promjene kod emocija Emocionalna stanja bolesnika
Motivacija	Motivacija Ljudske potrebe – biološke i psihosocijalne Hijerarhija potreba Sukob potreba i vrste konflikata Frustracija Reagiranje u frustraciji i obrambeni mehanizmi
Stres	Stres i stresori Tjelesne bolesti i medicinski tretman kao izvor stresa Suočavanje sa stresom Posljedice stresa
Ličnost	Što je ličnost Razvoj ličnosti Osobine ličnosti Stajališta, stereotipi i predrasude Metode ispitivanja ličnosti
Međuljudska komunikacija	Osnovni pojmovi komunikacije Verbalna komunikacija i zapreke u verbalnoj komunikaciji Oblici neverbalne komunikacije Komunikacija s bolesnicima Komunikacija s neizlječivim bolesnicima
Psihičke teškoće hospitaliziranih	Problemi prilagodbe kod hospitalizacije Hospitalizacija djece

bolesnika	Uloga zdravstvenih djelatnika u ublažavanju psihičkih tegoba hospitaliziranih bolesnika
Tjelesne bolesti i psihička stanja	Utjecaj kroničnih bolesti na psihička stanja Uloga zdravstvenih djelatnika u radu s kroničnim bolesnicima Invalidna stanja i psihičke teškoće invalida Stajališta prema osobama s tjelesnim oštećenjima
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, čitanje, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Bratko, D.: <i>Psihologija</i> - udžbenik za gimnazije, 2002. • Kolega, M.: <i>Priručnik za nastavnike</i>, 2002. • Šverko, B.: <i>Psihologija</i> – udžbenik za gimnazije, 1992. • Havelka, M.: <i>Zdravstvena psihologija</i>, 1998. • Havelka, M.; Ševo, Lj.: <i>Priručnik za nastavnike</i>, 2002. • Krizmanić, M.: <i>Život s različitima</i>, Profil, 2010. • Kübler- Ross, E.: <i>Razgovori s umirućima</i>, Oko tri ujutro, 2007.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Načela poučavanja
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti pedagoške pojmove kroz životne primjere 2. Protumačiti povezanost društveno-povijesnih okvira i životnih vrijednosti kao osnove odgoja 3. Objasniti važnost odgojnog utjecaja kroz sva odgojna područja za razvoj sveukupnih čovjekovih mogućnosti 4. Razlikovati različite vrste utjecajnih razvojnih teškoća i metode rada s tom populacijom 5. Protumačiti važnost obitelji kao osnovne jedinice društva i temelja razvoja svakog pojedinca 6. Primjenjivati asertivno izražavanje stajališta i vještine komuniciranja s različitom skupinama i pojedincima
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Odgoj i pedagogija	<p>Pojam pedagogije</p> <p>Povijest i važnost pedagoške znanosti</p> <p>Ciljevi, norme i vrijednosti u odgoju</p> <p>Moć i granice odgojnoga djelovanja</p>
Provedba i organizacija odgoja	<p>Čimbenici odgoja</p> <p>Metode odgojnoga rada</p> <p>Sredstva odgojnoga rada</p>
Temeljna odgojna područja	<p>Tjelesni odgoj</p> <p>Intelektualni odgoj</p> <p>Moralni odgoj</p> <p>Radni odgoj</p> <p>Estetski odgoj</p>
Realizatori odgoja	<p>Obitelj kao temelj odgoja</p> <p>Odgojni stilovi</p> <p>Čimbenici krize u obitelji</p> <p>Pedagoška kultura roditelja</p>
Odgoj u odnosu na životnu dob odgajanika	<p>Odgoj u predškolsko doba</p> <p>Školska pedagogija</p> <p>Adolescencija</p>
Odgoj u domskim uvjetima	<p>Vrste domova i njihove posebnosti</p> <p>Zbrinjavanja djece bez roditeljske skrbi</p>

Specijalna pedagogija	<p>Cilj i zadatci specijalne pedagogije</p> <p>Oblici i metode rada s osobama s intelektualnim oštećenjima</p> <p>Oblici i metode rada s osobama oštećena vida</p> <p>Oblici i metode rada s osobama oštećena sluha i govora</p> <p>Oblici i metode rada s osobama s teškoćama u ponašanju</p>
Slobodno vrijeme	Slobodno vrijeme kao mogućnost razvitka osobnosti
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Vukasović, A.: <i>Pedagogija</i>, ALFA dd. HKZ MI., Zagreb, 1995. • Bognar, L.; Matijević, M.: <i>Didaktika</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Desforges, C.: <i>Uspješno učenje i poučavanje</i>, Educa, Zagreb, 2001. • Matijević, M.; Radanović, D.: <i>Nastava usmjerena na učenika</i>, Školske novine, Zagreb, 2011. • Kyriacou, C.: <i>Temeljna nastavna umijeća</i>, EDUCA, Zagreb, 2001. • Meyer, H.: <i>Što je dobra nastava?</i>, Erudita, Zagreb, 2005. • Apel, H.J.: <i>Predavanje uvod u akademski oblik poučavanja</i>, Erudita, Zagreb, 2003. • Terhart, E.: <i>Metode poučavanja i učenja</i>, EDUCA, Zagreb, 2001. • Klippert, H.: <i>Kako uspješno učiti u timu</i>, EDUCA, Zagreb, 2001. • Jensen, E.: <i>Super – nastava</i>, Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje, EDUCA, Zagreb, 2003.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Sociologija
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati povijesni razvoj sociologije i osnovne sociološke teorije 2. Objasniti funkciju obitelji u društvu 3. Povezati utjecaj zdravstvene i socijalne politike na cjelokupno zdravlje populacije 4. Objasniti utjecaj volonterskoga rada na dobrobit pojedinca i društva 5. Opisati utjecaj društva na sestrinsku profesiju kroz povijest 6. Objasniti elemente profesionalizacije sestrinstva
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Sociologija - znanost o društvu	Pojam društva Društveno djelovanje i društvena struktura
Nastanak i razvoj sociologije	Osnivači sociologije Teorijske perspektive u sociologiji
Kultura i društvo	Tipovi društava tijekom povijesti Komponente kulture (simboli, jezik, norme, vrijednosti) Kultura u suvremenom društvu
Socijalizacija i identitet	Tipovi socijalizacije i društvene uloge Čimbenici socijalizacije Socijalna kontrola i devijantnost
Socijalna interakcija, skupine i organizacije	Socijalna interakcija Društvene skupine Organizacije i birokracija
Obitelj i škola	Obitelj i funkcija obitelji Suvremena obitelj: promjene i problemi Obrazovanje i društvena nejednakost
Sustav vjerovanja: religija i ideologija	Društvene funkcije religije Religija u modernom društvu Ideologija i funkcije ideologije
Moć i politika	Uloga civilnoga društva Volonterski rad
Društvene promjene	Gradovi i urbanizacija Ekološke promjene

Znanost, metode istraživanja i teorije	Povijest znanosti Metode istraživanja Modernost i postmodernost
Društvene nejednakosti u zdravlju i zdravstvenoj zaštiti	Pojmovna određenja (društvena diferencijacija, društvena stratifikacija, društvene razlike i nejednakosti) Zdravstvene nejednakosti
Medicinske profesije	Sociologijsko određenje pojma profesije Liječnička profesija
Medicinske sestre i sestrinstvo	Povijesna perspektiva Razvoj elemenata profesionalizacije sestrinstva i zapreke profesionalizaciji Kliničko sestrinstvo
Napomene:	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Fanuko, N.: <i>Sociologija</i>, Profil, Zagreb, 2008. • Cerjan – Letica, G.; Letica, S.; Babić – Bosanac, S.; Mastilica, M.; Orešković, S.: <i>Medicinska sociologija</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2003.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Naziv modula	Temeljne medicinske znanosti
Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Građa i funkcija ljudskoga tijela - Osnove mikrobiologije - Kemija u medicini - Fizika u medicini - Poremećaj građe i funkcije ljudskoga tijela - Osnove radiologije - Primjena lijekova - Dijetalna prehrana
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	<p>Učenik/ca će protumačiti građu, smještaj i funkciju organa čovjekova tijela. Usporedit će funkciju zdravoga i bolesna organa, organskoga sustava i čovječjega tijela kao cjeline.</p> <p>Objasnit će odvijanje i regulaciju metaboličkih procesa u organizmu zdrava čovjeka te biokemijskih osnova brojnih bolesti. Razlikovat će osnovne promjena organa nastale zbog bolesti. Objasnit će osnovne biološke značajke i patogene svojstva mikroorganizama koji uzrokuju bolest. Koristit će opća načela: djelovanja lijeka, sudbine lijeka u organizmu, terapijskomu i štetnom učinku. Izložiti će načine primjene lijekova. Prepoznat će hranu kao lijek i izračunati energetske potrebe organizma s obzirom na dob i zdravstveno stanje korisnika. Pripremit će korisnika za poznavanje osnovnih pretraga u radiologiji.</p>
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Anatomija i fiziologija</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 148 sati predavanja; 5 kreditnih bodova) 2. <i>Bakteriologija, virologija i parazitologija</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja i 37 sati vježbe; 4 kreditna boda) 3. <i>Biokemija</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja; 4 kreditna boda) 4. <i>Biofizika</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja; 2 kreditna boda) 5. <i>Patologija</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja; 4 kreditna boda) 6. <i>Radiologija</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja; 2 kreditna boda) 7. <i>Farmakologija</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja; 4 kreditna boda) 8. <i>Dijetetika</i> u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati predavanja i

34 sata vježbi; 4 kreditna boda)

Da bi učenik ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.

Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.

Razradba modula - Nastavni predmet(i) po godinama i ishodima učenja

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Anatomija i fiziologija
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Primijeniti osnove latinskoga jezika u opisu građe ljudskoga tijela 2. Opisati dijelove sustava i organa 3. Opisati točan funkcijski slijed organa/struktura u organskomu sustavu 4. Objasniti funkciju sustava i organa 5. Prepoznati organ/strukturu na anatomskim modelima 6. Interpretirati osnovne topografske odnose u ljudskomu tijelu 7. Prepoznati orijentacijske ravnine unutar ljudskoga tijela
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod	<p>Uvod u predmet</p> <p>Organizacija čovječjega tijela</p> <p>Građa i funkcija stanice</p> <p>Vrste i funkcije tkiva</p>
Koštani sustav	<p>Građa i funkcija kosti</p> <p>Kosti glave</p> <p>Kosti trupa i prsnoga koša</p> <p>Kosti gornjih udova</p> <p>Kosti donjih udova</p>
Sustav zglobova	<p>Građa i fiziologija zglobova</p> <p>Podjela zglobova</p> <p>Mehanika zglobova</p>
Mišićni sustav	<p>Mišićno tkivo i fiziologija mišića</p> <p>Mišići glave</p> <p>Mišići vrata i leđa</p> <p>Mišići prsnoga koša i abdomena</p> <p>Mišići gornjih i donjih udova</p>

Živčani sustav	Podjela živčanoga sustava Građa i funkcija živčanoga sustava Veliki mozak Mali mozak i moždano deblo Kralješnička moždina i mozgovnice Moždani i moždinski živci Autonomni živčani sustav
Sustav osjetila	Građa i funkcija oka Građa i funkcija uha Osjet okusa i njuha Koža i kožna osjetila
Srce i krvožilni sustav	Krv Položaj i građa srca Krvožilni sustav Arterijski sustav Venski sustav Limfni sustav Fiziologija krvožilnoga sustava Fiziologija fetalnoga sustava
Imunosni sustav	Nespecifični mehanizam tjelesne obrane Specifični mehanizam tjelesne obrane
Dišni sustav	Gornji dišni putevi Donji dišni putevi Fiziologija disanja
Probavni sustav i metabolizam	Osnovna načela fiziologije probavnoga sustava Usna šupljina i ždrijelo Jednjak i želudac Građa i funkcija crijeva Jetra i gušterača Metabolizam i termoregulacija

Sustav endokrinih žlijezda	Uloga hormona u organizmu Hipofiza Štitna žlijezda Nadbubrežna žlijezda Doštitna žlijezda i gušterača
Mokraćni sustav	Građa mokraćnoga sustava Fiziologija mokraćnoga sustava
Spolni sustav	Spolni sustav muškarca Spolni sustav žene
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, čitanje, objašnjavanje, rasprava, crtanje, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> Jalšovec, D.; Andreis, I.: <i>Anatomija i fiziologija</i>, udžbenik za 1. razred srednje medicinske škole, Školska knjiga, 2009.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Bakteriologija, virologija i parazitologija
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interpretirati fiziološku floru čovjeka 2. Objasniti morfologiju i fiziologiju bakterija 3. Opisati građu i osobine virusa 4. Objasniti morfologiju i fiziologiju parazita 5. Ukazati na djelovanje mikroorganizama u makroorganizmu 6. Razlikovati laboratorijske pretrage u svrhu identifikacije mikroorganizama 7. Navesti uvjete potrebne za nastanak infekcije 8. Interpretirati obranu organizma i oblike imunosti na infekcije
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Uvod	Povijesni razvoj mikrobiologije Fiziološka flora čovjeka Podjela i vrste mikroorganizama Uvjeti za razvoj zaraznih bolesti
Opća i specijalna bakteriologija	Morfologija i fiziologija bakterija Bakterijski otrovi Genetika bakterija Laboratorijska dijagnostika bakterijskih infekcija Uzimanje, dostava i pohrana bioloških uzoraka Aseptičko rukovanje biološkim uzorkom Podloge za kultivaciju mikroorganizama Nasađivanje bioloških uzoraka na podloge Mikroskopiranje bioloških uzoraka Očitavanje antibiograma
Opća i specijalna virologija	Morfologija virusa DNA i RNA virusi Laboratorijska dijagnostika virusnih infekcija Uzimanje, dostava i pohrana bioloških uzoraka Izolacija virusa Brzi postupci otkrivanja virusa
Parazitologija	Morfologija i fiziologija parazita Osnovni nametnici patogeni za čovjeka

	<p>Laboratorijska dijagnostika parazitskih bolesti</p> <p>Uzimanje, dostava i pohrana bioloških uzoraka</p> <p>Makroskopske i mikroskopske pretrage na parazite</p> <p>Analni otisak</p> <p>Prevenција i liječenje parazitskih bolesti</p>
Osnove imunologije	<p>Imunološki sustav</p> <p>(Ne)specifična otpornost organizma</p> <p>Imunološke reakcije</p> <p>Imunološke preosjetljivosti</p> <p>Laboratorijski postupci u imunologiji</p>
Primijenjena mikrobiologija	<p>Higijena osoblja i okoline</p> <p>Hospitalna infekcija</p> <p>Izolacija i nadzor zaraznih bolesnika</p> <p>Zakonska obveze prijave zaraznih bolesti</p> <p>Djelovanje fizikalno-kemijskih činitelja na mikroorganizme</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 26% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 74% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u mikrobiološkom laboratoriju u skupinama od 5 do 7 učenika.</p>
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, problemska nastava</p> <p>Oblici: frontalni oblik rada, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Mlinarić Galinović, G.; Ramljak Šešo, M. i sur.: <i>Specijalna medicinska mikrobiologija i parazitologija</i>, Merkur A.B.D. Zagreb, 2003. • Presečki, V.: <i>Virologija</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2002. • Volner, Z.; Batinić, D.: <i>Opća medicinska mikrobiologija i imunologija</i>, Udžbenik Visoke zdravstvene škole, Profil, 2005.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Biokemija
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti strukturu biomolekula 2. Koristiti nomenklaturu po pravilima Međunarodne unije za čistu i primijenjenu kemiju (IUPAC) 3. Ukazati na specifično djelovanje biomolekula, svojstva i ulogu u metabolizmu 4. Objasniti metaboličke procese u ljudskom organizmu 5. Ukazati na važnost zdrave prehrane 6. Objasniti probavne procese 7. Ukazati na sastav i važnost tjelesnih tekućina u organizmu
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Podjela biokemije	Statička i dinamička biokemija
Voda u organizmu	Uloga i zastupljenost vode u organizmu
Mineralne soli u organizmu	Podjela i uloga mineralnih soli u organizmu Kiralnost i optička aktivnost molekula
Ugljikohidrati	Monosaharidi Disaharidi Polisaharidi
Aminokiseline i proteini	Nomenklatura i podjela aminokiselina Fizikalna i kemijska svojstva aminokiselina Peptidna veza Proteini Struktura proteina
Enzimi	Enzimi, podjela i građa Inhibitori kod enzima
Lipidi	Masti i ulja Fosfolipidi
Steroidi	Kolesterol Žučne kiseline
Vitamini	Vitamini topljivi u vodi Vitamini topljivi u mastima
Dinamička biokemija	Anabolički i katabolički procesi

Metabolički procesi	Metabolizam ugljikohidrata Metabolizam proteina Metabolizam lipida
Zdrava prehrana	Prehrambena piramida Raznovrsnost namirnica i potrebe organizma
Probavni procesi	Probava u ustima Probava u želucu Probava u tankome crijevu Biokemijski procesi u debelome crijevu
Krv i ostale tjelesne tekućine	Kvalitativna i kvantitativna analiza krvi Interpretacija biokemijskog nalaza krvi Limfa Likvor Urin
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Karlson, A: <i>Biokemija</i>, Školska knjiga, 1993. • <i>Harperova ilustrirana biokemija</i>, Medicinska naklada, 2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Biofizika
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti ulogu i značenje fizike u medicini 2. Prepoznati tipove poluga u organizmu 3. Opisati krv kao fluid 4. Prepoznati ljudski organizam kao izvor električnoga potencijala 5. Razlikovati električno i magnetsko polje i djelovanja na organizam 6. Navesti vrste elektromagnetskoga zračenja i djelovanja na organizam 7. Objasniti kako funkcioniraju slušni organi 8. Izreći važnost različitih instrumenata i pretraga koji se koriste u medicinskoj praksi
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Biofizički temelji fiziologije	Biotransporti Membranski potencijal
Biofizika osjetila	Fizika uha i sluha Fizika oka i vida
Biomehanika	Biomehanika koštano-mišićnoga sustava Položaji i pokreti tijela
Fizika srca i cirkulacije	Hemoregulacija, naprezanje krvnih žila Elektrokardiograf (EKG)
Fizika pluća i disanja	Plućni volumeni Mehanika disanja Izmjena plinova u plućima
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za	<ul style="list-style-type: none"> • Janković, S. i Eterović, D.: <i>Fizikalne osnove i klinički aspekti</i>

nastavnike:	<p><i>slikovne dijagnostike</i>, Medicinska naklada, 2002.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klanfar, Z.: <i>Biofizika, radiologija i nuklearna medicina za medicinske sestre</i>, Zdravstveno učilište, Zagreb - udžbenik u pripremi • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Patologija
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti osnovne pojmove oštećenja građe čovječjega tijela kao cjeline 2. Opisati oštećenja građe dijelova sustava i organa 3. Objasniti poremećaj funkcije sustava i organa 4. Protumačiti oštećenje građe pojedinog organa u čovječjemu tijelu 5. Interpretirati poremećenu funkciju pojedinog organa u čovječjemu tijelu 6. Kategorizirati oštećenja građe u pojedinom organu 7. Prepoznati po život opasne poremećaje funkcija 8. Navesti vrste po život opasnih oštećenja građe organa 9. Iskazati važnost poremećaja krvnog optoka za čovječje tijelo kao cjelinu
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod u patologiju i patofiziologiju	Definicija patologije i patofiziologije Dužnosti patologa i metode rada u patologiji i patofiziologiji – razudba Pripreme tkiva za mikroskopiranje Mikroskopska pretraga tkiva Biopsija Citološka pretraga Patomorfološka dijagnoza
Zdravlje i bolest	Definicija zdravlja Definicija bolesti Anatomska podjela bolesti Simptomi i znakovi bolesti Klasifikacija bolesti Obilježja glavnih životnih doba ljudskoga života i bolesti koje se u njima pojavljuju
Oštećenje stanice	Definicija stanice Izgled i sastavni dijelovi stanice Fiziologija stanice Vrste oštećenja stanice Uzroci oštećenja stanice
Prilagodbe	Definicija prilagodbi

	<p>Atrofija – vrste, klinički primjeri</p> <p>Hipertrofija - fiziološka, radna</p> <p>Hiperplazija - hormonska, patološka</p> <p>Metaplazija - kliničko značenje</p>
Smrt stanice i tkiva	<p>Definicija smrti stanice i tkiva</p> <p>Apoptoza - fiziološka, patološka</p> <p>Nekroza - uzroci, vrste i klinički primjeri</p> <p>Ishod nekroze</p>
Smrt	<p>Definicija smrti</p> <p>Agonija</p> <p>Oblici i vrste smrti</p> <p>Znakovi smrti - rani, sigurni, kasni</p>
Upala	<p>Definicija upale</p> <p>Uzroci</p> <p>Podjela upale prema trajanju, izgledu i smještaju</p> <p>Patofiziologija upale</p> <p>Stanice u upali</p> <p>Cijeljenje upale i rane</p> <p>Klinički znakovi i simptomi upale</p> <p>Patofiziologija vrućice</p>
Bol	<p>Definicija boli</p> <p>Patogeneza i vrste boli</p> <p>Kliničke značajke boli</p> <p>Neke posebne vrste boli - srčana bol, glavobolja</p>
Poremećaji prometa vode i elektrolita	<p>Odjeljci tjelesnih tekućina</p> <p>Odnos tkivnih tekućina</p> <p>Regulacija prometa vode i elektrolita</p> <p>Poremećaj prometa vode i elektrolita - dehidracija</p> <p>Definicija edema</p> <p>Vrste i klinički važni edemi</p> <p>Patogeneza edema</p>
Poremećaji krvnog optoka	<p>Krvarenje</p> <p>Poremećaji zgrušavanja krvi - tromboza: uzroci</p> <p>Kliničke posljedice tromboze</p> <p>Embolija - vrste embolusa</p> <p>Kliničko značenje embolije</p> <p>Infarkt - uzroci</p>

	<p>Morfologija infarkta, srčani i moždani infarkt</p> <p>Šok - uzroci</p> <p>Patofiziologija</p> <p>Kliničke manifestacije šoka</p>
Novotvorine	<p>Definicija</p> <p>Podjela</p> <p>Obilježja dobroćudnih i zloćudnih novotvorina</p> <p>Uzroci</p> <p>Mikroskopska slika novotvorina</p> <p>Klinička obilježja</p> <p>Prevenција i rano otkrivanje novotvorina</p> <p>Epidemiologija novotvorina</p>
Poremećaji svijesti	<p>Definicija svijesti</p> <p>Poremećaji svijesti</p> <p>Moždano krvarenje</p> <p>Ozljede središnjega živčanog sustava</p> <p>Upalne bolesti središnjega živčanog sustava</p> <p>Epilepsija</p> <p>Alzheimerova bolest</p>
Napomena	Nastavni se proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Damjanov, I.; Jukić, S.; Nola, M.: <i>Patologija</i>, 3. izd., Medicinska naklada, Zagreb, 2011. • Jelaković, A.; Andreis, I.: <i>Patologija i patofiziologija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2006. • Jukić, S.; Damjanov, I.: <i>Opća patologija</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2002. • Kumar, V.; Cotran, R. S.; Robins, S. L.: <i>Osnove patologije</i>,

	<p>Školska knjiga, Zagreb, 1994.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Damjanov, I.; Blažičević, V.: <i>Patologija i patofiziologija</i>, udžbenik za srednje medicinske i zdravstvene škole, Medicinska naklada, Zagreb, 2010.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Radiologija
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati povijesni razvoj radiologije i radiografije 2. Objasniti osobine rendgenskih zraka 3. Opisati dijelove rendgenske aparature 4. Opisati načine i vrste snimanja u radiologiji 5. Pripremiti pacijenta za radiološki postupak 6. Koristiti zaštitu od zračenja pri radiološkom postupku 7. Prepoznati posljedice zračenja
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Povijesni razvoj radiologije	<p>Povijesni razvoj radiologije</p> <p>Razvoj radiografije</p> <p>Osobine rendgenskih zraka</p>
Radiologija u dijagnostici i terapiji	<p>Načela radiološke procedure</p> <p>Radiološke dijagnostičke metode</p> <p>Radiološke metode prikazivanja bolesnika s neurološkim i psihičkim tegobama</p> <p>Digitalne metode prikazivanja</p> <p>Radiološke metode u suvremenom liječenju</p>
Zadaje medicinske sestre u radiologiji	<p>Priprema bolesnika za radiološku i nuklearnu dijagnostiku</p> <p>Priprema i zbrinjavanje bolesnika pri radiološkim i nuklearnim terapijskim postupcima</p>
Zaštita od ionizirajućega zračenja	<p>Posljedice izlaganja organizma ionizirajućemu zračenju</p> <p>Osnove detekcije ionizirajućega zračenja</p> <p>Načela zaštite od zračenja</p> <p>Organizacija zaštite od zračenja</p> <p>Specifični vidovi zaštite pacijenta i izloženih radnika od ionizirajućega zračenja</p> <p>Osobna dozimetrija</p> <p>Zakonski propisi o zaštiti od zračenja</p> <p>Europski standardi</p>
Posljedice zračenja	<p>Utjecaj rendgenskih zraka na ljudsko zdravlje</p> <p>Posljedice izlaganja organizma ionizirajućemu zračenju</p> <p>Zbrinjavanje oštećenja nastalih zračenjem</p>

Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, problemska nastava Oblici: frontalni oblik rada, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Janković, S.: <i>Radiologija</i>, Medicinski fakultet u Splitu (u tisku) • Klanfar, Z.: <i>Biofizika, radiologija i nuklearna medicina za medicinske sestre</i>, Zdravstveno učilište, Zagreb - udžbenik u pripremi • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Farmakologija
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nabrojiti osnovne skupine lijekova 2. Razlikovati oblike lijekova 3. Objasniti načine unošenja lijekova u organizam 4. Opisati osnovna pravila pri pripremi i primjeni lijekova 5. Opisati osnovne procese pri resorpciji lijekova 6. Protumačiti nuspojave lijekova 7. Objasniti načine čuvanja lijekova 8. Razlikovati vrste lijekova prema terapijskom učinku 9. Klasificirati osnovne skupine lijekova prema Anatomsko-terapijskoj-kemijskoj klasifikaciji (ATC)
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Osnove farmakologije	<p>Osnovna saznanja o lijekovima i nomenklatura</p> <p>Pojam, oblici i podrijetlo lijeka</p> <p>Način primjene i doziranja lijeka</p> <p>Resorpcija i distribucija lijeka</p> <p>Osnovni principi djelovanja lijeka</p> <p>Metabolizam i odstranjivanje lijeka</p> <p>Interakcija lijekova i neželjene reakcije na lijekove</p> <p>Ovisnosti o lijeku</p> <p>Placebo</p> <p>Kancerogeno i teratogeno djelovanje lijekova</p> <p>Obradba recepta</p> <p>Osnove zakonskih propisa o lijekovima</p> <p>Čuvanje lijekova</p>
Kemijski posrednici	<p>Lijekovi za snižavanje temperature (antipiretici)</p> <p>Lijekovi za suzbijanje boli (analgetici)</p> <p>Protuupalni i imunosupresivni lijekovi</p>
Djelovanje lijekova na glavne organske sustave: srce i krvožilni sustav	<p>Lijekovi s djelovanjem na srčanu aktivnost</p> <p>Primjena vazoaktivnih lijekova (antihipertenzivi, diuretici i periferni vazodilatatori)</p> <p>Lijekovi koji djeluju na kontrolu tonusa glatkoga mišića krvnih žila</p> <p>Lijekovi koji djeluju na aterosklerozu i metabolizam lipoproteina</p>
Krvotvorni sustav	Lijekovi s djelovanjem na koagulacijsku kaskadu

	Lijekovi s djelovanjem na krvotvorne tvari Zamjene za krv i perfuzijske otopine
Dišni sustav	Rinolitici Lijekovi za ublažavanje kašlja Lijekovi za liječenje astme
Mokraćni sustav	Lijekovi koji djeluju na bubrege Lijekovi koji mijenjaju pH urina Lijekovi koji mijenjaju izlučivanje organskih molekula
Probavni sustav	Lijekovi koji se rabe za inhibiciju ili neutralizaciju izlučevine želučane kiseline Liječenje infekcije <i>Helicobacter pylori</i> Lijekovi koji štite sluznicu Lijekovi koji potiču na povraćanje Lijekovi koji djeluju na sprječavanje povraćanja Lijekovi koji djeluju na kretanje (motalitet) probavnoga sustava Lijekovi za kroničnu upalnu bolest crijeva Lijekovi koji djeluju na bilijarni sustav Lijekovi koji djeluju na bolesti metabolizma i prehrane
Endokrini sustav	Liječenje šećerne bolesti Kontrola glukoze u krvi Liječenje pretilosti Lijekovi koji se rabe u liječenju bolesti žlijezda s unutrašnjim lučenjem Kontracepcijska sredstva
Reproduktivni sustav	Endokrini kontrola reprodukcije i lijekovi koji na nju utječu Kontracepcijska sredstva
Koža	Lokalno liječenje dermatoz Topični pripravci (keratolitici, antiflogistička sredstva i adstringentna sredstva, antipruritična sredstva, kortikosteroidi)
Živčani sustav	Kemijska transmisija i djelovanje lijekova na središnji živčani sustav Liječenje neurodegenerativnih poremećaja (ishemijsko moždano oštećenje, Alzheimerova bolest, Parkinsonova bolest) Opći anestetici Anksiolitici i hipnotici Antipsihotici Lijekovi za afektivne poremećaje Antiepileptici Stimulansi središnjega živčanog sustava

	Ovisnost o lijekovima i zlouporaba lijekova Lokalni anestetici
Lijekovi koji se primjenjuju u liječenju infekcija i karcinoma	Antibakterijski lijekovi Antivirusni lijekovi Antimikotici Lijekovi protiv protozoa Antihelmintici Kemoterapija malignih tumora
Otkrivanje i razvoj lijekova	Genska terapija Komerrijalni vidovi Kliničko ispitivanje
Napomene:	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Rang, H.P.; Dale, M.M.; Ritter, J.M.; Moore, P.K.: <i>Farmakologija</i>, Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu, 2006. • <i>Osnove kliničke farmakologije</i> / urednici Igor Francetić, Dinko Vitezić, Zagreb, Medicinska naklada, Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu, 2007.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Dijetetika
Kroz ovaj predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati metabolizam hranjivih tvari i vode 2. Objasniti zdravu prehranu 3. Izračunati energetske potrebe organizma s obzirom na dob i zdravstveno stanje 4. Protumačiti dijetalnu prehranu 5. Razlikovati dijetu kod akutnih i kroničnih bolesti 6. Navesti osobitosti prehrane operiranih bolesnika 7. Interpretirati poremećaje prehrane 8. Usporediti prehranu osoba različite dobi i kategorija 9. Razlikovati vrste vegetarijanstva
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Fiziologija prehrane	Prehrana kao osnovni čimbenik održavanja života Zadaće hrane u organizmu
Fiziologija probave	Metabolizam bjelančevina Metabolizam masti Metabolizam ugljikohidrata Metabolizam vitamina Metabolizam minerala Uloga vode u organizmu
Posljedice deficitarne prehrane	Bolesti i stanja izazvana nedovoljnom i nepravilnom prehranom
Prehrana s obzirom na životnu dob, kategorije i zdravstveno stanje	Dječja dob i adolescencija Starija dob Graviditet i laktacija Prehrana športaša
Planiranje jelovnika	Zadaće medicinske sestre u prikupljanju podataka važnih za planiranje prehrane Zadaće medicinske sestre u suradnji s dijetetskim timom Glavni i sporedni obroci
Higijena živežnih namirnica	Higijena prijevoza Skladištenje Higijena osoblja

	Otrovanje patogenim mikroorganizmima u hrani
Osnove dijetalne prehrane kod bolesti probavnoga sustava	Prehrana kod bolesti usne šupljine, ždrijela, jednjaka i želuca Prehrana kod bolesti crijeva Prehrana kod akutnih i kroničnih bolesti jetara Prehrana kod bolesti žučnoga mjehura i žučnih vodova Prehrana kod bolesti gušterače Prehrana kod šećerne bolesti
Osnove dijetalne prehrane kod bolesti srca i krvnih žila	Prehrana kod kroničnoga zatajivanja srca Prehrana kod infarkta miokarda Prehrana kod arterijske hipertenzije Prehrana kod hiperlipidemije i ateroskleroze
Osnove dijetalne prehrane kod bolesti dišnoga sustava	Prehrana kod febrilnih bolesnika Prehrana kod opstruktivske bolesti pluća Prehrana kod tuberkuloze pluća Prehrana kod malignih bolesti
Osnove dijetalne prehrane kod bolesti mokraćnoga sustava	Prehrana kod bolesti mokraćnih puteva Prehrana kod bolesti bubrega Kempnerova dijeta Prehrana kod hemodijalize
Dijetalna prehrana kod bolesti krvi i krvotvornih organa	Prehrana kod anemije Prehrana kod leukemije Prehrana bolesnika u sterilnoj jedinici
Dijetalna prehrana kod zaraznih bolesti	Prehrana kod akutnih zaraznih bolesti Dijeta kod crijevnih zaraznih bolesti Dijeta bolesnika sa sepsom
Vegetarijanska prehrana	Oblici vegetarijanske prehrane Makrobiotika
Dijetetski tvornički pripravci	Vrste dijetetskih pripravaka Zadaci medicinske sestre u primjeni dijetetskih tvorničkih pripravaka
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad

Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i zajednička evaluacija rada, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Franković, S.: <i>Zdravstvena njega odraslih</i> – priručnik za studij sestrinstva, Medicinska naklada, Zagreb, 2010. • Živković, R.: <i>Dijetetika</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2002. • Živković, R.: <i>Hranom do zdravlja</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2000. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv modula	Sestrinstvo u zajednici
Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakonodavstvo - Sustav osiguranja i unaprjeđenja kvalitete rada - Tehnike rada s korisnikom i njegovom obitelji - Poučavanje korisnika i drugih u okviru radnoga procesa - Administrativni poslovi u sestrinstvu - Komercijalni poslovi u sestrinstvu
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	<p>Učenik/ca bit će osposobljen/a primjenjivati zakone koji reguliraju i propisuju njegov/njezin djelokrug rada. Radit će sukladno zakonima države u kojoj radi. Prepoznat će važnost Komore medicinskih sestara kao strukovne samostalne organizacije sa svojstvom pravne osobe i javnim ovlastima. Upoznat će se s radom profesionalnih udruga. Pratit će promjene propisa. Primjenjivat će suvremenu informacijsku tehnologiju. Uključit će se u zdravstveni odgoj pojedinca i zajednice. Rukovat će s tehnikama rada s pojedincem, u skupini i zajednici.</p>
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi u četvrtoj godini učenja</i> (fond sati: 74 sata predavanja; 2 kreditna boda) 2. <i>Načela administracije</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja; 2 kreditna boda) 3. <i>Metodika zdravstvenog odgoja</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34 sata predavanja i 68 sati vježbi; 4 kreditna boda) <p>Da bi učenik ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.</p> <p>Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.</p>

Razradba modula - Nastavni predmet(i) po godinama i ishodima učenja

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti svoje odgovornosti i odgovornosti u odnosu na aktualno europsko i nacionalno zakonodavstvo, nacionalne smjernice i lokalnu politiku i protokole 2. Objasniti dužnost prijave svakog postupka ili propusta u skrbi koji bi mogli biti štetni za bolesnika 3. Imenovati od koga treba tražiti savjet u situacijama izvan djelokruga sestrinskoga rada 4. Objasniti pojmove: standardi i normativi u zdravstvenoj njezi 5. Koristiti indikatore za procjenu kvalitete rada 6. Definirati mjerljive ciljeve kvalitete 7. Primijeniti postupke osiguranja kvalitete – smjernice za rad (radni postupci i upute) 8. Koristiti standardiziranu sestrinsku dokumentaciju
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Zdravstvena i socijalna politika	<p>Zdravstvena politika</p> <p>Čimbenici koji utječu na zdravstvenu politiku</p> <p>Cilj i smisao zdravstvene politike</p> <p>Programi mjera zdravstvene zaštite</p> <p>Socijalna politika i njezin utjecaj na zdravstvo/zdravlje</p> <p>Čimbenici koji utječu na socijalnu politiku</p>
Zakonski propisi	<p>Zakonski propisi u zdravstvu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti</i> - <i>Zakon o liječništvu</i> - <i>Zakon o sestrinstvu</i> - <i>Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti</i> - <i>Zakon o ljekarništvu</i> - <i>Zakon o zdravstvenom osiguranju</i>
Mjere zdravstvene zaštite	<p>Načela zdravstvene zaštite</p> <p>Zakonodavstvo (provedba u praksi, promicanje zdravlja, sprječavanje bolesti)</p> <p>Primarna, sekundarna i tercijarna prevencija, liječenje i rehabilitacija</p> <p>Zdravlje za sve</p>
Ljudska prava i prava pacijenata	<p>Zakon o pravima pacijenata</p> <p>Opća deklaracija o ljudskim pravima</p>

	Prava osoba s invaliditetom Prava djeteta
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura	
Literatura za nastavnike:	Zakonski propisi u zdravstvu: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti, NN, 121/2003.</i> - <i>Zakon o liječništvu, NN, 121/2003.</i> - <i>Zakon o sestrinstvu, NN, 121/2003.</i> - <i>Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, NN, 121/2003.</i> - <i>Zakon o ljekarništvu, NN, 121/2003.</i> - <i>Zakon o zdravstvenom osiguranju, NN, 105/2006.</i> - <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Metodika zdravstvenog odgoja
Kroz ovaj predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti osnovne pojmove: <i>zdravstveni odgoj, zdravstveno prosvjeđivanje, zdravstvena propaganda</i> 2. Opisati važnost poznavanja potreba pojedinca, skupine za provedbu zdravstvenog odgoja 3. Prepoznati obrambene reakcije 4. Sudjelovati u poučavanju korisnika i njegove obitelji o zdravstvenoj njezi 5. Primijeniti tehniku rada u maloj skupini na odabranu zdravstvenu odgojnu temu 6. Napisati strukturirani intervju prema temi završnoga rada 7. Izraditi plan zdravstvenog odgoja, pamtilice za rad sa skupinom djece, školske djece i adolescenata 8. Izraditi plan zdravstvenog odgoja, pamtilice za rad sa skupinom kroničnih bolesnika 9. Poznavati psihofizičke posebnosti uzimajući u obzir dob i zdravstveno stanje korisnika 10. Poučavati u skladu s profesionalno-etičkim i načelima čuvanja profesionalne tajne
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod u predmet	<p>Povijesni razvoj zdravstvenog odgoja i prosvjeđivanja</p> <p>Pojam zdravstvenog odgoja i zdravstvenog prosvjeđivanja</p> <p>Metode i načela zdravstvenog odgoja</p> <p>Zadaće medicinske sestre u zdravstvenom odgoju i zdravstvenom prosvjeđivanju</p>
Primjena znanja iz psihologije u provedbi zdravstvenog odgoja	<p>Stajališta: stjecanje stajališta, načela stjecanja stajališta, referencije skupine, uloga obitelji</p> <p>Potrebe, vrste potreba</p> <p>Frustracije, reakcije na frustraciju</p> <p>Motivacija u zdravstvenom odgoju, pogreške pri motivaciji</p> <p>Komunikacija: pojam, važnost u zdravstvenom odgoju</p> <p>Osnove komunikacijskih vještina</p>
Nastavna sredstva u zdravstvenom odgoju	<p>Nastavna sredstva, nastavna pomagala</p> <p>Podjela nastavnih sredstava (auditivna, vizualna, audiovizualna)</p> <p>Nastavna sredstva u zdravstvenom odgoju</p>

Metode rada u zdravstvenom odgoju	<p>Rad s velikom skupinom: priprema predavanja</p> <p>Tehnika predavanja, predavač</p> <p>Značajke slušatelja</p> <p>Tehnike rada s velikom skupinom</p> <p>Panel rasprava, <i>Philips 66</i></p> <p>Rad s malom skupinom, vrijednosti rada u maloj skupini</p> <p>Značajke skupine</p> <p>Funkcije i uloge, vođenje</p> <p>Dužnosti predsjednika rasprave (diskusije)</p> <p>Teškoće u radu s malom skupinom</p> <p>Tehnike rada s malom skupinom: tehnika rizika, tehnika igranja tuđih uloga</p> <p>Sociometrija</p> <p>Rad s pojedincem</p>
Zdravstvena zaštita i zdravstveni odgoj	<p>Zdravstvena zaštita i zdravstveni odgoj trudnica, žena</p> <p>Zdravstvena zaštita i zdravstveni odgoj djece, školske djece i adolescenata</p> <p>Zdravstveni odgoj starijih osoba, invalida i kroničnih bolesnika</p>
Zdravstveno-odgojni rad u bolnicama	<p>Zdravstveno-odgojni rad u bolnicama, opći program</p> <p>Posebni program, specifičnosti na pojedinim odjelima (kirurški, interni, zarazni, dječji....)</p> <p>Zdravstveno-odgojna sredstva u bolnici</p>
Zdravstveno-odgojni rad u udrugama	Zdravstveno-odgojni rad u udrugama bolesnika (dijabetičara, hipertoničara...)
Napomena	<p>Nastavni se proces 52% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 48% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika, i to u ustanovama pružateljima strukovnog obrazovanja propisanim kurikulumom i školskim kurikulumom.</p>
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća</p>
Literatura:	

Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Ilić, V.; Ilić, R.: <i>Metodika zdravstvenog odgoja</i>, priručnik za učenike, ŠK, Zagreb, 2005. • Ilić, R.: <i>Metodika zdravstvenog odgoja</i>, priručnik za nastavnike, ŠK, Zagreb, 2002. • Bognar, L.: <i>Metodika odgoja</i>, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Osijek, 1999.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Načela administracije
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razlikovati zakonske propise u području zdravstva 2. Voditi sestrinske i druge zapise u okviru svojih kompetencija 3. Pripremiti podatke za statističku obradbu izvršenja zdravstvenih usluga, potrošnoga materijala, lijekova i incidentnih slučajeva 4. Primijeniti suvremenu informatičku tehnologiju 5. Koristiti mjere za osiguranje povjerljivosti podataka 6. Pohraniti sestrinske i druge zapise 7. Sudjelovati u naručivanju, prijamu, nadzoru i racionalnom korištenju lijekova, sanitetskog i potrošnoga materijala 8. Sudjelovati u održavanju i sigurnom rukovanju medicinskim uređajima 9. Pratiti zahtjeve tržišta zdravstvenih usluga i potrebe korisnika 10. Sudjelovati u promidžbi zdravstvene i socijalne ustanove u skladu sa zakonom 11. Sudjelovati u prepoznatljivosti ustanove na tržištu zdravstvenih usluga
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Administrativni poslovi	<p>Administrativni poslovi u zdravstvu</p> <p>Dokumentacija vezana uz administrativne poslove u zdravstvu</p> <p>Arhiviranje dokumentacije</p>
Informacijski sustavi u zdravstvu	<p>Struktura i organizacija zdravstvenih podataka</p> <p>Struktura bolnica i bolničkih odjela</p> <p>Medicinski jezik i sustavi klasifikacija</p> <p>Informatički vidovi medicinske dokumentacije</p> <p>Informacijska tehnologija u skrbi bolesnika</p>
Zadaće medicinske sestre u zdravstvenoj administraciji	<p>Zadaće medicinske sestre u prikupljanju podataka</p> <p>Osnovna načela u dokumentiranju podataka</p> <p>Vođenje medicinske, sestrinske i druge dokumentacije</p> <p>Zadaće medicinske sestre u komunikaciji i administraciji u elektroničkom obliku</p>
Sigurnost i zaštita podataka	<p>Upravljanje podacima i potpora odlučivanju u sestrinstvu</p> <p>Točnost i sigurnost podataka</p>

	Povjerljivost, pohranjivanje i zaštita podataka Zakon o čuvanju podataka
Prezentiranje zdravstvene ustanove	Oblici promocije Promocija zdravstvene ustanove Komunikacijske vještine potrebne za promidžbu ustanove
Napomena	Nastavni proces 100% vremena služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, seminari učenika Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Kern, J.; Petrovečki, M.: <i>Medicinska informatika</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2009. • Van Bommel, J.H.; Musen, M.A.: <i>Handbook of Medical Informatics</i>, Springer-Verlag, Heidelberg, 1997. (web-izdanje) • Coiera, E.: <i>Guide to health informatics</i>, drugo izdanje, London, Arnold, 2003. • Shortliffe, E.; Cimino, J.J.: <i>Biomedical Informatics: Computer Applications in Health Care and Biomedicine</i>, New York, Springer, 2006. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv modula	Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita
Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medicinski otpad • Komunikacija s timom suradnika • Promicanje osobnoga profesionalnog razvoja i razvoja profesije • Osnove zdravstvene njege • Zaštita zdravlja
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	<p>Učenik/ca će se upoznati s osnovnim zadaćama i vještinama medicinske sestre/tehničara opće njege. Prepoznat će utjecaj brzoga razvoja znanosti na struku te potrebe stalnog učenja i profesionalizacije. Izabrat će timski rad, suradnju i bolesnika kao partnera u rješavanju problema. Imenovat će socijalne vidove zdravlja i bolesti. Koristit će raspoložive resurse u provedbi preventivnih mjera zaštite i poboljšanja zdravlja pojedinca i zajednice. Poštovat će različitost.</p>
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Opća načela zdravlja i njege</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 70 sati predavanja i 35 sati vježbe; 5 kreditnih bodova) 2. <i>Higijena-preventivna medicina</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 70 sati predavanja i 35 sati vježbi; 5 kreditnih bodova) <p>Da bi učenik ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.</p> <p>Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.</p>

Razradba modula - Nastavni predmet(i) po godinama i ishodima učenja

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Opća načela zdravlja i njege
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti osnovne pojmove vezane uz zdravlje i bolest 2. Analizirati načela, mjere i razine zdravstvene zaštite 3. Razlikovati ustanove zdravstvene zaštite 4. Razlikovati osoblje zaposleno u ustanovama zdravstvene skrbi 5. Analizirati organizacijske modele zdravstvene njege 6. Sudjelovati u pripremi bolesničke sobe sukladno potrebama korisnika 7. Prepoznati potrebne higijenske uvijete za sprječavanje infekcija 8. Koristiti mjere osobne zaštite 9. Primijeniti smjernice pri pojavi intrahospitalnih infekcija 10. Samostalno provoditi mjere izolacije zaraženih osoba 11. Provoditi zaštitu zdravlja i okoliša u radu s opasnim lijekovima i priborom (čuvanje, primjena, uklanjanje) 12. Koristiti opremu i materijale za rad na propisan način
Razradba:	
Nastavne cjeline:	Razradba – Nastavne teme:
Uvod u predmet	Uvod u predmet – plan i program rada Kriteriji ocjenjivanja i priprema za vježbe
Zdravstvena njega – cilj i smisao	Zdravstvena njega – cilj i smisao Naziv tradicionalne njege i zdravstvene njege u djelatnosti medicinskih sestara Definicija njege bolesnika Definicija zdravstvene njege Odnos njege bolesnika i zdravstvene njege Definicija medicine Podjela medicine Odnos zdravstvene njege i medicine
Povijesni razvoj medicine	Uvod – početci medicine Medicina primitivnih naroda Medicinske kulture staroga vijeka Medicina u srednjovjekovlju Medicina u novovjekovlju

Povijesni razvoj sestrištva	<p>Tradicionalizam u području njege bolesnika</p> <p>Sestrinstvo u nastajanju</p> <p>Javljanje potreba za institucionalnom njegom</p> <p>Povijesni razvoj obrazovanja sestara u Hrvatskoj</p>
Zdravstvena zaštita	<p>Načela zdravstvene zaštite</p> <p>Mjere zdravstvene zaštite</p> <p>Organizacija i provedba zdravstvene zaštite</p> <p>Vrste zdravstvenih ustanova</p>
Zdravstveni djelatnici	<p>Broj zdravstvenih djelatnika</p> <p>Obrazovanje medicinskih sestara</p> <p>Djelokrug rada medicinskih sestara</p> <p>Odjeća zdravstvenih djelatnika</p>
Organizacija zdravstvene njege	<p>Organizacija zdravstvene njege</p> <p>Glavna sestra bolnice</p> <p>Glavna sestra odjela</p> <p>Glavna sestra odsjeka</p> <p>Sobna sestra</p> <p>Organizacijski modeli zdravstvene njege (funkcionalni, primarni, timski)</p> <p>Organizacija zdravstvene njege prema broju izvršitelja</p> <p>Organizacija rada na bolničkom odjelu</p> <p>Primanje bolesnika u bolnicu i otpuštanje</p>
Proces zdravstvene njege	<p>Utvrđivanje potreba za zdravstvenom njegom</p> <p>Planiranje zdravstvene njege</p> <p>Provedba zdravstvene njege</p> <p>Evaluacija zdravstvene njege</p>
Bolnica, bolnički odjel	<p>Smještaj bolnica</p> <p>Tipovi bolnica prema izgradnji</p> <p>Organizacija rada u bolnici</p> <p>Bolnički odjel</p> <p>Bolesnička soba</p> <p>Nusprostorije na bolničkom odjelu</p>
Bolesnički krevet	<p>Namještanje kreveta bez bolesnika</p> <p>Presvlačenje kreveta bez bolesnika</p> <p>Namještanje kreveta bolesniku u ležećem položaju</p> <p>Presvlačenje kreveta bolesniku u ležećem položaju</p> <p>Namještanje kreveta bolesniku u povišenu položaju</p>

	<p>Presvlačenje kreveta bolesniku u povišenu položaju</p> <p>Krevet inkontinentnoga bolesnika</p>
Sprječavanje infekcija	<p>Uvjeti potrebni za nastanak infekcije</p> <p>Borba protiv infekcije</p> <p>Antiseptika, asepsa</p> <p>Dezinfekcija</p> <p>Metode dezinfekcije</p> <p>Sterilizacija</p> <p>Metode sterilizacije</p> <p>Organizacija jedinice za sterilizaciju</p> <p>Intrahospitalne infekcije i njihovo sprječavanje</p> <p>Pranje i dezinfekcija ruku</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 26% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 74% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika u kliničkim/bolničkim odjelima – nastavne baze.</p>
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama, radne mape</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Fučkar, G.: <i>Proces zdravstvene njege</i>, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1992. • Fučkar, G.: <i>Sestrinske dijagnoze</i>, HUSE, Zagreb, 1992. • Henderson, V.: <i>Osnovna načela zdravstvene njege</i>, HUSE i HUMS, Zagreb, 1994. • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Brown, P.: <i>Florence Nightingale: predana britanska začetnica i pobornica suvremene službe medicinskih sestara</i>, 3P&T Zagreb, 1995. • Appling, SE. et al.: <i>Handbook of nursing procedures</i>, Springhouse: Springhouse Corporation, 2001. • Sorensen, KC.; Luckmann, J.: <i>Basic nursing a</i>

	<p><i>psychophysiologic approach</i>, W.B. Saunders Company Philadelphia, 1994.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juchli, L.: <i>Pflege. Praxis und Theorie der Gesundheits und Krankenpflege</i>, Georg Thieme Verlag, Stuttgart, 1994. • Rosdahl, CB.: <i>Textbook of basic nursing</i>, J.B. Lippincott Company, Philadelphia, 1995.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Higijena i preventivna medicina
Kroz ovaj predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koristiti stručnu terminologiju i komunikaciju na stranome jeziku 2. Demonstrirati primopredaju službe/smjene 3. Primijeniti suvremenu informatičko-komunikacijsku tehnologiju u praksi 4. Objasniti sudjelovanje u projektima stručnoga tima 5. Analizirati vlastiti rad (samoprocjena) 6. Objasniti pojmove: <i>medicinski otpad, infektivni otpad, oštri otpad, komunalni otpad</i> 7. Provoditi pravilno raspoređivanje medicinskog otpada 8. Provoditi obilježavanje otpada prema zakonskim propisima 9. Demonstrirati uklanjanje kontaminiranoga materijala, pravilno raspoređivanje i pripremu za transport 10. Voditi dokumentaciju o zbrinjavanju opasnog otpada
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod u higijenu i preventivnu medicinu	Pojmovi: <i>zdravlje, higijena, prevencija, ekologija, incidencija, prevalencija, morbiditet, mortalitet, suzaštita, samozaštita, timski rad, samoprocjena</i>
Zdravlje	Definicija zdravlja Čimbenici koji utječu na zdravlje Kvaliteta života Čimbenici koji utječu na kvalitetu života Mjerenje kvalitete života Zdravstvena zaštita
Društvo i zdravlje	Utjecaj društva na zdravlje: nejednakost, siromaštvo, sukobi, nasilje, rat
Zajednica i zdravlje	Primarne i sekundarne društvene zajednice Zdravlje u zajednici: <ul style="list-style-type: none"> - povijest zdravlja - metode procjene zdravlja - metode intervencije

Okoliš i zdravlje	<p>Ekološki koncept zdravlja</p> <p>Fizikalni čimbenici okoliša i zdravlje</p> <p>Kemijski čimbenici- ekološki otrovi</p> <p>Vrste otpada</p> <p>Opasni otpad</p> <p>Raspoređivanje medicinskog otpada</p> <p>Transport medicinskog otpada</p> <p>Dokumentacija o zbrinjavanju opasnog otpada</p> <p>Zakonski propisi</p>
Očuvanje i poboljšanje zdravlja	<p>Zdravstvene usluge</p> <p>Intervencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sistematski pregledi - <i>screening</i> - suzaštita i samozaštita
Zajednica i zdravlje	<p>Zdravlje u zajednici:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definicija - povijest zdravlja - metode procjene zdravlja - metode intervencije
Zdravstvena statistika	<p>Postupak ocjene zdravstvenoga stanja stanovništva</p> <p>Prikupljanje, analiza i interpretacija podataka iz zdravstvenoga sustava</p> <p>Praćenje zdravstvenoga stanja pučanstva</p> <p>Pokazatelji životnih događaja, evidencije i dokumentacije</p> <p>Službeni statistički obrasci</p>
Rad u timu	<p>Stručna terminologija</p> <p>Stručni sastanci u zdravstvenoj/socijalnoj ustanovi</p> <p>Vizita</p> <p>Primopredaja službe</p> <p>Rad na projektu u stručnome timu</p> <p>Rad u multidisciplinarnome timu</p> <p>Samoprocjena</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 27% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 73% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode ovisno o organizacijskim uvjetima propisanim školskim kurikulumom i kapacitetima javno-zdravstvenih i odgojno-</p>

	-obrazovnih ustanova, i to u skupinama od 8 do 10 učenika.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Kovačić, L.: <i>Organizacija i upravljanje u zdravstvenoj zaštiti</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2003. • Jakšić, Ž.; Kovačić, L.: <i>Socijalna medicina</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2000. • <i>Zbirka zdravstvenih zakona s obrazloženjem</i>, Zagreb, 2003. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv modula	Sestrinska skrb
<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije</p> <p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije</p>	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <p>Organizacija rada i planiranje sestrinske skrbi</p> <p>Provodni ishodi zdravstvene njege:⁵</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti proces sestrinske skrbi 2. Sudjelovati pri utvrđivanju prioriteta i ciljeva sestrinske skrbi 3. Isplanirati osobni rad prema planu sestrinske skrbi 4. Provesti prijam, premještaj i otpust korisnika prema standardima 5. Analizirati izvore podataka za planiranje osobnih postupaka 6. Analizirati planirane osobne postupke u zdravstvenoj njezi 7. Sudjelovati u planiranju mjera i postupaka edukacije korisnika 8. Sudjelovati u planiranju materijalnih i drugih resursa. <p>Prijam, otpust, premještaj i smrt korisnika</p> <p>Provodni ishodi zdravstvene njege:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sudjelovati pri prijemu, otpustu i premještaju korisnika 2. Sudjelovati u njezi umirućega i umrla korisnika 3. Pripremati potrebnu dokumentaciju za prijam, otpust i premještaj 4. Demonstrirati postupke za sigurnu skrb korisnika 5. Demonstrirati postupke za dostojanstvenu skrb korisnika 6. Provoditi primjerenu i stručnu komunikaciju s korisnikom i obitelji. <p>Priprema i prilagodba prostora za provedbu sestrinskih postupaka</p> <p>Provodni ishodi zdravstvene njege:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pripremiti bolesničku sobu 2. Pripremiti prostor za provedbu medicinsko-tehničkih zahvata 3. Prilagoditi prostor prema mogućnostima i potrebama korisnika 4. Osigurati mikroklimatske uvjete 5. Osigurati privatnost 6. Raspremiti i dezinficirati prostor prema standardima <p>Priprema opreme, pribora i materijala za provedbu sestrinskih</p>

⁵ **Provodni ishod je termin koji označava trajna i temeljna znanja, vještine i sposobnosti koje se u sve tri godine poučavanja zdravstvene njege ponavljaju i usavršavaju u primjeni.**

postupaka

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Provjeriti ispravnost opreme, pribora i materijala sukladno standardima
2. Pripremiti pribor za osnovne sestrinske postupke
3. Raspripremiti pribor nakon sestrinskih postupaka
4. Provesti mehaničko čišćenje instrumenata i opreme prema standardima
5. Dezinficirati instrumente i opremu prema standardima
6. Pripremiti instrumente i materijal za sterilizaciju
7. Primijeniti postupak sterilizacije instrumente.

Promatranje i fiziološka mjerenja

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Promatrati vanjski izgled
2. Procijeniti vitalne funkcije
3. Mjeriti vitalne funkcije različitom aparaturom
4. Promatrati stanje svijesti
5. Provesti tjelesna mjerenja
6. Skrbiti o dostojanstvu korisnika tijekom promatranja i fizioloških mjerenja
7. Dokumentirati izmjerene vrijednosti i rezultate promatranja
8. Izvijestiti o izmjerenim vrijednostima i rezultatima promatranja.

Pomoć pri disanju

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Objasniti pojmove vezane uz disanje
2. Objasniti na što se usmjerava pozornost pri procjeni disanja
3. Prepoznati nepravilnosti u disanju
4. Primijeniti sestrinske postupke u njezi korisnika s otežanim disanjem
5. Primijeniti postupke pri olakšavanju disanja
6. Koristiti pomagala za olakšavanje disanja
7. Provesti postupke za održavanje prohodnosti dišnih puteva
8. Sudjelovati u stvaranju povjerljiva i sigurnog odnosa s korisnikom u pružanju pomoći pri disanju.

Pomoć pri unosu hrane i tekućine

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Prikupiti podatke o osobitostima unosa hrane i pića
2. Izvijestiti o osobitostima pri unosu hrane i tekućine
3. Pomoći pri dostojanstvenom i sigurnom hranjenju i unosu tekućine
4. Provesti hranjenje prirodnim i umjetnim načinima hranjenja
5. Pomoći pri korištenju pomagala za hranjenje
6. Kontrolirati podjelu hrane
7. Poticati korisnika (i okolinu) da konzumira odgovarajuću hranu

i tekućinu

8. Odlagati otpad u skladu s dogovorenim procedurama
9. Dokumentirati unos hrane i tekućine
10. Izvijestiti o mogućim odstupanjima ili propustima.

Pomoć pri eliminaciji

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Izvijestiti o osobitostima eliminacije
2. Pomoći pri korištenju pomagala
3. Osigurati udobnost korisniku tijekom i nakon eliminacije
4. Dokumentirati eliminaciju
5. Izvijestiti o mogućim odstupanjima.

Pomoć pri tjelesnoj aktivnosti

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Procijeniti pokretljivost korisnika
2. Izvijestiti članove tima za njegu o pokretljivosti korisnika
3. Poticati na promjenu položaja i samostalnost
4. Pomoći pri promjeni položaja tijela korisnika i korištenju pomagala za kretanje
5. Objasniti vrste položaja
6. Sudjelovati u postupcima sprječavanja i tretiranja komplikacija dugotrajnoga mirovanja
7. Skrbiti o dostojanstvu i sigurnosti korisnika tijekom tjelesne aktivnosti
8. Dokumentirati provedene intervencije sestrinske skrbi.

Pomoć pri obavljanju osobne higijene i odijevanju

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Opisati važnost dostojanstvenoga i sigurna održavanja osobne higijene
2. Poticati korisnika u aktivnostima održavanja osobne higijene i odijevanja
3. Objasniti posebnosti oblačenja i svlačenja korisnika ograničene pokretljivosti ili nepokretnoga
4. Demonstrirati kupanje, pranje kose, brijanje i toaletu usne šupljine nepokretnoga korisnika
5. Primijeniti pomagala pri obavljanju osobne higijene i odijevanja
6. Razlikovati promjene na koži i sluznici korisnika
7. Odabrati pravilan način zbrinjavanja čistoga i nečista rublja
8. Dokumentirati provedene intervencije sestrinske skrbi.

Pomoć pri održavanju tjelesne temperature

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Izmjeriti tjelesnu temperaturu

2. Pomoći pri regulaciji tjelesne temperature
3. Koristiti pomagala za regulaciju tjelesne temperature
4. Provesti regulaciju tjelesne temperature pazeći na sigurnost, dostojanstvo i udobnost korisnika
5. Dokumentirati provedene postupke
6. Izvijestiti o uspješnosti provedenih postupaka.

Pomoć pri odmoru i spavanju

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Objasniti važnost odmora i spavanja zdrave i bolesne osobe
2. Izvijestiti članove tima za negu o stanju odmora i spavanja pri odstupanju od normalnoga
3. Opisati neugodne podražaje koji onemogućuju odmor i spavanje
4. Pripremiti krevet korisniku
5. Pripremiti korisnika za spavanje i odmor
6. Skrbiti o dostojanstvu i sigurnosti korisnika pri odmoru i spavanju
7. Primijeniti propisana sredstva za spavanje u određeno vrijeme
8. Opisati bolničke krevete pokretnog i nepokretnoga korisnika.

Sestrinsko-medicinski postupci

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Promatrati stanje korisnika (izgled, stanje svijesti, vitalne funkcije, pokretljivost)
2. Sudjelovati pri pregledu i provedbi planiranih sestrinskih intervencija
3. Provoditi propisane postupke sestrinske skrbi
4. Pripremati lijekove prema propisanim pisanim naputcima
5. Primjenjivati lijekove prema propisanim pisanim naputcima sukladno zakonskim propisima
6. Sudjelovati u pripremi i izvođenju osnovnih dijagnostičko-terapijskih zahvata
7. Skrbiti o dostojanstvu i sigurnosti korisnika tijekom provedbe sestrinsko-medicinskih postupaka.

Hitna medicinska stanja

Provodni ishodi zdravstvene njege:

1. Prepoznati stanja koja ugrožavaju život korisnika
2. Sudjelovati u postupcima pri neposrednoj životnoj ugroženosti korisnika
3. Provoditi postupke osnovnog održavanja života korisnika
4. Primijeniti pribor za periferno otvaranje venskoga puta
5. Skrbiti o setu za reanimaciju
6. Odabrati postupak za učinkovito zaustavljanje krvarenja
7. Razlikovati traumu od politraume
8. Skrbiti o dostojanstvu i sigurnosti korisnika tijekom postupaka hitnoga zbrinjavanja.

Skrb o korisniku u kući

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uspostaviti odnos povjerenja s korisnikom i njemu bitnim osobama 2. Prilagoditi uvjete u kući za provedbu zdravstvene njege 3. Pripremiti materijal, pribor i opremu za provedbu postupaka zdravstvene njege 4. Provoditi planirane postupke zdravstvene njege 5. Provoditi dijagnostičke i terapijske postupke prema smjernicama u okviru svojih kompetencija 6. Pružiti podršku obitelji u skrbi za oboljeloga člana 7. Sudjelovati u provedbi palijativne skrbi korisnika 8. Suradivati s multidisciplinarnim timom 9. Razlikovati zakonske propise u djelatnosti zdravstvene njege u kući 10. Voditi sestrinske i druge zapise u okviru svojih kompetencija.
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	<p>Učenik/ca će steći znanja i vještine za obavljanje poslova i zadataka medicinske sestre/tehničara opće njege: procjenu stanja bolesnika; pomoć bolesniku pri: disanju, hranjenju, eliminaciji, kretanju, odmoru i spavanju, održavanju osobne higijene, odijevanju, održavanju tjelesne topline, sigurnosti, komunikaciji, radu i rekreaciji, učenju i zadovoljavanju vjerskih potreba.</p> <p>Primijenit će znanja i vještina sestrinske prakse u skrbi za majku, novorođenče, dijete i adolescenta, odrasloga pacijenta s različitim bolestima i načinima liječenja, psihijatrijskoga bolesnika. Razvit će holistički pristup u skrbi za zdravog i bolesnoga pojedinca, obitelj i zajednicu.</p>
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zdravstvena njega - opća</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja i 222 sata vježbe; 7 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega - specijalna</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja i 148 sati vježbe; 7 kreditnih bodova) i u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati vježbi; 2 kreditna boda) - <i>Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - opća</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 74 sata predavanja i 148 sati vježbi; 7 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - specijalna</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34 sata predavanja i 238 sati vježbi; 8 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega zdravog djeteta i adolescenata</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 148 sati vježbi; 7 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega bolesnog djeteta i adolescenta</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 111 sati vježbi; 4 kreditna boda) - <i>Zdravstvena njega majke</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34

	<p>sata predavanja i 136 sati vježbi; 6 kreditnih bodova)</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zdravstvena njega - zaštita mentalnog zdravlja</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 37 sati vježbi; 3 kreditna boda) - <i>Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34 sata predavanja i 102 sata vježbi; 6 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega starijih osoba</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34 sata predavanja i 102 sata vježbi; 6 kreditnih bodova) - <i>Zdravstvena njega u kući</i> u petoj godini učenja (fond sati: 34 sata predavanja i 102 sata vježbi; 6 kreditnih bodova). <p>Da bi učenik ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.</p> <p>Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.</p>
--	--

Razradba modula - Nastavni predmet(i) po godinama i ishodima učenja

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Zdravstvena njega - opća
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege:</p> <p><i>Učenik će kroz provodne ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz područja zdravstvene njege:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će aseptičke uvjete u radu</i> <i>2. Zbrinut će korisnika na osnovi procjene njegovih osnovnih potreba, poštujući njegovo dostojanstvo i sigurnost</i> <i>3. Sudjelovat će ili samostalno provesti medicinsko-sestrinske postupke (promatranje izgleda bolesnika, mjerenje vitalnih funkcija, primjena lijekova, izvođenje klizme i kateterizacije mokraćnoga mjehura)</i> <i>4. Izvesti uzimanje bioloških uzoraka za laboratorijsku analizu</i> <i>5. Objasniti bolesniku svaku planiranu sestrinsku intervenciju (komunikacija).</i>
Razradba:	
Nastavne cjeline:	Razradba – Nastavne teme:
Uvod u predmet	Uvod u predmet – plan i program rada Kriteriji ocjenjivanja i priprema za vježbe
Promatranje i fiziološka mjerenja	<p>Vanjski izgled bolesnika</p> <p>Stanje svijesti</p> <p>Nesvjestica – zadaće sestre pri sprječavanju nesvjesticke</p> <p>Koma – zadaće sestre kod bolesnika u komi</p> <p>Puls – frekvencija, ritam, mjerenje i ubilježavanje</p> <p>Krvni tlak – mjerenje krvnoga tlaka</p> <p>Tjelesna temperatura – povišenje, mjerenje, bilježenje</p> <p>Pomoć pri održavanju tjelesne temperature</p> <p>Zdravstvena njega bolesnika s visokom tjelesnom temperaturom</p> <p>Disanje – frekvencija, dubina, ritam, patološki oblici disanja</p> <p>Pomoć pri disanju</p> <p>Zadaće sestre kod bolesnika s otežanim disanjem</p> <p>Respiratorne komplikacije</p> <p>Zadaće sestre pri sprječavanju respiratornih komplikacija</p> <p>Ostala tjelesna mjerenja – tjelesna visina, tjelesna masa, obujam</p>
Pomoć pri tjelesnoj aktivnosti	<p>Pokretljivost bolesnika i položaji bolesnika u krevetu</p> <p>Prisilni položaji bolesnika</p> <p>Komplikacije izazvane dugotrajnim mirovanjem</p> <p>Dekubitus – zadaće sestre pri sprječavanju dekubitusa</p> <p>Sestrinske intervencije kod bolesnika s dekubitusom</p>

	<p>Tromboza, tromboflebitis</p> <p>Zadaće sestre pri sprječavanju tromboflebitisa, tromboze i plućne embolije</p> <p>Zadaće sestre kod bolesnika s trombozom vena</p> <p>Kontrakture</p> <p>Zadaće sestre pri sprječavanju kontraktura</p>
Pomoć pri obavljanju osobne higijene i odijevanju	<p>Važnost održavanja osobne higijene</p> <p>Održavanje osobne higijene nepokretnih bolesnika (dnevna, djelomična, povremena njega bolesnika)</p> <p>Njega oboljele usne šupljine</p> <p>Ušljivost – depedikulacija</p> <p>Pomoć pacijentu pri odabiru odgovarajuće odjeće, odijevanju i svlačenju</p>
Pomoć pri unosu hrane i tekućine	<p>Organizacija prehrane bolesnika u bolnici</p> <p>Zadaće sestre pri hranjenju bolesnika</p> <p>Umjetni načini hranjenja</p>
Pomoć pri eliminaciji	<p>Izlučivanje, eliminacija otpadnih tvari</p> <p>Mokraća – urin - osobine mokraće u zdrave odrasle osobe</p> <p>Patološki nalazi u mokraći</p> <p>Stolica – osobine stolice u zdrave odrasle osobe</p> <p>Kašalj i iskašljaj - zadaće sestre kod bolesnika sa suhim i neproduktivnim kašljem</p> <p>Zadaće sestre kod bolesnika s vlažnim i neproduktivnim kašljem</p> <p>Zadaće sestre u bolesnika koji iskašljava krv</p> <p>Povraćanje - uzroci povraćanja</p> <p>Zadaće sestre kod bolesnika koji povraća</p> <p>Hematemeza</p> <p>Znojenje i postupak s bolesnikom koji se prekomjerno znoji</p>
Pomoć bolesniku pri odmoru i spavanju	<p>San</p> <p>Poremećaji sna i spavanja</p> <p>Utjecaj vanjskih i unutarnjih činitelja na san i njegovu kvalitetu</p> <p>Procjena sna i potrebe za snom i odmorom</p> <p>Priprema bolesnika za spavanje</p>
Izražavanje potreba i osjećaja	<p>Verbalna i neverbalna komunikacija (komuniciranje pisanjem, gestama, čitanjem s usana)</p> <p>Zapreke u komunikaciji</p> <p>Slušna terapija (razgovor, glazba, zvukovi)</p>
Prakticiranje religije	<p>Osnovne ljudske slobode</p>

	<p>Religija</p> <p>Međureligijska tolerancija</p>
<p>Produktivna i rekreativna aktivnost korisnika te učenje</p>	<p>Radna terapija</p> <p>Prilagodba i omogućavanje rada, učenja i rekreacije</p> <p>Educiranje korisnika o očuvanju psihofizičkoga zdravlja</p>
<p>Sestrinsko-medicinski postupci</p>	<p>Uzimanje mokraće za pretrage</p> <p>Kateterizacija mokraćnoga mjehura</p> <p>Mjerenje diureze i specifične težine urina</p> <p>Uzimanje stolice za pregled i pretrage</p> <p>Klizma</p> <p>Zadaće medicinske sestre pri primjeni klizme</p> <p>Uzimanje iskašljaja za laboratorijske pretrage</p> <p>Ispiranje želuca</p>
<p>Podjela i primjena lijekova</p>	<p>Oblici lijekova</p> <p>Unošenje lijekova u organizam</p> <p>Zadaće sestre pri pripremi, podijeli i primjeni lijekova (peroralno, parenteralno i lokalno)</p> <p>Intravenska infuzija, vrste infuzijskih otopina</p> <p>Zadaće sestre pri davanju intravenske infuzije</p> <p>Liječenje kisikom - indikacije za liječenje kisikom</p> <p>Primjena kisika</p> <p>Načini davanja kisika</p>
<p>Laboratorijske i instrumentalne pretrage</p>	<p>Laboratorijske pretrage - uzimanje uzoraka krvi za laboratorijske pretrage</p> <p>Instrumentalne pretrage</p>
<p>Njega umirućega bolesnika i postupak s umrlim</p>	<p>Njega umirućega bolesnika</p> <p>Dostojanstvena skrb o umirućoj osobi</p> <p>Postupak nakon smrti</p> <p>Dokumentacija za premještaj umrloga</p>
<p>Napomena</p>	<p>Nastavni se proces 53% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 47% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika na kliničkim/bolničkim odjelima – nastavne baze.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Procijeniti vitalne funkcije

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Dokumentirati izmjerene vrijednosti i rezultate promatranja 3. Pomoći pri promjeni položaja tijela korisnika i korištenju pomagala za kretanje 4. Demonstrirati kupanje, pranje kose, brijanje i toaletu usne šupljine nepokretnoga korisnika 5. Sudjelovati u postupcima sprječavanja i zbrinjavanja komplikacija dugotrajnoga mirovanja 6. Odabrati pravilan način zbrinjavanja čistoga i nečista rublja 7. Pomoći pri sigurnom hranjenju i unosu tekućine 8. Primijeniti propisanu terapiju 9. Skrbiti o dostojanstvu i sigurnosti korisnika tijekom provedbe sestrinsko-medicinskih postupaka.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Fučkar, G.: <i>Proces zdravstvene njege</i>, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1992. • Fučkar, G.: <i>Sestrinske dijagnoze</i>, HUSE, Zagreb, 1992. • Henderson, V.: <i>Osnovna načela zdravstvene njege</i>, HUSE i HUMS, Zagreb, 1994. • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Brown, P.: <i>Florence Nightingale: predana britanska začetnica i pobornica suvremene službe medicinskih sestara</i>, 3P&T Zagreb, 1995. • Appling SE. et al.: <i>Handbook of nursing procedures</i>, Springhouse: Springhouse Corporation, 2001. • Sorensen, KC.; Luckmann, J.: <i>Basic nursing a psychophysiologic approach</i>, W.B. Saunders Company Philadelphia, 1994. • Juchli, L.: <i>Pflege. Praxis und Theorie der Gesundheits und Krankenpflege</i>, Georg Thieme Verlag, Stuttgart, 1994. • Rosdahl, CB.: <i>Textbook of basic nursing</i>, J.B. Lippincott Company, Philadelphia, 1995 • Čukljek, S.: <i>Osnove zdravstvene njege</i>, Zdravstveno

	<p>veleučilište, Zagreb, 2005.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, priručnik za nastavnike, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Šepec, S. i sur.: <i>Standardizirani postupci u zdravstvenoj njezi</i>, HKMS, Zagreb, 2010. • Grupa autora: <i>Sestrinske dijagnoze</i>, HKMS, Zagreb, 2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Zdravstvena njega - specijalna
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će usavršavati vještine usvojene u prethodnom razredu iz predmeta Zdravstvena njega - opća:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će osobitosti organizacije rada na odjelima za bolesti unutarnjih organa te zaraznih bolesti</i> <i>2. Pripremit će i zbrinuti bolesnika nakon dijagnostičkih i terapijskih postupaka s različitim bolestima unutrašnjih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti</i> <i>3. Primijenit će vještine sestrinske skrbi nakon promatranja i procjene osnovnih potreba</i> <i>4. Razvijat će odnos prema timskome radu.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima srca i krvnih žila	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti srca i krvnih žila</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima srca i krvnih žila</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima srca i krvnih žila</p> <p>Priprema bolesnika s kardiovaskularnim bolestima za dijagnostičke postupke</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima srca i krvnih žila</p> <p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolesti koronarnih krvnih žila - srčane dekompenzacije - plućnog edema - tumora srca - intenzivne koronarne skrbi - arterijskoga krvnog tlak (visoki, niski) - poremećaja venske cirkulacije <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima srca i krvnih žila</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima dišnog sustava	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti dišnog sustava</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima dišnog sustava</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima dišnog sustava</p> <p>Priprema bolesnika s bolestima dišnog sustava za dijagnostičke postupke/metode</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima dišnog sustava</p> <p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - astme

	<ul style="list-style-type: none"> - kronične opstruktivne bolesti pluća - upale pluća (akutne, kronične) - tuberkuloze - profesionalne plućne bolesti - tumorske bolesti dišnoga sustava <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima dišnoga sustava</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima probavnoga sustava	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti probavnoga sustava</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima probavnoga sustava</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima probavnoga sustava</p> <p>Priprema bolesnika s bolestima probavnoga sustava za dijagnostičke postupke</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima probavnoga sustava</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolešću jednjaka - ulkusnom bolešću - upalnom bolešću crijeva - cirozom jetara - alkoholnom bolešću jetara - bolešću bilijarnoga sustava - upalnom bolešću gušterače - tumorskom bolešću probavnoga sustava <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima probavnoga sustava</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti mokraćnoga sustava</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava</p> <p>Priprema bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava za dijagnostičke postupke</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akutnom bubrežnom insuficijencijom - kroničnom bubrežnom insuficijencijom - infekcijom mokraćnoga sustava - opstrukcijom mokraćnoga sustava (litijaza, kamenci) - tumorskom bolešću mokraćnoga sustava <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima mokraćnoga sustava</p>
Zdravstvena	Organizacija rada na odjelu za bolesti žlijezda s unutrašnjim

<p>njega bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem</p>	<p>izlučivanjem</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem</p> <p>Priprema bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem za dijagnostičke postupke</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolešću hipotalamusa, adenohipofize i neurohipofize - bolešću štitaste žlijezde - bolešću nadbubrežne žlijezde - bolešću dojke i jajnika - bolešću testisa - šećernom bolešću - osteoporozom - tumorskom bolešću endokrinoga sustava <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem</p>
<p>Zdravstvena njega bolesnika s komplikacijama šećerne bolesti</p>	<p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akutnim komplikacijama šećerne bolesti - kroničnim komplikacijama šećerne bolesti <p>Zdravstveno-odgojni rad medicinske sestre kod pojave komplikacija šećerne bolesti</p>
<p>Zdravstvena njega bolesnika sa zaraznim bolestima</p>	<p>Organizacija rada na odjelu za zarazne bolesti</p> <p>Bolničke infekcije</p> <p>Promatranje bolesnika oboljelih od zaraznih bolesti</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika sa zaraznim bolestima</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akutnim i kroničnim crijevnim zaraznim bolestima - streptokoknim i osipnim bolestima (šarlah, crveni vjetar) - upalom srčane opne - upalnim virusnim bolestima jetara - upalom moždanih ovojnica i mozga - tetanusom - sindromom stečene imunodeficijencije - emergentnim bolestima (ptičja gripa, teški akutni respiratorni sindrom) <p>Socijalno-medicinski vidovi zaraznih bolesti</p>

	<p>Stigmatizacija bolesnika oboljelih od zaraznih bolesti</p> <p>Zdravstveni odgoj bolesnika sa zaraznim bolestima i članova obitelji</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 45% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 55% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika na kliničkim/bolničkim odjelima za unutarnje bolesti - nastavne baze.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti organizaciju rada na klinici/odjelu za bolesti unutarnjih organa te zaraznih bolesti 2. Procijeniti stanje bolesnika oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti 3. Pripremiti bolesnika za dijagnostičke i terapijske postupke oboljelog od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti 4. Opisati dijagnostičke i terapijske postupke kod bolesnika oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti 5. Objasniti sestrinsku skrb kod bolesnika oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti 6. Primijeniti vještine sestrinske skrbi kod bolesnika oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti 7. Primijeniti zdravstveni odgoj oboljelog od bolesti pojedinih organa i organskih sustava te zaraznih bolesti.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.; Not, T.: <i>Zdravstvena njega</i>, priručnik za nastavnike, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.: <i>Zdravstvena njega internističkih bolesnika</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2009. • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.; Not, T.: <i>Zdravstvena njega neuroloških i infektivnih bolesnika te starijih osoba</i>, udžbenik, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vrhovac, B.; Francetić, I.; Jakšić, B.; Labar, B.; Vucelić, B.: <i>Interna medicina</i>, Naklada Ljevak, Zagreb, 2008. • Hadžić, N. i suradnici: <i>Priručnik interne medicine, dijagnostika i terapija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1990. • Živković, R.: <i>Interna medicina</i>, Medicinska naknada, Zagreb, 2005. • Mrić, M.: <i>Leukemija</i>, KBC Zagreb, Zagreb, 2009. • Franković, S.: <i>Zdravstvena njega odraslih – priručnik za studij sestrinstva</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2010. • Begovac, J. i suradnici: <i>Infektologija</i>, Profil, 2008. • Grupa autora: <i>Sestrinske dijagnoze</i>, HKMS, Zagreb, 2011. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega - specijalna
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p><i>Provodni ishodi zdravstvene njege</i></p> <p><i>Učenik/ca će usavršavati vještine usvojene u prethodnom razredu iz predmeta Zdravstvena njega - opća i specijalna:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će osobitosti organizacije rada na klinici/odjelima za neurologiju, dermatovenerologiju i bolesti unutarnjih organa</i> <i>2. Pripremit će i zbrinuti bolesnika nakon dijagnostičkih i terapijskih postupaka</i> <i>3. Primijenit će vještine sestrinske skrbi nakon promatranja i procjene osnovnih potreba</i> <i>4. Razvijat će odnos prema timskome radu.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Zdravstvena njega bolesnika oboljelih od bolesti živčanoga sustava	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti živčanoga sustava</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima živčanoga sustava</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika oboljelih od bolesti živčanoga sustava</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cerebrovaskularnom bolešću - paroksizmalnim poremećajima svijesti - poremećajima pokreta - demijelinizacijskom bolešću središnjega živčanog sustava - vrtoglavicom - neuromišićnom bolešću <p>Bol i bolni sindromi</p> <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima živčanoga sustava</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa	<p>Organizacija rada na odjelu za bolesti krvi i krvotvornih organa</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa</p> <p>Priprema bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa za dijagnostičke postupke</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolestima eritrocita - bolestima krvarenja (hemofilija) - bolestima bijelih krvnih stanica - tumorskim bolestima krvi i krvotvornih organa

	Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima krvi i krvotvornih organa
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima mišića i zglobova	<p>Organizaciji rada na odjelu za bolesti mišića i zglobova</p> <p>Zdravstveni tim za liječenje bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p> <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p> <p>Rehabilitacija bolesnika s bolestima mišića i zglobova</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima imunološkoga sustava	<p>Medicinska sestra u zdravstvenome timu za liječenje bolesnika s bolestima imunološkoga sustava</p> <p>Promatranje bolesnika s bolestima imunološkoga sustava</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s bolestima imunološkoga sustava</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alergijskim bolestima - autoimunskim bolestima <p>Zdravstveni odgoj i edukacija bolesnika s bolestima imunološkoga sustava</p>
Zdravstvena njega bolesnika s kožnim i spolnim bolestima	<p>Organizacija rada na odjelu za kožne i spolne bolesti</p> <p>Promatranje bolesnika oboljelih od kožnih i spolnih bolesti</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s kožnim i spolnim bolestima</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolestima kože i sluznica uzrokovanih virusima, bakterijama, parazitima, gljivama i kvascima - oštećenjima kože fizikalnim i kemijskim utjecajima - alergijskim bolestima kože - neurogenim i psihogenim manifestacijama na koži - bolestima lojnica i folikula dlaka - bolestima noktiju, kose i vlasišta - tumorima kože - malignim melanom <p>Zdravstvena njega bolesnika sa spolnim bolestima</p> <p>Zdravstvena njega bolesnika s psorijazom</p> <p>Zdravstveni odgoj bolesnika s kožnim i spolnim bolestima i članova obitelji</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 92% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 8% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika na kliničkim/bolničkim odjelima za unutarnje bolesti - nastavne baze.</p>

	<p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti organizaciju rada na klinici/odjelu za neurologiju, dermatovenerologiju i bolesti unutarnjih organa 2. Procijeniti stanje bolesnika oboljela od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa 3. Pripremiti bolesnika za dijagnostičke i terapijske postupke oboljelog od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa 4. Opisati dijagnostičke i terapijske postupke kod bolesnika oboljela od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa 5. Objasniti sestrinsku skrb kod bolesnika oboljela od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa 6. Primijeniti vještine sestrinske skrbi kod bolesnika oboljela od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa 7. Primijeniti zdravstveni odgoj oboljelog od bolesti živčanoga sustava, kožnih i spolnih te bolesti unutarnjih organa.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Demarin, V.; Trkanjec, Z.: <i>Neurologija</i>, Medicinska naklada, 2008. • Lipozenčić, J.: <i>Dermatovenerologija</i>, Naklada Zadro, Zagreb, 1999. • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.: <i>Zdravstvena njega internističkih bolesnika</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2009. • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.; Not, T.: <i>Zdravstvena njega neuroloških i infektivnih bolesnika te starijih osoba</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Čupak, K.; Gabrić, N.; Cerovski, B.: <i>Oftalmologija</i>, Globus, Zagreb, 2004. • Čelić, M.; Dorn, V.: <i>Strabizam i nistagmus</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2005. • Franković, S.: <i>Zdravstvena njega odraslih</i> – priručnik za studij

	sestrinstva, Medicinska naklada, Zagreb, 2010. <ul style="list-style-type: none"> • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - opća
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će kroz ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz predmeta Zdravstvena njega kirurških bolesnika - opća:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će postupke asepse i antiseptike, dezinfekcije i sterilizacije na kirurškom odjelu</i> <i>2. Koristit će znanja i vještine iz područja sestrinske skrbi prije i poslije operacije, uvažavajući individualne potrebe bolesnika</i> <i>3. Sudjelovat će u izvođenju postupaka zbrinjavanja životno ugrožena pojedinca</i> <i>4. Pripremit će bolesnika i pribor za transfuziju i prepoznati nuspojave transfuzijskoga liječenja</i> <i>5. Razlikovat će vrste zavoja i njihovu svrhu</i> <i>6. Sudjelovat će u previjanju kirurške rane</i> <i>7. Provodit će prehranu kirurškog bolesnika</i> <i>8. Primijenit će profesionalnu komunikaciju u timske radu.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Organizacija rada na kirurškom odjelu	Organizacija rada na kirurškom odjelu Organizacija rada na hitnome kirurškom prijemu Sprječavanje intrahospitalnih infekcija na kirurškom odjelu Provedba asepse i antiseptike na kirurgiji
Prijam bolesnika na kirurški odjel	Prijem bolesnika na kirurški odjel Relativne i apsolutne indikacije za kirurški zahvat Rizični čimbenici za kirurški zahvat
Opća prijeoperacijska priprema bolesnika	Psihološka priprema za operaciju Fizička priprema bolesnika za operaciju Priprema bolesnika za minimalno invazivne kirurške zahvate (laparoskopska i mala kirurgija) Priprema bolesnika za hitni kirurški zahvat Rutinske i specijalne pretrage
Neposredna prijeoperacijska priprema bolesnika	Priprema bolesnika dan prije operacije Priprema bolesnika na dan operacije
Zdravstvena njega bolesnika u operacijskom prostoru	Vrste anestezije Zadaci medicinske sestre u anesteziološkomu timu Skrb za bolesnika tijekom anestezije

	Zadaća medicinske sestre u kirurškome timu
Postupci s kirurškom ranom	Vrste rana Primarna obradba rane Cijeljenje rana Osnovni kirurški instrumenti i šivaći materijal, set za previjanje Priprema bolesnika, pribora, prostora i osoblja za previjanje kirurške rane Previjanje kirurške rane Zavojni materijal, vrste zavoja
Zdravstvena njega bolesnika s drenažom	Svrha i vrste kirurške drenaže Provedba intervencija u zbrinjavanju bolesnika s drenažom
Opća poslijeoperacijska zdravstvena njega	Neposredna poslijeoperacijska zdravstvena njega Soba za buđenje Jedinica intenzivnoga kirurškog liječenja Nadzor bolesnika u ranome poslijeoperacijskome razdoblju Zbrinjavanje bolesnika s poslijeoperacijskim teškoćama Prepoznavanje i sprječavanje poslijeoperacijskih komplikacija Klasifikacija šoka (hipovolemički, kardiogeni, septički, anafilaktički, neurogeni i traumatski šok) Zbrinjavanje bolesnika u šoku Poremećaj acido-baznoga statusa
Transfuzija	Načela transfuzijskoga liječenja Priprema bolesnika i pribora za transfuziju Komplikacije (nuspojave) transfuzijskoga liječenja
Prehrana bolesnika nakon operacije	Prehrana kirurškog bolesnika Zadaće medicinske sestre kod peroralne, enteralne i parenteralne prehrane
Uvod u hitne medicinske postupke	Opći postupak na mjestu nesreće Pristup unesrećenome na mjestu nesreće Pružanje pomoći - od procjene unesrećenog do aktivnih mjera pomoći Trijaža Transport unesrećenoga
Hitni medicinski postupci	Zadaće medicinske sestre u timu hitne medicinske pomoći Stanja koja neposredno ugrožavaju život unesrećene osobe Kardio-pulmonalna reanimacija Krvarenje Gušenje

<p>Hitni medicinski postupci kod poremećaja izazvanih vanjskim čimbenicima</p>	<p>Zadaće spasioca kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utapanja - dekompresijske bolesti - hipertermičkih stanja - hipotermičkih stanja - strujnog udara - trovanja - ugriza - radijacijskih sindroma.
<p>Napomena</p>	<p>Nastavni se proces 53% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 47% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu opremljenom kao bolesnička soba na kirurškom odjelu.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika na kliničkim/bolničkim kirurškim odjelima – nastavne baze.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti organizaciju rada na klinici/odjelu kirurgije 2. Pripremiti bolesnika za kirurški zahvat 3. Objasniti sestrinsku skrb za bolesnika tijekom anestezije 4. Pripremiti bolesnika, pribor, prostor i „sebe“ za previjanje kirurške rane 5. Previti kiruršku ranu prema standardu 6. Objasniti intervencije u zbrinjavanju bolesnika s drenažom 7. Primijeniti sestrinsku skrb kod bolesnika poslije operacije 8. Objasniti zadaće medicinske sestre kod peroralne, enteralne i parenteralne prehrane 9. Pripremiti bolesnika i pribor za transfuziju 10. Objasniti zadaće medicinske sestre u pružanju hitne medicinske pomoći
<p>Ostalo</p>	
<p>Metode i oblici rada:</p>	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
<p>Oblici učenja:</p>	<p>Samostalno učenje, seminarski rad</p>
<p>Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika</p>	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>

Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Prlić, N.; Rogina, V.; Muk, B.: <i>Zdravstvena njega 4.</i>, ŠK, Zagreb, 2005. • Jasprica-Hrelec, J.: <i>Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim uvjetima</i>, Jaspra, Zagreb, 1997. • Hrvatsko društvo za reanimatologiju Hrvatskog liječničkog zbora: <i>Napredno održavanje života</i>, priručnik za tečajeve, 2010. • Prpić, N.: <i>Kirurgija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Gvoždak, M.; Tomljanović, B.: <i>Temeljni hitni medicinski postupci</i>, HKMS, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Zagreb, 2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - specijalna
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će usavršavati vještine usvojene u prethodnom razredu iz predmeta Zdravstvena njega kirurških bolesnika - opća:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će osobitosti organizacije rada na kirurškim odjelima pojedinih specijalnosti</i> <i>2. Provodit će sestrinsku skrb prije i poslije operacije na pojedinim organima ili dijelovima tijela, uvažavajući individualne osnovne potrebe bolesnika</i> <i>3. Primijenit će zdravstveni odgoj poslije operacije.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Zdravstvena njega neurokirurškog bolesnika	<p>Sestrinska skrb bolesnika s ozljedom glave</p> <p>Prijeoperacijska priprema bolesnika za neurokirurški zahvat</p> <p>Poslijeoperacijska zdravstvena njega bolesnika kod operacija u neurokirurgiji</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operacijom na srcu i krvnim žilama	<p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirurškim zahvatima na srcu - transplantacijom srca - operiranim krvnim žilama <p>Zdravstveni odgoj kardiovaskularnog bolesnika</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operiranim prsnim košem/plućima	<p>Prijeoperacijska priprema bolesnika za operaciju na plućima/prsnoj koži</p> <p>Sestrinska skrb bolesnika s ozljedama prsnoga koša</p> <p>Poslijeoperacijska zdravstvena njega bolesnika s operacijom pluća/prsnoga koša</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operacijom štitnjače	Sestrinska skrb bolesnika s operacijom štitnjače
Zdravstvena njega bolesnice s operacijom dojke	<p>Prijeoperacijska priprema bolesnice za operaciju dojke</p> <p>Poslijeoperacijska zdravstvena njega bolesnice s operacijom dojke</p> <p>Zdravstveni odgoj bolesnika/ce s operiranom dojkom</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operacijom probavnoga sustava	<p>Sestrinska skrb bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akutnim abdomenom - ozljedama trbuha - hernijom - krvarenjem iz gornjih dijelova probavnoga sustava

	<ul style="list-style-type: none"> - krvarenjem iz donjih dijelova probavnoga sustava - operacijom jednjaka, želuca i dvanaesnika - akutnim apendicitisom - tumorima crijeva - kolostomom - operacijom na žučnome mjehuru, žučovodu - transplantacijom jetara - operacijama na gušterači i slezeni <p>Zdravstveni odgoj operiranog bolesnika</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operacijom mokraćnoga sustava	<p>Sestrinska skrb za bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - operacijama bubrega - transplantacijama bubrega - operacijom prostate - operacijom mokraćnoga mjehura i mokraćnih puteva <p>Zdravstveni odgoj operiranog bolesnika</p>
Zdravstvena njega bolesnika s prijelomom kostiju i zglobova	<p>Prva pomoć kod prijeloma i iščašenja u sustavu za kretanje</p> <p>Zbrinjavanje bolesnika s prijelomom kostiju i zglobova</p>
Zdravstvena njega bolesnika s ozljedom kralježnice	<p>Prva pomoć kod sumnje na ozljedu kralježnice i kod ozljede kralježnice</p> <p>Skrb o bolesniku s ozljedom kralježnice</p> <p>Zdravstvena njega bolesnika s operacijom kralježnice</p>
Zdravstvena njega bolesnika s opeklinama	<p>Prva pomoć kod opeklinama</p> <p>Postupci kod prijama bolesnika s opeklinama</p> <p>Zdravstvena njega bolesnika s opeklinama</p>
Zdravstvena njega bolesnice s ginekološkim operacijskim zahvatom	<p>Zdravstvena njega bolesnice kod hitnih stanja u ginekologiji</p> <p>Skrb za bolesnicu s operacijom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maternice - jajnika i jajovoda - vanjskih spolnih organa <p>Zdravstveni odgoj bolesnice s ginekološkim zahvatom</p>
Zdravstvena njega bolesnika s operacijom oka	<p>Priprema bolesnika za osnovne dijagnostičke postupke u oftalmologiji</p> <p>Zadatci u provedbi medicinsko-tehničkih i terapijskih postupaka kod ozljede i nakon operacije oka</p> <p>Komunikacija sa slabovidnim osobama</p> <p>Organizacija rada na odjelu za očne bolesti</p> <p>Dijagnostički postupci bolesnika s očnim bolestima</p>

	<p>Sestrinska skrb za bolesnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s poremećajima vida - s upalom oka - s tumorima oka - s daltonizmom - s glaukomom - s kataraktom - sa stranim tijelom u oku <p>Zdravstveni odgoj bolesnika s očnim bolestima</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 72% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 28% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Provesti prijeoperacijsku pripremu bolesnika za kirurški zahvat na pojedinim organima i/ili dijelovima tijela 2. Objasniti sestrinsku skrb za bolesnika poslije kirurškog zahvata na pojedinim organima i/ili dijelovima tijela 3. Provesti zdravstvenu njegu operiranog bolesnika 4. Primijeniti zdravstveni odgoj kod bolesnika poslije kirurškog zahvata na pojedinim organima i/ili dijelovima tijela.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Prlić, N.; Rogina, V.; Muk, B.: <i>Zdravstvena njega 4.</i>, ŠK, Zagreb, 2005. • Jasprica-Hrelec, J.: <i>Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim uvjetima</i>, Jaspra, Zagreb, 1997. • Hrvatsko društvo za reanimatologiju Hrvatskog liječničkog zbora: <i>Napredno održavanje života</i>, priručnik za tečajeve, 2010. • Prpić, N.: <i>Kirurgija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Gvoždak, M.; Tomljanović, B.: <i>Temeljni hitni medicinski postupci</i>, HKMS, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Zagreb,

	2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescenata
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će kroz ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz predmeta Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescenta:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Razlikovat će osobitosti pojedinoga razvojnog razdoblja djeteta i adolescenta</i> 2. <i>Primijenit će postupke pravilne osobne higijene, previjanja i oblačenja djeteta te objasniti osobitosti prirodne i umjetne prehrane</i> 3. <i>Brinut će o sigurnosti djeteta i uređenju okoliša</i> 4. <i>Prepoznat će zlostavljano ili zanemarivano dijete/adolescenta i postupiti prema protokolu</i> 5. <i>Koristit će primjerenu komunikaciju s obzirom na dob djeteta i adolescenta.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Uvod u zdravstvenu njegu djeteta i adolescenta	Povijesni pregled društvene brige o djetetu Deklaracija o pravima djeteta Konvencija o pravima djeteta UNICEF Prava djeteta Kvalitetno roditeljstvo
Zlostavljano dijete	Oblici zlostavljanja Prepoznavanje zanemarivanja i zlostavljanja djeteta Protokol postupanja pri sumnji na zanemarivanje i zlostavljanje djeteta
Zdravstvena zaštita djeteta	Ustanove za zaštitu djece Cijepljenje (kalendar cijepljenja) Zaštita zdravlja zubi Primarna prevencija
Osobitosti dječjeg organizma	Razdoblja u razvoju djeteta i adolescenta Fiziološke promjene kod novorođenčeta Refleksi Vitalne funkcije Potrebe za vodom
Psihofizički razvoj djeteta	Psihomotorni razvoj djeteta Tjelesni razvoj djeteta Pubertet

	<p>Čimbenici koji utječu na zdravlje djeteta i adolescenta</p> <p>Igra i učenje</p>
Higijena zdravoga djeteta	<p>Novorođenče</p> <p>Pribor i oprema za doček novorođenčeta</p> <p>Provedba osobne higijene djeteta, previjanje i oblačenje</p> <p>Posljedice loše njege</p> <p>Uzimanje somatskih mjera</p>
Prehrana zdravoga djeteta	<p>Osnovni sastojci hrane</p> <p>Energetske potrebe djeteta i stanje uhranjenosti</p> <p>Prirodna prehrana</p> <p>Umjetna prehrana</p> <p>Dohrana</p> <p>Zdrava prehrana djeteta i adolescenta</p>
Sigurnost djeteta i sprječavanje ozljeda kod djece	<p>Uređenje doma prema načelima sigurnosti</p> <p>Sigurna dječja igrališta</p> <p>Uređenje ustanova koji skrbe o djeci na siguran način</p> <p>Uređenje dječjih ambulanti po načelima sigurnosti djeteta</p> <p>Edukacija roditelja o sprječavanju ozljeda u kući i aktivnostima slobodnoga vremena</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 65% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 35% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu opremljenom kao bolesnička soba na pedijatrijskom odjelu.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama u pedijatrijskoj ambulanti pri domovima zdravlja – nastavne baze, i to u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati povijesni pregled društvene brige o djetetu 2. Primijeniti protokol postupanja pri sumnji na zanemarivanje i zlostavljanje djeteta 3. Navesti mjere primarne prevencije u zdravstvenoj zaštiti djeteta 4. Objasniti razdoblja u razvoju djeteta i adolescenta 5. Opisati psihomotorni razvoj djeteta 6. Demonstrirati osobnu higijenu djeteta, previjanje i oblačenje 7. Objasniti osobitosti prirodne i umjetne prehrane 8. Povezati sigurnost djeteta s uređenjem njegova okoliša.
Ostalo	

Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Broe, V.: <i>Pediatric nursing careplans</i>, 2. izd., Little Brown and company Boston, Toronto, 1985. • <i>Delmar's Textbook of Basic Pediatric Nursing</i>, Delmar Publishers, 1999. • Fučkar, G.: <i>Proces zdravstvene njege</i>, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1992. • Fenwick, E.: <i>Njega majke i djeteta</i>, treće izdanje, Mozaik knjiga, Zagreb, 2002. • Mardešić, D. i suradnici: <i>Pedijatrija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Švel, I.; Grgurić, J.: <i>Zdravstvena zaštita djece</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1996. • UNICEF – Ured za Hrvatsku: <i>Dojenje</i>, priručnik za zdravstvene djelatnike, Komisija za koordinaciju pomoći i zdravstvenu zaštitu djece u izvanrednim uvjetima, Zagreb, 1993. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija • korisni dokumenti i linkovi: <i>Ljudska prava, Prava djeteta, Bolnica – prijatelj djece</i>
Literatura za učenike	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Zdravstvena njega bolesnoga djeteta i adolescenta
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će usavršavati vještine usvojene u prethodnome razredu iz predmeta Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescenta:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Primijenit će osobitosti rada na dječjem odjelu i prijama bolesnoga djeteta i adolescenta</i> 2. <i>Primijenit će znanja i vještine iz osobne higijene, previjanja, oblačenja i prehrane bolesnoga djeteta</i> 3. <i>Obavit će promatranje djeteta i adolescenta s obzirom na osnovne potrebe</i> 4. <i>Sudjelovat će pri pregledu djeteta i uzimanju biološkog materijala za pretrage</i> 5. <i>Prepoznat će posebnosti u sestrinskoj skrbi nedonoščeta i vitalno ugrožena djeteta i adolescenta</i> 6. <i>Komunicirat će s pratnjom djeteta i adolescenta.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Prijam djeteta u bolnicu i organizacija zdravstvene njege	Postupci kod prijama djeteta u bolnicu Prava djeteta u bolnici Bolnica - prijatelj djeteta Hitna stanja u pedijatriji Načela njege i liječenja djeteta u bolnici Uloga sestre na dječjem odjelu
Osobna higijena bolesnoga djeteta	Priprema pribora, prostora i djeteta za provedbu osobne higijene Kupanje, previjanje, oblačenje Sprječavanje posljedica loše njege Sprječavanje komplikacija nastalih dugotrajnim ležanjem
Prehrana bolesnoga djeteta	Načini unošenja hrane Specifičnosti prehrane bolesnoga djeteta Hranjenje djeteta bočicom, žlicom i sondom
Promatranje bolesnoga djeteta	Vanjski izgled bolesnoga djeteta Vitalni znaci Pokretljivost Stanje svijesti Izlučevine Bol

<p>Zadaća sestre kod osnovnih medicinsko - tehničkih zahvata</p>	<p>Priprava djeteta za provedbu medicinsko-tehničkih zahvata Držanje djeteta pri izvođenju medicinsko-tehničkih zahvata Provedba terapije Uzimanje bioloških materijala za pretrage</p>
<p>Zdravstvena njega nedonoščeta</p>	<p>Prva njega nedonoščeta u rađaonici Transport i smještaj u novorođenačku jedinicu intenzivne skrbi Posebnosti u zdravstvenoj njezi nedonesenoga djeteta Prehrana nedonoščeta Zdravstveni odgoj roditelja</p>
<p>Zdravstvena njega djeteta oboljela od bolesti dišnog sustava</p>	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infekcije gornjih dišnih puteva u dječjoj dobi - infekcije donjih dišnih puteva u dječjoj dobi - astme - cistične fibroze - tuberkuloze <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
<p>Zdravstvena njega djeteta oboljela od bolesti srčano-žilnoga sustava</p>	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prirodene srčane grješke - reumatske vrućice - ostalih srčanih bolesti u dječjoj i adolescentskoj dobi <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
<p>Zdravstvena njega djeteta s poremećajem prehrane</p>	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prirodene i stečene bolesti usne šupljine - bolesti jednjaka - bolesti želuca - akutne i kronične bolesti crijeva - poremećaja u apsorpciji hrane - poremećaja uhranjenosti <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
<p>Zdravstvena njega djeteta oboljela od alergija i alergijskih bolesti</p>	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alergijskoga rinitisa - astme u dječjoj i adolescentskoj dobi - urtikarije - angioedema - alergije na hranu i lijekove - anafilaktičkoga šoka <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>

Zdravstvena njega djeteta oboljela od bolesti krvi i krvotvornih organa	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anemije - leukemije - poremećaja zgrušavanja krvi <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
Zdravstvena njega djeteta oboljela od bolesti središnjega živčanog sustava	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - febrilnih konvulzija - epilepsije - cerebralne dječje paralize <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
Zdravstvena njega djeteta oboljela od endokrinoloških bolesti	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolesti hipofize - bolesti štitaste žlijezde - bolesti nadbubrežne žlijezde - dijabetesa u dječjoj i adolescentskoj dobi <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
Zdravstvena njega djeteta oboljela od urogenitalnih bolesti	<p>Sestrinska skrb kod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolesti bubrega i mokraćnih puteva - infekcije mokraćnih puteva - bolesti genitalnih organa <p>Zdravstveni odgoj roditelja i djeteta</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 52% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 48% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu opremljenom kao bolesnička soba na pedijatrijskom odjelu.</p> <p>Vježbe se izvode u domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi – nastavne baze u skupinama. Izvode se u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove u skupinama od 8 do 10 učenika.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u ustanovama za djecu i mladež s teškoćama u razvoju. Izvode se u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati prijam djeteta u bolnicu i organizaciju zdravstvene njege 2. Demonstrirati osobnu higijenu bolesnoga djeteta, previjanje i oblačenje

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Objasniti specifičnosti prehrane bolesnoga djeteta 4. Procijeniti vitalne funkcije 5. Izvesti osnovne medicinsko-tehničke zahvate 6. Opisati zdravstvenu njegu nedonoščeta 7. Objasniti sestrinsku skrb kod djeteta oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava 8. Primijeniti zdravstveni odgoj roditelja i djeteta oboljela od bolesti pojedinih organa i organskih sustava
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Broe, V.: <i>Pediatric nursing careplans</i>, 2. izd., Little Brown and company Boston, Toronto, 1985. • <i>Delmar's Textbook of Basic Pediatric Nursing</i>, Delmar Publishers, 1999. • Fučkar, G.: <i>Proces zdravstvene njege</i>, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1992. • Fenwick, E.: <i>Njega majke i djeteta</i>, treće izdanje, Mozaik knjiga, Zagreb, 2002. • Mardešić, D. i suradnici: <i>Pedijatrija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Švel, I.; Grgurić, J.: <i>Zdravstvena zaštita djece</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1996. • UNICEF - Ured za Hrvatsku: <i>Dojenje</i>, priručnik za zdravstvene djelatnike, Komisija za koordinaciju pomoći i zdravstvenu zaštitu djece u izvanrednim uvjetima, Zagreb, 1993. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija • korisni dokumenti i linkovi: <i>Ljudska prava, Prava djeteta, Bolnica - prijatelj djece</i>
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega majke
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca će kroz ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz područja zdravstvene njege majke:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti će mjere zdravstvene zaštite žena 2. Pripremiti će ženu i pribor za uzimanje materijala za laboratorijske pretrage 3. Primijeniti će znanja i vještine pri ginekološkom pregledu, tijekom trudnoće, poroda i babinja 4. Sudjelovati će u zdravstvenom odgoju žena.
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Zdravstvena zaštita žena	<p>Zdravstvena zaštita žena</p> <p>Zadaće medicinske sestre u pripremi za ginekološki pregled</p> <p>Zadaće medicinske sestre pri izvođenju osnovnih dijagnostičkih postupaka</p> <p>Preventivne mjere kod spolno prenosivih bolesti</p> <p>Zdravstveni odgoj</p>
Planiranje obitelji	<p>Zaštita i planiranje obitelji</p> <p>Kontracepcija</p> <p>Neplodnost</p> <p>Poremećaji menstrualnoga ciklusa</p> <p>Menopauza i postmenopauza</p> <p>Zdravstveni odgoj</p>
Trudnoća	<p>Zadaće sestre u pripremi trudnice za ginekološki pregled i osnovne dijagnostičke pretrage u trudnoći</p> <p>Znaci trudnoće</p> <p>Promjene u trudnoći</p> <p>Zdravstvena njega trudnice</p> <p>Zdravstvena njega trudnice kod ugrožene i poremećene trudnoće</p> <p>Zdravstveni odgoj trudnice</p>
Porod	<p>Prijem roditelja u bolnicu</p> <p>Zadaće medicinske sestre tijekom poroda</p> <p>Porodna doba</p> <p>Zdravstvena njega roditelja</p>
Babinje	<p>Promjene nakon poroda</p> <p>Zdravstvena njega babinjače</p> <p>Zdravstvena njega nakon carskoga reza</p>

	Zdravstveni odgoj babinjače
Problem neizlječive bolesti	Odnos društva prema oboljelima od raka Javno-zdravstvena djelatnost medicinske sestre pri ranom otkrivanju malignih oboljenja Vrste terapije kod malignih oboljenja Komunikacija medicinska sestra - bolesnica
Napomena	Nastavni se proces 60% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 40% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom. Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu opremljenom kao bolesnička soba na ginekološkom odjelu. Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika na kliničkom/bolničkom odjelu – nastavne baze. Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Opisati mjere zdravstvene zaštite žena 2. Objasniti zadaće sestre u pripremi žene za ginekološki pregled i osnovne dijagnostičke pretrage 3. Objasniti mjere zdravstvene zaštite žena 4. Navesti zadaće sestre u skrbi za ženu tijekom trudnoće, poroda i babinja 5. Provesti zdravstveni odgoj žena 6. Objasniti aktivnosti medicinske sestre pri ranom otkrivanju malignih bolesti kod žena.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Reeder/Martin Maternity nursing, 16th Edition, Family, Newborn, and Women's Health Care, J.B. Lippincott Company, Philadelphia, Pennsylvania, 1987. • Habek, D.: <i>Porodništvo i ginekologija</i>, ŠK, Zagreb, 2005. • Pecigoš-Kljuković, K.: <i>Zdravstvena njega trudnice, roditelje i babinjače</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1998. • Prlić, N.; Rogina, V.; Muk, B.: <i>Zdravstvena njega 4</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.
------------------------	---

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja	Zdravstvena njega - zaštita mentalnoga zdravlja
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Učenik/ca ce usavršavati vještine usvojene u prethodnoj godini učenja /psihologija/</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti utjecaj bio/psiho/socijalnih čimbenika na mentalno zdravlje pojedinca 2. Prepoznati krizna stanja 3. Primijeniti terapijsku komunikaciju 4. Sudjelovati u zaštiti mentalnoga zdravlja djece i mladih
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Mentalna higijena	Definicija mentalnoga zdravlja i bolesti Primarna i sekundarna prevencija u zaštiti mentalnoga zdravlja Tercijarna prevencija Rehabilitacija Timski rad u zaštiti mentalnoga zdravlja Uloga medicinske sestre u zaštiti mentalnoga zdravlja
Razvoj i struktura ličnosti	Teorije razvoja ličnosti S. Freud E. Erikson Piaget Maslowljeva hijerarhija potreba
Utjecaj socijalnih čimbenika na mentalno zdravlje pojedinca	Društveno-ekonomski čimbenici Kulturno-civilizacijski čimbenici Moralno-etički čimbenici
Psihodinamika spola i odnosa među spolovima	Razvoj spolnog identiteta Seksualne disfunkcije Partnerski odnosi Mentalno-higijenski problemi braka
Zaštita mentalnoga zdravlja djece i mladih	Prenatalna, natalna i postnatalna zaštita Utjecaj okoline na rani dječji razvoj Obitelj i njezina uloga u zaštiti mentalnoga zdravlja djece i mladih Školsko okruženje

	<p>Utjecaj vršnjaka na mentalno zdravlje mladih</p> <p>Disfunkcionalna obitelj</p> <p>Obiteljska terapija</p>
Terapijska komunikacija	<p>Terapijsko okruženje</p> <p>Odnos sestra-korisnik</p> <p>Vještine terapijske komunikacije</p> <p>Aktivno slušanje</p> <p>Vještine pregovaranja</p> <p>Vještine uvjeravanja</p> <p>Liaison terapija</p>
Krizna stanja	<p>Pojmovni stres, kriza, krizno stanje</p> <p>Reakcija na stres</p> <p>Fiziološke i psihološke reakcije na stres</p> <p>Mehanizmi obrane</p> <p>Krizne intervencije</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 38% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 62% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu za zdravstvenu njegu, i to u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u klinici za psihološku medicinu, i to u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u dnevnoj bolnici klinike za psihijatriju, i to u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja učenik/ca će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti definiciju mentalnoga zdravlja i bolesti 2. Razlikovati primarnu, sekundarnu i tercijarnu prevenciju te rehabilitaciju 3. Navesti ulogu sestre u zaštiti mentalnoga zdravlja 4. Obrazložiti teorije u razvoju ličnosti 5. Interpretirati utjecaj različitih čimbenika na mentalno zdravlja 6. Opisati razvoj spolnog identiteta 7. Analizirati partnerske odnose 8. Povezati utjecaj okoline na rani dječji razvoj 9. Demonstrirati vještine terapijske komunikacije 10. Usporediti pojmove <i>stres</i>, <i>kriza</i>, <i>krizno stanje</i> i <i>krizne intervencije</i>.

Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Pasquali, E.A.; Drnold, H.; DeBasio, N.: <i>Mental Health Nursing</i>, Mosby Company, 1989. • Moravek, D.: <i>Psihijatrija</i>, Medicinska naklada, 2000. • Muičević, V.: <i>Psihijatrija</i>, Medicinska naklada, 1995. • Nikolić, S.: <i>Psihijatrija dječje i adolescentne dobi</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Polaznik će usavršavati vještine usvojene u prethodnom razredu iz predmeta Zdravstvena njega- zaštita mentalnoga zdravlja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Primijenit će osobitosti rada na psihijatrijskim odjelima i posebnosti prijama bolesnika</i> <i>2. Provodit će sestrinsku skrb kod specifičnih poremećaja, bolesti i stanja, uvažavajući osnovne potrebe bolesnika, dostojanstvo i tajnost podataka</i> <i>3. Prepoznat će hitna stanja na psihijatrijskom odjelu</i> <i>4. Razlikovat će oblike rada/pomoći psihijatrijskim bolesnicima u bolnici, kućnoj njezi i zajednici.</i>
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Povijesni pregled psihijatrije i skrbi za psihijatrijskoga bolesnika	<p>Odnos društva prema psihijatrijskome bolesniku</p> <p>Predznanstvena i znanstvena faza u razvoju psihijatrije</p> <p>Razvoj psihijatrije do 19 st.</p> <p>Razvoj psihijatrije u 20 st.</p> <p>Suvremeni pristup psihijatrijskoj skrbi</p> <p>Opća i etička načela u zbrinjavanju psihijatrijskih bolesnika</p> <p>Sprječavanje stigmatizacije psihijatrijskih bolesnika</p> <p>Stajališta i predrasude u psihijatriji</p>
Organizacija psihijatrijske službe	<p>Vrste psihijatrijskih ustanova</p> <p>Organizacija rada na odjelu za psihijatriju</p> <p>Zadaci medicinske sestre na odjelu za psihijatriju</p> <p>Načela zdravstvene njege u skrbi za psihijatrijskoga bolesnika</p>
Pristup psihijatrijskome bolesniku	<p>Prijam bolesnika na odjel</p> <p>Cjelovito promatranje i praćenje ponašanja</p> <p>Prepoznavanje hitnih stanja</p> <p>Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama</p> <p>Suglasnost bolesnika za liječenje, dijagnostičke i terapijske postupke</p> <p>Prisilno zadržavanje</p> <p>Prisilna hospitalizacija</p> <p>Komunikacija s psihijatrijskim bolesnikom i njegovom obitelji</p> <p>Otpust psihijatrijskoga bolesnika</p>
Dijagnostički postupci u psihijatriji	<p>Osnovne pretrage u psihijatriji</p> <p>Psihološka priprema bolesnika</p> <p>Psihologijska, socijalna i pedagoška obradba</p>

<p>Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika kod specifičnih poremećaja, bolesti i stanja</p>	<p>Sestrinska skrb za bolesnika s:</p> <ul style="list-style-type: none"> - shizofrenijom - bipolarnim afektivnim poremećajem - depresijom - alkoholizmom i drugim ovisnostima - psihoorganskim sindromom - delirijem - demencijom - posttraumatskim stresnim poremećajem - anksioznim poremećajem - poremećajem prehrane: anoreksija i bulimija - sumračnim stanjem <p>Zbrinjavanje osoba u akutno opijenom stanju</p> <p>Suicidalni bolesnik</p>
<p>Zadaće medicinske sestre u liječenju psihijatrijskih bolesnika</p>	<p>Psihofarmakološko liječenje</p> <p>Oblici socioterapije: mala skupina, velika skupina, radna i okupacijska terapija, muzikoterapija, art-terapija</p> <p>Liječenje u socioterapijskim zajednicama</p> <p>Klubovi liječenih alkoholičara</p> <p>Elektrostimulacijska terapija (elektroneuromodularna terapija)</p>
<p>Psihijatrija u zajednici</p>	<p>Oblici pomoći psihijatrijskim bolesnicima u zajednici</p> <p>Zbrinjavanje psihijatrijskih bolesnika u kućnoj njezi</p>
<p>Napomene:</p>	<p>Nastavni se proces 60% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 40% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama u kliničkim/bolničkim psihijatrijskim odjelima – nastavne baze. Izvode se u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove. Najčešće se razred dijeli u tri skupine.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja polaznik će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Navesti povijesni pregled psihijatrije i skrbi za psihijatrijskoga bolesnika 2. Opisati organizaciju psihijatrijske službe 3. Objasniti pristup psihijatrijskome bolesniku 4. Pripremiti duševnoga bolesnika za dijagnostičke postupke 5. Primijeniti vještine sestrinske skrbi psihijatrijskih bolesnika kod specifičnih poremećaja, bolesti i stanja 6. Objasniti zadaće medicinske sestre u liječenju psihijatrijskih bolesnika

	7. Navesti oblike skrbi za psihijatrijskoga bolesnika u zajednici.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Moravek, D.: <i>Psihijatrija</i>, Medicinska naklada, 2000. • Jakovljević, M.: <i>Psihijatrija za više medicinske sestre</i>, A. G. Matoš, 1995. • Goreta, M.: <i>Psihijatrija i zakon</i>, Psihijatrijska bolnica Vrapče, 1998.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega starijih osoba
Kroz ovaj predmet polaznik će steći ishode učenja:	<p>Provodni ishodi zdravstvene njege</p> <p><i>Polaznik će kroz ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz područja zdravstvene njege starijih osoba:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Razlikovat će fiziološke i psihološke promjene u starijoj dobi</i> <i>2. Prepoznat će zdravstvene probleme u starijoj dobi i pružiti pomoć u zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba, uvažavajući osobitosti starijih korisnika</i> <i>3. Usporedit će izvaninstitucijsku i institucijsku skrb za starije osobe</i> <i>4. Ilustrirat će postupke usmjerene na aktivno zdravo starenje.</i>
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Osnovni pojmovi o starosti i starenju	Starost i starenje Gerontologija Društveni vidovi starenja
Biološko starenje	Fiziološke promjene u građi i funkciji organa i organskih sustava u starijoj dobi
Psihološko starenje	Psihološke promjene u starijoj dobi Najčešći psihološki problemi starije dobi
Socijalno starenje	Razvojni zahtjevi starije dobi Prilagodba na promjene životnoga stila, socijalnih uloga i odnosa
Gerijatrija - medicina starije dobi	Osnovne značajke medicine starije dobi Najčešći zdravstveni problemi starijih osoba
Zdravstvena njega starijih osoba	Pomoć pri zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba, uvažavajući osobitosti starijih korisnika Sindrom „4N“
Dijagnostički i terapijski postupci	Mjerenje vitalnih funkcija kod starijih osoba Primjena lijekova kod starijih osoba
Modele skrbi za starije osobe	Izvaninstitucijska skrb za starije osobe Institucijska skrb za starije osobe
Zdravo starenje	Promocija aktivnoga zdrava starenja Sprječavanje pojave bolesnoga starenja
Stajališta o starosti i starenju	Najčešće predrasude o starosti i starenju Diskriminacija starijih osoba
Napomena	Nastavni se proces 60% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 40% služi za povezivanje

	<p>usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u domovima za starije i nemoćne osobe – nastavna baza. Izvode se u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p> <p>Uspješnim svladavanjem nastavnih sadržaja polaznik će biti osposobljen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti osnovne pojmove o starosti i starenju 2. Opisati fiziološke promjene u starenju 3. Objasniti osnovne značajke psiholoških promjena u starijoj dobi 4. Opisati razvojne zahtjeve starije dobi 5. Opisati najčešće zdravstvene probleme starijih osoba 6. Razlikovati fiziološko i patološko starenje 7. Pomoći pri zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba, uvažavajući osobitosti starijih korisnika 8. Objasniti osnovne modele skrbi za starije osobe 9. Provoditi mjere za unaprjeđenje zdravlja starijih osoba 10. Razviti pozitivna stajališta o starosti i starijim osobama.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Broz, Lj.; Budisavljević, M.; Franković, S.; Not, T.: <i>Zdravstvena njega 3</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, Udžbenik za učenike srednjih medicinskih škola, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Zdravstvena njega u kući
Kroz ovaj predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	Polaznik će kroz ishode učenja steći osnovna znanja i vještine iz područja zdravstvene njege u kući: <ol style="list-style-type: none"> 1. Primijenit će zakonske propise u djelatnosti zdravstvene njege u kući 2. Komunicirat će s multidisciplinarnim timom i članovima obitelji u provedbi skrbi o korisniku 3. Pripremit će materijal, pribor i opremu za provedbu zdravstvene njege u kući 4. Provodit će planirane dijagnostičke i terapijske postupke sestrinske skrbi (u okviru kompetencija) u prilagođenim uvjetima u korisnikovoj kući 5. Evidentirat će posjete korisnicima u propisanu dokumentaciju.
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Sestrinska skrb u kući	Patronažna sestrinska skrb Zdravstvena njega u kući
Kućni posjet	Planiranje i priprema kućnog posjeta Komunikacija i interakcija u prvom kućnom posjetu Tijek kućnog posjeta
Procjena potreba i planiranje zdravstvene njege u kući	Prikupljanje podataka o korisniku, obitelji i njihovoj okolini Procjena potreba i planiranje zdravstvene njege
Priprema za provedbu sestrinskih postupaka u kući	Priprema medicinske sestre Priprema i prilagodba prostora, opreme i pribora Priprema korisnika
Provedba planirane zdravstvene njege u kući	Pomoć korisniku pri zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba
Sprječavanje komplikacija kod dugotrajnog mirovanja	Najčešće komplikacije izazvane dugotrajnim mirovanjem Procjena rizika za razvoj komplikacija kod dugotrajnog mirovanja Mjere sprječavanja komplikacija
Provedba dijagnostičkih i terapijskih postupaka u kući prema smjernicama	Promatranje vanjskog izgleda korisnika Mjerenje vitalnih funkcija Uzimanje materijala za laboratorijske pretrage Kateterizacija mokraćnoga mjehura

	<p>Primjena klizme</p> <p>Postavljanje i promjena nazogastrične sonde</p> <p>Priprema i primjena lokalne i peroralne terapije</p> <p>Priprema i primjena parenteralne terapije</p> <p>Primjena kisika u kući</p> <p>Previjanje rana</p>
Potporna obitelji s bolesnim članom	<p>Potrebe obitelji tijekom bolesti</p> <p>Edukacija člana obitelji, njegovatelja o postupcima njege bolesnika</p>
Palijativna sestrinska skrb u kući	<p>Sestrinska skrb o umirućim bolesnicima u kući</p> <p>Potporna obitelji umirućega bolesnika</p>
Suradnja	<p>Rad medicinske sestre u multidisciplinarnom timu</p> <p>Načela komunikacija sa suradnicima</p>
Zakonski propisi o zdravstvenoj njezi u kući	<p>Zakonski propisi iz područja zdravstva</p> <p>Pravilnici i ostali akti HKMS-a i HZZO-a</p>
Dokumentacija u zdravstvenoj njezi u kući	<p>Sestrinska dokumentacija u zdravstvenoj njezi u kući</p> <p>Ostala dokumentacija u zdravstvenoj njezi u kući</p>
Napomena	<p>Vježbe se obavljaju u kući korisnika</p> <p>Nastavni se proces 60% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 40% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u školskom praktikumu. Izvode se u skladu sa školskim kurikulumom, uvjetima i kapacitetima ustanove.</p>
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Mojsović, Z. i suradnici: <i>Sestrinstvo u zajednici</i>, Priručnik za studij sestrinstva – 1. dio, Visoka zdravstvena škola, Zagreb, 2004. • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, Udžbenik za učenike srednjih

	<p>medicinskih škola, Školska knjiga, Zagreb, 2005.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šimunec, D.: <i>Smjernice za postupke u zdravstvenoj njezi u kući</i>, HKMS, Zagreb, 2009.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv modula	Kliničke vježbe
<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p>	<p>Popis strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizacija rada i planiranje sestrinske skrbi - Prijam, otpust, premještaj i smrt korisnika - Priprema i prilagodba prostora za provedbu sestrinskih postupaka - Priprema opreme, pribora i materijala za provedbu sestrinskih postupaka - Promatranje i fiziološka mjerenja - Pomoć pri disanju - Pomoć pri unosu hrane i tekućine - Pomoć pri eliminaciji - Pomoć pri tjelesnoj aktivnosti - Pomoć pri obavljanju osobne higijene i odijevanju - Pomoć pri održavanju tjelesne temperature - Pomoć pri odmoru i spavanju - Sestrinsko-medicinski postupci - Hitna medicinska stanja - Skrb o korisniku u kući
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	Polaznik/ca će primijeniti znanja i vještina sestrinske prakse primjereno godini učenja.
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Zdravstvene vježbe I</i> nakon treće godine učenja (120 sati vježbi) 2. <i>Zdravstvene vježbe II</i> nakon četvrte godine učenja (120 sati vježbi) 3. <i>Zdravstvene vježbe III</i> tijekom pete godine učenja (240 sati, u što je uključen i završni rad)

3. razred

Nastavne cjeline	Razradba – Nastavne teme
Bolnički odjeli	Organizacija rada na odjelu Bolnički odjel/bolesnička soba Prostorije na odjelu Kućni red
Organizacija zdravstvene njege	Primopredaja službe Vizita
Provedba zdravstvene njege	Priprema materijala i pomagala za izvođenje postupaka u zdravstvenoj njezi Provedba postupaka zdravstvene njege prema izrađenomu planu zdravstvene njege Izvršavanje o provedenim postupcima
Sprječavanje infekcija	Priprema materijala za dezinfekciju Priprema materijala za sterilizaciju Postupci sprječavanja bolničkih infekcija Pranje i dezinfekcija ruku Transport biološkog materijala Primjena zaštitnih sredstava Razvrstavanje medicinskog, infektivnog, oštrog i komunalnog otpada
Higijena okoline bolesnika	Dezinfekcija okoline bolesnika Prilagodba osvjetljenja bolesniku
Bolesnički krevet	Pripremanje posteljnoga rublja Prilagodba standardnoga bolesničkog kreveta potrebama bolesnika Prilagodba specijalnoga bolesničkog kreveta potrebama bolesnika Dezinfekcija bolesničkoga kreveta
Namještanje kreveta	Namještanje zatvorenoga bolesničkog kreveta Namještanje kreveta pokretnomu bolesniku Namještanje kreveta nepokretnomu bolesniku Presvlačenje kreveta pokretnomu bolesniku Presvlačenje kreveta nepokretnomu bolesniku Zbrinjavanje prljave posteljine i posteljnoga rublja prema stupnju

	infektivnosti
Higijena bolesnika	<p>Pomoć pri tuširanju</p> <p>Kupanje nepokretnoga bolesnika</p> <p>Higijena kose nepokretnoga bolesnika</p> <p>Higijena brade – brijanje</p> <p>Pranje zuba nepokretnomu bolesniku</p> <p>Njega bolesne usne šupljine</p> <p>Pomoć pri presvlačenju i oblačenju bolesnika</p> <p>Uporaba pomagala za inkontinenciju</p>
Pokretljivost bolesnika i položaji njegova tijela	<p>Promjena položaja nepokretnomu bolesniku</p> <p>Premještanje bolesnika iz kreveta na kolica i/ili stolac</p> <p>Uporaba pomagala za kretanje ili promjenu položaja</p>
Sprječavanje komplikacija dugotrajnoga mirovanja	<p>Provedba mjera za sprječavanje dekubitusa</p> <p>Provedba postupaka zbrinjavanja bolesnika s dekubitusom</p> <p>Provedba mjera za sprječavanje tromboze i/ili tromboflebitisa</p> <p>Provedba postupaka zbrinjavanja bolesnika s trombozom i/ili tromboflebitisa</p> <p>Provedba mjera za sprječavanje respiratornih komplikacija</p> <p>Provedba mjera za sprječavanje nesvjestice pri ustajanju iz kreveta</p> <p>Provedba mjera za sprječavanje kontraktura</p>
Mjerenje vitalnih funkcija	<p>Pripremanje pribora i bolesnika za mjerenje temperature, krvnoga tlaka, disanja i pulsa</p> <p>Zbrinjavanje bolesnika i pribora nakon mjerenja temperature, krvnoga tlaka, disanja i pulsa</p> <p>Bilježenje izmjerenih vrijednosti u medicinsku i sestrinsku dokumentaciju</p> <p>Prepoznavanje kritičnih vrijednosti vitalnih funkcija i izvješćivanje</p> <p>Provedba mjera snižavanja tjelesne temperature</p>
Prehrana i hranjenje bolesnika	<p>Podjela hrane i hranjenje bolesnika</p> <p>Praćenje prihvaćanja hrane bolesnika</p> <p>Bilježenje unosa hrane i tekućine</p>
Eliminacija otpadnih tvari	Prepoznavanje patoloških promjena (promatranje uzoraka stolice i urina)

	Davanje posude za nuđu
Medicinsko- -tehnički postupci	<p>Pripremanje bolesnika za medicinsko-tehničke postupke</p> <p>Pripremanje pribora za kateterizaciju mokraćnoga mjehura</p> <p>Pripremanje pribora za klizmu i primjena klizme</p> <p>Pripremanje pribora za peroralnu primjenu lijekova</p> <p>Primjenjivanje lijekova lokalno i enteralno</p> <p>Pripremanje pribora za parenteralnu primjenu lijekova</p> <p>Primjenjivanje lijekova u kožu, pod kožu i u mišić</p> <p>Pripremanje bolesnika za liječnički pregled</p> <p>Pripremanje pribora za uzimanje uzoraka krvi, urina i stolice za laboratorijske pretrage</p> <p>Pripremanje pribora za uzimanje iskašljaja</p> <p>Pripremanje pribora za uzimanje obrisaka</p> <p>Transport bioloških uzoraka do laboratorija</p>

4. razred

Nastavne cjeline	Razradba – Nastavne teme
Zadaci medicinske sestre u zdravstvenoj administraciji	<p>Sudjelovanje u prikupljanju podataka</p> <p>Vođenje medicinske, sestrinske i druge dokumentacije u zdravstvu</p> <p>Sudjelovanje u vođenju medicinske komunikacije u elektroničkom obliku</p>
Provedba zdravstvene njege	<p>Priprema materijala i pomagala za izvođenje postupaka u zdravstvenoj njezi</p> <p>Provedba postupaka zdravstvene njege prema izrađenom planu zdravstvene njege</p> <p>Izvjешćivanje o provedenim postupcima</p>
Radiologija u dijagnostici i terapiji	<p>Pripremanje bolesnika za radiološku i nuklearnu dijagnostiku</p> <p>Pripremanje bolesnika za radiološke i nuklearne terapijske postupke</p> <p>Zbrinjavanje bolesnika nakon radioloških i nuklearno-terapijskih postupaka</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima srca i krvnih žila	<p>Pripremanje pribora za provedbu elektrodijagnostičkih pretraga</p> <p>Pripremanje bolesnika za elektrokardiogram i ergometriju</p> <p>Snimanje elektrokardiograma</p> <p>Pripremanje bolesnika za invazivne pretrage u kardiologiji</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon koronarografije</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima dišnog sustava	<p>Uzimanje iskašljaja za mikrobiološku pretragu</p> <p>Postavljanje bolesnika u optimalni položaj za olakšano disanje i iskašljavanje</p> <p>Pripremanje bolesnika i pribora za primjenu inhalacijske terapije</p> <p>Pripremanje bolesnika i pribora za oksigenoterapiju</p> <p>Pripremanje bolesnika za bronhoskopiju</p> <p>Zbrinjavanje bolesnika nakon bronhoskopije</p> <p>Pripremanje bolesnika za spirometriju</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima mokraćnog sustava	<p>Zdravstvena njega bolesnika s bolestima mokraćnog sustava</p> <p>Mjerenje diureze</p> <p>Vaganje bolesnika</p> <p>Sudjelovanje u pripremanju bolesnika za biopsiju bubrega</p>

<p>Zdravstvena njega bolesnika s bolestima probavnoga sustava</p>	<p>Pripremanje bolesnika za dijagnostičke pretrage probavnoga sustava</p> <p>Pripremanje bolesnika za abdominalnu punkciju</p> <p>Pripremanje pribora za abdominalnu punkciju</p> <p>Provedba postupaka zbrinjavanja bolesnika, pribora i ascitesa nakon abdominalne punkcije</p> <p>Pripremanje enteralne pumpe</p> <p>Provedba postupaka zbrinjavanja bolesnika s kolostomom</p>
<p>Zdravstvena njega bolesnika s bolestima lokomotornoga sustava</p>	<p>Procjenjivanje pokretljivosti bolesnika</p> <p>Izvršavanje o pokretljivosti bolesnika</p> <p>Korištenje pomagala za kretanje</p>
<p>Zdravstvena njega bolesnika s bolestima endokrinoga sustava</p>	<p>Pripremanje glukometra i mjerenje glukoze u krvi</p> <p>Primjenjivanje test-trake za određivanje prisutnosti glukoze i ketonskih tijela u urinu</p> <p>Izvršavanje i bilježenje nalaza</p> <p>Pripremanje inzulinskog injektora i pribora za subkutanu primjenu lijekova</p> <p>Davanje inzulina</p> <p>Izračunavanje idealne tjelesne mase</p> <p>Izračunavanje dnevnih kalorijskih potreba bolesnika s dijabetesom</p>
<p>Zdravstvena njega bolesnika oboljelih od bolesti krvi i krvotvornih organa</p>	<p>Dezinficiranje obrnute izolacije</p> <p>Pripremanje bolesnika za sternalnu punkciju i biopsiju kosti</p> <p>Zbrinjavanje bolesnika nakon sternalne punkcije i biopsije kosti</p>
<p>Zdravstvena njega kirurškoga bolesnika - opća</p>	<p>Sudjelovanje pri prijemu bolesnika na kirurški odjel</p> <p>Opća i neposredna prijeoperacijska priprema bolesnika</p> <p>Transport bolesnika u operacijsku dvoranu</p> <p>Opća poslijeoperacijska zdravstvena njega bolesnika</p> <p>Transport bolesnika iz operacijske dvorane na odjel</p> <p>Pripremanje pribora i materijala za mijenjanje zavoja</p> <p>Rukovanje osnovnim kirurškim instrumentima</p> <p>Promjena zavoja na operacijskoj rani koja cijeli <i>per primam</i></p>
<p>Zdravstvena</p>	<p>Sudjelovanje pri prijemu i trijaži zaraznoga bolesnika</p>

njega bolesnika sa zaraznim bolestima	Izolacija zaraznoga bolesnika
---	-------------------------------

5. razred

Nastavna cjelina	Razradba – Nastavna tema
Zadaće medicinske sestre u zdravstvenoj administraciji	Komunikacija u pisanom i elektroničkom obliku Bilježenje podataka u medicinsku dokumentaciju Arhiviranje medicinske dokumentacije
Zdravstvena njega bolesnika sa zaraznim bolestima	Sudjelovanje pri prijemu i trijaži zaraznoga bolesnika Izolacija zaraznoga bolesnika
Zdravstvena njega neuroloških bolesnika	Pripremanje bolesnika za elektroencefalografiju Provedba postupaka zbrinjavanja bolesnika s epilepsijom
Zdravstvena njega bolesnika s komplikacijama šećerne bolesti	Prepoznavanje komplikacija šećerne bolesti Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s akutnim i kroničnim komplikacijama Sudjelovanje u edukaciji bolesnika oboljela od šećerne bolesti
Zdravstvena njega onkoloških bolesnika	Promatranje onkoloških bolesnika Komuniciranje i potpora onkološkome bolesniku Njega kože bolesnika na radioterapiji Praćenje bolesnika na radioterapiju
Zdravstvena njega bolesnika sa spolnim i kožnim bolestima	Primjenjivanje obloga, masti i krema Pripremanje bolesnika za krioterapiju
Zdravstvena njega bolesnoga djeteta i adolescenta	Provedba zdravstvene njege djeteta s motoričkim i intelektualnim teškoćama Upoznavanje organizacije rada na dječjem odjelu Sudjelovanje pri prijemu djeteta u bolnicu Mjerenje i bilježenje vitalnih funkcija Mjerenje i bilježenje somatskih parametara Pripremanje pribora i prostora za provedbu osobne higijene Provedba osobne higijene djeteta Prematanje dojenčeta Cjelovito promatranje djeteta Primjenjivanje postupaka sprječavanja posljedica loše njege Provedba hranjenja djeteta bočicom i/ili žličicom

	<p>Hranjenje djeteta na sondu</p> <p>Izveščivanje i bilježenje o provedenim postupcima</p> <p>Priprema djeteta za provedbu medicinsko-tehničkih zahvata</p> <p>Držanje djeteta pri izvođenju medicinsko-tehničkih zahvata</p> <p>Uzimanje bioloških materijala za pretrage</p> <p>Pripremanje pribora i djeteta za primjenu lijekova</p> <p>Primjenjivanje peroralne terapije</p> <p>Komuniciranje s djetetom kroz igru</p>
Zdravstvena njega kirurškoga bolesnika - specijalna	<p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operativnog zahvata na glavi i mozgu</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije štitnjače</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije na plućima/prsnome košu</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika/ice nakon operacije dojke</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s akutnim abdomenom i ozljedom trbuha</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije jednjaka, želuca i crijeva</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije na žučnome mjehuru, žučovodu i jetrima</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije hernije</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije bubrega, mokraćnih puteva i mokraćnome mjehuru</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije prostate</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s ozljedom kralježnice</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije kralježnice</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije kostiju i zglobova</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon amputacije ekstremiteta</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije na srcu i krvnim žilama</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s opeklinama</p>
Zdravstvena njega bolesnice s ginekološkom	<p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnice kod hitnih stanja u ginekologiji</p>

operacijom	<p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnice nakon operacije maternice, jajnika i jajovoda</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnice nakon operacije vanjskih spolnih organa</p>
Zdravstvena njega majke	<p>Pripremanje prostora i pribora za ginekološki pregled</p> <p>Pripremanje bolesnice za ginekološki pregled</p> <p>Dezinfekcija instrumenata nakon ginekološkoga pregleda</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju babinjače</p>
Zdravstvena njega bolesnika s bolestima uha, grla i nosa	<p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s ozljedom uha i nosa</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije na uhu, grlu i nosu</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika nakon operacije paranazalnih sinusa</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s traheostomom</p>
Zdravstvena njega bolesnika s očnim bolestima	<p>Sudjelovanje u prijamu bolesnika na očni odjel</p> <p>Provedba osnovnih dijagnostičkih postupaka kod bolesnika s očnim bolestima</p> <p>Sudjelovanje pri primjeni terapije kod bolesnika s očnim bolestima</p> <p>Promjena zavoja nakon operativnoga zahvata na oku</p> <p>Sudjelovanje u zdravstvenom odgoju bolesnika s očnim bolestima</p>
Zdravstvena njega psihijatrijskoga bolesnika	<p>Sudjelovanje pri prijamu psihijatrijskoga bolesnika na odjel</p> <p>Praćenje bolesnikova ponašanja</p> <p>Prepoznavanje alarmantnoga stanja</p> <p>Pripremanje psihijatrijskoga bolesnika za pretrage</p> <p>Sudjelovanje u zbrinjavanju bolesnika s delirijem</p> <p>Sudjelovanje u okupacionoj terapiji kod psihijatrijskih bolesnika</p> <p>Sudjelovanje pri otpustu psihijatrijskoga bolesnika</p>
Zdravstvena njega starijih osoba	<p>Cjelovito promatranje starijih osoba</p> <p>Provedba osobne higijene starijih osoba</p> <p>Sudjelovanje u sprječavanju komplikacija izazvanih dugotrajnim mirovanjem kod starijih osoba</p> <p>Nadziranje primjene lijekova kod starijih osoba</p>

	<p>Provedba pravilne prehrane i hranjenje starijih osoba</p> <p>Sudjelovanje u psihičkoj potpori starijim osobama</p>
Zdravstvena njega u kući	<p>Sudjelovanje u izradbi plana zdravstvene njege u kući</p> <p>Pripremanje materijala i pomagala za izvođenje zdravstvene njege u kući</p> <p>Provedba postupaka zdravstvene njege prema izrađenome planu</p> <p>Sudjelovanje u edukaciji obitelji za održavanje higijene bolesnika</p> <p>Sudjelovanje u edukaciji bolesnika i obitelji za održavanje kolostomom</p> <p>Uzimanje materijala za laboratorijske pretrage kod nepokretnih i polupokretnih bolesnika u kući</p> <p>Bilježenje provedenih postupaka u medicinske i sestrinske liste</p> <p>Izveščivanje patronažne službe o provedenim postupcima</p>

2.2.3. Izborni strukovni moduli

Naziv modula	Izborni strukovni modul
Popis izbornih strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije	<p>Popis izbornih strukovnih jedinica ishoda učenja iz standarda kvalifikacije koji se ostvaruju kroz ovaj modul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikacija u sestrinstvu - Hrvatski znakovni govor - Osnove fizikalne i radne terapije - Medicinska sestra u ordinaciji - Hitna medicinska pomoć - Kronične rane - Sestrinski postupci u operacijskome bloku - Osnove rada u gipsaonici - Zdravstvena njega u jedinici anestezije, reanimacije i intenzivnoga liječenja - Zdravstvena njega u jedinici za dijalizu
Kako učiti i raditi s ovim modulom:	
Cilj modula	Polaznik/ca će ovim modulom steći znanja i vještine kojim će nadopuniti i proširiti znanje i vještine u pojedinim područjima sestriinskoga rada. Polaznik/ca će biti osposobljen/a za rad u operacijskome bloku, jedinici intenzivne skrbi, gipsaonici, jedinici za dijalizu, komunikaciji u sestrinstvu te komunikaciji s gluhim i nagluhim osobama. Pripremit će se za rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.
Opis modula:	
Kroz koji(e) nastavni(e) predmet(e) se ostvaruje ovaj modul:	<p>Modul se ostvaruje kroz sljedeće nastavne predmete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Profesionalna komunikacija u sestrinstvu</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbi; 4 kreditna boda) 2. <i>Hrvatski znakovni jezik</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbi; 4 kreditna boda) 3. <i>Osnove fizikalne i radne terapije</i> u trećoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbi; 4 kreditna boda) 4. <i>Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbe; 4 kreditna boda) 5. <i>Hitni medicinski postupci</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbi; 4 kreditna boda) 6. <i>Kronične rane</i> u četvrtoj godini učenja (fond sati: 37 sati predavanja i 74 sata vježbi; 4 kreditna boda) 7. <i>Instrumentiranje</i> u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati

	<p>vježbi; 4 kreditna boda)</p> <p>8. <i>Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici</i> u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati vježbi; 4 kreditna boda)</p> <p>9. <i>Intenzivna zdravstvena njega</i> u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati vježbi; 4 kreditna boda)</p> <p>10. <i>Zdravstvena skrb u jedinici za dijalizu</i> u petoj godini učenja (fond sati: 68 sati vježbi; 4 kreditna boda).</p> <p>Da bi polaznik ostvario navedene kreditne bodove, osim ukupnoga fonda nastavnih sati, potrebni su i ostali oblici samostalnog učenja precizirani pojedinim ishodima.</p> <p>Modul predstavlja učinkovitu kombinaciju teorijske i praktične nastave.</p>
--	---

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Profesionalna komunikacija u sestinstvu
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti osnovne pojmove vezane uz komunikaciju u zdravstvu 2. Sudjelovati pri prikupljanju informacija 3. Komunicirati s korisnicima različite životne dobi 4. Primijeniti komunikacijske vještine s korisnicima koji boluju od neizlječivih bolesti 5. Sudjelovati u komunikaciji s osobama ograničenih komunikacijskih sposobnosti 6. Sudjelovati u priopćavanju loših vijesti 7. Sudjelovati u komunikaciji s obitelji korisnika 8. Sudjelovati u komunikaciji unutar tima 9. Sudjelovati u komunikaciji sa stručnom javnošću i medijima.
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Komunikacijski proces	Komunikacijski lanac Verbalna komunikacija Neverbalna komunikacija Zapreke u komunikaciji
Komunikacijske i socijalne vještine	Vještine davanja povratne informacije Vještine davanja uputa Aktivno slušanje Reflektiranje Parafraziranje Vještine nagovaranja
Odnosi u komunikaciji	Utjecaj stajališta, uvjerenja i očekivanja na komunikaciju Opažanje i komunikacija Empatija Asertivnost Agresivnost Neasertivnost
Vrste poruka	JA, Ti, MI poruke Bezlične poruke Jednosmjerna i dvosmjerna komunikacija
Sukob	Uzroci i posljedice sukoba Razine sukoba Nenasilna komunikacija Nenasilno rješavanje sukoba

Komunikacija s osobama različite dobi	Komunikacija s djecom Komunikacija sa starijim osobama Komunikacija s vršnjacima
Odnos medicinska sestra - bolesnik	Potrebe za komunikacijom bolesne osobe Profesionalna komunikacija Komunikacija unutar tima
Napomena	Učenici tijekom nastave uvježbavaju komunikacijske vještine u različitim situacijama, uvježbavaju nenasilno rješavanje sukoba. Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom. Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika, i to ovisno o organizacijskim uvjetima propisanim školskim kurikulumom i kapacitetima javno-zdravstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> Lučanin, D.; Despot Lučanin, J.: <i>Komunikacija u zdravstvu</i>, Naklada Slap, 2010.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u trećoj godini učenja:	Hrvatski znakovni jezik
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti važnost hrvatskoga znakovnog jezika u komunikaciji s gluhim osobama 2. Opisati način života i kulturu gluhih osoba 3. Koristiti jednoručnu i dvoručnu abecedu u komunikaciji s gluhim osobama 4. Upotrijebiti neverbalnu komunikaciju – mimiku, pokrete tijela u komunikaciji s gluhim osobama 5. Koristiti znakovno medicinsko nazivlje u komunikaciji s gluhim osobama 6. Koristiti znakovno nazivlje općih pojmova iz svakodnevnoga života u komunikaciji s gluhim osobama.
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Kultura gluhih osoba	Povijesni vidovi u odnosu prema gluhoći Predrasude Način života i kultura gluhih osoba Uspješne i priznate gluhe osobe
Oštećenja sluha	Oblici i vrste oštećenja sluha Teškoće u komuniciranju koje proizlaze iz vrste oštećenja sluha
Jednoručna abeceda	Jednoručna abeceda, položaji šake, gestovno-mimički znakovi Parametri izvođenja gestovnih znakova Artikulator Mjesto artikulacije Artikulacija samoga pokreta Komunikacija (čitanje definicije gestovnoga znaka)
Dvoručna abeceda	Dvoručna abeceda Gestovno-mimički znakovni parametri izvođenja gestovnih znakova Komunikacija (čitanje definicije gestovnoga znaka)
Neverbalna komunikacija	Mimika Pokreti tijela u komunikaciji s gluhim osobama

Osnove znakovnoga jezika kroz područja iz života	<p>Komunikacija</p> <p>Ljudi i odnosi među ljudima</p> <p>Ličnost i njezine značajke</p> <p>Um (intelekt)</p> <p>Život i zdravlje</p> <p>Snalaženje u prostoru</p> <p>Vrijeme i godišnja doba</p> <p>Jelo i piće</p> <p>Osobno uređivanje</p> <p>Obrazovanje i stručna sprema</p> <p>Brojevi</p>
Osnove znakovnoga jezika iz područja medicine	Znakovno medicinsko nazivlje u komunikaciji s gluhim osobama
Napomena	<p>Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika.</p>
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> Šegota, I. i sur.: <i>Gluhi i znakovno medicinsko nazivlje, Kako komunicirati s gluhim pacijentom</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2010.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u trećoj godini učenja	Osnove fizikalne i radne terapije
Kroz ovaj predmet u trećoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razlikovati pojmove: <i>fizikalna medicina, fizikalna terapija, radna terapija</i> i <i>medicinska rehabilitacija</i> 2. Opisati fiziološke učinke medicinske masaže 3. Objasniti terapijske vježbe iz područja kineziterapije 4. Koristiti kineziterapijske vježbe u zdravstvenoj njezi 5. Opisati oblike radne terapije za različite skupine (kategorije) korisnika 6. Suradivati s članovima multidisciplinarnog tima u primjeni fizikalne, radne i okupacijske terapije
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Značenje fizikalne medicine	Fizikalna medicina Fizikalna dijagnostika Fizikalna terapija
Medicinska rehabilitacija	Zadaće sestre u rehabilitacijskome timu Metode klasičnoga liječenja Specifičnosti zdravstvene njege bolesnika u rehabilitaciji Pomagala u rehabilitaciji
Osnove medicinske masaže	Podjela masaže Fiziološki učinci masaže Masažne tehnike za različite kategorije (uzrast, spol, invalidnost, zdravstvene indikacije)
Kineziterapija u zdravstvenoj njezi	Aktivni i pasivni pokreti Vježbe disanja Položaji bolesnika u sprječavanju komplikacija dugotrajnoga mirovanja Uporaba pomagala za svladavanje arhitektonskih barijera Kineziterapijski postupci kod respiratornih bolesti
Fizikalna terapija u zdravstvenoj njezi	Hidroterapija (oblozi, kupke, tehnika primjene) Terapija hladnoćom Fizikalna terapija u kući bolesnika ili onesposobljene osobe
Radna i okupacijska terapija	Tjelesna invalidnost – klasifikacija i značajke Zadaće medicinske sestre u posebnosti rada s korisnicima radne i okupacijske terapije

	<p>Oblici radne i okupacijske terapije za različite skupine korisnika</p> <p>Suradnja medicinske sestre s članovima multidisciplinarnog tima u kreiranju radne i okupacijske terapije</p> <p>Vještina komunikacije s korisnicima radne i okupacijske terapije</p> <p>Invalidski šport</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode ovisno o organizacijskim uvjetima propisanim školskim kurikulumom i kapacitetima javno-zdravstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova, i to u skupinama od 8 do 10 učenika.</p>
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje</p>
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Ćurković, B.: <i>Fizikalna i rehabilitacijska medicina</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2004. • Jajić, I.: <i>Fizikalna medicina i opća rehabilitacija</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2000. • Jajić, I.; Jajić, Z.: <i>Fizikalna i rehabilitacijska medicina</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2008. • Kavanagh, W.: <i>Osnove masaže</i>, Profil, Zagreb, 2010.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja:	Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
Kroz ovaj izborni predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Provoditi postupak naručivanja korisnika na liječničke preglede prema propisima 2. Osigurati ugodno okruženje u čekaonici i drugim prostorijama ordinacije 3. Provoditi zdravstveni odgoj 4. Voditi sestrinsku i drugu dokumentaciju 5. Pratiti stanje i valjanost lijekova, sanitetskog i potrošnoga materijala 6. Provoditi mehaničko čišćenje, dezinfekciju i sterilizaciju radnoga prostora, medicinskih instrumenata i opreme 7. Primijeniti mjere osobne zaštite i zaštite zdravlja korisnika 8. Zbrinuti medicinski i drugi otpad prema važećim zakonskim propisima 9. Prezentirati promociju pružanja zdravstvenih usluga ordinacije.
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Naručivanje korisnika	<p>Važnost učinkovita naručivanja korisnika</p> <p>Vrste naručivanja korisnika</p> <p>Telefonsko naručivanje</p>
Unutrašnji prostor i okoliš ordinacije	<p>Uređenje prostora ordinacije za sigurno i učinkovito pružanje zdravstvene zaštite u ordinaciji</p> <p>Okruženje za ugodan boravak korisnika</p>
Dijagnostički i terapijski postupci u ordinaciji	<p>Priprema prostora, opreme i pribora za provedbu dijagnostičkih i terapijskih postupaka</p> <p>Provedba dijagnostičkih i terapijskih postupaka prema standardu</p>
Zdravstveni odgoj	<p>Metode promocije zdravlja</p> <p>Poučavanje korisnika i njegove obitelji o zdravstvenoj njezi</p> <p>Izradba zdravstveno-odgojnoga tiskanog materijala</p>
Administrativni poslovi medicinske sestre u ordinaciji	<p>Zakonske propisi u području zdravstva</p> <p>Sestrinska dokumentacija</p> <p>Evidencije izvršenja zdravstvenih usluga, potrošnoga materijala, lijekova i incidentnih slučajeva</p> <p>Primjena suvremene informatičke i komunikacijske tehnologije u administraciji</p>

Upravljanje lijekovima, opremom i potrošnim materijalom	Naručivanje, razvrstavanje i čuvanje lijekova, sanitetskog i potrošnog materijala Rukovanje i održavanje medicinske i druge opreme
Zbrinjavanje medicinskog i drugog otpada	Zbrinjavanje medicinskog otpada prema zakonskim propisima Zbrinjavanje drugih vrsta otpada (papir, elektronički otpad i sl.)
Mjere zaštite zdravlja u ordinaciji	Mehaničko čišćenje, dezinfekcija i sterilizacija radnoga prostora, medicinskih instrumenata i opreme Mjere osobne zaštite
Promocija ordinacije na tržištu zdravstvenih usluga	Razvoj prepoznatljivosti ordinacije na tržištu zdravstvenih usluga Oglašavanje rada ordinacije prema zakonskim propisima
Napomena	Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom. Vježbe se izvode ovisno o organizacijskim uvjetima propisanim školskim kurikulumom i kapacitetima javno-zdravstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova, i to u skupinama od 8 do 10 učenika.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Mojsović, Z. i suradnici: <i>Sestrinstvo u zajednici</i>, Priručnik za studij sestrinstva – 1. dio, Visoka zdravstvena škola, Zagreb, 2004. • Robinson, J.: <i>Scope & Standards of Practice for Professional Ambulatory Care Nrsng</i>, 8th Edition, AACN, 2010. • Prlić, N.: <i>Zdravstvena njega</i>, Udžbenik za učenike srednjih medicinskih škola, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u četvrtoj godini učenja:	Hitni medicinski postupci
Kroz ovaj izborni predmet u četvrtoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pružiti prvu medicinsku pomoć sukladno nacionalnim smjernicama 2. Navesti osobitosti medicinske prve pomoći 3. Sudjelovati u pružanju medicinske pomoći na mjestu nesreće 4. Sudjelovati u zbrinjavanju životno ugrožena korisnika 5. Sudjelovati u zbrinjavanju ozljeda i prijeloma 6. Sudjelovati u transportu životno ugrožena korisnika.
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Uvod u hitnu medicinsku pomoć	<p>Povijesni razvoj prve pomoći</p> <p>Zadatci pravilne i pravodobne prve pomoći</p> <p>Značenje prve pomoći</p>
Postupak na mjestu nesreće	<p>Stanje neposredne životne ugroženosti</p> <p>Utvrđivanje stanja svijesti</p> <p>Utvrđivanje stanja disanja</p> <p>Utvrđivanje stanja rada srca</p> <p>Stavljanje ozlijeđenoga u pravilan položaj</p> <p>Skidanje obuće i odjeće</p> <p>Postupak kod nesvjesnoga stanja</p> <p>Postupak kod gušenja</p> <p>Postupak kod prestanka disanja</p> <p>Postupak kod prestanka rada srca</p> <p>Postupak kod krvarenja</p> <p>Transport životno ugrožene osobe</p>
Održavanje prohodnosti dišnih puteva	<p>Najčešći uzroci prestanka disanja</p> <p>Indikacije i kontraindikacije za primjenu umjetnoga disanja</p> <p>Metode umjetnoga disanja (usta na usta, usta na nos, usta na nos i usta, usta na masku)</p> <p>Umjetno disanje manualnim respiratorom sa samoširećim balonom (AMBU), uz pomoć ezofagealnog opturatora</p> <p>Opasnosti (komplikacije) pri izvođenju umjetnoga disanja</p> <p>Mjere zaštite od infekcije</p>
Umjetno održavanje	Kardijalni arrest

krvotoka	<p>Vanjska masaža srca</p> <p>Kardiopulmonalna reanimacija kod odrasle osobe</p> <p>Kardiopulmonalna reanimacija kod djeteta</p> <p>Prekordijalni udarac</p> <p>Defibrilacija</p> <p>Primjena lijekova u kardiopulmonalnoj reanimaciji</p> <p>Kontrola uspješnosti kardiopulmonalne reanimacije</p>
Krvarenje	<p>Metode zaustavljanja krvarenja (digitalna kompresija, izravan pritisak na ranu, elevacija ekstremiteta, kompresivni zavoj, podvezivanje ekstremiteta)</p> <p>Unutarnje krvarenje</p> <p>Vanjsko krvarenje</p> <p>Osobna zaštita pri zaustavljanju krvarenja</p>
Šok	<p>Prepoznavanje šoka</p> <p>Osnovna načela u zbrinjavanju bolesnika u stanju šoka</p>
Hitni medicinski postupci kod poremećaja izazvanih fizikalnim agensima	<p>Utapanje</p> <p>Udar električne struje i groma</p> <p>Hipertermija</p> <p>Hipotermija</p> <p>Dekompresivna bolest</p> <p>Radijacijski sindrom</p>
Ozljede	<p>Zatvorene ozljede (blast ozljede, Crushov sindrom)</p> <p>Otvorene ozljede</p> <p>Postupak s ranom</p> <p>Penetrantne ozljede toraksa</p> <p>Penetrantne ozljede abdomena</p> <p>Postupak s amputiranim dijelom tijela</p>
Prijelomi kostiju	<p>Sredstva i pravila imobilizacije</p> <p>Transportna imobilizacija</p> <p>Imobilizacija kralježnice</p> <p>Imobilizacija ekstremiteta</p>
Zavoji	<p>Vrste zavoja</p> <p>Primjena zavoja</p>
Opekline i smrzotine	<p>Postupak pri opeklinama</p> <p>Opekline fosforom i napalmom</p> <p>Lokalna oštećenja hladnoćom</p> <p>Postupak pri smrzotinama</p>

Akutna trovanja	<p>Trovanja psihotropnim lijekovima</p> <p>Trovanja alkoholima</p> <p>Trovanje ugljičnim monoksidom</p> <p>Trovanje korozivnim sredstvima (kisljine i lužine)</p> <p>Trovanje hranom</p> <p>Trovanje pesticidima</p> <p>Ubodi otrovnih kukaca i životinja</p> <p>Ugriz zmijs</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom.</p> <p>Vježbe se izvode u školskom praktikumu i ustanovi za pružanje hitne medicinske pomoći – nastavne baze u skupinama od 8 do 10 učenika.</p>
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Gvoždak, M.; Tomljanović, B.: <i>Temeljni hitni medicinski postupci</i>, HKMS, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Zagreb, 2011. • Jaspica-Hrelec, V. i sur: <i>Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim uvjetima</i>, Jaspra, Zagreb, 1997. • Sklepić, S.: <i>Hitni medicinski postupci: prethospitalno</i>, Zrinski, Čakovec, 1996.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u 4. godini učenja	Kronične rane
Kroz ovaj predmet u 4. godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti fiziologiju cijeljenja rane i čimbenike koji utječu na zastoj u cijeljenju 2. Navesti osobitosti kroničnih rana 3. Opisati dijagnostičke postupke kod kroničnih rana 4. Pripremiti bolesnika za dijagnostičke postupke 5. Previti kroničnu ranu prema važećem standardu 6. Razlikovati postupke u konzervativnom i kirurškom liječenju kroničnih rana 7. Primijeniti postupke u prevenciji nastanka kronične rane, infekciji kronične rane i hospitalnih infekcija 8. Razviti odgovornost za ekonomično i svrhovito korištenje pribora i materijala 9. Primijeniti timski rad i humani odnos prema radu i bolesnicima 10. Koristiti zdravstveno-odgojne metode u radu s bolesnikom s kroničnom ranom i njegovom obitelji
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Uvod u kronične rane	Epidemiologija kroničnih rana Prevenција nastanka kronične rane
Anatomija i patofiziologija	Anatomija kože i pripadajućih struktura Fiziologija cijeljenja rane Patofiziologija kronične rane Poremećaji u cijeljenju rane
Zdravstvena njega bolesnika s kroničnom ranom	Holistički pristup bolesniku Medicinska sestra u timu za liječenje kroničnih rana Plan zdravstvene njege bolesnika s kroničnom ranom Sestrinske liste (sestrinska dokumentacija)
Podjela kroničnih rana i algoritam dijagnostičkih postupaka	Tlačni vrijed Potkoljениčki vrijed Dijabetičko stopalo Opekline Atipične rane Dijagnostički postupci kod kroničnih rana
Tlačni vrijed	Klasifikacija, ljestvice, patofiziologija dekubitusa Čimbenici rizika u razvoju dekubitusa Prevenција dekubitusa Sestrinska skrb bolesnika s dekubitusom Konzervativno liječenje – potporne obloge u tretiranju dekubitusa Kirurški i rekonstruktivni postupci u liječenju dekubitusa

	Zdravstveni i socijalni vidovi bolesnika s dekubitusom
Potkoljениčni vrijed	Etiologija i patogeneza potkoljениčnog ulkusa Prevenција potkoljениčnog ulkusa Sestrinska skrb bolesnika s potkoljениčnim ulkusom Konzervativno liječenje potkoljениčnog ulkusa Operativno liječenje potkoljениčnog ulkusa Zdravstveni i socijalni vidovi nastanka potkoljениčnog ulkusa
Dijabetičko stopalo	Prevenција dijabetičkog stopala Sestrinska skrb bolesnika s dijabetičkim stopalom Konzervativno liječenje dijabetičkog stopala Operativni postupci Specijalna rehabilitacija i protetika dijabetičkog stopala Zdravstveni odgoj bolesnika s dijabetičkim stopalom i njegove obitelji
Opekline	Patofiziologija i vrste opekline Tretman opekline ovisno o stupnju opekline Sestrinska skrb bolesnika s opeklinama Rekonstrukcijski operativni zahvati opekline Rehabilitacijski postupci bolesnika s opeklinama
Atipične rane	Definicija i podjela atipičnih rana Specifičnosti liječenje atipičnih rana Sestrinska skrb bolesnika s atipičnim ranama
Infekcija	Opće mjere sprječavanja hospitalnih infekcija Klinički znaci infekcije Najčešći uzročnici infekcije kronične rane Indikacije za antibiotsku terapiju Specifičnosti u sestrinskoj skrbi bolesnika s inficiranom ranom
Napomena	Nastavni se proces 33% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda, a 76% služi za povezivanje usvojenih sadržaja s teorijskim spoznajama i praktičnom primjenom. Vježbe se izvode na bolničkim odjelima u skupinama od 8 do 10 učenika.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje
Elementi i oblici praćenja i	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja

vrjednovanja polaznika	Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Huljev, D.: <i>Skripta kronične rane</i> – u izradbi • Hančević, J.: <i>Kronična rana</i>, Naklada Slap, Zagreb, 2006. • Šitum, M.; Soldo-Belić, A.: <i>Kronične rane</i>, KB „Sestre milosrdnice“, Naklada Slap, Zagreb, 2006. • Antoljak, T.; Hančević, J.: <i>Rana</i>, Naklada Slap, Zagreb, 2010. • Hančević, J.: <i>Prevenција, detekcija i liječenje dekubitusa</i>, Naklada Slap, Zagreb, 2009. <p>EWMA position document, http://ewma.org/english/position-documents.html</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Understanding compression therapy ☐ Topical negative pressure in wound management ☐ Identifying criteria for wound infection ☐ Management of wound infection ☐ Hard-to-heal wounds. Holistic approach ☐ Pain at wound dressings change ☐ Wound bad preparation in practice <p>Simpoziji HUR-a, Suplementi časopisa <i>Acta Medica Croatica</i>, http://www.huzr.hr</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tlačni vrijed (dekubitus) ☐ Potkoljениčni vrijed (Ulcus cruris) ☐ Dijabetičko stopalo ☐ Kronične rane – lokalno liječenje izazov za kliničare
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Instrumentiranje
Kroz ovaj predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Imenovati opremu i pribor u operacijskoj dvorani 2. Analizirati dokumentaciju 3. Koristiti mjere antiseptike i asepsa 4. Demonstrirati kirurško pranje ruku i sterilno oblačenje 5. Primijeniti mjere osobne zaštite 6. Objasniti neposrednu prijeoperacijsku pripremu 7. Razlikovati pripremu bolesnika s obzirom na posebnosti 8. Pripremiti kirurške instrumente i šivaći pribor 9. Pripremiti setove za pojedine zahvate 10. Pokazati tehniku instrumentiranja kod pojedinih zahvata.
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Organizacija rada u operacijskome bloku	Oprema i pribor u operacijskoj dvorani Medicinska i sestrinska dokumentacija u praćenju bolesnika tijekom operacijskoga postupka
Osiguravanje aseptičnih uvjeta u operacijskome bloku	Antiseptika i asepsa Priprema instrumentarke za operaciju Kirurško pranje ruku Oblačenje sterilnog ogrtača i rukavica Mjere osobne zaštite
Prihvatanje bolesnika u operacijski blok	Neposredna prijeoperacijska priprema Položaji i smještaj bolesnika za operaciju Posebnosti u pripremi djeteta Priprema rizičnoga bolesnika za operacijski zahvat Posebnosti u pripremi hitnih operacija
Kirurški instrumenti	Osnovni kirurški instrumenti Održavanje kirurških instrumenata Vrste kirurških niti Igle za šivanje Zavojni materijali
Tehnika instrumentiranja	Set za obradbu rane po Friedrichu Set i tehnika instrumentiranja kod: <ul style="list-style-type: none"> - laparotomije - torakotomije

	<ul style="list-style-type: none"> - traheotomije - koštano-zglobnih operacija - transplantacijskih operacija
Anestezija	<p>Vrste anestezije</p> <p>Osnovna anesteziološka oprema i pribor</p> <p>Zadaće sestre u pripremi bolesnika za anesteziju</p> <p>Nadgledanje (<i>monitoring</i>)</p>
Napomena	<p>Nastavni se proces 100% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u operacijskom bloku pri kliničkom/bolničkom centru – nastavne baze.</p>
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Prlić, N.; Rogina, V.; Muk, B.: <i>Zdravstvena njega 4.</i>, ŠK, Zagreb, 2005. • Jasprica-Hrelec, J.: <i>Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim uvjetima</i>, Jaspra, Zagreb, 1997. • Hrvatsko društvo za reanimatologiju Hrvatskog liječničkog zbora: <i>Napredno održavanje života</i>, priručnik za tečajeve, 2010. • Prpić, N.: <i>Kirurgija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Gvoždak, M.; Tomljanović, B.: <i>Temeljni hitni medicinski postupci</i>, HKMS, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Zagreb, 2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici
Kroz ovaj izborni predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti pojmove: <i>hitna kirurgija, prijelom, udlaga, gipsanje, bol</i> 2. Objasniti vrste prijeloma 3. Objasniti osnove očitavanja RTG-snimaka 4. Objasniti vrste udlaga 5. Demonstrirati položaje bolesnika za gipsanje 6. Imenovati vrste potrebnoga zavojnog materijala 7. Demonstrirati uklanjanje instrumenata, aparata i potrošnoga materijala nakon gipsanja 8. Objasniti postupke s bolesnikom u gipsaonici 9. Objasniti načine suzbijanja boli nakon prijeloma.
Razradba:	
<i>Nastavne cjeline:</i>	<i>Razradba – Nastavne teme:</i>
Građa i funkcija lokomotornoga sustava	Građa i funkcija mišića Građa i funkcija skeleta
Ozljede sustava za kretanje	Uloga sustava za kretanje Mehanizam nastanka prijeloma Vrste prijeloma Podjela prijeloma
Liječenje prijeloma	Operacijsko liječenje prijeloma Konzervativno liječenje prijeloma
Imobilizacija sadrenim zavojima	Vrste sadrenih zavoja Sadrena longeta, dorazalna podlaktična longeta, nadlaktična longeta, abdukcijaska udlaga na ruci, potkoljenična longeta, natkoljenična longeta, tutor longeta, cirkularni sadreni zavoj, cirkularni podlaktični zavoj, torekobrahijalni cirkularni zavoj, viseći sadreni cirkularni zavoj, cirkularni potkoljenični zavoj, cirkularni natkoljenični zavoj, zdjelični sadreni zavoj Indikacije za postavljanje sadrenih zavoja Postavljanje sadrenih zavoja
Ortopedska pomagala	Vrste ortopedskih pomagala Postavljanje ortopedskih pomagala
Provedba medicinsko-tehničkih postupaka	Priprema i postavljanje bolesnika u određeni položaj ovisno o vrsti zahvata Provedba medicinsko-tehničkih postupaka prema standardu Zdravstveni odgoj bolesnika sa sadrenim zavojem
Sprječavanje infekcija u	Mehaničko čišćenje i dezinfekcija instrumenata, aparata, radnih površina i ostalih sredstava rada

gipsaonici	Sterilizacija kirurških instrumenata
Rad u zoni ionizirajućega zračenja	Mjere zaštite od ionizirajućega zračenja
Dokumentacija	Dokumentiranje rada u gipsaonici
Napomena	Nastavni se proces 100% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda. Vježbe se izvode u skupini od 8 do 10 učenika u gipsaonici.
Ostalo:	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura:	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Prpić, I. i sur: <i>Kirurgija</i>, Priručnik za učenike srednjih medicinskih škola, ŠK, Zagreb, 1995. • Prpić, I. i sur: <i>Kirurgija za medicinare</i>, ŠK, Zagreb, 1995. • Prpić, I.: <i>Kirurgija za više medicinske škole</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 1996. • Bradić, I. i sur: <i>Kirurgija</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 1995. • Šoša, T.; Sutlić, Ž.; Stanec, Z.; Tonković, I. i sur: <i>Kirurgija</i>, Naklada Ljevak, Zagreb, 2007.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja	Intenzivna zdravstvena njega
Kroz ovaj izborni predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti indikacije za prijam korisnika u jedinicu intenzivnoga liječenja 2. Sudjelovati u transportu i prijemu životno ugrožena korisnika 3. Primijeniti medicinsko-tehničku opremu i uređaje za intenzivnu skrb (objašnjavanje svrhe, rukovanje, održavanje) 4. Sudjelovati u provedbi napredne metode oživljavanja i intenzivne skrbi korisnika u jedinici intenzivnoga liječenja 5. Sudjelovati u postupcima invazivnih i neinvazivnih metoda dijagnostike i terapije 6. Sudjelovati u njezi/skrbi umirućega i umrla korisnika 7. Objasniti najčešće etičke dvojbe vezane uz intenzivno liječenje.
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Organizacija rada u jedinici intenzivne njege/liječenja	<p>Definicija i svrha jedinice intenzivne njege/liječenja</p> <p>Standardi vezani uz prostor, opremu i osoblje</p> <p>Osnovna načela u organizaciji rada</p> <p>Ovlasti medicinske sestre u zdravstvenome timu</p>
Sprječavanje intrahospitalnih infekcija	<p>Posljedice intrahospitalne infekcije, uzimajući u obzir ishod, duljinu i troškove liječenja</p> <p>Zadaće sestre u provedbi higijenskih mjera</p> <p>Zadaće sestre u provedbi dezinfekcije i sterilizacije</p> <p>Izolacija bolesnika</p> <p>Zadaće sestre u sprječavanju ubodnih incidenata</p> <p>Zadaće sestre u postupcima s otpadnim i kontaminiranim materijalom</p> <p>Provedba osobne zaštite i zaštite okoline</p> <p>Zadaće sestre u bilježenju i prijavi intrahospitalnih infekcija</p>
Prijam bolesnika u jedinici intenzivne njege/liječenja	<p>Kriteriji za smještaj bolesnika u jedinicu intenzivne njege/liječenja</p> <p>Zadaće sestre u pripremi kreveta, aparata i pribora za prijam bolesnika</p> <p>Osnovni i specijalni monitoring kod životno (vitalno) ugrožena bolesnika</p> <p>Procjena razine samostalnosti</p> <p>Zadaće sestre u kardiopulmonalnoj reanimaciji</p> <p>Zadaće sestre u komunikaciji sa životno (vitalno) ugroženim bolesnikom i njegovom obitelji</p>
Zdravstvena njega bolesnika u jedinici	<p>Zadaće sestre u održavanju disanja životno (vitalno) ugrožene osobe</p> <p>Zadaće sestre u održavanju osobne higijene bolesnika</p>

intenzivne njege/ liječenja	Zadaće sestre pri eliminaciji Zadaće sestre u primjeni umjetne prehrane Zadaće sestre u sprječavanju komplikacija smanjene pokretljivosti Etička načela u provedbi zdravstvene njege životno (vitalno) ugrožena bolesnika Zdravstveni odgoj
Zadaće sestre u izvođenju medicinsko-tehničkih zahvata u jedinici intenzivne njege/liječenja	Zadaće sestre u uzimanju biološkoga materijala za laboratorijske pretrage Zadaće sestre u pripremi za uspostavu perifernoga i središnjega venskog puta Zadaće sestre u pripremi za primjenu lijekova Zadaće sestre u pripremi za primjenu kardiovaskularne terapije Zadaće sestre u pripremi za primjenu respiratorne terapije Zadaće sestre u pripremi za podršku bubrežnoj funkciji Zadaće sestre u pripremi za specijalne dijagnostičke zahvate
Poslovna sestrinska komunikacija	Medicinska i sestrinska dokumentacija u jedinici intenzivne njege/liječenja Zadaće sestre u vođenju dnevnih lista, obrazaca i protokola u intenzivnoj zdravstvenoj njezi Etička načela u korištenju medicinske i sestrinske dokumentacije Usmena i pisana primopredaja Komunikacija sestre sa zdravstvenim timom, bolesnikom i njegovom obitelji
Napomene:	Nastavni se proces 100% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda. Vježbe se izvode u skupinama u jedinici za anesteziju, reanimaciju i intenzivno liječenje – nastavna baza. Najčešće se razred dijeli u tri skupine, ovisno o kapacitetu i organizaciji nastavne baze.
Ostalo	
Metode i oblici rada:	Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> Prlić, N.; Rogina, V.; Muk, B.: <i>Zdravstvena njega 4.</i>, ŠK, Zagreb, 2005. Jasprica-Hrelec, J.: <i>Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim</i>

	<p><i>uvjetima</i>, Jaspra, Zagreb, 1997.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hrvatsko društvo za reanimatologiju Hrvatskog liječničkog zbora: <i>Napredno održavanje života</i>, priručnik za tečajeve, 2010. • Prpić, N.: <i>Kirurgija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2005. • Gvoždak, M.; Tomljanović, B.: <i>Temeljni hitni medicinski postupci</i>, HKMS, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Zagreb, 2011.
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Naziv predmeta u petoj godini učenja:	Sestrinska skrb u jedinici za dijalizu
Kroz ovaj izborni predmet u petoj godini učenja polaznik će steći sljedeće ishode učenja:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti postupak dijalize 2. Pripremiti prostor za dijalizu 3. Pripremiti korisnika za dijalizu 4. Sudjelovati u provedbi dijalize 5. Prepoznati komplikacije 6. Pomoći pri zadovoljavanju osnovnih zdravstvenih potreba korisnika 7. Primijeniti standardne mjere zaštite za sprječavanje infekcija 8. Raspremiti prostor i pribor 9. Dokumentirati provedene postupke.
Razradba	
<i>Nastavne cjeline</i>	<i>Razradba – Nastavne teme</i>
Jedinica za dijalizu	Prostorije u jedinici za dijalizu Oprema i pribor u jedinici za dijalizu Priprema prostora dijalizu Medicinska i sestrinska dokumentacija u praćenju bolesnika tijekom dijalize
Vrste dijalize	Ekstrakorporalna hemodijaliza Akutna hemodijaliza Kronična hemodijaliza Zadaće sestre kod bolesnika s arteriovenskom fistulom Zadaće sestre kod bolesnika s centralnim venskim kateterom Zadaće sestre kod bolesnika s arteriovenskom sintetskom premosnicom - graft Komplikacije hemodijalize i zadaće sestre Pribor za hemodijalizu Intrakorporalna ili peritonealna dijaliza Zadaće sestre kod toaleta peritonealnoga katetera Komplikacije peritonealne dijalize i zadaće sestre Tekućine za peritonealnu dijalizu – osmotski agens Pribor i materijal za provedbu peritonealne dijalize
Provedba dijalize	Prijam bolesnika u jedinicu za dijalizu Priprema bolesnika za hemodijalizu Priprema aparata za hemodijalizu Ostali materijal za hemodijalizu – krvne linije (arterijske i venske),

	<p>dijalizator, koncentracije za dijalizu, igle za punkciju, destilirana voda</p> <p>Punktiranje fistule</p> <p>Mjerenje vitalnih funkcija</p> <p>Promatranje i bilježenje tijekom hemodijalize – brzina protoka krvi, dužina trajanja dijalize, brzina protoka dijalizata</p> <p>Uzimanje uzoraka krvi za ordinirane laboratorijske pretrage</p> <p>Primjena antikoagulantne terapije tijekom hemodijalize</p> <p>Priprema bolesnika za peritonealnu dijalizu</p> <p>Priprema pribora i tekućina za peritonealnu dijalizu</p> <p>Izvođenje peritonealne dijalize</p> <p>Cjelovito promatranje bolesnika</p> <p>Promatranje i bilježenje tijekom peritonealne dijalize</p> <p>Prehrana bolesnika na dijalizi</p> <p>Zdravstveni odgoj bolesnika s bubrežnom insuficijencijom</p> <p>Edukacija obitelji bolesnika na dijalizi</p>
Osiguravanje aseptičnih uvjeta	<p>Standardne mjere sprječavanja intrahospitalnih infekcija</p> <p>Mjere osobne zaštite</p> <p>Raspripremanje i dezinfekcija pribora prema standardima</p> <p>Razvrstavanje medicinskog, infektivnog, oštrog i komunalnog otpada</p> <p>Dezinfekcija aparata za hemodijalizu</p> <p>Dezinfekcija prostora u jedinici za dijalizu</p>
Napomene:	<p>Nastavni se proces 100% vremena izvodi praktično radi zadovoljenja kriterija izvedbe navedenog ishoda.</p> <p>Vježbe se izvode u skupinama u kliničkom/bolničkom odjelu za hemodijalizu. Najčešće se razred dijeli u tri skupine, ovisno o kapacitetu i organizaciji nastavne baze.</p>
Ostalo	
Metode i oblici rada:	<p>Metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu, objašnjavanje, rasprava, demonstracija, crtanje, seminari učenika, praktični rad</p> <p>Oblici: frontalni rad, individualni oblik rada, rad u paru, rad u skupinama</p>
Oblici učenja:	Samostalno učenje, seminarski rad
Elementi i oblici praćenja i vrjednovanja polaznika	<p>Elementi: usvojenost sadržaja, primjena sadržaja</p> <p>Oblici: usmena provjera, pisana provjera, samovrjednovanje i vrjednovanje, domaća zadaća, radne mape</p>
Literatura	
Literatura za nastavnike:	<ul style="list-style-type: none"> • Broz, L.J.; Budisavljević, M.; Franković, S.: <i>Zdravstvena njega</i>, Priručnik za nastavnike, Školska knjiga, Zagreb, 2002. • Vrhovac, B.; Francetić, I.; Jakšić, B.; Labar, B.; Vucelić, B.:

	<p><i>Interna medicina</i>, Naklada Ljevak, Zagreb, 2008.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hadžić, N. i suradnici: <i>Priručnik interne medicine, dijagnostika i terapija</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1990. • Živković, R.: <i>Interna medicina</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2005. • Franković, S.: <i>Zdravstvena njega odraslih – priručnik za studij sestrinstva</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2010. • Živković, R.: <i>Dijetetika</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2002. • Živković, R.: <i>Hranom do zdravlja</i>, Medicinska naklada, Zagreb, 2000. • Nissenson, A. R., Fine R. N.: <i>Clinical dialysis</i>, 4.ed. New York, Chicago, San Francisco...etc.: Mc Graw Hill, 2005. • <i>e-learning</i> - korištenje elektroničkih medija
Literatura za učenike:	Prema Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

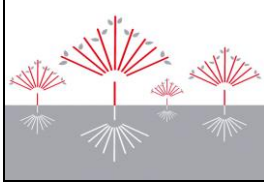
2.2.4. Završni rad

Provodi se temeljem *Pravilnika o izradbi i obrani završnoga rada* (Narodne novine, broj 118/09., od 30. rujna 2009. godine.).

Na temelju članka 82. stavka 10. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN, broj 87/08. i 86/09.) polaznici izrađuju i brane završni rad iz područja *Zdravstvene njege* sukladno *Pravilniku o izradbi i odbrani završnoga rada* (u daljnjem tekstu: *Pravilnik*). Polaznici tijekom pete godine obrazovanja odabiru temu za završni rad u suradnji s nastavnicima struke - nositeljima tema.

Članak 8. stavak 6. *Pravilnika* imenuje izradbu završnoga rada kao praktični rad s elaboratom. Prema odabiru tema završnoga rada praktični rad – zdravstvene vježbe obavljat će u ustanovama (kliničkim bolničkim centrima, bolnicama, domovima umirovljenika) sukladno potrebama korisnika za zdravstvenom zaštitom. Polaznik 70 sati praktičnoga rada – zdravstvenih vježbi obavlja tijekom drugoga polugodišta pete godine obrazovanja (7 radnih sati u 10 radnih dana, uključujući i subote).

Tijekom izradbe završnoga rada izrađuje elaborat u kojemu stručno izlaže i temeljito obrađuje potrebe za zdravstvenom njegom. Realizacija izradbe i obrane završnoga rada predstavlja suradnju strukovnih nastavnika – nositelja teme i službenoga mentora (medicinske sestre prvostupnice), koji se polazniku dodjeljuje od strane zdravstvene ustanove u kojoj obavlja zdravstvene vježbe – praktični rad.

3. Okruženje za učenje

Ustanova pružatelj strukovnog obrazovanja:

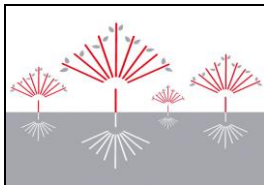
Uvjeti propisani Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja, Nakladnik MZOŠ, Zagreb, 2008.

Druge ustanove:

Zdravstvene ustanove: primarne, sekundarne i tercijarne razine

Ustanove socijalne skrbi za: djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mladež s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom te za starije i nemoćne osobe

Odgojno-obrazovne ustanove: predškolske ustanove, osnovne škole, srednje škole, centri za odgoj i obrazovanje.

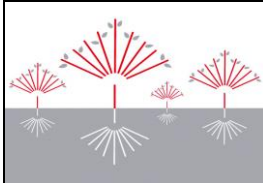
4. Kadrovski uvjeti

Nastavni predmet	Nastavnik	Izobrazba
Etika u sestinstvu	Bacc. med. techn., Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestinstva Sveučilišni studij sestinstva
Psihologija	magistar/magistra psihologije	Sveučilišni studij psihologije
Sociologija	magistar/magistra sociologije	Sveučilišni studij sociologije
Načela poučavanja	magistar/magistra pedagogije	Sveučilišni studij pedagogije
Anatomija i fiziologija	Doktor/doktorica medicine	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Bakteriologija, virologija i parazitologija	Doktor/doktorica medicine	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Biokemija	Magistar/magistra kemije Dipl. ing. biokemije	Sveučilišni studij kemije
Biofizika	Magistar/magistra fizike	Sveučilišni studij fizike
Patologija	Doktor/doktorica medicine	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Radiologija	Doktor/doktorica medicine	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Farmakologija	Doktor/doktorica medicine Magistar/magistra farmacije	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine Sveučilišni studij farmacije
Dijetetika	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra Doktor/doktorica medicine Magistar/magistra nutricionizma	Stručni studij sestinstva Sveučilišni studij sestinstva Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine Sveučilišni studij nutricionizma
Opća načela zdravlja i njege	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestinstva Sveučilišni studij sestinstva

Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi	Doktor/doktorica medicine	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Higijena – preventivna medicina	Doktor/doktorica medicine Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Načela administracije	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra Doktor/doktorica medicine	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Metodika zdravstvenog odgoja	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega - opća	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega - specijalna	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - opća	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - specijalna	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescenta	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega bolesnoga djeteta i adolescenta	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega majke	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega - zaštita mentalnoga zdravlja	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega starijih osoba	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Zdravstvena njega u kući	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva

Profesionalna komunikacija u sestrinstvu	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Hrvatski znakovni jezik	Magistar/magistra logopedije Magistar/magistra edukacijske rehabilitacije Magistar/magistra pedagogije Magistar/magistra psihologije	Edukacijsko-rehabilitacijski sveučilišni studij Sveučilišni studij pedagogije Sveučilišni studij psihologije
Osnove fizikalne i radne terapije	Bacc. physioth. Doktor/doktorica medicine	Stručni studij fizioterapije Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Hitni medicinski postupci	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra Doktor/doktorica medicine	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Kronične rane	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra Doktor/doktorica medicine	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij medicine
Instrumentiranje	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Intenzivna zdravstvena njega	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva
Sestrinska skrb u jedinici za dijalizu	Bacc. med. techn. Dipl. medicinska sestra	Stručni studij sestrinstva Sveučilišni studij sestrinstva

5. Minimalni materijalni uvjeti

Nastavni predmet	Oprema	Prostor
Etika u sestrinstvu	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	Učionica opće namjene
Psihologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	Učionica opće namjene
Sociologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	Učionica opće namjene
Načela poučavanja	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p>	Učionica opće namjene

	<p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	
Anatomija i fiziologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Anatomske modeli po topografiji</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu
Bakteriologija, virologija i parazitologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Po jedan mikroskop za</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu i/ili mikrobiološki laboratorij

	mikroskopiranje u paru	
Biokemija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Po jedan mikroskop za mikroskopiranje u paru</p> <p>Periodički sustav elemenata</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu
Biofizika	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Model oka</p> <p>Model uha</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu
Patologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu

	<p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Po jedan mikroskop za mikroskopiranje u paru</p>	
Radiologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Radiološki klinički/bolnički odjel - nastavne baze</p>
Farmakologija	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene</p>
Dijetetika	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p>	<p>Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu i/ili odjel za pripremu hrane u zdravstvenoj ustanovi</p>

	<p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p>	
Opća načela zdravlja i njege	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Standard opreme istovjetan bolesničkoj sobi / bolesnički krevet, noćni ormarić, stolić za serviranje hrane, zaštitne ograde</p> <p>Stalac za infuziju, trapez</p> <p>Princeza, pokretni stolac</p> <p>Osobno i posteljno rublje, pomagala za inkontinenciju</p> <p>Fantom lutke i modeli</p> <p>Pribor za osobnu higijenu</p> <p>Pribor za primjenu peroralne i parenteralne terapije</p> <p>Pribor za izvođenje kateterizacije</p> <p>Pribor za izvođenje klizme</p> <p>Pribor za uvođenje nazogastrične sonde</p> <p>Enteralni pripravci</p> <p>Aplikatori za primjenu kisika</p> <p>Pribor za vađenje krvi</p> <p>Tlakomjer i slušalice</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Specijalizirana učionica</p> <p>Školski praktikum</p> <p>Klinički/bolnički odjeli - nastavne baze</p>

	Toplomjeri - na živu, digitalni i elektronski	
Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi	Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police	Učionica opće namjene
Higijena – preventivna medicina	Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police Demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode Demonstracijski pokretni stolić Viseće vitrine	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu
Načela administracije	Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police	Učionica opće namjene
Metodika zdravstvenog odgoja	Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike	Učionica opće namjene

	<p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	
Zdravstvena njega - opća	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Standard opreme istovjetan bolesničkoj sobi / bolesnički krevet, noćni ormarić, stolić za serviranje hrane, zaštitne ograde, stalak za infuziju, trapez, princeza, pokretni stolac, naslonjač, stol i stolci, osobno i posteljno rublje, pomagala za inkontinenciju</p> <p>Fantom lutke i modeli</p> <p>Pribor za osobnu higijenu</p> <p>Pribor za primjenu peroralne i parenteralne terapije</p> <p>Pribor za izvođenje kateterizacije</p> <p>Pribor za izvođenje klizme</p> <p>Pribor za uvođenje nazogastrične sonde</p> <p>Enteralni pripravci</p> <p>Aplikatori za primjenu kisika</p> <p>Pribor za vađenje krvi</p> <p>Tlakomjer i slušalice</p> <p>Toplomjeri - na živu, digitalni i elektronski</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Specijalizirana učionica</p> <p>Školski praktikum</p> <p>Klinički/bolnički odjeli - nastavne baze</p>

<p>Zdravstvena njega - specijalna</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police Standard opreme istovjetan bolesničkoj sobi / bolesnički krevet, noćni ormarić, stolić za serviranje hrane, zaštitne ograde, stalak za infuziju, trapez, princeza, pokretni stolac, naslonjač, stol i stolci i sl. Fantom lutke i modeli Setovi s priborom za izvođenje pojedinih intervencijskih postupaka zdravstvene njege Elektrokardiograf Glukometar Infuzor, perfuzor Umreženo računalo Audiosredstva, videosredstva Nepokretna i prenosiva ploča Platno za projekciju Grafoskop Druga nastavna sredstva i pomagala</p>	<p>Učionica opće namjene Školski praktikum Klinički/bolnički odjeli za unutarnje bolesti - nastavne baze</p>
<p>Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - opća</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene Specijalizirana učionica Školski praktikum opremljen kao bolesnička soba na kirurškom odjelu Klinički/bolnički kirurški odjeli - nastavne baze</p>

	<p>Specijalni krevet , lutka (operirani bolesnik), dezinficijensi, zavojni materijal, kirurški set, kirurški instrumenti, pribor za šivanje rane, drenovi, kisik - oprema za centralni kisik, setovi za infuziju, transfuziju .... LCD, računalo</p>	
Zdravstvena njega kirurškog bolesnika - specijalna	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodijelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police Specijalni krevet, model lutke s ranama, ozljedama, kolica za previjanje, zavojni materijal, kirurški instrumenti, otopine za previjanje rana, pomagala za stome, stalci za infuziju, drenovi i drenažni sustavi, setovi i sustavi za davanje infuzije, transfuzije, parenteralnu prehranu centralnom venom, udlage za prijelome donjih ekstremiteta, školski defibrilator, tubusi, stetoskop, tlakomjer, modeli za oživljavanje odraslih i djeteta, udlage za imobilizaciju, torbe za prvu pomoć DVD filmovi (postupci oživljavanja, otvaranje začepjenih dišnih puteva, defibrilacija)</p>	<p>Učionica opće namjene Specijalizirana učionica Školski praktikum opremljen kao bolesnička soba na kirurškom odjelu Klinički/bolnički kirurški odjeli - nastavne baze</p>
Zdravstvena njega zdravoga djeteta i adolescenta	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodijelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet</p>	<p>Učionica opće namjene Specijalizirana učionica Školski praktikum opremljen kao bolesnička soba na pedijatrijskom odjelu Pedijatrijska ambulanta pri domovima zdravlja - nastavna baza Dječji vrtići - nastavna</p>

	<p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Model lutke dojenčeta - muško/žensko</p> <p>Pribor za osobnu higijenu i prematanje</p> <p>Pribor za prehranu</p> <p>Vaga</p> <p>Tlakomjer i stetoskop</p>	baza
Zdravstvena njega bolesnoga djeteta i adolescenta	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Model lutke dojenčeta - muško/žensko</p> <p>Pribor za osobnu higijenu i prematanje,</p> <p>Pribor za prehranu</p> <p>Vaga</p> <p>Tlakomjer i stetoskop</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Specijalizirana učionica</p> <p>Školski praktikum opremljen kao bolesnička soba na pedijatrijskom odjelu</p> <p>Klinički/bolnički pedijatrijski odjeli - nastavne baze</p> <p>Domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi - nastavne baze</p> <p>Ustanove za djecu i mladež s teškoćama u razvoju</p>
Zdravstvena njega majke	<p>Model lutke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anatomski model zdjelice - modeli pupka - model dojke - model novorođenčeta <p>Pribor za dojenje</p> <p>Vaga</p> <p>Tlakomjer</p> <p>Test-trakice za urin</p> <p>Centimetar, pelvimetar</p> <p>Pribor i materijal za ginekološki pregled</p> <p>Sestrinska dokumentacija</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Specijalizirana učionica</p> <p>Školski praktikum opremljen kao bolesnička soba na ginekološkom odjelu</p> <p>Klinički/bolnički ginekološki odjeli - nastavne baze</p>

<p>Zdravstvena njega - zaštita mentalnoga zdravlja</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene Školski praktikum za zdravstvenu njegu Klinika za psihološku medicinu Dnevna bolnica klinike za psihijatriju</p>
<p>Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene Klinički/bolnički psihijatrijski odjeli - nastavne baze</p>
<p>Zdravstvena njega starijih osoba</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica opće namjene Domovi za starije i nemoćne osobe - nastavna baza</p>
<p>Zdravstvena njega u kući</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodiyelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet</p>	<p>Učionica opće namjene Specijalizirana učionica Školski praktikum</p>

	<p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Standard opreme istovjetan bolesničkoj sobi / bolesnički krevet, noćni ormarić, stolić za serviranje hrane, zaštitne ograde</p> <p>Stalac za infuziju, trapez</p> <p>Princeza</p> <p>Pokretni stolac</p> <p>Sobno i posteljno rublje</p> <p>Pomagala za inkontinenciju</p> <p>Fantom lutke i modeli</p> <p>Pribor za osobnu higijenu</p> <p>Pribor za primjenu peroralne i parenteralne terapije</p> <p>Pribor za izvođenje kateterizacije</p> <p>Pribor za izvođenje klizme</p> <p>Pribor za uvođenje nazogastrične sonde</p> <p>Enteralni pripravci</p> <p>Aplikatori za primjenu kisika</p> <p>Pribor za vađenje krvi</p> <p>Tlakomjer i slušalice</p> <p>Toplomjeri - na živu, digitalni i elektronski</p>	
Profesionalna komunikacija u sestrinstvu	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	Učionica opće namjene
Osnove fizikalne i radne terapije	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu

	<p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem i s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Specijalni krevet , lutka, pomagala za kretanje, sredstva za masažu</p>	
Hrvatski znakovni jezik	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	Učionica opće namjene
Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica specijalizirane namjene</p> <p>Ordinacija primarne zdravstvene zaštite</p>
Kronične rane	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p>	Specijalizirana učionica za strukovnu nastavu i/ili bolnički odjeli

	<p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Demonstracijski stol sa stolcem i s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode</p> <p>Demonstracijski pokretni stolić</p> <p>Viseće vitrine</p> <p>Specijalni krevet , lutka, zavojni materijal, kirurški setovi, kirurški instrumenti, kolica za previjanje, otopine za previjanje rana, obloge za lokalni tretman kroničnih rana</p>	
<p>Hitni medicinski postupci</p>	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Specijalni krevet</p> <p>Model lutke s ranama, ozljedama</p> <p>Kolica za previjanje</p> <p>Kirurški instrumenti</p> <p>Zavojni materijal, otopine za previjanje rana</p> <p>Pomagala za stomu</p> <p>Drenovi i drenažni sustavi</p> <p>Stalci za infuziju, setovi i sustavi za davanje infuzije, transfuzije , parenteralnu prehranu centralnom venom</p> <p>Udlage za imobilizaciju</p> <p>Školski defibrilator, tubusi, stetoskop, tlakomjer</p> <p>Modeli za oživljavanje odraslih i</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Školski praktikum</p> <p>Ustanova za pružanje hitne medicinske pomoći - nastavna baza</p>

	<p>djeteta</p> <p>Torbe za prvu pomoć.</p> <p>DVD filmovi (postupci oživljavanja, otvaranje začepljenih dišnih puteva, defibrilacija)</p>	
Instrumentiranje	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Specijalni krevet</p> <p>Model lutke s ranama, ozljedama</p> <p>Kolica za previjanje</p> <p>Kirurški instrumenti</p> <p>Zavojni materijal, otopine za previjanje rana</p> <p>Pomagala za stomu</p> <p>Drenovi i drenažni sustavi</p> <p>Stalci za infuziju, setovi i sustavi za davanje infuzije, transfuzije, parenteralnu prehranu centralnom venom</p> <p>Udlage za imobilizaciju</p> <p>Školski defibrilator, tubusi, stetoskop, tlakomjer</p> <p>Modeli za oživljavanje odraslih i djeteta</p> <p>Torbe za prvu pomoć</p> <p>DVD filmovi (postupci oživljavanja, otvaranje začepljenih dišnih puteva, defibrilacija)</p>	<p>Specijalizirana učionica</p> <p>Operacijski blok pri kliničkim/bolničkim centrima - nastavnim bazama</p>

<p>Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodijelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police</p>	<p>Učionica za opću namjenu Gipsaonica</p>
<p>Intenzivna zdravstvena njega</p>	<p>Radni stolovi za učenike Stolci s naslonom za učenike Stol za nastavnike s računalom Stolac s naslonom za nastavnike Trodijelna školska ploča LCD projektor s projekcijskim platnom Priključak na internet Zidna ploha za izložbe Ormari, vitrine, police Specijalni krevet Model lutke s ranama, ozljedama Kolica za previjanje Kirurški instrumenti Zavojni materijal, otopine za previjanje rana Pomagala za stomu Drenovi i drenažni sustavi Stalci za infuziju, setovi i sustavi za davanje infuzije, transfuzije, parenteralnu prehranu centralnom venom Udlage za imobilizaciju Školski defibrilator, tubusi, stetoskop, tlakomjer Modeli za oživljavanje odraslih i djeteta Torbe za prvu pomoć DVD filmovi (postupci oživljavanja, otvaranje začepjenih dišnih puteva,</p>	<p>Učionica opće namjene Klinika /bolnica Jedinica za anesteziju, reanimaciju i intenzivno liječenje - nastavna baza</p>

	defibrilacija)	
Zdravstvena skrb u jedinici za dijalizu	<p>Radni stolovi za učenike</p> <p>Stolci s naslonom za učenike</p> <p>Stol za nastavnike s računalom</p> <p>Stolac s naslonom za nastavnike</p> <p>Trodijelna školska ploča</p> <p>LCD projektor s projekcijskim platnom</p> <p>Priključak na internet</p> <p>Zidna ploha za izložbe</p> <p>Ormari, vitrine, police</p> <p>Specijalni krevet</p> <p>Model lutke</p> <p>Model ruke za venepunkciju</p> <p>Model polupropusne membrane - umjetni bubreg</p> <p>Kolica za previjanje</p> <p>Kirurški instrumenti</p> <p>Zavojni materijal, otopine za previjanje rana</p> <p>Pomagala za stomu</p> <p>Drenovi i drenažni sustavi</p> <p>Stalci za infuziju, setovi i sustavi za davanje infuzije, transfuzije, parenteralnu prehranu centralnom venom</p> <p>Igle za punkciju fistule</p> <p>Školski defibrilator, tubusi, stetoskop, tlakomjer</p> <p>Modeli za oživljavanje odraslih i djeteta</p> <p>Torbe za prvu pomoć</p> <p>DVD filmovi (postupci oživljavanja, otvaranje začepjenih dišnih puteva, defibrilacija, punkcija fistule, tijekom ekstrakorporalne dijalize, tijekom izmjene tekućina – peritonejska dijaliza)</p>	<p>Učionica opće namjene</p> <p>Klinički/bolnički odjel za hemodijalizu</p>

6. Referencije dokumenta

6.1. Referentni brojevi

Kôd standarda kvalifikacije: SK-1201/11-02-51/11-02

Naziv sektora: Zdravstvo i socijalna skrb

Šifra sektora: 12

Naziv podsektora:

Šifra podsektora:

6.2. Predlagatelji i nadnevak izradbe prijedloga kurikuluma

Općeobrazovni dio	Strukovni dio
Ime i prezime, institucija	Asja Jelaković , Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb
Ime i prezime, institucija	Nada Prlić , Medicinska škola Osijek
...	Irena Habazin , Škola za medicinske sestre Vinogradska, Zagreb
Voditelj:	Marica Bakin Batnožić , Škola za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb
	Verica Elvedi , Medicinska škola Ante Kuzmanića, Zadar
	Ana Tomljanović , ASOO
	Voditeljica: Vlatka Klašnja , ASOO
Zagreb, 2011. godine	

6.3. Nadležna institucija za odobrenje kurikuluma i nadnevak prihvaćanja prijedloga

Provjera Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih:

Provjera Agencije za odgoj i obrazovanje:

Odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta:

Nadnevak sljedeće revizije: